36

~~8-37-1~~

8-37-1

[Valla, Laurenzio].

Elegantiæ de lingua latina
Venetiis. - B. de Zanis.
1503

Desglosado, pasó a Raros.

SELLO QVARTO, AÑO DE MIL Y SEISCIENTOS Y SETENTA Y CINCO.
Para despachos de oficio dos mrs.

Para despachos de oficio dos mrs.

M. S SELLO QVARTO, AÑO DE MIL Y SEISCIENTOS Y SETENTA Y CINCO.

1503

Inc-36

QVINTVS CVRTIVS.

Bartolomæus Merula generoso adolescenti Francisco Georgii cornelii equitis &
Decemuiri clarissimi filio salutem.

QVum in amœnissimis hortis tuis deambularemus: essentq; ante ocu-
los uariæ animalium effigies in topiario opere artifici manu expolitæ:
forte nauem turritã cõspeximus. Inde primũ sermo a nobis de nauali
p̄lio est habitus. Tum de imperatoria uirtute ultro citroq; multa uerba
fecimus. Alexandrũq; illum macedonẽ: qui rerum gestaꝝ gloria ma-
gni cognomen sibi uendicauit: iudicio Hannibalis ducibus cũctis p̄ferendũ arbitra-
ti sumus. Siquidẽ in eo fuisse collegimus quattuor illa: quæ in cõsumatissimo impe-
ratore nõ desiderari scripsere eloquẽtissimi uiri: scientiã scilicet rei militaris: uirtutem
auctoritatẽ: ac fœlicitatẽ. Q uũq; eius res gestas a. Q . Curtio elegãtissime cõscriptas
tibi breuiter exposuissem: exarsisti incredibili quadã cupidine legendi luculentissimi
scriptoris historiã. Cæterũ quoniã in eo loca multa deprauata offenderas: iniuxisti tu
mihi: ut opus totũ recognoscerem: ac diligenter emendarẽ. Q uod eo libentius feci:
ꝗ tibi ille est non modo uoluptatem: sed etiã doctrinã allaturus non mediocrẽ. Est. n.
Q . Curtius in scribendo acutus: uehemens: candidus: ac perq̄ eloquens. In concio-
nibus. n. quas crebro reperies: q̄tum ille ingenio & eloquentia ualuerit: facile cogno-
sces. Itaq; collato uetere exemplari: multis ẽt locis nostro marte castigatis: collocatis
etiã in marginibus: quæ in historia diffusius scripta sunt: quo facilius posses ad id qđ
cuperes q̄primum (ut aiunt) digitum intẽdere: uoluntati tuæ morẽ gessimus. Habe-
bunt tua causa Alexandri rerũ studiosi librum q̄ emendatissimũ. Tuũ fuerit opus to
tum perlegere: & p̄cellentissimi regis gesta percẽsere: uirtutesq; eius imitari. Vitia ue
ro quæ in eo imperatore plurima fuisse cognosces: nõ solũ damnes: sed ẽt fugias ue-
lim. Vale: & nos ama. Venetiis. M. cccc. Lxxxxiiii. Tertio nonas Iulias.

REAL ACADEMIA DE LA HISTORIA BIBLIOTECA

Q. CVRTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS.

INTER Hæc Alexãder ad conducendum ex peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso: lyciæ Pamphiliæq; rebus compositis: ad urbem Celenas exercitum admouit. Media illa tẽpestate mœnia interfluebat Marsia amnis fabulosis græcorum carminibus inclitus: fons eius ex summo montis cacumine excurrens in subiectam petrã magno strepitu aquarum cadit. Inde diffusus circuniectos rigat cãpos: liquidus & suas duntaxat undas trahens. Itaq; color eius placido mari similis locum poetarum mendacio fecit: quippe traditum est: nymphas amore amnis retentas in illa rupe considere. Cæterum quamdiu intra muros fluit: nomen suum retinet. At cum extra munimenta se euoluit: maiore ui ac mole agentem undas: lycum appellãt. Alexander quidem urbem destitutam a suis intrat. Arcem uero: in quam confugerat oppugnare adorsus Caduceatorem premisit: qui denunciaret: ni dederent: ipsos ultima esse passuros. Illi caduceatorem in turrim & situ & opere multum æditam perductum: quanta esset altitudo intueri iubent: ac nunciare Alexandro non eadem ipsum & incolas extimatione munimenta metiri: se scire inexpugnabiles esse: ad ultimũ pro fide morituros. Cæterum ut circunsideri arcem & omnia sibi in dies arctiora uiderũt esse: sexaginta dierum inducias pacti: ut nisi intra eos auxilium Darius ipse misisset: dederent urbem: Posteaq̃ nihil inde præsidii mittebatur ad præstitutam diem: permisere se regi. Superueniunt deinde legati Atheniensium petentes: ut capti apud granicum amnem redderentur sibi. Ille nõ hos modo: sed etiã cæteros græcos restitui suis iussurum respondit: finito persico bello. Cæterum Dario imminẽs Alexandro cura erat: quem nondum Euphratem superasse cognouerat. Vndiq; omnes copias contrahit: totis uiribus tanti belli discrimen aditurus. Phrygia erat: per quam ducebatur exercitus: pluribus uicis quam urbibus frequens. Tunc habebat quondam nobilem Midæ Ciuitatem regiam: Gordium nomen est urbi: quam sangarius amnis itẽrfluit: pari interuallo pontico & cilico mari distãtem. Inter hæc maria angustissimum Asiæ spatium esse comperimus: utroq; in arctas fauces compellente terram. Quæ quia cõtinenti adhæret sed magna ex parte cingitur fluctibus: speciem insulæ præbet. Ac nisi tenue discrimen obiiceret: maria quæ nunc diuidit: cõmitteret. Alexander urbe i suã ditionem redacta iouis templum itrat. Vehiculum quo Gordium patrem uectum esse constabat aspexit cultu haud sane a uilioribus uulgatisq; usibus abhorrẽs. Notabile erat uinculum astrictum compluribus nodis in semetipsos implicatis & celantibus nexus. Incolis deinde affirmantibus editam esse oraculo sortem. Asiæ potiturum qui inexplicabile uinculum soluisset. Cupido incessit animo sortis eius implẽdæ. Circa regem erat & phrygum turba & Macædonum. Illa explicatione suspẽsa: hæc sollicita ex temeraria regis fiducia: quippe series uinculorum erat ita astricta: ut unde nexus inciperet: quoue se conderet: nec ratiõe nec usu percipi posset. Soluere aggressus iniecerat curam ei: ne in omen uerteretur irritum incœptum. Ille nequaquam diu luctatus cum latentibus nodis: nihil inquit: interest quomodo soluantur: gladioq; ruptis omnibus loris oraculi sortem uel elusit: uel impleuit. Cum deinde Darium regẽ ubicũq; eẽt: occupare statuisset: ut a tergo tuta relinqueret. Amphoterum classi ad oram hellesponti: copiis autem p̃fecit Egelogum: lesbum & chyum coumq; præsidiis ho

Celenæ ci. — Marsia flu. — Lycus flu. — Phrigia — Gordiũ ci. — Sangarius flu. — Vinculũ inexplicabile. — Hellespõtus.

ſtium liberaturos. His talenta ad belli uſum quingenta tribuit. Ad Antiparum & eos qui græcas urbes tuebantur: ſexcenta miſſa ex fœdere: naues ſociis imperat: quæ helleſponto præſideret. Nondum enim Memnone uita exceſſiſſe cognouerat: in quem omnes intenderat curas: ſatis gnarus cuncta in expedito fore: ſi nihil ab eo moueret.

Ancyra ci.

Iamq; ad urbem Ancyram uentum erat: ubi numero copiarum inito paphlagoniam intrat: huic iuncti erant Eneti. Vnde quidā Venetos trahere originem credunt: omniſq; hæc regio paruit regi: datiſq; obſidibus: tributum: quod ne perſis quidem tuliſſent: pendere ne cogerentur: impetrauerūt. Chalas huic regioni præpoſitus eſt. Ipſe aſſumptis: qui ex macedonia nuper aduenerant Cappadociā petiit.

Paphlagonia
Cappadocia

At Darius nūtiata Memnonis morte: haud ſecus q̄ par erat motus: omiſſā omni alia ſpe: ſtatuit ipſe decernere: quippe quæ per duces ſuos acta erant: cuncta damnabat: ratus pluribus curam: omnibus abfuiſſe fortunam.

Babilōia

Igitur caſtris ad Babiloniam poſitis: quo maiore animo capeſſeret bellum: uniuerſas uires in conſpectum dedit: & circundato uallo: quod decem milium armatorū multitudinē caperet. Xerxis exēplo numerū copiarū iniit. Orto ſole ad noctem agmina: ſicut deſcripta erant: intrauere uallum. Inde occupauerant emiſſa Meſſopotamiæ campos: equitum peditumq; propemodum innumerabilis turba maiorem quam pro numero ſpeciem gerens.

Meſopotamia
Innumerabilis Darii exercitus

Perſarum erant centū milia: in quis eques triginta milia implebat. Medi decem equitum: quinquaginta milia peditum habebant. Barcanorum equitum duo milia fuere. Armati bipennibus leuibuſq; ſcutis cetræ maximæ ſpeciem reddentibus: peditum decem milia: pari armatu ſequebantur. Armeni quadraginta milia miſerant peditū: additis ſeptem milibus equitum. Hyrcani egregii ut inter illas gentes ſex milia expleuerant equis militatura. Iidem uicies quadraginta milia peditum armati erant: pluribus hærebant ferro præfixæ haſtæ. Quidam lignum igne durauerant: hos quoq; duo milia equitum ex eadem gente comitata ſunt. A caſpio mari octo milium pedeſter exercitus uenerat: ducenti equites. Cum his erant ignobiles aſiæ gentes duo milia peditum: equitū duplicem parauerant numerum; his copiis triginta milia græcorum mercede cōducta: egregiæ iuuentutis adiecta ſunt. Nam Bactrianos: & Sogdianos: & Indos cæteroſq; rubri maris accolas ignota etiam ipſi gentium nomina feſtinatio prohibebat acciri. Nec quicquā illi minuſquā multitudo militum defuit.

Caudemus Athenienſis

Cuius uniuerſæ aſpectu admodum lætus purpuratis ſolita uanitate ſpem eius inflantibus: conuerſus ad Caudemum athenienſem belli peritum & ob exilium infeſtum Alexandro: quippe Athenis iubente eo fuerat expulſus: percūctari cœpit ſatis ne ei uideretur inſtructus ad obterrendum hoſtem. At ille & ſuæ ſortis: & regiæ ſuperbiæ oblitus. Verum inquit & tu forſan audire nolis: & ego niſi nunc dixero: alias nequaquam confitebor. hic tanti apparatus exercitus: hæc tot gentium & totius orientis excita ſedibus ſuis moles: finitimis poteſt eſſe terribilis. Nitet purpura auroq; fulget armis & opulentia: quantam qui oculis non ſubiecere: animis concipere non poſſent. Sed macedonum acies torua ſane: & inculta clypeis: haſtiſq; imobiles cuneos: & conferta robora uirorū teget. Ipſi phalangē uocant peditum ſtabile agmen. Vir uiro: armis arma conſerta ſunt: ad nutum mouentis intenti: ſequi ſigna: ordines ſeruare didicere. Quod imperatur: omnes exaudiunt: obſiſtere: circuire: diſcurrere: in cornu mutare pugnam: non duces magiſquā milites callent. Et ne auri: argentiq; ſtudio teneri putes. Adhuc illa diſciplina paupertate magiſtra ſtetit. Fatigatis humus cubile eſt. Cibus quem occupati parat:

satiat:tempora somni artiora:quam noctis sunt.Iam thessali equites:& Acharnanes:
Etholiq; inuicta bello manus fundis credo:& hastis igne duratis repellentur:pari ro/
bore opus est.In illa terra:quæ hos genuit:auxilia quærẽda sunt. Argentũ istud:atq;
aurum ad conducendum militem mitte.Erat Dario mite ac tractabile ingenium:ni/
si suam naturam plerũq; fortuna corrumperet.Itaq; ueritatis impatiens hospitem:ac
supplicem tunc maxime utilia suadentem abstrahi iussit ad capitale supplicium.Ille
ne tum quidem libertatis oblitus:habeo inquit.Paratum mortis meæ ultorem.Expe
tet pœnas mei consilii spreti ipse:contra quem tibi suasi.Tu quidem licentia regni su
bito mutatus:documentum eris posteris:homines cum se permissere fortunæ:etiã na
turam dediscere.Hæc uociferantem:quibus erat imperatum:iugulant.Sera deinde — Caude/
pœnitentia subit regẽ:ac uera dixisse confessus:cũ sepeliri iussit.Timodes erat Men· — mus iu/
toris filius impiger iuuenis:cui præceptum est a rege:ut omnes peregrinos milites: — gulatur.
in quis plurimũ habebat spei:a Farnabozo acciperet:opera eorũ usurus in bello.Ipsi
farnabozo tradit imperium:quod ante Memnoni dederat:anxium de instantibus cu
ris agitabant etiam per somnum species iminentium rerum:siue illas ægritudo:siue — Somnia
diuinatio animi præsagientis accersit.Castra alexandri magno ignis fulgore colluce/ — darii
re ei uisa sunt:& paulo post alexandrum adduci ad ipsum in eo uestis habitu.Quo
ipse fuisset:cum appellatus esset rex.Equo deinde per babiloniam uectum:subito cũ
ipso equo oculis esse subductum.Ad hæc uates uaria interpretatione curam distraxe
runt:alii lætum id regi somniũ esse dicebant quod castra hostiũ arsissent:quod alexã
drum:deposita regia ueste:in persico & uulgari habitu productũ eẽ uidisset.Qui/
dam non ita augurabantur:quippe illustria macedonum castra uisa fulgorem alexã
dro protendere:quæ regnũ asiæ occupare habuissent:haud ambiguæ rei quoniã in
eodem habitu Darius fuisset:cũ appellatus est rex.Vetera quoq; omina:ut fert sol/ — Darius
licitudo:reuocauerant.Recensebant enim Darium in principio imperii uaginam a — Mouet
cinacis persicam iussisse mutari in eam formã:qua græci uterentur:protinusq; Chal — castra
dæos interpretatos:imperium persarum ad eos transiturum:quorum arma esset imi
tatus.Cæterum ipse & uatũ responso:quod edebatur in uulgus:& speci e:quæ per
somnum oblata erat:admodum lætus:Castra ad Euphratẽ moueri iubet:patrio mo
re persarum traditum est:orto sole:demum procedente die iam illustri:signũ e taber/
naculo regis buccina dabatur.Super tabernaculum:unde ab omnibus conspici pos/ — Ordo
set:imago solis cristallo inclusa fulgebat.Ordo autem agminis erat talis.Ignis:quem — agminis
ipsi sacrum & æternum uocabant:argẽteis altaribus præferebatur.Magi proximi pa
trium carmen canebant.Magos trecenti & sexagintaquinq; iuuenes sequebantur pu
nicis amiculis uelati:diebus totius anni pares numero:quippe persis quoq; in totidẽ
dies descriptus est annus.Currum deinde Ioui sacratum albentes uehebãt equi:hos
eximiæ magnitudinis equus:quem solis appellabant:sequebatur.Aureæ uirgæ:& al
bæ uestes regentes equos adornabant:haud procul erant uehicula decẽ multo auro
argẽtoq; cælata.Sequebatur hæc equitatus duodecim gentium uariis armis & mori
bus.Proximi ibant:quos persæ imortales uocant ad decẽ milia:cultus opulentiæ bar
baræ non alios magis honestabat.Illi aureos torques:illi uestem auro distinctam ha
bebant:manicatasq; tunicas gẽmis etiã adornatas.Exiguo interuallo:quos cognatos
regis appellant:decem & quinq; milia hominum.Hæc uero turba muliebriter ppe/
modum culta luxu magisq; decoris armis conspicua erat:diriphoræ uocabantur pxi

mum his agmen soliti ueste acipere regalē. Hi currum regis anteibant: quo ipse eminens uehebatur. Vtrūq; currus latus deorum simulachra ex auro argentoq; expressa decorabant: distinguebant interuenientes gemmæ iugum: ex quo eminebant duo aurea simulachra cubitalia: quorū alterū in alterum belli gerebat effigiem. Inter hæc auream aquilā pennas extendenti similem sacrauerant. Cultus regis inter omnia luxuria notabatur. Purpureæ tunicæ medium album intextū erat: pallā auro distinctā: aurei accipitres: uelut rostris inter se corruerent: adornabant: & zona aurea muliebriter cinctus Acinacem suspenderat: cui ex gēma erat uagina. Cydarim persæ regiū capitis uocabāt insigne: & hoc cerulea fascia albo distincta circuibat. Currum decē milia astatorum sequebantur: hastas argento exornatas: spicula auro præfixa gestabāt. Dextera leuaq; regem ducenti ferme nobilissimi propinquorū comitabantur. Horum agmen claudebatur triginta milibus peditum: quos equi regis quadringenti sequebantur. Interuallo deinde unius stadii matrem Darii Sysigambim currus uehebat: & in alio erat coniunx. Turba fœminarum reginas commitantium equis uectabantur. Quindecim inde: quas armamaxas appellant: sequebantur. In his erant liberi regis: & qui educabant eos: spadonumq; grex haud sane illis gentibus uillis. Tum regiæ pellices trecentæ sexaginta uehebantur: & ipse regali cultu ornatuq;: post quas pecuniam regis sexcenti muli: & trecenti camelli uehebant: præsidio sagittariorū prosequente. Propinquorum amicorumq; coniuges huic agmini proximæ: lyxarumq; & calonum greges uehebantur. Vltimi erant cum suis quisq; ducibus: qui cogerent agmen: leuiter armati. Contra si quis aciem macedonum intueretur: dispar acies erat: equis uirisq; non auro non discolori ueste: sed ferro atq; ære fulgentibus. Agmen & stare paratum & sequi: nec turba: nec sarcinis prægraue. Intentum ad ducis nō signū modo: sed etiam nutum. Et castris locus: & exercitui commeatus suppetebant. Ergo alexandro in acie miles non defuit. Darius tantæ multitudinis rex: loci in quo pugnauit angustiis redactus est ad paucitatem: quam in hoste contempserat. Interea alexander Abistamene cappadociæ præposito: lyciam petens: cum omnibus copiis regionē quæ castra Cyri appellant: peruenerat. Statiua illic habuerat Cyrus: cum aduersum Crœsum in lydiam exercitum duceret. Aberat ea regio quinquaginta stadia ab aditu: quo Ciliciam intramus. Pilas incolæ dicunt artissimas fauces: uel munimēta: quæ manu ponimus: naturali situ imitante. Igitur Arsanes: qui Ciliciæ præerat: reputās quid in initio belli Memnon suasisset: quōdam salubre cōsilium sero exequi statuit. Igne ferroq; Ciliciam uastat: ut hosti solitudinem faciat: quicquid usui esse potest: corrūpit: sterile ac nudum solum: quod tueri nequibat: relicturus. Sed lōge utilius fuit angustias aditus: qui Ciliciam aperit: ualido occupare præsidio: iugumq; oportune itineri iminens obtinere: unde inultus subeuntem aut prohibere aut opprimere hostē potuisset. Tunc paucis: qui callibus præsiderent: relictis: retro ipse concessit populator terræ: quam populationibus uindicare debuerat. Ergo qui relicti erāt proditos se rati: nec aspectum quidem hostis sustinere uoluerunt: cum uel pauciores locum obtinere potuissent. Namq; perpetuo iugo montis asperi ac prærupti Cilicia includitur quod cum a mari surgat: uelut sinu quodam flexuq; curuatum rursus altero cornu ĩ diuersum litus excurrit. Per hoc dorsum: qua maxime introrsum mari cedit: asperi tres aditus & perangusti sunt: quorum uno Cilicia intranda est: campestris eadē qua uergit ad mare: planiciem eius crebris distinguentibus riuis. Pyrrhamus & Cygnus

Sysigãbis darii Mater Coniunx liberi.

Acies Alexãdri

Arsanes uastat Ciliciam

Pyrrhamus flu. Cygnus flu.

inclyti amnes fluunt: Cygnus nō spacio aquarum: sed liquore memorabilis: quippe leni tractu e fontibus labens puro solo excipitur. Nec torrentes incurrunt: qui placide manantem alueum turbent. Itaq; incorruptus idemq; frigidissimus: quippe multa riparum amœnitate inumbratus ubiq; fontibus suis similis in mare euadit. Multa in ea regione monumenta uulgata carminibus uetustas exederat. Monstrabant urbium sedes Vrnesi & Cebesti: montis quoq; specus: & coryci nemus: ubi crocū gignitur. Cæteraq; in quibus nihil pter famam durauerat. Alexander fauces iugi: quæ pilæ appellantur: intrauit. Contemplatus locorum situs nō alias magis dicitur admiratus esse fœlicitatem suam: obrui potuisse uel saxis confitebat: si fuissent qui subeūtes propellerent. Iter uix quaternos capiebat armatos. Dorsum montis iminebat uiæ non angustæ modo: sed plærūq; ꝓruptæ crebris oberrantibus riuis: qui ex radicibus montium manāt. Thracas tamen leuiter armatos pcedere iusserat: scrutariq; calles: ne occultus hostis in subeūtes erumperet. Sagittariorum quoq; manibus occupauerat iugum: intentos arcus habebant: moniti non iter ipsos inire: sed plium. Hoc modo agmen peruenit ad urbem Tarson: cui tunc maxime persæ subiiciebant ignem: ne oppulentum oppidum hostis inuaderet. At ille Parmenione ad inhibendum incendium cum expedita manu pmisso: posteaquā barbaros aduentu suorum fugatos eē cognouit: urbem a se conseruatam intrat. Mediam Cygnus amnis: de quo pauloante dictum est: interfluit: & tunc æstas erat: cuius calor non aliam magisq; Ciliciæ orā uapore solis accendit: & diei feruidissimū tēpus cœperat. puluere ac sudore simul pfusum regem inuitauit liquor fluminis: ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaq; ueste deposita in conspectu agminis: decorum quoq; futurum ratus: si ostendisset suis leui ac parabili cultu corporis se esse contentum: descendit in flumen. Vixq; ingressi subito horrore artus rigere cœperunt: pallor deinde fusus est: & totum ꝓpemodū corpus uitalis calor reliquit. Expiranti similem ministri manu excipiunt: nec satis cōpotem mentis in tabernaculū deferunt. Ingens sollicitudo: & pœne iam luctus in castris erat. Flentes querebant in tanto impetu cursuq; rerum omnis ætatis ac memoriæ clarissimū regem: non in acie saltē: non ab hoste uictum: sed abluentē aqua corpus ereptum esse & extinctum. Instare Dariū uictorem: anteq uidisset hostem. Sibi easdem terras: quas uictores peragrassent: repetendas: omnia: aut ipsos aut hostes populatos: peruastas sollitudines: etiā si nemo insequi uelit: eūtes fame atq; inopia debellari posse. Quem signū daturum fugiētibus: quem ausurum Alexandro succedere: Iam ut ad hellespontum fuga penetrarent: classem: qua transeant: quem pparaturum: Rursus in ipsum regē misericordia uersa: illum florem iuuentæ: illam uim animi: eundem regē: & cōmilitonē diuelli a se: & abrumpi: immemores sui querebāt. Inter hæc liberius meare spiritus cœperat: alleuabat rex oculos: & paulatim redeunte animo circūstantes amicos agnouerat. Laxaq; uis morbi ad hoc solum uidebatur: quia magnitudinē mali sentiebat. Animum autem egritudo corporis urgebat: quippe Darium quinto die in Ciliciam fore nuntiabatur. Vinctum ergo se tradi: & tantam uictoriā eripi sibi e manibus: obscuraq; & ignobili morte in tabernaculo extingui se querebat. Admissisq; amicis pariter & medicis. In quo me: inquit: articulo rex meax fortuna deprehenderit: cernitis. Strepitum hostilium armorum exaudire mihi uideor: & qui ultro intuli bellum: iam prouocor. Darius ergo cum tam superbas litteras scriberet: fortunam meā in consilio habuit: sed nequicq;: si mihi arbitrio meo curari licet. Lenta re

Alex. intrat ciliciam.

Tarson ci.

Cygnus flu.

Alex. languor.

media & segnes medicos non expetunt tempora mea. Vel mori strenue: q̄ tarde con
ualescere mihi melius est. Proinde si quid opis: si quid artis in medicis est: sciant me
non tam mortis: quam belli remedium quærere. Ingentem omnibus incusserat curā
tam præceps temeritas eius. Ergo pro se quisq; præcari cœpere: ne festinatione peri/
culum augeret: sed esset in potestate medentiū. Inexperta remedia haud iniuria ipsis
esse suspecta. Cum ad perniciem eius etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis:
quippe Darius mille talenta interfectori Alexandri daturum se pronunciari iusserat.
Itaq; ne ausurum quidem quenquam arbitrabantur experiri remedium: quod ꝓpter
nouitatem posset esse suspectum. Erat inter nobiles medicos e Macedonia regem se/
Philipp9 cutus Philippus natione acharnanus: fidus admodum regi puero comes & custos sa/
Alex. me lutis datus: non ut regem modo: sed etiam ut alumnum eximia charitate diligebat.
dicus Is non præceps se: sed strenuum remedium afferre: tantamq; uim morbi potione me
dicata leuaturum esse promisit. Nulli promissum eius placebat præterquā ipsi: cu/
ius periculo pollicebatur. Omnia quippe facilius quam moram perpeti poterat. Ar/
ma & acies in oculis erant: & uictoriam in eo positam esse arbitrabat: si tantum an/
te signa stare potuisset: id ipsum: quod post diem tertium medicamētum sumpturus
Parmēio esset. Ita enim medicus prædixerat: ægre ferens: inter hæc a Parmenione ditissimo
criatur purpuratorum litteras accipit: quibus ei denuntiabat: ne salutē suam Philippo com/
Philippū mitteret: mille talentis a Dario: & spe nuptiarum sororis eius esse corruptum. Ingen
tem animo sollicitudinem litteræ incusserant: & quicquid in utranq; partem: Aut me
tus: aut spes subiecerat: secreta æstimatione pensebat. Bibere perseuerem: ut si ue/
nenum datum fuerit: ne immerito quidem: quicquid acciderit: euenisse uideatur:
Damnem ne medici fidem: In tabernaculo me opprimi patiar: Non. At qui satius
est alieno me mori scelere: quam metu meo. Diu animo i diuersa uersato: nulli: quid
scriptum esset renuntiat: epistolamq; sigillo annuli sui impressam puluino: Cui in/
cubebat: subiecit. Inter has cogitationes biduo assumpto: illuxit a medico destina/
tus dies. Et ille cum poculo: in quo medicamentum diluerat: intrauit. Quo uiso Ale
xander leuato corpore in cubile: Epistolam a Parmenione missam sinistra manu te/
nens: accepit poculum: & hausit interritus. Tum epistolam Philippum legere iubet: nec
a uultu legentis mouit oculos: ratus aliquas cōscientiæ notas in ipso ore posse depræ/
hendere. Ille epistola perlecta: plus indignationis: quam pauoris ostendit: proiectisq;
amiculo & litteris ante lectum: Rex (inquit) semper quidem spiritus meus ex te pe/
pendit: sed nunc uero arbitror sacro & uenerabili ore trahi: Crimē parricidii: quod
mihi obiectū est: tua salus diluet. Seruatus a me uitam mihi dederis. Oro: quæsoq;
amissoq; metu patere medicamentū concipi uenis. Laxa paulisper animū: quē mihi
sollicitudine intempestiua amici sane fideles: sed moleste seduli turbant. Non securū
modo hæc uox: sed etiā lætū regē: ac plenū bonæ spei fecit. Itaq; si dii (inquit) Philip/
pe tibi permisissent: Quo maxime modo animū uelles experiri meum: alio profecto
uoluisses: Sed certiorē quā expertus es: ne optasses quidē: Hac epistola accepta: Ta/
men quod dilueras bibi. Et nunc credo te non minus pro tua fide: quā pro mea salute
esse sollicitū. Hæc locutus dextrā Philippo offert. Cæterū tanta uis medicaminis fuit:
ut quæ secuta sunt: criminationē Parmenionis adiuuerint. Interclusus spiritus arcte
meabat: nec Philippus qcquā inexpertū omisit. Ille fomēta corpori admouit: ille tor/
pente nūc cibi: nūc uini odore excitauit. Atq; ut primū mentis cōpotē esse sensit: mo/

do matris:sororumq; modo tantæ uictoriæ appropinquantis:admonere non destitit. Vt uero medicamentum se diffudit in uenas: & sensim toto corpore salubritas perci/pi potuit:primo animus uigorem suum:deinde corpus quoq; expectatione maturius recuperauit:quippe post tertium diem:quam i hoc statu fuerat:in conspectum mili/tum uenit:nec auidius ipsum regem:quã Philippũ intuebatur exercitus:pro se quisq; dextram eius amplexi:grates habebant uelut præsenti deo. Nanq; haud facile dictu est:præter ingenitam illi genti erga reges suos uenerationem: quantum huius quoq; regis uel admirationi dediti fuerint:uel charitate flagrauerint. Iam primum nihil nisi diuina ope aggredi uidebatur. Nam cum præsto esset ubiq; fortuna: temeritas in glo/riam cesserat:ætas quoq; uix tantis matura rebus:sed abunde sufficiens omnia etiam eius opera honestabat:& quæ leuiora haberi solent:plærunque in re militari grauiora uulgo sunt. Exercitatio corporis inter ipsos:cultus habitusq; paululum a priuato ab/horrens:militaris uigor:quis ille uel ingenii dotibus:uel animi artibus:ut pariter cha/rus ac uenerandus esset:effecerat. At Darius nuntio de aduersa ualetudine eius acce/pto:celeritate quanta poterat:tã graue agmen ad Euphratem contendit. Iunctoq; eo pontibus:quinq; tamen diebus traiecit exercitũ. Ciliciã occupare festinans. Iãq; Ale/xander uiribus corporis receptis ad urbẽ solis peruenerat:cuius potitus ducentis talẽ/tis nomine mulctæ exactis:arci præsidiũ militũ ĩposuit. Vota deinde pro salute susce/pta per ludum atque hostium reddens:ostendit quanta fiducia barbaros sperneret. Aesculapio & Mineruæ ludos celebrauit. Spectanti nuntius lætus affertur a Licarnas/so:persas aciẽ a suis esse superatos. Myndios quoq;:& Canyndios:& plæraq; tractus eius suæ facta ditiõis. Igitur ædito spectaculo ludicro:castrisq; motis & Pyrrhamo amne ponte iuncto:ad urbem Malon peruenit. Inde adeo alteris castris ad oppidum Castabulum. Ibi Parmenio regi occurrit: quẽ præmiserat ad explorãdum iter saltus: per quem ad urbem Ysson nomine penetrandũ erat. Atq; ille angustiis eius occupa/tis:& præsidio modico relicto. Ysson quoq; desertam a barbaris cœperat. Inde pro/gressus deturbatis:qui interiora montium obsidebãt:præsidiis cuncta firmauit. Oc/cupatoq; itinere:sicut pauloante dictũ est:idẽ & auctor & nuntius uenit. Ysson inde rex copias admouit:ubi consilio habito:utrũ ne ultra progrediendum foret:an ibi op/periendi essent milites noui:quos ex macedonia aduentare constabat:Parmenio non alium locum prælio aptiorem esse censebat:quippe illic utriusq; regis copias nume/ro futuras pares:cum angustiæ multitudinem non caperent:planitiem ipsis capolq; esse uitandos:ubi circuiri:ubi ancipiti acie opprimi possent. Timere ne nõ uirtute ho/stium:sed lassitudine sua uincerentur. Persas recentes inde successuros:si laxius stare potuissent. Facile ratio tam salubris consilij accepta est. Itaq; inter angustias saltus ho/stem opperiri statuit. Erat in exercitu regis Sisenes perses quõdam a prætore ægypti missus ad Philippum:donisq;:& omni honore cultus:exilium patria sede mutauerat. Secutus deinde in Asiam Alexandrum inter fideles socios habebatur: huic epistolam Cretensis miles obsignatam annulo:cuius signum haud sane notũ erat:tradidit. Na/barzães prætor Darii miserat eã:hortabaturq; Sisenẽ:ut dignũ aliquid nobilitate ac moribus suis ederet:Magno id ei apud regẽ honori fore. Has litteras Sisenes utpote inoxius ad Alexãdrũ sæpe deferre tẽptauit. Sed cũ tot curis appatuq; belli regẽ uide/ret urgeri:apti9 subĩde tps expectãs:suspitionẽ initi scelesti cõsilii pbuit: nãq; epistola

Alex. cõualescẽtia

Vrbs solis.

Pyrrhamus flu.

Sisenes perses.

Priusq̃ ei redderetur: in manus Alexandri peruenerat: lectamq; eam ignoti annuli sigillo impresso. Siseni dari iusserat ad æstimandam fidem barbari. Q ui quia per complures dies non adierat regem: scelesto consilio eam uisus est suppressisse: & in agmine a cretensibus haud dubie iussu regis occisus est. Iamq; græci milites quos Etimodes a Farnabazo acceperat: præcipua spes & propemodum unica Alexandri ad Darium peruenerant.

Consiliũ græcorũ militum

Hi magnopere suadebant: ut retro abiret: spatiosasq; Mesopotamiæ cãpos repeteret. Si id consiliũ damnaret: at ille diuideret saltem copias innumerabiles: neu sub unũ fortunæ ictum totas uires regni cadere pateretur. Minus hoc cõsilium regi: quam purpuratis eius displicebat: ancipitem fidem & mercede uænalem proditionem imminere: & diuidi non ob aliud copias uelle: quam ut ipsi in diuersa digressi: si quid cõmissum esset traderent Alexandro. Nihil tutius esse: quam circundatos eos exercitu toto obrui telis: documentum non inultæ perfidiæ futuros. At Darius (ut erat sanctus & mitis) se uero tantum facinus negat esse facturum: ut suam secutos fidem suos milites iubeat trucidari. Q uem deinde amplius nationum exterarum salutem suam crediturum sibi: si tot militũ sanguine imbuisset manus? Neminem stolidum consilium capite luere debere. Defuturos enim qui suaderent: si suasisse periculum esset: deniq; ipsos quotidie ad se uocari in consilium iubet: uariasq; sententias dicere: nec tamen melioris fidei haberi qui prudentius suaserit. Itaq; græcis nuntiari iubet: ipsum quidem beniuolẽtiæ illorum gratias agere. Cæterum si retro ire pergat: haud dubie regnum hostibus traditurum. Fama bella stare: & eum qui recedat: fugere credi. Trahendi uero belli insulsam esse rationẽ. Tantæ enim multitudini utiq; cum iam hyems instaret in regione uasta: & inuicem a suis atq; hoste uexatæ non suffectura alimenta: ne diuidi quidẽ copias posse seruato more maiorum: qui uniuersas uires semper discrimini bellorum obtulerũt. Et hercule terribilem antea regem: & absentia sua ad uanã fiduciã elatum: posteaq; aduentare se senserit: cautum pro temerario factum delituisse inter angustias saltus ritu ignobilium ferarum: quæ strepitu prætereuntium audito: siluarum latebris se occuluerunt. Iam etiam ualitudinis simulatione frustrari suos milites: sed non amplius ipsum esse passurum detrectare certamen. In illo specu in quem pauidi recessissent: oppressurum esse cunctantes: hæc magnificentius iactata: quam uerius.

Darius intrat Ciliciam.

Cæterum pecunia omni rebusq; præciosissimis damascum Syriæ cũ modico præsidio militum missis: reliquas copias in ciciliam duxit: in sequentibus more patrio agmen coniuge & matre: uirgines quoque cum paruo filio comitabantur patrem. Forte eadem nocte & Alexander ad fauces: quibus Syria aditur: & darius ad eũ locum: quem amanicas pylas uocant: peruenit.

Concursus Darii & Alexãdri exercituum.

Nec dubitauere persæ: quin Yssom relicta: quam ceperant: macedones fugerent. Nam etiam saucii quidam & inualidi qui agmen non poterant persequi: excepti erant. Q uos omnes instinctu purpuratorum barbara feritate sæuientiũ præcisis: adductisq; manibus circunduci: ut copias suas noscerent: satisq; oĩbus spectatis nunciare: q̃ uidissent: regi suo: iussit. Motis ergo castris superat Pyrrhamũ amnẽ in tergis (ut credebat) fugientiũ hæsurus. At illi: quorum amputauerat manus: ad castra macedonũ penetrant. Dariũ quã maximo cursu posset sequi nũciantes. Vix fides habebatur. Itaq; speculatores in maritimas regiones præmissos explorare iubet: ipse ne adesset: an præfectorum aliquis speciẽ tribuisset uniuersi uenientis exercitus. Sed cũ speculatores reuerterẽt: procul ingens multitudo cõspecta ẽ.

Ignes deinde totis capis collucere cœperunt: omniaq; uelut continenti incendio arde re uisa: cũ incondita multitudo maxime propter iumenta laxius tenderet. Itaq; eo ipso loco metari suos castra iusserat: lætus quod omni expetiuerat uoto: in illis potissimũ angustiis decernendũ esse. Cæterum ut solet fieri: cum ultimi discriminis tempus ue nerat in sollicitudinem uersa fiducia est. Illam ipsam fortunam: qua aspirante res tam prospere gesserat: uerebatur: nec iniuria ex iis quæ tribuisset sibi: quãq; mutabilis eẽt: reputabat. Vnam superesse noctem: quæ tanti discriminis moraretur euentum. Rur sus occurrebant maiora periculis premia. Et sicut dubium esset: an uinceret: ita illud utiq; certum esse honeste & cum magna laude moriturum. Itaq; corpora milites cura re iussit: ac deinde tertia uigilia instructos: & armatos esse. Ipse in iugum editi montis ascendit: multisq; collucentibus facibus patrio more sacrificiũ diis præsidibus loci fe cit. Iamq; tertium: sicut præceptum erat: signũ tuba miles acceperat itineri simul pa ratus: & prælio: strenue q; iussi procedere oriente luce peruenerũt ad angustias: quas occupare decreuerant. Dariũ triginta inde stadia abesse præmissi indicabant. Tunc consistere agmen iubet: armisq; ipse sumptis aciẽ ordinabat. Dario aduentũ hostiũ pauidi agrestes nuntiauerunt. Vix credenti occurrere etiam: quos ut fugientes seque batur. Ergo non mediocris oĩum animos formido incesserat: quippe itineri: quã præ lio aptiores erant: raptimq; arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium: suosq; ad arma uocantium maiorem metum incussit. Alii in iugum montis euaserant: ut ho stiũ agmen inde prospicerent: equos plærıq; frænabant: discors exercitus: nec ad unũ intentus imperium uario tumultu cuncta turbauerat. Darius initio montis iugũ cũ parte copiaꝝ occupare statuit: & a fronte & a tergo circuiturus hostẽ. A mari quoq; quo dexterum eius cornu tegebatur alios obiecturus: ut undique urgeret: præter hæc uiginti milia præmissa cum sagittarioꝝ manu, Pyrrhamum amnem: qui duo agmi na interfluebat: transire: & obicere sese macedonũ copiis: iusserat. Si id præstare non possent: retro cedere in montes & occulte circuire ultimos hostium. Cæterum desti nata salubriter cũ ratione potentior fortuna discussit: quippe alii præ metu iperiũ exe qui non audebant: alii frustra exequebant: quia ubi partes labant: summa turbatur. Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu dexterum cornu tuebatur: addi tis funditorum sagittariorumq; uiginti ferme milibus. In eodem Timodes erat græ cis peditibus mercede conductis triginta milibus præpositus: hoc erat haud dubium robur exercitus par macedonicæ phalangi acies. In leuo cornu Aristomedes thessal9 uiginti milia barbaroꝝ peditum habebat. In subsidiis pugnacissimas locauerat gen tes. Ipsum regem in eodem cornu dimicaturum tria milia delectorum equitum assue ta corporis custodiæ: & pedestris acies. xl. milia sequebantur. Hircani deinde: Mediq; equites his proximi: cæteraꝝ gentium ultra eos dextera leuaq; dispositi. Hoc agmen (sicut dictum est) instructum sex milia iaculatoꝝ: funditorumq; antecedebant. Q uic quid in illis angustiis adiri poterat: impleuerant copiæ: cornuaq; hinc a iugo: illinc a mari stabant: uxorem matremq; regis: & alium fœminaꝝ gregem in medium agmen acceperant. Alexander phalangem: qua nihil apud macedonas ualidius erat: i fronte cõstituit. Dexterum cornu Nicanor parmenionis filius tuebatur: huic proximi sta bãt Cenos: & pdicas: & meleager: & Ptolomæus: & amnytas: sui qsq; agminis duces. In leuo: quod ad mare ptinebat: Craterus & Parmenio erãt. Sed Craterus parmenio ni parere iussus. Eqtes ab utroq; cornu locati. Dexteꝝ macedones thessalis adiunctis:

Alex. in struit aciem

Darius ordinat. exercitũ

Figura aciei Darii

Figura aciei alexãdri

leuũ in peloponēnses tuebant̄. Ante hanc aciē posuerant funditoꝝ manum: sagittariis admixtis. Thraces quoq; & cretenses ante agmē ibant & ipsi leuiter armati. At iis: q præmissi a Dario iugum montis insederant: agrianos opposuit ex græcia nuper aduectos. Parmenioni autem præceperat: ut quantum posset: agmen ad mare extenderet: quo longius abesset montibus: quos occupauerant barbari. At illi neq; obstare uenientibus: nec circuire prætergressos ausi: fundatorum maxime aspectu profugerant territi. Eaq; res tutum Alexādro agminis latus: qd ne superne incesseretur: timuerat: præstitit: triginta & duo armatoꝝ ordines ibant: neq; enim latius extendi aciem patiebāt angustiæ. Paulatim deinde se laxare: & sinus montium & maius spacium aperire cœperant: ita ut non pedes solum pluribus ordinibus incedere: sed etiam a lateribus circūfundi posset equitatus. Iam in conspectu: sed extra tæli iactum utraq; acies erat: cū priores persæ inconditum: & trucem sustulere clamorem. Redditur & macedonibus maior: exercitus impar numero: iugis montium: uastisq; saltibus repercussus: quippe semp circūiecta nemora petræq; quātāncunq; accepere uocē multiplicato sono referunt. alexander ante prima signa ibat: idētidem manu suos inhibens: ne suspensi acrius ob nimiā festinationē cōcitato spiritu capesserent bellū. Cunq; agmen obequitaret: uaria oratione: ut cuiusq; animis aptum erat: milites alloquebat̄. Macedones tot belloꝝ in europa uictores: ad subigendam asiam atq; ultima orientis non ipsius magis q̄ suo ductu ꝑfecti: ueteratæ uirtutis admonebant̄. Illos terraꝝ orbis liberatores: emensosq; olim Herculis & liberi patris terminos: non ꝑsis modo: sed ēt oībus gentibus impositurós iugum. Macedonū copias bactra & indos fore: minima esse: quæ nunc intuerentur: sed oīa uictoria parari. Non præruptis petris illyricorum & trhaciæ saxis sterilem laborem fore: spolia totius orientis offerri: Vix gladio futuꝝ opus. Totam aciē suo pauore fluctuantē umbonibus posse ꝑpelli. Victor ad hæc atheniensiū Philippus pater inuocabat̄: domitæq; nuper boetiæ: & urbis in ea nobilissimæ ad solum dirutæ species repræsentabat animis: iam Granicū amnē: iam tot urbes aut expugnatas aut in fidem acceptas: omniaq; quæ post tergum erāt strata: & pedibus ipsorum subiecta memorabat. Cū adierat græcos: admonebat ab iis gentibus illata græciæ bella. Darii prius: deinde Xerxis insolentiæ: aquā ipsam terramq; populantium: ut neq; fontium haustum: nec solitos cibos relinquerent: dedita eis templa ruinis & ignibus esse deleta. Vrbes eoꝝ expugnatas: fœdera humani diuiniq; iuris uiolata referebat. Illyricos uero & thracas rapto uiuere assuetos: aciem hostium auro purpuraq; fulgētem intueri: iubebat prædam non arma gestantē. Irent & imbellibus fœminis auꝝ uiri eriperent. Aspera montiū suoꝝ iuga: nudosq; calles: & ꝑpetuo rigentes gelu: ditibus persaꝝ campis: agrisq; mutarent. Iā ad tæli iactū peruenerant: cū persarum equites ferociter in leuum cornu hostium inuecti sunt: quippe Darius equestri prælio decernere optabat. Phalangem macedonici exercitus robur esse coniectans. Iamq; etiam dextrum Alexandri cornu circuibatur: quod ubi Macedo conspexit: duabus alis equitū ad iugum montis iussis subsistere: cæteros in medium belli discrimē strenue trāsfert. Subductis deīde ex acie thessalis equitibus: præfectum eorum occulte circuire tergū suorum iubet. Parmenionique coniungi: & quod is imperasset: impigre obsequi. Iāque ipsi in medium persarum undiq; circunfusi egregie tuebantur: sed conserti & quasi cohærentes tæla uibrare non poterant. Simul ut erant emissa: in eosdem concurrentia implicabantur: leuique: & uano ictu pauca in hostem: plura in humum innoxia

Cōgressus exercituum.

Oratio Alexandri ad suos

Initiū pugnæ.

cadebant. Ergo comminus pugnam coacti conserere: gladios impigre stringunt. Tũ
uero multum sanguinis fusum ẽ: duæ quippe acies ita cohærebãt: ut armis arma pul
sarent: mucrones in ora dirigebant: non timido: non ignauo cessare tum licuit. collato
pede q̃si singuli inter se dimicarent: in eodẽ uestigio stabant: donec uincendo locum
sibi facerent. Tum demũ ergo promouebant gradum: cum hostem prostrauerant.
At illos nouus excipiebat aduersus fatigatos: nec uulnerati ut alias solẽt acie poterãt
excedere: cum hostis instaret a fronte: a tergo sui urgerent. Alexãder nõ ducis magis
quã militis munera exequebatur: optimum decus cæso rege expetens: quippe Darius
curru sublimis eminebat: & suis ad se tuendũ & hostibus ad incessendum ingens in
citamentum. Ergo frater eius Oxatres cum Alexandrũ instare ei cerneret: equites: q
bus præerat ante ipsum currum regis obiecit: armis & robore corporis multum sup
cæteros eminens: animo uero & pietate in paucissimis. Illo utiq; prælio clarus alios i
prouide instãtes prostrauit: alios in fugam auertit. At macedones ut circa regem erãt
mutua adhortatione firmati: cum ipso in equitũ agmen irrumpunt. Tum uero simi
lis ruinæ strages erat. Circa currum Darii iacebant nobilissimi duces ante oculos re
gis egregia morte defuncti: omnes in ora proni sicut dimicantes procubuerant aduer
so corpore uulnerib9 acceptis. Inter hos Aticies: & Troũtes: & Sathaces prætor ægy
pti magnorum exercituũ præfecti noscitabantur: circa eos cumulata erat peditũ equi
tumq; obscurior turba. Macedonũ quoq; non quidem multi sed promptissimi tamen
cæsi sunt. Inter quos Alexandri dexteræ femur leuiter mucrõe perstrictum ẽ. Iamq; q — Alexãder
Darium uehebant equi: confossi hastis & dolore efferati iugum quatere & regem cur — uulneratᷣ
ru excutere cœperant. Cum ille ueritus ne uiuus ueniret in hostium potestate: desilit. — Darii fu
& in equũ: qui ad hoc sequebatur: imponitur. Insignibus quoq; imperii ne fugã pro — ga
derent indecore abiectis. Tũ uero cæteri dissipantur metu: & quæ cuiq; patebat ad fu
gam uia erumpunt: arma iacientes: quæ paulo ante ad tutelam corporæ sumpserant:
adeo pauor etiã auxilia formidabat. Instabat fugientibus eques a Parmenione missus
& forte in id cornu omnes fuga abstulerat. At in dextero persæ thessalos eqtes uehe
mẽter urgebant. Iãq; una ala ipso ĩpetu pculcata erat: cũ thessali strenue circunactis
equis dilapsi rursus in præliũ redeunt: sparsosq; & incompositos uictoriæ fiducia bar
baros ingenti cæde prosternunt. Eq pariter equitesq; persaæ serie laminaæ ob id gen9
graues: agmen: quod celeritate maxime constat: ægre moliebantur: quippe in circũ
agendis equis suis thessali multos occupauerant. Hac tam prospera pugna nunciata
Alexander non ante ausus persequi Barbaros: utrinq; iam uictor instare fugientibus
cœpit. Haud amplius regem quam mille equites sequebãtur: cum ingens multitudo
hostium caderet. Sed quis aut in uictoria: aut in fuga copias numerat? Agebantur er
go a tam paucis pecoræ modo: & idem metus: qui cogebat fugere: fugientes moraba
tur. At græci: qui in darii partibus steterant Amynta duce: prætor hic Alexandri fuit — Amynta
nunc transfuga: abrupti a cæteris. Haud sane fugientibus similes euaserant. Barbari — dux.
longe diuersam fugam intenderunt: alii qua rectum iter i persidem ducebat: quidam
circuitus rupis saltusq; montium occultos petiuere: pauci castra Darii. Sed iam illa — Caster da
quoq; hostis uictor intrauerat: omni quidem opulentia ditia. Ingens auri argentique — rii capta.
pondus: non belli: sed luxuriæ apparatum diripuerant milites. Cumq; plus raperent:
passim strata erant itinera uilioribus sarcinis: quas in comparatione meliorum auari
tia contẽpserat. Iamq; ad fœmĩas peruentũ erat: quibus quo chariora ornamẽta sunt

uiolentius detrahebant: nec corporibus qdem uis ac libido parcebat. Omnia planctu tumultuq; prout cuiq; fortuna erat: castra repleuerãt: nec ulla facies mali deerat: cũ per oẽs ordines ætatesq; uictoris crudelitas ac licẽtia uagaret. Tunc uero impotẽs fortunæ species cõspici potuit: cũ ii: qui tum Dario tabernaculũ exornauerãt omni luxu & opulẽtia instructũ: eadẽ illa Alexãdro quasi ueteri domino reseruabãt. Nãq; id solum intactũ omiserant milites: ita tradito more: ut uictorẽ uicti regis tabernaculo exciperet.

Mater & coniunx darii captiuæ

Sed oĩum oculos animosq; i semet cõuerterãt captiuæ mater coniũxq; darii. Illa nõ maiestate solum: sed & ætate uenerabilis: hæc formæ pulchritudine: nec illa quidẽ sorte corrupta acceperat in sinũ filiũ nondum sextum ætatis annũ egressum: in spem tantæ fortunæ: q̃tam pauloante pater eius amiserat: genitũ. At in gremio anus auiæ iacebãt adultæ uirgines duæ: nõ suo tantũ: sed illius mœrore & cõfectæ. Ingens circa eam nobiliũ fœminarũ turba cõstiterat: laceratis crinibus: abscisaq; ueste: pristini decoris imemores: reginas dominasq; ueteres quondã: tunc alienis nominibus inuocantes. Illæ suæ calamitatis oblitæ in utro corno Darius stetisset: quæ fortuna discriminis fuisset requirebãt. Negabãt se captas: si uiueret rex. Sed illum equos subinde mutantem longius fuga abstulerat.

Hostiũ cæsorum numerus

In acie autem cæsa sunt persarum peditũ centum milia: decem uero milia interfecta equitũ. At ex parte Alexandri quattuor & qngenti saucii fuere: triginta omnino & duo ex peditibus desiderati sunt. Equitũ centũ quinquaginta interfecti. Tantulo impendio ingens uictoria stetit. Rex: qui diu Darium persequendo fatigatus erat: posteaq̃ & nox apparebat: & eum insequendi spes nõ erat: in castra pauloante a suis capta peruenit. Inuitari deinde amicos: quibus maxime assueuerat: iussit: quippe summa dũtaxat cutis in fœmore perstricta nõ prohibebat interesse conuiuio: tum repente e proximo tabernaculo lugubris clamor barbaro ululatu planctuq; permixtus epulantes conterruit. Cohors quoq;: quæ excubabat ad tabernaculũ regis: uerita ne maioris motus principiũ eẽt: armare se cœperat. Causa pauoris subiti fuit: quod mater uxorq; Darii cũ captiuis mulieribus nobilibus regem: quem interfectũ esse credebant: ingenti gemitu eiulatuq; deflebãt. Vnus nãq; e captiuis spadonibus: qui forte ante ipsarum tabernaculum steterat: amiculũ: quod Darius (sicut pauloante dictum est) ne cultu proderetur: abiecerat: in manibus eius: qui repertum ferebat: agnouit: ratusq; interfecto detractũ esse: falsum nunciũ mortis eius attulerat.

Alexãdri clemẽtia

Hoc mulierũ errore comperto Alexander forrunæ Darii & pietati earũ lachrymasse fertur. Ac prius Mithrenem: qui sardes prodiderat: peritũ persicæ linguæ: ire ad consolandas eas iusserat. Veritus deinde ne proditor captiuarũ irã doloremq; grauaret: Leonatum ex purpuratis suis misit: iussum indicare falso lamentari eas: darium uiuum. Ille cum paucis armigeris in tabernaculum: in quo captiuæ erãt peruenit: missumq; a rege senũciare iubet. At ii: qui in uestibulo erant: ut armatos cõspexere: rati actum esse de dominis: in tabernaculum currunt: uociferantes ad eẽ supremam horam: missosq; qui occiderent captas. Itaq; ut quæ nec prohibere: nec admittere auderent: nullo responso dato tacite opperiebantur uictoris arbitrium. Leonatus expectato diu: qui se intromitteret: postea quam nemo prodire audebat: relictis in uestibulo satellitibus: intrat in tabernaculum. Ea ipsa res turbauerat fœminas q; irrupisse non admissus uidebatur. Itaq; mater & coniunx prouolutæ ad pedes orare cœperunt: Vt priusquam interficerentur: Darii corpus ipsius patrio more sepelire permitteret: functas supremo in regem officio: se impigre morituras. Leonatus &

uiuere Darium: & ipsas nō incolumes modo: sed et apparatu pristinæ fortunæ regi/ Cadaue/
nas fore. Tum mater Darii alleuari se passa est. Alexāder postera die cum cura sepul/ tra hostiū
tis militibus: quorum corpora inuenerat: Persarū quoq; nobilissimis eūdem honorem sepeliri
haberi iubet: matriq; Darii permittit: quos uellet: patrio more sepeliret. Illa paucos iussit Ale
arcta ꝓpinquitate coniūctos pro habitu p̄sentis fortunæ humari iussit: apparatū fu/ xander
nerum: quo persæ suprema officia celebrarēt: inuidiosum fore existimās: cum uicto/
res haud p̄ciose cremarēt. Itaq; iustis defunctorum corporibus solutis exequiis p̄mittit
ad captiuas qui nuntiarent ipsum uenire. Inhibitaq; comitantium turba tabernaculū
cum Ephestione itrat. Is longe omnium amicorum charissimus erat regi: cum ipso pa/ Ephestiō
riter educatus: secretorum oīum arbiter: libertatis quoq; in admonēdo eo nō alius ius ha
bebat: quod tamen ita usurpabat: ut magis a rege permissum q̄ uendicatū ab eo ui
deretur. Et sicut ætate par erat regi: ita corporis habitu p̄stabat. Ergo reginæ illum re/
gem esse ratæ: suo more uenerate sunt. Inde spadonibus captiuis: quis Alexander eēt
monstrātibus. Sisigambis aduoluta est pedibus eius: ignorationem nūq̄ antea uisi re Sisigam/
gis excusans. Quam manu alleuans rex: nō errasti (inquit) mater. Nam & hic Alexan bis darii
der est. Equidem si hac cōtinentia animi ad ultimum uitæ perseuerare potuisset: fœ/ mater.
liciorem fuisse crederē: quā uisus est esse: cum liberi patris imitaretur triumphum ab
hellesponto usq; ad oceanum omnes gentes uictoria emensus: si uicisset ꝓfecto sup/
biā: atq; iram mala iuicta: si abstinuisset inter epulas cædibus amicorum: egregiosq;
bello uiros & tot gentium secum domitores: In dicta causa ueritus eēt occidere. Sed
nondum fortuna se animo eius superfuderat. Ita orientem eam moderate & prudēter
tulit: ad ultimum magnitudinem eius nō cœpit: tum quidem ita se gessit: ut oēs ante
eum reges & cōtinentia & clementia uincerentur. Virgines reginas excellētis formæ
tam sanctæ habuit: quam si eodem tempore quo ipse parēte genite forent. Coniugē Alexādri
eiusdem: quam nullā ætatis suæ pulchritudine corporis uicit: adeo ipse nō uiolauit: ut cōtinētia
summam adhibuerit curam: ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem cultū reddi
fœminis iussit: nec quicq̄ ex pristinæ fortunæ magnificentia captiuis p̄ter fiduciam
defuit. Itaq; Sisigambis rex iquit mereris: ut ea p̄cemur tibi: quæ Dario nostro quon
dam p̄catæ sumus: & (ut uideo) dignus es: qui tantum regem nō fœlicitate solum: sed
etiam æquitate superaueris. Tu quidem matrem me & reginā uocas: sed ego me tuā
famulam esse cōfiteor. Et p̄teritæ fortunæ fastidium capio: & p̄sentis iugū pati pos/
sum. Tua interest quātum in nos licuerit: si id potius clementia: quam seuitia ius esse
testatum. Rex bonum animū habere eas iussit. Darii deinde filium collo suo admo/
uit. Atq; nil ille conspectu tunc primū a se uisi cōterritus: ceruicem eius manibus am
plectit. Motus ergo rex constantia pueri Ephestionem intuens quam uellem: iquit:
Darius aliquid ex hac indole hausisset. Tum tabernaculo egressus: tribus aris in ripa
pyrrhami amnis Ioui atq; Herculi Mineruæq; sacratis Syriā petit. Damascum: ubi Alex: Sy
regis gaza erat: Parmenione p̄misso: Atq; cum p̄cessisse Darii satrapem comperisset: ria petit
Veritus ne paucitas suorum sperneret: accersere maiorem manum statuit. Sed for/
te i exploratores ab eo p̄missos incidit natione Mardus: qui ad Parmenionem perdu Mardus
ctus litteras ad Alexandrum a præfecto Damasci missas tradit ei: nec dubitare eum
quin omnem regiam suppellectilem cum pecunia traderet: adiecit. Parmenio a sser ad Par/
uarii eo iusso litteras aperit: in quis erat scriptum ut mature Alexander aliquem ex du/ menionē
cibus suis mitteret cū manu exigua. Itaq; re cognita Mardū datis comitibus ad pro/ uenit.

ditorem remittit. Ille e manibus custodiētiū lapsus damascū ante lucem intrat. Turbauerat ea res parmenionis animum insidias timentis: & ignotum iter sine duce non audebat ingredi. Fœlicitati tamē regis sui confisus: agrestes: qui duces itineris essent excipi iussit: quibus celeriter repertis quarto die ad urbem peruenit: iam metuēte præfecto: ne sibi fides habita non esset. Igitur quasi parum munimētis oppidi fidens: ante solis ortum pecuniam regiam: quam gazam persæ uocant: cum præciosissimis rerum efferri iubet: fugam simulās re uera ut prædam hosti offerret. Multa milia uirorum: fœminarumq; excedentē oppido sequebantur: omnibus miserabilis turba præter eum cuius fidei commissa fuerat: quippe quo maior ꝓditoris merces foret: obiicere hosti parabat gratiorem omni pecunia prædam: nobiles uiros: prætorum Darii coniuges liberosq;: præter hos urbium græcarum legatos: quos Darius uelut in arce tutissima in ꝓditoris reliquerat manibus. Gamgabas persæ uocāt humeris onera portantes: hi cum frigus tollerare nō possent: quippe & ꝓcella subito niuem effuderat & humus rigebat gelu: tum astrictas uestes: quas cū pecunia portabāt: auro & purpura insignes induūt: nullo ꝓhibere auso: cū fortuna regis etiam humillimis in ipm̄ licentiam faceret. Præbuere ergo Permenioni non spernendi agminis speciē: qui intētiore cura suos quasi ad iustum prælium paucis adhortatus equis calcaria subdere iubet & acri impetu in hostem inuehi. At illi qui sub oneribus erāt omissis: per metum capessunt fugam. Armati quoq;: qui eos persequebantur: eodem metu arma iactare: ac nota diuerticula petere cœperunt. Præfectus quasi & ipse conterritus simulans cuncta pauore compleuerat. Iacebant totis campis opes regiæ. Illa pecunia stipēdio ingenti militum præparara. Ille cultus tot nobilium uirorum: tot illustrium fœminarum: aurea uasa: aurei fræni: tabernacula regali magnificētia ornata. Vehicula quoq; a suis destituta ingentis opulentiæ plena: facies etiam prædātibus tristis: si qua res auariciam moraretur: quippe tot annorum incredibili & fidem excedente fortuna cumulata: tunc alia stirpibus lacerata: alia in cœnum demersa eruebantur: non sufficiebant prædantium manus predæ. Iamq; etiam ad eos: qui primi fugerant: uentum erat. Fœminæ pleræq; paruos trahentes liberos ibant: inter quas tres fuere uirgines Occhi: qui ante Darium regnauerat: filiæ: olim quidem ex fastigio paterna rerū mutatione detractæ: sed tum sortem earum crudelius aggrauante natura. In eodem grege uxor quoq; eiusdem Occhi fuit: Oxatresq; frater (hic erat) Darii filia: & coniunx Artabazi principis purpuratorū: & filius: cui Ilioneo fuit nomē. Pharnabazi quoq;: cui summum imperium maritimæ oræ rex dederat: uxor cū filio excepta est. Mētoris filiæ tres: ac nobilissimi ducis Memnonis coniunx & filius. Vixq; ulla domus purpurati fuit tantæ cladis expers. Lacedæmoni quoq; & athenienses erant societatis fide uiolata persas secuti. Aristogiton dropides & leuertes inter atheniēses genere famaq; longe clarissimi. Lacedæmoni Perisippus & Onomastorides cum Omaio & Calicratide ii quoq; domi nobiles. Summa pecuniæ signata fuit talentorū duo milia & sexaginta: facile argenti podus: quingēta æquabat. Præterea .xxx. milia hominū cū septē milibus iumentorū dorso onera portantium capta sunt. Cæterū dii tantæ fortunæ ꝓditorem sepulturæ celeriter debita pœna persecuti sunt. Nāq; unus e consciis eius credo regis uicem etiam in illa sorte reueritus: interfecti ꝓditoris caput ad Darium tulit (opportunum solatium prodito) quippe & ultus inimicum erat: & nondū in omnium animis memoriam maiestatis suæ exoleuisse cernebat.

Gaza uocabulum persicū

Gamgabæ

Damascenorū miserabilis fuga: & captiuitas

Occhi regis filiæ & uxor

ꝓditoris damasci mors.

Q.CVCTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM. LIBER QVARTVS.

DARIVS Tanti modo exercitus rex: qui triūphantis magis: quā dimicantis more curru sublimis inierat prælium: per loca: quæ prope imensis agminibus cōpleuerat: iam inania & ingenti solitudine uasta fugiebat. pauci regē sequebantur: nam nec eodē oēs fugā intenderant: & deficientibus equis cursum eorū: quos subinde mutabat: æquare non poterant. Vnchas deinde peruenit: ubi excepere eum græcorū quattuor milia: cū quibus ad Euphratem contendit: id demū credens fore ipsius: quod celeritate præripere potuisset. At Alexāder Parmenionē: per quē apud damascū recepta erat præda: iussum eā ipsam & captiuos diligenti asseruare custodia: Syriæ: quā celem uocant: præfecit. Nouum imperiū Syrii nondū belli cladibus satis domiti aspernabantur: sed celeriter subacti obedienter īperata fecerunt. Nardus quoq; insula deditur regi. Maritimā tamen oram: & plæraq; longius etiā a mari recedentia rex eius insulæ strato possidebat: quo in fidē accepto: castra mouit ad urbē Marathon. Ibi illi litteræ a Dario reddūtur: quibus ut superbe scriptis uæhemēter offensus est. Præcipue eū mouit: quod darius sibi regis titulū: nec eūdē Alexandri nomini ascripserat. Postulabat aūt magis q̄ petebat: ut accepta pecunia: quātacūq; tota Macedonia caperet: matrē sibi ac coniugē liberosq; restitueret. De regno æquo (si uellet) marte contēderet. Si saniora cōsilia tādē pati potuisset: contentus patrio cederet alieni īperii finibus: socius: amicusq; eēt: in ea se fidē & dare paratū & accipere. Contra Alexander in hunc maxīe modū rescripsit.

Nardus insula

Litteræ darii alexandro redditæ.

Rex Alexander Dario. Celes: cuius nomen sumpsisti: Darius græcos: qui orā hellesponti tenent: coloniasq; græcorū Ionias omni clade uastauit: cū magno deinde exercitu mare traiecit: illato Macedoniæ & græciæ bello. Rursus rex Xerxes gētis eiusdē ad oppugnandos nos cū imaniū barbarorū copiis uenit: qui nauali p̄lio uictus: Mardoniū tamen reliquit in græcia: ut absens quoq; popularetur urbes: agros ureret. Philippū uero parentē meū quis ignorat ab iis interfectū esse: quos ingentis pecuniæ spe sollicitauerant uestri? Impia enim bella suscipitis: & cū habeatis arma: licitamini hostiū capita: sicut tu proxime talentis mille tanti exercitus rex percussorē in me emere uoluisti. Repello igitur bellū: non infero. Et diis quoq; pro meliore stantibus causa magnā partē asiæ in ditionem redegi meā: teipsum acie uici: quē & si nihil a me impetrare oportebat quod petieras: utpote qui ne belli quidē in me iura seruaueris: tamen si ueneris supplex: & matrē: & coniugē: & liberos sine præcio receptum esse p̄mitto. Et uincere & consulere uictis scio. Qui si te nobis cōmittere times: dabimus fidē impune uenturū. De cætero cū mihi scribes: memento non solū regi te: sed etiā tuo scribere. Ad hanc perferendā Tersippus missus. in fœnicē deinde descendit: & oppidum Biblō traditū recepit. Inde ad Sydona uentū est: urbē uetustate famaq; conditorum inclytā. Regnabat in ea Strato Darii opibus adiutus: sed quia deditionem magis populariū: q̄ sua sponte fecerat: regno uisus indignus: Ephestioniq; p̄missum: quē eo fastigio Sydones dignissimū arbitrarent: constitueret regē. Erant ephestioni hospites Darii inter suos iuuenes: qui facta ipsis potestate regnādi: negauerūt queq̄ patrio more in id fastigiū recipi nisi regia stirpe ortū. Admiratus ephestion magnitudinē animi spernentis: quod alii p ignes ferruq; peterēt. Vos quidē macti uirtute (inquit) estote: qui primi intellexistis: quāto maius eēt regnū fastidire: q̄ accipere. Cæterū date aliquē

Alexādri litteræ ad darium.

Sydon uetustate iclyta.

regiæ stirpis: qui meminerit a uobis acceptū habere se regnū. At illi: cū multos īmine re tantæ spei cernerēt: singulis amicoꝝ Alexandri ob nimiam regni cupiditatē adulantibus: statuunt neminē eē potiorē: ꝗ Abdolominū quēdam longe quidē cognatione stirpi regiæ annexum: sed ob inopiā suburbanū hortū exigua colentē stipe. Causa ei paupertatis sicut plerisq; ꝓbitas erat: intētusq; opē diurno strepitū armoꝝ: qui totam asiam concusserat: non exaudiebat. Subito deinde: de quibus antedictū est: cū regiæ uestis insignibus hortū intrant: quē forte steriles herbas eligēs: Abdolominus repurgabat. Tunc rege eo saluto: alter ex his habitus (inquit) quē cernis in meis manibus cū isto squalore ꝑmutandus tibi est. Ablue corpus illuuie: æternisq; sordibus squalidum. Cape regis animū: & in eā fortunā: qua dignus es: istā continētiam ꝑfer. Et cū in regali solio residebis: uitæ necisq; omniū ciuiū dominus (caue) obliuiscaris huius: in quo accipis regnū: imo hercule: ꝓpter quē. somnio similis res Abdolomino uidebat̃. Interdum satis ne sani eēnt: qui tam ꝓterue sibi illuderēt: ꝑcunctabatur. Sed ut cunctanti squallor ablutus est: & iniecta uestis purpura auroq; distincta: & fides a iurātibus facta: serio iam rex iisdē comitātibus in regiā ꝑuenit. Fama (ut solet) strenue totas urbes discurrit: alioꝝ studiū: alioꝝ indignatio eminebat. Ditissimus quisq; humilitatē inopiāq; eius apud amicos Alexādri criminabāt̃. Admitti eū rex ꝓtinus iussit: diuq; contēplatus: corporis inquit habitus famæ generis non repugnat: sed libet scire: inopiā: qua patiētia tuleris. Tum ille utinam (inquit) eodē animo regnū pati possim. Hæ manus suffecere desiderio meo: nihil habēti nihil defuit. Magnæ indolis speciē ex hoc sermone Abdolomini cœpit. Itaq; non stratonis modo regiā supellectilē attribui ei iussit: sed pleraq; ēt ex ꝑsica ꝑda: regionē quoq; urbi appositā dicioni ei⁹ adiecit. Interea amyntas: quē ad persas ab alexandro transfugisse diximus: cum quattuor milibus græcorum ipsum ex acie ꝑsecutis fuga tripolim ꝑuenit: inde in naues militibus impositis Cyprū trāsmisit: & cum in illo statu rerū id quēq; quod occupasset: habiturū arbitraret̃: uelut certo iure possessum: ægyptū petere decreuit utriq; regi hostis: & sēꝑ ex ancipiti mutatione tēporum pēdens: hortatusq; milites ad spē tantæ rei: docet Satacē prætorē ægypti cecidisse in acie: ꝑsarum ꝓsidium & sine duce eē & inualidum. Aegyptios sēꝑ prætoribus eorum infensos: pro sociis ipsos non ꝓ hostibus æstimaturos. Omnia experiri necessitas cogebat: quippe cū primas spes fortūa destituit futura ꝓsentibus uidēt̃ eē potiora. Igitur conclamant duceret: quo uideret̃. Atq; ille utēdum animis dum spe caret ratus: ad pelusii ostium penetrat: simulans a Dario se esse ꝓmissum. Potitus ergo pelusii: Memphin copias ꝓmouit: ad cuius famā ægyptii uana gēs & nouādis: quā gerendis aptior rebus: ex suis quisq; uicis urbibusq; ad hoc ipsum concurrūt: ad delēda ꝓsidia ꝑsarum: qui territi tamē spē obtinēdi ægyptum nō amiserat. Sed eos Amyntas ꝓlio superatos in urbem compellit: castrisq; positis uictores ad populandos agros eduxit: ac uelut in medio positis diis hostium cuncta agebātur. Itaq; Mazeces quāquā infœlici prælio suorum animos territos esse cognouerat: tamē palantes & uictoriæ fiducia incautos ostentans perpulit: ne dubitarent ex urbe erumpere: & res amissas recupetare. Id consiliū non ratione prudētius: quam euentu fœlicius fuit. Ad unum omnes cum ipso duce occisi sunt. Has pœnas amyntas utriq; regi dedit: nihilo magis ei: ad quē transfugerat: fidus: ꝗ illi: quē deseruerat. Darii ꝓtores: qui prælio apud Ysson superfuerant: cum omni manu: quæ fugientes secuta erat: assumpta etiam cappadocum & paphlagonum iuuentute lydiam recuperare temptabant. Antigonus prætor alexandri lydiæ præerat: qui quanquā plærosq; mi-

Abdolominus rex costituitur.

Nihil habēti nihil defuit

Amyntæ fuga.

Amyntæ mors.

litum ex p̄sidiis ad regem dimiserat: tamē barbaris spretis in aciem suos eduxit. Eadē illic quoq; fortuna p̄lium fuit: tribus p̄liis alia atq; alia regione commissis p̄sæ fundūtur. Eodē tēpore classis Macedonum ex græcia accita Aristomenē: qui ad hellesponti oram recuperandam a Dario erat missus: captis eius aut euersis nauibus supat: a milesiis deinde Pharnabazus p̄fectus persicæ classis pecunia exacta: & p̄sidio in urbem Chium introducto: centum nauibus andrum: & inde Syphenum petiit: is quoq; insulas p̄sidiis occupat: pecunia mulctat. Magnitudo belli: quod ab opulentissimis Europæ Asiæq; rebus in spem totius orbis occupandi gerebatur: græciæ quoq; & cretæ arma commouerat. Agis lacedæmoniorum rex octo milibus græcorum: qui ex Cilicia profugi domos repetierant contractis: bellum antipatro macedoniæ p̄fecto moliebatur. Cretēses has aut illas partes secuti nunc spartanorum: nunc macedonū p̄sidiis occupabantur. Sed leuiora inter illos fuere discrimina: unum certamē ex quo cætera pēdebant: intuente fortuna. Iam tota Siria iam phœnices quoq; excepta tyro macedonum erant: habebatq; rex castra in continenti: a quo urbē angustum fretum dirimit. Tyrus & claritate & magnitudine ante omnes urbes Syriæ phœnicisq; memorabilis: facilius societatē alexandri acceptura uidebatur: quam imperium. Coronam igitur auream legati donum afferebant: commeatusq; large & hospitaliter ex oppido adduxerant. Ille dona ut ab amicis accipi iussit: benigneq; legatos allocutus herculi: quē p̄cipue Tyrii colerent: sacrificare uelle se dixit. Macedonum reges credere ab illo deo ipso genus ducere: se uero ut id faceret ēt oraculo monitum. Legati respondēt esse templum herculis extra urbem in ea sede quam palætron ipsi uocant. Ibi regē deo sacrum rite facturum. Non tenuit iram alexander: cuius alioquin potēs nō erat. Itaq; uos quidē inquit fiducia loci: quod insulam incolitis: pedestrē hunc exercitum spernitis: sed breui ostēdam in cōtinēti uos eē. Proinde sciatis me licet aut intraturum urbem: aut oppugnaturum. Cum hoc responso dimissos monere amici cœperunt: ut regem: quem Syria: quem phœnix recepisset: ipsi quoq; urbem itrare paterentur. At illi loco satis fisi obsidionē ferre decreuerunt: nāq; urbem a continenti quattuor stadiorū fretum diuidit aphrico maxime obiectum: crebros ex alto fluctus in litus euoluens: nec accipiēdo operi: quo macedones cōtinēti insulam iungere parabant: quicquam magis quam ille uentus obstabat: quippe uix leni: & tranquillo mari molles agi possunt. Aphricus uero prima quæq; congesta pulsu illisa mari subruit: nec ulla tam firma molles est: quam non excedāt undæ: & per enixus operum manātes: & ubi acrior flatus extitit summi operis fastigio superfusæ. Præter hāc difficultatem haud minor alia erat: muros turresq; urbis p̄altum mare ambiebat. Non tormenta nisi e nauibus procul excussa emitti: non scalæ mœnibus applicari poterant. Præceps in salum murus pedestre interceperat iter: naues nec habebat rex: & si admouisset: pendētes & instabiles missilibus arceri poterant. Inter quæ haud parua dictu res Tyriorū fiduciā accendit. Carthaginēsium legati ad celebrādum anniuersarium sacrum more patrio tunc uenerant: quippe Carthaginē tyrii condiderūt: semp parentū loco culti: hortari ergo pœni cœperūt ut obsidionē forti animo paterentur: breui Carthagine auxilia uentura: nāq; ea tēpestate magna ex parte punicis classibus maria obsidebant. Igit bello decreto p muros turresq; tormēta disponūt: arma iunioribus diuidūt: opificesq; quorū copia urbs abūdabat: in officinas distribuūt. Omnia belli apparatu strepūt: ferreas quoq; manus harpagonas uocant: quas operibus hostium iniicerent: coruiq; & alia tuēdis urbibus excogitata p̄parabant. Sed cum fornacibus ferrum: quod ex/

Causa belli iter Tyrios & alexandrum

Harpagones

cudi oportebat: impositum esset: admotisq; follibus ignem flatu accenderet: sanguinis riui sub ipsis flāmis extitisse dicūtur: idq; omen in Macedonū metū uerterunt Tyrii.

Sāguinis riui sub flāmis apparuere.

Apud macedonas quoq; cū forte panē quidam militum frangeret: manantis sanguinis guttas notauerūt. Territoq; rege Aristander peritissimus uatum respondit: si extrinsecus cruor fluxisset. Macedonibus id triste futurū. Contra: cum ab interiore parte manauerit: urbi quam obsidere destinassent: exitiū portēdere. Alexāder cū & classem procul haberet: & longam obsidionē magno sibi ad cætera impedimēto uideret fore: caduceatores: qui ad pacē eos compellerent: misit: quos tirii contra ius gentiū occisos: pcipitauerunt in altum. Atq; ille suoꝝ iam indigna nece cōmotus: urbē obsidere statuit.

Legati Alexādri a tyriis occisi

Sed ante iacienda moles erat: quæ urbem continenti committeret. Ingēs ergo animos militum desperatio incessit: cernentiū profundū mare: quod uix diuina ope posset impleri: quæ saxa tam uasta: quas tam proceras arbores posse reperiri: exhauriendas esse regiones: ut illud spaciū aggeraretur: & æstuare semper fretū: quoq; arctius uolutetur inter insulā & continentē: hoc acrius furere. At ille haud quaquam rudis pertractandi militares animos: speciē sibi herculis in somno oblatā esse pronūtiat dextrā porrigētis: illo duce: illo aperiente in urbem intrare se uisum. Inter hæc caduceatores interfectos: gētium iura uiolata referebat. Vnam esse urbē: que cursum uictoris morari ausa esset. Ducibus deinde negotiū datur: ut suos quisq; castiget: satisq; omnibus stimulatis opus orsus est.

Tyrū cōtinēti cōmittere orsus ē alexander.

Magna uis saxoꝝ ad manū erat tyro uetere pbente: materies ex lybano monte ratibus: & turribus faciendis uehebatur. Iamq; a fundo maris in altitudinē montis opus exercuerat: nondū tamē aquæ fastigiū æquabat: cum tyrii paruis nauigiis admotis per ludibriū exprobrabant. Illos armis inclytos dorso sicut iumenta opera gestare. interrogabant etiam: num maior neptūno esset alexander. Hæc ipsa insectatio alacritatem militū accendit. Iamq; paulū moles aquæ eminebat: & simul aggeris latitudo crescebat: urbiq; admouebatur: tum tyrii magnitudine molis: cuius incrementū eos ante fefellerat: conspecta: leuibus nauigiis nōdū cōmissum opus circuire cœperūt: missilibus eos quoq;: Qui pro opere stabant: incessere. multis ergo impune uulneratis: cū & remouere & appellere scaphas in expedito non esset: ad curam semetipsos tuendi ab opere conuerterant: & quo longius moles agebatur a littore: hoc magis: quicquid ingerebatur: præaltū absorbebat mare. Igitur ex iumentis coria uelaq; iussit obtendi: ut extra teli iactum essent: duasq; turres ex capite molis erexit: e quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent. Contra tyrii nauigia procul a conspectu hostiū littori appellūt: expositisq; militibus: eos: qui saxa gestabāt: obtrūcant. In lybano quoq; arabum agrestes icōpositos mecedonas aggressi: triginta fere interficiunt: paucioribus captis. Ea res alexandrū diuidere copias coegit. Et ne segniter assidere uni urbi uideret: operi perdicam Crateronq; præfecit: ipse cū expedita manu Arabiam petiit.

Alexāder arabiam petit.

Inter hæc tyrii nauem magnitudine eximia saxis harenaq; puppi oneratam: ita ut multum prona emineret: bitumine ac sulphure illitam remis concitare ruunt: & cum magnam uim uenti uela quoq; concepissent: celeriter ad molem successit. Tunc prora eius accēsa remiges desiliere in scaphas: quæ adhoc ipsum præparatæ sequebantur. Nauis autem igne concepto latius fundere incendiū cœpit: quod priusquam posset occurri: turres & cætera opera in capite molis posita comprehēdit. At qui desilierant in parua nauigia: faces & quicquid alendo igni aptū erat in eadē opera ingerūt. Iamq; non modo macedonum turres: sed etiā summa tabulata conceperant ignem; cum ii: qui in turribus erant: partim haurirent incendio:

partim armis omissis in mare semetipsi imiterent. At tyrii: qui capere eos: q̄ interficere mallent: natantium manus stipitibus saxisq; lacerabant: donec debilitati ipune nauigiis excipi possent: nec incendio solū opera consumpta: sed forte eodē die uehementior uentus totum ex profundo mare illisit in molē: crebrisq; fluctibus cōpages operis uerberatæ laxauere: saxaq; interfluens unda medium opus rupit. Prorutis igit̄ lapidum cumulis: quibus iniecta terra substinebatur: præceps in profundū ruit: tātæq; molis uix ulla uestigia inuenit. Arabia rediēs alexander. hoc: quod in aduersis rebus solet fieri: alius in alium culpam referebat: cū oēs uerius de sæuitia maris quæri possent. Rex noui operis molē orsus in aduersum uentū non latere: sed recta fronte direxit: quod cætera opera uelut sub ipso latētia tuebatur. Latitudinem quoq; aggeri adiecit: ut turres in medio erectæ procul tæli iactu abessent. Totas aūt arbores cū ingentibus ramis in altum iaciebant: deinde saxis onerabant: rursus cumulo eorū alias arbores iniiciebant. Tum humus aggerebat̄: super quæ alia strue saxorū arborūq; cumulata uelut quodam nexu continens opus iunxerat. Nec tyrii quicquid ad impediendā molē excogitari poterat segniter exequebantur. Præcipuū auxiliū erat: qui procul hostium conspectu subibant aquam: occultoq; lapsu ad molē usq; penetrabant: falcibus palmites arborū eminentiū ad se trahentes: quæ ubi secutæ erant: pleraq; secum in profundū dabant: tum leuatos onere stipites troncosq; arborum haud ægre moliebantur. Deinde totum opus: quod stipitibus fuerat innixum: fundamento lapso sequebat̄. Ergo alexandro: ne perseueraret: an abiret: satis incerto: classis cypro aduenit. Eodēq; tēpore Cleander cum græcis militibus in Asiam nuper adductis: centum & octoginta nauium in duo diuidit cornua. Leuum Pythagoras rex Cypriorū cum Cratero tuebat̄. Alexandrū in dextero quinqueremis regia uehebat. Nec tyrii: quāquam classem habebant: ausi nauale inire certamē: triremes oēs ante ipsa mœnia opposuerunt: quibus rex inuectus ipsas demersit. Postera die classe ad mœnia admota undiq; tormētis & maxime arietum pulsu muros quatit: quos tyrii raptim obstructis saxis refecerunt: interiorē quoq; murū ut prior fefellisset; illo se tuerent̄ undiq; orsi: sed undiq; uis mali urgebat: moles inter tæli iactum erat: classis mœnia circuibat: terrestri simul naualiq; clade obruebant̄: quippe binas quadriremes macedones inter se ita iunxerant: ut proræ cohærerēt: puppes interuallo: quantū capere poterant: distarent: hoc puppium interuallū antennis asseribusq; ualidis deligatis: superq; eos pontibus stratis: qui milite substinerēt: impleuerant: sic instructas quadriremes ad urbem agebant: inde missilia in propugnantes ingerebant̄ tuto: quia proris miles tegebatur. Media nox erat: cum classem: sicuti dictū est: paratam circuire urbē iubet: iamq; naues urbi undiq; admouebant̄: & tyrii desperatione torpebāt: cum subito spissæ nubes intēdere se cœlo. & quicquid lucis intermittebat: effusa caligine extinctū ē. Tum inhorrescēs mare paulatim leuari: deinde acrius uēto concitatū fluctus ciere: & inter se nauigia collidere. Iamq; scindi cœperant uincula: qbus connexe quadriremes erāt: ruereq; tabulata: & cum ingenti fragore in profundū secum milites trahere. Neq;.n. conserta nauigia ulla ope in turbido regi poterant. Miles ministeria nautarum: remiges militis officia turbabāt: & quod in huiusmodi casu accidit: periti ignaris parebāt: quippe gubernatores alias imperare soliti: tum metu mortis iussa exequebant̄. Tandem remis pertinacius euerberatum mare: ueluti eripientibus nauigia classicis cessit appulsaq; sunt littori lacerata pleraq;. Iisdem diebus forte Carthaginensium legati. xxx. superueniunt: magis obsessis solatium quam auxilium: quippe domestico bello

Arabia rediit alexander.

Classis alexādri

Naues urbi admouebātur.

pœnos impediri: nec de imperio: sed pro salute dimicare nūciabant. Syracusani tūc aphricam urebant: sed haud procul Carthaginis muris locauerant castra. Non tamē defecere animis tyrii: quāquam ab ingenti spe destituti erant: sed coniuges liberosq; deuehēdos Carthaginem tradiderunt fortius quicquid accideret laturi: si charissimā sui partem extra communis periculi sortem habuissent. Cumq; unus e ciuibus con/cione indicasset: oblatam esse per somnum sibi speciem Apollinis: quem eximia reli/gione colerent: urbem deserentis: molemq; a Macedonibus iactam in salo in siluestrē saltum eē mutatam: quāquam auctor leuis erat. Tamē ad deteriora credenda proni metu aurea cathæna deuinxere simulacrum: araeq; Herculis: cuius numini urbē di/cauerant: inseruere uinculum: quasi illo deo Apollinem retenturi. Syracusis id simu/lacrum deuexerant pœni: & in maiore locauerant patria: multisq; aliis spoliis urbium a semet captarum non Carthaginem magisquam tyrum ornauerunt. Sacrum quoq; quod equidem diis minime cordi esse crediderim: multis sæculis intermissum repetē/tes auctores quidam erant: ut ingenuus puer Saturno imolaretur: quod sacrilegium uerius quam sacrum Carthaginenses a conditoribus traditum usq; ad excidium ur/bis suæ fecisse dicuntur: ac nisi seniores obstitissent: quorū consilio cuncta agebant: humanitatē dira supstitio uicisset. Cæterum efficatior omni arte necessitas non usi/tata modo præsidia: sed quædam etiam noua admouit. Nāq; ad implicanda nauigia quę muros subibant: ualidis asseribus coruos & ferreas manus cum uncis ac falcibus illigauerant: ut cum tormēto asseres promouissent: subito laxatis funibus inicerent. Unci quoq; falces ex iisdē asseribus dependentes aut propugnatores: aut ipsa naui/gia lacerabant. Clypeos uero æneos multo igne torrebant: quos repletos feruida ha/rena cœnoq; decocto muris subito deuoluebāt: nec ulla pestis magis timebat: quip/pe ubi loricā corpusq; feruēs harena penetrauerat: nec ulla ui excuti poterat: & quic/quid attigerat: perurebat. iacientesq; arma laceratis omnibus quis protegi poterant: uulneribus multis patebant: corui uero & ferreæ manus tormentis emissæ plærosq; rapiebant. His rex fatigatus statuerat soluta obsidione ægyptum petere: quippe cū Asiam ingenti celeritate percurrisset: circa muros unius urbis hærebat: tot maxima/rum rerum opportunitate dimissa. Cæterū tam discedere irritū quā morari pudebat. Famam quoq; qua plura quam armis euerterat: ratus leuiorē fore: si tyrum quasi te/stem se posse uinci reliquisset. Igitur ne quid inexpertū omitteret: plures naues ad/moueri iubet delectosq; militum imponi. Et forte bællua inusitatæ magnitudinis sup ipsos fluctus dorso eminens ad molem: quā macedones iecerant: ingens corpus ap/pliuit: diuerberatisq; fluctibus alleuans semet utrinq; cōspecta est. Deidē capite mo/lis rursus alto se imersit: ac modo super undas eminens magna sui parte: modo super/fusis fluctibus condita: haud procul munimētis urbis emersit. Utrisq; lætus fuit bel/luæ aspectus. Macedones iter iaciendo operi monstrasse eam augurabantur. Tyrii neptunnum occupati maris uindicem arripuisse bælluam ac molem breui profecto ruituram: lætiq; omine eo ad epulas dilapsi onerauere se uino: quo graues orto sole na/uigia conscendunt redimita coronis floribusq;: adeo uictoriæ non omen modo: sed etiam gratulationem perceperant. Forte rex classem in diuersam partem agi iusserat. xxx. minoribus nauigiis relictis in littore: e quibus tyrii duobus captis: cætera ingēti terruerant metu: donec suorū clamore audito alexander classem littori: a quo fremitus acciderat: admouit. Prima a macedonū nauibus quinquerēmis uelocitate iter cæteras eminēs occurrit: quā ut cōspexere tyrii: duæ e diuerso ī latera eius īuectæ sūt: quarū

Ingenu9 puer Saturno immolabat.

Necessitas efficacior omni arte.

Bellua inusitatæ magnitudinis uisa

Prælium cōmittit.

alteram quinqueremis eadem concitata & ipsa rostro icta est: & illam inuicem tenuit. Iamq; ea: quæ non cohærebat: libero īpetu euecta in aliud quinqueremis latus īuehebatur: cū opportunitate mira triremis e classe Alexandri in eam ipsam: quā quinqueremis īminebat: tanta ui impulsa est: ut tyrius gubernator ī mare excuteret e puppi. Plures deinde Macedonū naues superueniunt: & rex quoq; aderat: cū tyrii inhibētes remis ægre euellere nauē quæ hærebat: portumq; omnia simul nauigia repetunt. Cōfestim rex insecutus portū quidē intrare non potuit: cū procul e muris missilibus submoueret. Naues autē omnes fere aut demersit: aut cœpit. Biduo deinde ad quietē dato militibus: iussisq; & classem & machinas pariter admouere: ut utrinq; territis instaret ipse in altissimā turrim ascendit ingenti animo periculo maiore: quippe regio insigni & armis fulgentibus conspicuus unus præcipue telis petebat: & digna prorsus spectaculo edidit: multos e muris propugnatores hasta transfixit: quosdā etiā cōminus gladio clypeoq; īpulsos pcipitauit: quippe turris ex qua dimicabat: muris hostiū propemodū cohærebat. Iamq; crebris arietibus saxorū compage laxata munimēta defecerant: & classis intrauerat portū: & quidā macedonū in turres hostiū deserras euaserant: cum tyrii tot simul malis uicti: alii supplices in templa confugiunt: alii foribus ædium obseratis occupant liberū mortis arbitriū: nōnulli ruunt in hostē haud inulte tamen perituri. Magna pars summa tectorū obtinebat: saxa: & quicquid manibus sors dederat ingerentes subeuntibus. Alexander exceptis: qui in tēpla confugerāt: omnes interfici: ignemq; tectis iniici iubet: his p præcones pronuntiatis: nemo tamē armatus opem a diis petere substinuit. Pueri: uirginesq; templa compleuerant: uiri in uestibulo suarū quisq; ædium stabant: parata sæuientibus turba. Multis tamē saluti fuere Sydonii: qui intra Macedonū præsidia erant: in urbē quidē inter uictores intrauerāt: sed cognationis cū tyriis memores: quippe utranq; urbē agenorem condidisse credebāt: multos tyriorū etiam protegentes ad sua perduxere nauigia: quibus occultatis sydōa uecti sunt. xv. milia hoc furto subducta sæuiciæ sunt: q̄tumq; sanguinis fusum sit: uel ex hoc existimari potest: quod intra munimēta urbis. vi. milia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculū uictoribus ira præbuit regis: ii. milia in quibus occidēdi defecerat rabies: crucibus affixi per ingens littoris spatium pependerunt. Carthaginensiū legatis pepercit: addita denuntiatione belli: quod præsentium rerū necessitas moraret. Tyrus septimo mense: quā oppugnari cœpta erat: capta est. Vrbs & uetustate originis: & crebra fortunæ uarietate ad memoriā posteritatis insignis: cōdita ab agenore: diu mare non uicinum modo: sed quodcunq; classes eius adierunt: ditionis suæ fecit: & si famæ libet credere: hæc gens litteras prima aut docuit: aut didicit. Coloniæ certæ eius pene orbe toto diffusæ sunt. Carthago in Aphrica: ī Boetia Thebæ: Gades ad oceanum: credo libero cōmeantes mari: sæpiusq; adeundo: cæteris incognitas terras elegisse sedes iuuentuti: qua tunc abundabant: seu quia crebris motibus terræ (nā hoc quoq; tradit) cultores eius fatigati: noua: & externa domicilia armis sibimet querere cogebāt. Multis ergo casibus defuncta: & post excidiū renata: nunc tamen lōga pace cuncta refouēte sub tutela romanæ māsuetudinis acquiescit. Iisdē fere diebus Darii litteræ allatæ sunt: tandem ut regi scriptæ. Petebat uti filiam suā (Statipnæ erat nomen) nuptiis Alexander sibi adiungeret. Dotem fore oēm regionem inter hellespontum & Alyn amnem sitam: inde orientem spectantibus terris contētum. Si forte dubitaret quod offerretur accipere: nūq̄ diu eodem uestigio stare fortunam semperque homines quantācunq; fœlicitatem habeant: inuidiam tamen sentire ma-

Tyriorū consiliū ī despatione salutis

Alexādri edictum

Tyrii a sidonibus liberati

Ira alexādri.

Tyrus ab agenore cōdita

Litterarū inuentores

Tyri coloniæ.

Darii litteræ allatæ Alexādro.

forem. Vereri se ne auium modo: quas naturalis leuitas ageret: ad sydera iani ac pue
rili mentis affectu efferret. Nihil difficilius esse: q̄ in illa ætate tanta capere fortunam:
multas se adhuc reliquias habere: nec semper in angustiis posse deprahendi. Transe
undum esse Alexandro Euphratem: Tygrimq̄: & Araxem: & Hydaspē magna mu
nimenta regni sui. Veniendum ī campos: ubi paucitate suo℞ erubescēdum sit. In me
diam: hyrcaniam: Bactra: & indos oceani accolas: quando se aditu℞. Nesoglianos: &
Aracosios nominē: cæterasq̄ gentes ad Caucasum: & Tanaim pertinētes. Senescēdū
fore tātum terrarum uel sine prælio obeunti. Se uero ad ipsum uocare desineret: nāq̄
Alexādri illius exitio se esse uēturum: alexāder his illis: qui litteras attulerāt: respōdit. Dariū si
respōsio. bi aliena promittere: quod totum amiserat: uelle partiri. Doti sibi dari lydām: Ionidas
Eolidem hellesponti oram uictoriæ suæ præmia: leges autem a uictoribus dici accipi
a uictis. In utro statu ambo essent: si solus ignoraret: q̄ primum marte decerneret: se
quoq̄ cū transisset mare: non Ciliciam: aut lydiam ignorare: quippe tanti belli exiguā
hanc esse mercedē: sed persepolim caput regni eius: Bactra deide & battana ultimiq̄
orientis oram imperio suo destinasse: quocūq̄ ille fugere potuisset: ipsum sequi posse.
desineret terrere fluminibus: quem sciret maria trāsisse. Reges quidē iuicem hæc scri
pserāt. Sed rhodii urbem suam: portusq̄ debebant alexandro. Ille Ciliciā Socrati tra
diderat: Philotā regioni circa ty℞ iusso præsidere. Syriam (quæ cel e appellatur) An
dromacho parmenio tradiderat: ab illo: quod supererat: iter facturus. Rex Ephestiōe
phœnicis oram classe præteruehi iusso: ad urbē gazam cū omnibus copiis uenit. Iis
Ludicrū dem fere diebus solēne erat ludricū Isthmio℞: quod conuētu totius græciæ celebrat
Isthmio In eo concilio (ut sunt græcorum temporalia ingenia) decernunt ut duodecim delega
rum. rent ad regem: qui ob res pro salute græciæ ac libertate gestas: coronā aureani donū
uictoriæ ferrēt. Iidē paulo ante incertæ famæ captauerant auram: ut quocunq̄ pen
Loca ī di dentes animus tulisset: fortunam sequerēt. Cæte℞ nō ipse modo rex obibat urbes im
tionē ale perii iugum adhuc recusantes: sed prætores quoq̄ ipsius egregii duces plæraq̄ inua
xādri re serant. Chalas paphlagoniam. Antigonus lycaoniam. Balacrus Idarne prætore Da
dacta. rii superato duo milia militum cœpit. Amphoterus & Egilogus centum sexaginta na
uium classe insulas inter Achaiam: atq̄ in ditionem alexandri redegerunt. Tenendon
quoq̄ hostium receptaculū incolis ultro uocantibus statuerant occupare. Sed phar
nabazus Darii prætor comprahensis: qui res ad macedonas trahebant: rursus Apol
lonidi & Athanagoræ suarum partium uiris urbem cum modico præsidio militū tra
didit. Præfecti Alexandri in obsidionem urbis perseuerabant: non tam suis uiribus: q̄
ipsorum qui obsidebantur uoluntate: nec fefellit opinio: nanq̄ inter Apollonidem &
duces militum orta seditio irrumpendi in urbem occasionem dedit. Cumq̄ porta ef
fracta cohors Macedonum intrasset: Oppidani olim consilio proditionis agitato ag
gregant se Amphotero & Egilago: persarumq̄ præsidio cæso Pharnabazus cū Apol
lonide & Athanagora uincti traduntur. xii. triremes cum suo milite ac remige: præter
eas triginta naues & Pyratici lembi: græcorumque tria milia a persis mercede con
ducta. His in supplementum copiarum suarum distributis: pyraticisque supplicio
Aristoni affectis: captiuos remiges adiecere classi suæ. Forte Aristonicus Medimeorum Ty
cus tyrā rannus cum pyraticis nauibus ignarus omnium: quæ ad Chium acta erant: pri
nus captus ma uigilia ad portus claustra successit. Interrogatusque a custodibus quis esset. Ari
cum py stonicum ad Pharnabazum uenire respondit. Illi Pharnabazum quidem iam quie
raticis. scere: & non posse tum adiri: cæterum patere socio atque hospiti portum: & poste

ro die Pharnabazi copiam fore affirmant. Nec dubitauit Aristonicus primus intrare
Secuti sunt ducem pyratici lembi: ac dum applicant nauigia crepidini portus: obi/
icitur a uigilibus claustrꝝ: & qui proximi excubabant: ab iisdem excitatur: nulloq; ex
eis auso repugnare omnibus cathenæ iniectæ sunt. Amphotero deinde Egilogoq; tra
duntur. Hinc macedones transire Mithilenem: quam chares atheniensis nuper occu Mithile/
patam duorum milium persaꝝ præsidio tenebat: sed cum obsidionē tollerare nō pos/ ne tradit
set: urbe tradita pactus ut incolumi abire liceret: Imbrū petit: deditis Macedones pe/ macedōi
percerūt. Darius desperata pace: quam per litteras legatosq; īpetrari posse crediderat bus.
ad reparandas uires bellumq; impigre renouandum intendit animū. Duces ergo co/ Dari9 bel
piarum Babyloniam conuenire: Bessum quoq; bactrianoꝝ ducem per quā maximo lum repa
posset exercitu coacto: descendere ad se iubet. Sunt autem bactriani inter illas gentes rat
promptissimi horridis ingeniis multumq; a persaꝝ luxu abhorrentibus situ haud p/ Bactriāi.
cul a Scythaꝝ bellicosissima gente & rapto uiuere assueta: semperq; in armis erant.
Sed Bessus suspecta perfidia haud sane æquo animo se continens: gradu regem terre
bat. Nam cum regnū affectaret proditio: qua sola id assequi poterat: timebatur. Cæ/
teꝝ Alexander: quam regionē Darius petiisset: omni cura uestigans: tamen explorarē Persæ ce/
non poterat: more quodam persaꝝ archana regum mira cælantium fide: non metus lant regū
non spes elicit uocem: qua prodantur occulta: uetus disciplina regū silentiū uitæ peri archana.
culo sanxit: & lingua grauius castigatur: quam ullū probrū: nec magnam rem magis Lingua
sustinere possunt ab eo cui tacere graue sit: quod homini facillimū uoluerit esse na/ grauı9 ca
tura. Ob hanc cām alexander oīum: quæ apud hostē gereretur: ignarus urbē gazam stigat' q̄
obsidebat. Præerat ei Bætis eximiæ in regē suū fidei: modicoq; p̄sidio muros ingentis ullū pbꝝ.
operis tuebatur: alexāder æstimato locoꝝ situ agi cuniculos iussit: facili ac leui humo Bætidis fi
acceptante occultū opus: quippe multam harenam uicinum mare euomēs: nec saxa des ī regē
cotesq;: quæ interpellet specus: obstabant. Igitur ab ea parte: quam oppidani conspi/ gaze ob/
cere non possent opus orsus: ut a sēsu eius auerteret: turres muris admoueri iubet. sessio.
Sed eadē humus admouēdis inutilis turribus desidēte sabulo agilitatem rotarū mo/
ratur: & tabulata turriū perfringebat: multiq; uulnerabant impune: cum idē recipiē/
dis: q admouendis turribus labor eos fatigaret. Ergo receptui signo dato: postero die
muros corona circundari iussit. Ortoq; sole priusquam admoueret exercitum: opem
deum exposcens sacrum patrio more faciebat. Forte præteruolans coruus glebā: quā Corui au
unguibus ferebat: subito amisit: quæ cū regis capiti incidisset: resoluta defluxit. Ipsa gurium.
autem auis in proxima turre consedit. Illita erat turris bitumie ac sulphure: ī qua aliis
hærentibus frustra se alleuare conatus circunstantibus capitur. digna res uisa: de ua/
tes consulerentur: & erat non intactus ea superstitione mentis. Ergo Aristander: cui aristāder
maxima fides habebatur: urbis quidem excidium augurio illo portendi: cæterum pe augur.
riculum esse inquit: ne Rex uulnus acciperet: Itaq; monuit: ne quid eo die inciperet.
Ille quanquā unam urbem sibi: quominus securus ægyptum ītraret: obstare ægre fe
rebat: tamē paruit uati: signūq; receptui dedit. Hinc animus creuit obsessis: egressiq;
porta recedentibus inferunt signa: cunctationem hostium fore suam occasionem ra/
ti. Sed acrius: quam constantius prælium inierunt: quippe ut macedonum signa cir/
cumagi uidere: repente sistunt gradum. Iamq; ad regem præliantium clamor perue/
nerat: cum denuntiati periculi haud sane memor: loricam tamen: quam raro indue/
bat: amicis orantibus sumpsit: & ad prima signa peruenit. Quo conspecto Arabs
quidam Darii miles maius fortuna sua facinus ausus: clypeo gladium tegens quasi

transfuga genibus regis aduoluitur. Ille assurgere supplicē recipiq; inter suos iussit. at gladio barbarus strenue in dextram translato ceruicē appetit regis: qui exigua corporis declinatione euitato ictu in uanū manū barbari lapsam amputat gladio. denuntiato in illū diē periculo arbitrabatur ipse defunctus.

Fatum ē ineuitabile.

Sed (ut opinor) ineuitabile est fatū quippe dū inter primores ꝓptius dimicat: sagitta ictus est: quā per loricā adactā stantem in humero medicus eius Philippus euellit.

alexāder uulneratᷓ

plurimus deinde sanguis manare cœpit: omnibus territis: quia nonquā tā alte penetrasse telū lorica obstante cognouerāt. Ipse ne oris quidē colore mutato: supprimi sanguinem: & uulnus obligari iussit. Diu ante ipsa signa uel dissimulato: uel uicto dolore præstiterat: cū suppressus paulo ante sanguis medicamēto: quo retetus erat: manare latius cœpit: & uulnus (quod recēs adhuc dolorē non mouerat) frigēte sanguine intumuit. Linqui deinde animo & submitti genu cœpit: quē proximi exceptū in castra receperunt. Et Betis interfectū ratus urbem ouans uictoria repetit. At Alexander nōdū procurato uulnere: aggerē: quo mœniū altitudinē æquaret extruxit: & pluribus cuniculis muros subrui iussit. Oppidani ad pristinū fastigiū mœniū nouū extruxere munimentū: sed ne id quidē turres aggeri iposit as æquare poterat: itaq; interiora quoq; urbis infesta tælis erat. Vltima pestis urbis fuit cuniculo subrutus murus per cuius ruinas hostis intrauit.

Alterum uulnꝰ accepit alexander.

Ducebat ipse rex ante signanos: & dum incautius subit: saxo crus eius affligitur: innixus tamen tælo nondū prioris uulneris obducta cicatrice: inter primores dimicat: ira quoq; accensus: quod duo in obsidione urbis eius acceperat uulnera. Betim egregia edita pugna: multisq; uulneribus confectū deseruerant sui: nec tamen segnius prælū capessebat lubricis armis suo pariter atq; hostiū sanguie. Sed cum undiq; tælis est circunductus: insolenti gaudio iuuenis elatus alias uirtutes etiā in hoste miratur.

Betis contumacia.

Tunc inquit Alexander: non ut uoluisti morieris Beti: sed quicquid tormentoꝝ in captiuum inueniri potest: passurū esse te cogita: ille non interrito modo: sed contumaci quoq; uultu intuens regē: nullā ad minimas eius reddidit uocē. Tū alexander: uidetis ne obstinatū ad tacendum inquit: num genu posuit: num supplicē uocem misit: Vincam tamē silentium: & nihil aliud: certe gemitu interpolabo: iram deinde uertit in rabiē: iam tum peregrinos ritus noua subeunte fortuna.

Betis supplicium.

Per talos. n. spirantis lora traiecta sunt: religatumq; ad currū traxere circa urbē equi: gloriante rege: achillem a quo genus ipse duceret: imitatum se esse pœna in hostem capienda.

Occisoꝝ numerus

Cecidere persarum arabūq; circa decem milia: nec macedonibus icruenta uictoria fuit. Obsidio certe nō tam claritate urbis nobilitata est quam geminato periculo regis: qui ægyptum adire festinans Amyntam cum decē triremibus in Macedoniam ad inquisitionem nouoꝝ militū misit. Nanq; prælis etiam secundis atterebantur copiæ: deuictarumq; gentium militi minor q̄ domestico fides habebatur.

In ægyptum uenit alexāder.

Aegyptii olim persaꝝ opibus infensi: quippe auare & superbe imperitatum sibi esse credebant: ad spem aduentus eius erexerant animos: utpote qui Amyntam quoq; transfugam & cum precario imperio uenientē læti recepissent. Igitur ingens multitudo pelusium qua intraturus rex uidebatur: conuenerat. Atq; ille septimo die: posteaq̄ a Gaza copias mouerat: in regionem ægypti: quam nunc castra Alexandri uocant: peruenit.

Alexādri castra.

Deinde pedestribus copiis pelusium petere iussis ipse cum expedita delectorum manu nilo amne uectus est: nec substinuere aduentū eius persæ: defectione quoq; perterriti. Iamq; haud procul memphi erat: in cuius ꝑsidio Astaces prætor Darii relictus: Orion amne superato octuaginta talēta Alexandro omnemq; regiam supellectilem tradidit. A memphi eodē flumine uectus ad

interiora aegypti penetrat: cōpositisq; reb9: ita ut nihil ex patrio aegyptiorꝫ more mutaret: adire iouis hāmonis oraculū statuit. Iter expeditis quoq; & paucis uix tollerabile ingredientiū erat: terra cœloq; aquarꝫ penuria est: steriles harenæ iacēt: quas ubi uapor solis accendit: feruido sole exurente uestigia: intollerabilis æstus existit: luctandūq; est non tantū cū ardore & siccitate regionis: sed etiā cū tenacissimo sabulo: quod præaltū & uestigio cedens ægre inuoluit pedes. Hæc ægyptii uero maiora iactabāt. Sed ingens cupido animū stimulabat adeundi Iouē: quē generis sui auctorē haud contentus mortali fastigio: aut credebat esse: aut credi uolebat. Ergo cū iis: quos ducere secū statuerat: secundo amne descendit ad mareotū paludē. Eo legati cyrenensiū dona attulere: pacē & ut adiret urbes suas petentes. ille donis acceptis amicitiaq; confecta: destinata exequi pergit. Ac primo quidē & sequenti die tollerabilis labor uisus: nondū tam uastis nudisq; solitudinibus aditis: iā tamen sterili & emoriente terra. Sed ut aperuere se cāpi alto obruti sabulo: haud secus quā profundū æquor ingressi: terrā oculis requirebant. Nulla arbor: nullū culti soli occurrebat uestigiū. Aqua etiā defecerat: quā utribus cameli deuexerāt: & in arido solo ac feruido sabulo nulla erat. Ad hæc sol oīa incenderat: siccaq; & adusta erant omnia. cū repēte siue illud deorꝫ munus: siue casus fuit: obductae cœlo nubes cōdidere solē: ingēs aestu fatigatis etiam si aqua deficeret: auxiliū. Eniuero ut largū quoq; hymbrē excusserūt procellae: pro se quisq; excipere eū: qdā ob sitim ipotētes sui: ore quoq; hianti captare cœperunt. Quatriduū p uastas solitudines absumptū est. Iāq; haud procul oraculi sede aberāt: cū cōplures corui agmini occurrūt: modico uolatu prima signa antecedētes: & modo humi residebant: cū lentius agmē icederet: modo se pēnis leuabāt antecedētiū: iterq; mōstrātiū ritu. Tādem ad sedē cōsecratā deo uētū ē. Incredibile dictu: iter uastas solitudines: ita undiq; ambiētibus ramis uix i densam umbrā cadēte sole contecta ē. Multiq; fontes dulcibus aquis passim manātibus alunt siluas. Cœli quoq; mira tēperies: uerno tēpori maxime similis oēs anni partes pari salubritate percurrit. Accolae sedis sunt ab oriēte proximi aethiopū: a meridiē uersi arabes spectāt: troglodites cognomē ē: horꝫ regio usq; ad rubrū mare excurrit: at qua uergit occidētē: alii aethiopes colūt: quos Symnos uocāt: a septētrione Nasamones sunt gēs syrtica: nauigiorꝫ spoliis quaestuosa: qppe obsidēt littora: & aestu destituta nauigia notis sibi uadis occupāt: incolae nemoris: quos hāmonios uocāt: dispsis tuguriis habitāt: mediū nemus pro arce habēt triplici muro circundatū. Prima munitio tyrānorꝫ ueterē regiam clausit: in proxima coniuges eorum cum liberis & pellicibus habitant: hic quoq; dei oraculū est. Vltima munimenta satellitum armigerorumq; sedes erant. Est et aliud hāmonis nemus: i medio habet fontem: aquā solis uocāt: sub lucis ortum tepida manat. Medio die: cuius uæhementissimus est calor: frigida eadem fluit: inclinato in uesperam calescit: media nocte feruida exæstuat: quoq; proprius nox uergit ad lucē: multū ex nocturno calore decrescit: donec sub ipsum diei ortū assueto tēpore lāguescat. Id q pro deo colitur nō eādē effigiē habebat: q uulgo diis artifices accōmodauerunt. Vmbilico maxie similis est habitus smaragdo & gemis coagmētat9. Hūc cū respōsum petit nauigio aurato gestāt sacerdotes: cū multis argēteis pateris ab utroq; nauigii latere pēdētib9. Sequūt matronæ uirginesq; patrio more icōditū quoddā carmē canētes: quo ppitiari Iouē credunt: ut certū edat oraculū: at tū quidē regē propius adeuntē maximus natu e sacerdotibus filium appellat: hoc nomen illi parentem Iouē reddere affirmās. Ille se uero ait & accipere & cognoscere humanæ sortis oblitus: consuluit deinde an totius orbis imperiū

ægyptus ditionis. alexādri facta.

Iter ad iouis Hāmōis oraculum.

Corui antecedebāt alexādrꝫ.

Sedis Iouis hammonis descriptio.

Troglodītæ

Ethiopes

Symni

Nasamones

Nemus hāmonis

Hāmoniorum habitatio.

Aliud nemus hāmonis

aqua solis.

Hāmōis effigies.

Filius hāmōis uocatus alexander.

fatis sibi destinaret. Pater æque in adulationem compositus terrarum omnium recto
rem fore ostendit. Post hæc instítit quærere: an omnes parentis sui interfectores pœ/
nas dedissent. Sacerdos parentem eius negat ullius scelere posse uiolari. Philippi aūt
omnes interfectores luisse supplicia: adiecit: inuictū fore donec excederet ad deos. Sa
crificio deinde facto: dona & sacerdotibus & deo facta sunt: permissumq; amicis ut
ipsi quoq; consulerent Iouem. Nihil amplius quæsiuerunt: quam an auctor esset sibi
diuinis honoribus colendi suum regem. Hoc quoq; acceptum fore Ioui uates respō/
dit: ut ipsi uictores regem diuino honore colerent. Vera & salubri æstimatione fidē
oraculi: uana profecto respōsa uideri potuissent. Sed fortuna quos uni sibi credere co
egit: magna ex parte auidos gloriæ magisquam capaces facit. Iouis igitur filiū se non
solum appellari passus est: sed etiam iussit: rerumq; gestaꝝ famam dum augere uult
tali appellatione corrumpit. Et Macedones assueti quidem regio imperio: sed maiore
libertatis umbra: quam cæteræ gentes: immortalitatē affectantem contumacius quā
aut ipsis expediebat: aut regi: tergiuersati sunt. Sed hæc suo quæq; tempore referuen/
tur. Nunc cætera exequi pergam. Alexander ab Hammone rediens: ut a mari ad meo
tim paludem haud procul insula pharo sitam uenit: contemplatus loci naturam: pri/
mum in ipsa insula statuerat urbem nouam condere: Inde ut apparuit magnæ sedis i/
Alexādriam condídít. sulam haud capacem: elegit urbi locum: ubi nunc est Alexandria: appellationem tra
hens ex nomine auctoris: complexus quicquid loci est inter paludem: & mare: octua/
ginta stadiorum muris ambitum destinat: & qui ædificandæ urbi præessent relictis:
Memphim petit. Cupido haud iniusta quidem: cæteꝝ intempestiua incesserat: non
interiora modo ægypti: sed etiam æthiopiam inuisere. Memnonis: titoniq; celebrata
regia cognoscendæ uetustatis auidum trahebat pœne extra terminos solis. Sed immi
nens bellum: cuius multo maior superat moles: ociosæ peregrinationi tempora exe/
merat. Itaq; ægypto præfecit Esquilum Rhodium: & Peucestem macedonem: quat/
tuor milibus militum in præsidium regionis eius datis: claustra nili fluminis polyme/
nem tueri iubet. xxx. ad hoc triremes datæ. Aphricæ deinde: quæ ægypto iuncta est:
præpositus Apollonius: uectigalibus eiusdem Aphricæ: ægyptiq; cleomenes ex finiti/
Auguriū acceptū. mis urbibus commigrare Alexandriam iussis: nouam urbem magna multitudine im
pleuit. Fama est: cum rex urbis futuris muris polentam: ut Macedonum mos est: de/
stinasset: auium greges aduolasse: & polenta esse pastas. Cumq; id omen pro tristi a
plærisq; esset acceptum: respondisse uates magnam illam urbem aduenarum fre/
quentiam culturam: multisq; eam terris alimenta præbituram. Regem cum secundo
amne deflueret: assequi cupiens Hector Parmenionis filius: eximio ætatis flore ī pau
cis Alexandro charus: paruū nauigium conscendit: pluribus: quam capere posset im/
positis. Itaq; mersa nauis omnes destituit. Hector diu flumini obluctatus: cum ma/
dens uestis & astricti crepidis pedes natare prohiberent: in ripam tamen semianimis
euasit: & ut primum fatigatus spiritum laxauit: quem metus & periculum intende/
rat: nullo adiuuante: quippe in diuersum euaserant alii: exanimatus est. Rex amissi
eius desiderio uæhementer afflictus est: repertumq; corpus magnifico extulit fune/
re. Onerauit hunc dolorem nuntius mortis Andromachi: quem præfecerat Syriæ: ui
uum Samaritæ cremauerant: ad cuius interitum uindicandum: quāta maxime cele/
ritate potuit: contendit. Aduenientiq; sunt traditi tantæ cædis auctores. Andromacho
deinde Menona substituit: affectis supplicio: qui prætorē interemerant. Tyrannos ī/
ter eos Medimeorum Aristonicum: & Chrysolaum popularibus suis tradidit: quos

ille e muris ob iniurias tortos necauerunt. Atheniensium deinde Rhodiorumq; & chi-
orum legatos audit: Athenienses uictoriam gratulabantur: & ut captiui græcorũ sui
restituerentur: orabant. Rhodii & chii de præsidio querebantur: oẽs ea quæ deside-
re iussi impetrauerunt. Mythilenis quoq; ob egregiam in partes fidem & pecuniam:
quam in bellum impenderant obsides reddidit: & magnam regionem finium adiecit.
Cypriorum quoq; regibus: qui & a Dario defecerant ad ipsum: & oppugnanti tyrũ
miserant classem: pro merito honos habitus est. Anphoterus deide classis præfectus
ad liberandam cretam missus: nãq; & persarum & parthorum armis pleraq; eius in-
sulæ obsidebantur: Ante omnia mare a pyraticis classibus uindicare iussus: quip-
pe obnoxium prædonibus erat: bello utrinq; in regem conuerso. His compositis her Darii cõ-
culi Tyrio ex auro crateram cum .xxx. pateris dicauit: imminensq; Dario iter ad Eu- silium.
phratem pronunciari iussit. At Darius cũ ægypto diuertisse in aphricam hoste com-
perisset: dubitauerat: utrum ne circa Mesopothamiã subsisteret: an anteriora regni
sui peteret: haud dubie potentior auctor p̃sens futurus ultimis gentibus impigre bel-
lum capessendi: quas ægre per p̃fectos suos moliebatur. Sed ut idoneis auctoribus
fama uulgauit. Alexandrum cum omnibus copiis: quãcũq; ipse adisset regionem pe
titurum: haud ignarus quam cum strenuo res esset: omnia longinquarum gentium
auxilia Babyloniam contrahi iussit: bactriani scytæq; & indi conuenerant. Nam &
cæterum gentium copiæ partibus simul affuerunt. Cæterũ cum dimidio ferme ma-
ior esset exercitus quam in Cilicia fuerat: multis arma deerant quæ summa cura com Arma mi-
parabantur. Equitibus equisq; tegumenta erant ex ferreis laminis serie inter se conne litũ darii
xis. Quis antea præter iacula nihil dederat: scuta gladiiq; adiicebantur. Equorumq; Quadri-
domandi greges peditibus distributi sunt: ut maior pristino esset equitatus: ingensq; gæ falca-
(ut crediderat) terror hostium ducentæ falcatæ quadrigæ unicum illarum gentiũ au- tæ .cc.
xilium secutæ sunt. Ex summo temone hastæ p̃fixæ ferro eminebant. Vtrinq; a iugo
ternos direxerant gladios: rotarum plura spicula eminebant in aduersum. Aliæ deide
falces submissæ rotarum orbibus hærebant: & aliæ in terram demissæ: quicquid ob-
uium concitatis equis fuisset: amputare. Hoc modo instructo exercitu ac perarmato
Babylone copias mouit. A parte dextera erat Tygris nobilis fluuius: leuã tegebat Eu-
phrates. Agmen Mesopotamiæ campos impleuerat. Tygri deinde superato cũ au-
disset haud procul abesse hostem: Satropacem equitum præfectum cum mille de-
ctis præmisit. Mazeo prætori sex milia data: quibus transitu amnis arceret. Eidẽ mã
datum: ut regionem: quam alexander esset aditurus: popularetur atq; ureret: quippe
credebat inopia debellari posse nihil habentem: nisi quod rapiendo occupasset. Ipsi
autem commeatus alii terra: alii tygri amne subuehebatur. Iam peruenerat ad arbel- Arbella
lam uicum nobilem sua clade facturus: hic commeatum sarcinarumq; maiore parte uicus.
deposita lycum amnẽ ponte iunxit: & per dies quinq; sicut ante euphratẽ traiecit exer-
citum. Inde octoginta fere stadia progressus ad alterum amnẽ: Boumello nomen est
castra posuit. Opportuna explicandis copiis regio erat: equitabilis & uasta planicies: Boumel-
ne stirpes quidem & breuia uirgulta operiunt solum: liberq; profectus oculorum ẽt lo flu.
quæ procul recessere: permittitur. Itaq; si qua campi eminebant: iussit æquari: to- Locus
tumq; fastigium extendi. Alexandro: qui numerum capiarum eius: quantum conie- ubi loca-
ctari poterant: estimabant: uix fecerũt fidem: tot milibus cæsis maiores copias esse re ta sunt.
paratas. Cæterum omnis periculi & maxime multitudinis cõteptor .xi. castris pue- Darii ca
nit ad euphratem: quo pontibus iuncto equites primos ire: phalangem sequi iubet. stra.

Mazeo:qui ad inibendũ transitũ eius cũ sex milibus equitũ occurrerat:non auso pi/
culum sui facere:paucis deinde non ad quietẽ:sed ad reparãdos animos diebus datis
militi:strenue hostẽ insequi cœpit:metuens ne interiora regni sui peteret:sequẽdusq;
esset per loca omni solitudine atq; inopia uasta. Igitur quarto die pter Arbellam pe/
netrat ad tygrim. Tota regio ultra amnẽ recenti fumabat incendio:quippe Mazeus
quecunq; adierat:haud secus quã hostis urebat. Ac primo caligine:quã fumus effu/
derat:obscurante lucem insidiaꝝ metu substitit. Deinde ut speculatores pmissi:tuta
omnia nunciauerunt:paucos equitũ ad temptandũ uadum fluminis pmisit:cuius
altitudo primo summa equoꝝ pectora:mox ut in mediũ alueum uentũ est:ceruices
quoq; equabat:nec sane alius ad orientis plagã tam uiolentus inuehit:multoꝝ tor/
rentium non aquas solum:sed etiam saxa secum trahẽs. Itaq; a celeritate:qua defluit:

Tygris flu. nomẽ unde deductũ est.

tygri nomen est inditum:quia persica lingua tygrim sagittam appellãt. Igitur pedes
uelut diuisus i cornua circũdato equitatu:leuatis sup capita armis haud ægre ad ipm
alueum penetrat. Primus inter pedites rex egressus in ripam uadum militibus manu
quando uox exaudiri non poterat ostendit:sed gradum firmare uix poterant cum
mox saxa lubrica uestigium fallerent:modo rapidior unda subduceret. Præcipuus

Tygrim traiicit. Alexãdri exercitus

erat labor eoꝝ:qui humeris onera portabãt:quippe cum semetipsos regere non pos/
sent:in rapidos gurgites incõmodo onere auferebat. Et dum sua qsq; spolia cõsequi
studet maior iter ipsos q̃ cũ amne orta luctatio est:cumuliq; sarcinaꝝ passim fluitan
tes plærosq; pculerat. Rex monere ut satis haberẽt arma retinere:cætera se reddituꝝ:
Sed neq; cõsiliũ:neq; imperiũ accipi poterat. Obstrepebat hinc metus:pter hũc in/
uicem inutantiũ mutuus clamor. Tandẽ quã leuiore tractu amnis aperit uadũ emer
sere:nec quicquã pter paucas sarcinas desideratũ est. Deleri potuit exercitus:si qs au
sus esset uincere. Sed ppetua fortuna regis auertit inde hostẽ. Sic Granicum tot mili/
bus equitũ:peditũq; in ulteriore stantibus ripa superauit:sic angustiis in ciliciæ colli/
bus tantã multitudinẽ hostiũ. Audaciæq; quoq;:quã maxime uiguit:ratio minui potest:
quia nunquã in discrimine uenit: An temere fecisset Mazeus:qui si transeũtibus flumẽ
supuenisset:haud dubie oppressurus fuit incompositos in ripa:demũ etiam p arma/
tos adequitare cœpit. Mille admodũ equites pmiserat:quoꝝ paucitate Alexander ex/
plorata:deinde contẽpta:præfectum pœnoꝝ equitũ Aristona laxatis habænis inuehi
iussit. Insignis eo die pugna equitum:& pcipue Aristonis fuit. Præfectum equitatus
psaꝝ Satropacẽ directa in gutture hasta trãsfixit:fugientẽq; per medios hostes conse
cutus:ex equo pcipitauit:& obluctanti caput gladio demplit:quod relatum magna cũ

Luna deficiens nitorem cõdidit.

laude ante regis pedes posuit. Biduo ibi rex statiua habuit:in proximũ deinde iter p/
nunciari iussit. Sed prima fere uigilia luna deficiẽs primũ nitorẽ syderis sui condidit.
Deinde sanguinis colore suffuso lumẽ omne fœdauit:sollicitisq; sub ipsum tãti discri

De Sole & Luna idẽ refert Herodotus.

minis casum ingẽs religio:& ex ea formido quædã incussa ẽ:diis inuitis in ultimas ter
ras se duci quærebant. Iam nec flumina posse adiri:nec sydera pristinũ pstare fulgo
rem. Vastas terras:deserta oĩa occurrere:unius hominis iactatione tot miliũ sangui/
nem impẽdi. Fastidio esse patriã:abdicari Philippũ patrẽ:cœlũ uanis cogitationibus
petere. Iam pro seditione res erat:cũ ad omnia interitus duces principesq; militũ fre/
quentes adesse ptorio iubet. Aegyptiosq; uates quos cœli ac syderũ peritissimos esse
credebat:quid sentirent:expromere iubet. At illi qui satis scirent temporũ orbes iple/
re destinatas uices:lunãq; deficere cũ aut terram subiret:aut sole pmeret:rationẽ qui/
dem ipsis pceptam non edocent uulgus. Cæterum affirmant solem græcoꝝ lunã esse

persarũ:quotiesq; illa deficiat:ruinã:stragẽq; illis gentibus portendi. Veteraq; exempla pcensent persidis regum:quos aduersis diis pugnasse lunæ ostendisset defectio. Nulla res efficacius multitudinem regit quam supstitio:alioquin impotẽs:sæua:mutabilis. Vbi uana religione capta est:melius uatibus:q̃ ducibus suis paret.

Superstitio multitudinem regit.

Igit̃ edita in uulgus ægyptiorũ responsa:rursus ad spẽ & fiduciã erexere torpẽtes. Rex impetu animorum utendum:ratus secũda uigilia castra mouit. Dextera tygrim habebat:a leua montes:quos cordeos uocant.

Cordei montes

Hoc ingresso iter speculatores:qui pmissi erãt:sub lucis ortum Darium aduentare nuntiauerunt. Instructo igitur milite:& composito agmine:antecedebat. Sed persarũ exploratores erãt mille ferme:qui speciẽ agminis magni fecerant:quippe ubi explorare uera nõ possunt:falsa per metum augurant̃.

Darius aduẽtare nũtiatur.

His cognitis rex cũ paucis suorum assecutus agmen refugientium ad suos:alios cecidit:alios cœpit:equitesq; præmisit simul speculatum:simul ut ignem:quo barbari cremauerant uicos:extinguerent:quippe fugientes raptim tectis aceruisq; frumenti iniecerant flãmas:quæ cum in summo hæsissent ad inferiora nondũ penetrauerant. Extincto igitur igne plurimũ frumenti repertum est. Copia aliarũ quoq; rerum abundare cœperunt. Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animũ incendit:quippe urẽte & populante eo terram:festinandum erat:ne incendio cuncta præriperet. In rationẽ ergo necessitas uersa:quippe mazeus:q antea potium uicos incẽderat:iam fugere cõtentus:plæraq; inuiolata hosti reliquit. Alexander haud longius centũ quinquaginta stadiis Dariũ abesse comperat. Itaq; ad sacietatem quoq; copia commeatum instructus:quatriduo in eodem loco substitit. Interceptæ deinde Darii litteræ sunt:quibus græci milites sollicitabant̃:ut regẽ interciperẽt:aut proderẽt:dubitauitq; an eas cõcione recitaret:satis confisus græcorũ quoq; erga se beniuolentiæ ac fidei. Sed & parmenio deterruit esse talibus promissis imbuẽdas aures militum:affirmans patere uel unius insidiis regẽ:nihil nefas esse auaritiæ.

Nihil nefas esse auaritiæ

Secutus consilii auctorem castra mouit. Iter facienti spado unus ex captiuis qui Darii uxorem comitabant̃:deficere eam nũtiat:& uix spiritum ducere. Itineris continui labore animiq; ægritudine fatigata:inter socrus & uirginũ filiarum manus collapsa erat:deinde & extincta. Id ipsum nũcians alius superuenit.

Vxor darii periit.

Et rex haud secus:quã si parentis suæ mors nũtiata esset:crebros edidit gemitus:lachrymisq; obortis:quales Darius profudisset:in tabernaculum:in quo mater erat Darii defuncto assidens corpori uenit. Hic uero renouatus est mœror:ut prostratam humi uidit:recenti malo priorum quoq; admonita receperat in gremiũ adultas uirgines magna quidẽ mutui doloris solatia:sed quibus ipsa deberet esse solatio. In conspectu erat nepos paruulus ob id ipsum miserabilis:quod nondũ sentiebat calamitatem maxima ex parte ad ipsum redundantem. Crederes Alexandrum inter suas necessitates flere:& solatia non adhibere:sed quærere:cibo certe abstinuit:omnemq; honorem funeri patrio persarũ more seruauit:dignus hercule:qui nunc quoq; tantum mansuetudinis:& cõtinẽtiæ ferat fructum. Semel omnino eam uiderat:quo die capta est:nec ut ipsam:sed ut Darii matrẽ uideret:eximiamq; pulchritudinẽ formæ eius nõ libidinis habuerat incitamentũ:sed gloriæ.

Alexãdri mansuetudo.

E spadonibus:qui circa reginam erant. Tyriotes inter trepidationem lugentium elapsus per eam portam:quæ quia ab hoste auersa erat:leuius custodiebatur ad Darii castra peruenit:exceptusq; a uigilibus in tabernaculum regis perducitur gemens & ueste lacerata:quem ut cõspexit Darius multiplici doloris expectatione commotus:& quid potissimum timeret:incertus. Vultus tuus(inquit)nescio quod ingens malũ præfert:sed caue miseri ho/

Solatiū calamitatis est nosce sorte suam.

minis auribus parcas: didici enim esse infoelix: & sæpe calamitatis solatium est nosse sortem suam. Nūquid quod maxime suspicor: & loqui timeo: ludibria meorū nūtiaturus es mihi: (ut credo) ipsis quoq; omni grauiora supplicio. Ad hæc tyriotes: istud quidem procul abest inquit. Q uantuscūq; enim reginis honor ab iis: qui parent: haberi potest: tuis a uictore seruatus est: sed uxor tua paulo ante excessit e uita. Tū uero non gemitus modo: sed etiam eiulatus totis castris exaudiebantur: nec dubitauit Darius

Q uid darius nū tiata uxoris morte

quin interfecta esset: quia neq̃sset cōtumeliam pati. Exclamatq; amēs dolore. Q uod ego tantū nefas commisi Alexander? quem tuorum propinquorum necaui: ut hanc uicem sæuiciæ meæ reddas? Odisti me non q̄dem prouocatus: sed finge iustum intulisse te bellum. Cum fœminis ergo agere debueras? Tyriotes affirmare per deos patrios: nihil in eam grauius esse consultum. Ingemuisse etiam Alexandrū morti: & nō parcius fleuisse: q̄ ipse lachrymaretur. Ob hæc ipsi amantis animus in sollicitudinē suspicionemq; reuolutus est: desiderium captiuæ profecto a consuetudine stupri ortum esse coniectans. Submotis igitur arbitris: uno dūtaxat Tyriote retento: iam nō flens sed suspirans: uides ne in te Tyriote locum mendacio non esse? Tormenta iam hic erunt: sed ne expectaueris per deos: si quid tibi tui regis reuerentia est: num quod & scire expecto: & quærere pudet: ausus est & dominus & iuuenis ille quæstioni corpus offerre: deos testes inuocare: caste sanctecq; habitam esse reginam. Tandem ut fides facta est: uera eē quæ affirmaret spado: capite uelato diu fleuit: manantibusq; adhuc lachrymis ab ore reiecta ad cœlum manus tendēs: Dii patrii: inquit: primū mihi stabilite regnum: deide si de me iam transactum ē: præcor ne quis Asiæ rex sit: q̄ iste tam iustus hostis: tam misericors uictor. Itaq; q̄q̄ pace frustra bis petita omnia in bellum consilia conuerterat: uictus tamē continētia hostis ad nouas pacis conditiões ferēdas. x. legatos cognatorum pricipes misit: quos Alexander consilio aduocato in/

Dari9. x. Legatos misit ad alaxādrū

troduci iussit: e quibus maximus natu: Darium iquit: ut pacem a te iam hoc tertio peteret: nulla uis subegit: sed iusticia & continētia tua expressit. Matrem coniugem liberosq; eius: nisi quod sine illo sunt: captos eē non sensit: pudicitiæ earum: quæ supsunt: curam haud secus q̄ parēs agēs: reginas appellas: speciē pristinæ fortunæ retinere pa

Cōditiones pacis oblatæ alexādro

teris. V ultum tuū uideo: qualis Darii fuit: cū dimitteremur ab eo: & ille tamē uxorē: tu hostem luges. Iam in acie stares: nisi curate sepulturæ eius moraret. Et quid mirū est: si tam ab amico pacē petit? Q uid opus ē armis: inter quos odia sublata sunt? Antea imperio tuo finem destinabat Alym amnem: qui lydiam terminat: nūc quicquid inter hellespontū & Euphratem est: in dotem filiæ offert: quam tibi tradit. Occhum filium: quem habes: pacis & fidei obsidem retine. Matrem & duas uirgines filias redde: pro tribus corporibus trigesimū talētum auri præcatur accipias. Nisi moderationem animi tui notam haberem: non dicerē hoc eē tempus: quo pacem non dare solū sed etiam occupare deberes. Respice q̄tum post te reliqueris: intuere quantum petas.

Facilius ē uincere q̄ tueri parta.

Periculosum est prægraue imperium: difficile est continere: quod capere non possis. Vides ne ut nauigia: quæ modū excedūt: regi nequeant? Nescio an Darius ideo tam multa amiserit: quia nimiæ opes magnæ iacturæ locum faciunt. Facilius ē quædam uincere: q̄ tueri. Q uam hercule expeditius manus nostræ rapiunt: q̄ continent? Ipsa mors uxoris Darii te admonere pōt: minus iam misericordiæ tuæ licere: q̄ licuit. Ale/

Parmenionis sentētia

xander legatis excedere tabernaculo iussis: q̄d placeret: ad cōsilium refert. Diu nemo q̄d sentiret: ausus est dicere: incerta regis uolūtate. Tandē parmenio: ante suasissem ait: ut captiuos apud damascū redimētibus redderes: ingētem pecuniam potuisse re/

digi ex iis: qui multi uincti uirorum fortium occupauerant manus. Et nūc magnopē censere: ut unam anum: & duas puellas itinerum agminumq; impedimenta triginta talētis auri permutes. Opimū regnū occupare se posse conditione nō bello: nec quēquam aliū inter hystrum: & euphratē possedisse terras ingēti spacio interualloq; desertas. Macedoniam quoq; respiceret potius: quam bactra & indos intueret᷑. Ingrata oratio regi fuit. Itaq; ut finē dicendi fecit. Et ego (inquit) si pecuniam quā gloriā mallem: Parmenio essem. Nūc Alexander de paupertate securus sum: & me non mercatorē memini esse: sed regē. Nihil quidē habeo uenale: sed fortunā meā utiq; non uēdo: Captiuos si placet reddi: honestius dono dabimus: q̄ pcio remittemus. Introductis deinde legatis: ad hūc modū respondit. Nuntiate Dario gratiaꝝ actionē apud hostē superuacaneā esse: & me: quæ fecerim clementer & liberaliter non amicitiæ eius tribuisse: sed naturæ meæ: nec aduersus calamitates: sed aduersus hostiū uires contēdere. Bellum cū captiuis & fœminis gerere non soleo. Armatus sit oportet: quē oderim. Quod si saltem pacē bona fide peteret: deliberarē forsitan an darē. Verū enim uero cū modo milites meos litteris ad proditionē: modo amicos ad perniciē meā pecunia sollicitet: ad internicionē mihi persequendus est: non ut iustus hostis: sed ut pcussor ueneficus. Conditiones uero pacis: quas fertis: si accepero: uictorē eum faciūt. Quæ post euphratē sunt liberaliter donat. Vbi igit᷑ me affamini? nēpe obliti estis: nā ultra Euphratē sum. Summū ergo dotis: quā promittit: terminum castra mea transeunt. Hinc me depellite: ut sciam uestrum esse quod ceditis. Eadē liberalitate dat mihi filiā suam nempe quā scio alicui seruorū suorū nupturā. Multū uero mihi præstat si me Mazeo generū præponit. Ite nuntiate regi uestro & quæ amisit & quæ adhuc habet præmia esse belli. Hoc regente utriusq; terminos regni: id quoq; habiturū quod proxime lucis assignatura fortuna est. Et me in asiam non uenisse: ut ab aliis acciperē: sed ut aliis darem. Si secundus & non par mihi uellet haberi: facerem forsitan: quæ petit. Cæterum nec mūdus duobus solibus potest regi: nec duo summa regna saluo statu terrarum potest habere. Proinde aut deditionē hodie: aut in castrum bellū paret: nec aliam sibi: quam expertus est: polliceatur fortunam.

quid alexander respōdit legatis dario.

Legati respondent cum bellum in animo sit: facere eū simpliciter: quod spe pacis non frustraretur: ipsos petere q̄ primum dimittantur ad regem: eum quoq; bellū parare debere. Dimissi nūtiant adesse certamen.

Bellum utrinq; paratur.

Ille quidem confestim Mazeum cum tribus milibus equitum ad itinera q̄ hostis petiturus erat: occupāda pmisit. Alexāder corporis uxoris eius iustis psolutis omniq; grauiore comitatu intra eadem munimenta cum modico præsidio relicto: ad hostē contendit. Duo cornua dimiserat peditum in utrūq; latus equite circundato: impedimēta sequebant᷑ agmē præmissum. Deinde cōcitis equitibus Menidā iubet explorare: ubi Darius eēt. At ille cū Mazeus haud procul consedisset: nō ausus ultra pcedere: nihil aliud q̄ fremitū hominū: hinnitūq; equoꝝ exaudisse nuntiat. Mazeus quoq; cōspectis pcul exploratoribus in castra se recipit: aduētus hostiū nūtians.

Darius aciem disponit.

Igit᷑ Darius: qui in patētibus cāpis decernere optabat: armari militē iubet: aciēq; disponit. In leuo cornu bactriani ibant equites mille admodū: dachæ uero totidē: & Aracosii Sueui quattuor milia explebāt. Hos centū falcati currus sequebant᷑. Proximus quadrigis erat Bessus cū. viii. milibus equitū: Itē bactrianis. Massagetæ. ii. milib9 agmē eius claudebant: pedites plurimi his gentiū nō mixtas: sed suæ quisq; nationis iunxerant copias. Persas deinde cū Marsis: Sidonisq; Ariobarzanes & Oriobates ducebāt. Illi partibus copiaꝝ summæ Orsines pērat a. vii. persis oriūdus. Ad Cyrū quoq; nobi-

lissimū regē originē sui referēs: hos aliæ gētes ne sociis satis quidē notæ sequebantur. Post quas qnquagīta quadrigas bradates magno caspianoꝝ agmīe antecedebat. Indi: cæteriq; rubri maris accolæ nomina uerius: q̄ auxilia post currus erant. Claudebāt hoc agmē aliis falcatis curribus quīquaginta: q̄s pegrinū militē adiunxerat. Hūc armenii quos minores uocāt. Armenios babylonii: utrosq; bellitæ & q mōtes quos∫ eorum incolūt: sequebant. Post hos ibant Gortuæ gētes quidē Euboicæ Medos quondam secuti: sed iam degeneres & patrii moris ignari. Applicuerat his phrygas & Cathaonas. Partoꝝ deinde gens incolentiū terras: quas nūc parthi Scythia pfecti tenēt claudebant agmē. Hæc sinistri cornu acies fuit. dexterū tenebat natio maioris Armeniæ: Cadusiiq;: Cappadoces: & Syrii: & medii: his quoq; falcati currus erant qnquagīnta: summa totius exercitus equites .xlv. milia: pedestris acies .cc. milia expleuerat.

Sūma totius exercitus darii.

Hoc modo instructi decē stadia pcedūt: iussiq; subsistere armati: hostē expectabāt. Alexandri exercitū pauor: cuius causa nō suberat inualit: quippe lymphati trepidare cœperūt: omniū pectora occulto metu pcurrēte. Cœli fulgor tēpore æstiuo ardēti similis internittēs ignis pbuit speciē: flāmasq; ex Darii castris splēdere uelut illati temere psidiis credebāt. Quod si pculsis Mazeus: qui psidebat itineri superuenisset: ingens clades accipi potuit. Ille segnis in eo: quē occupauerat: tumulo sedet: contētus nō lacessi. Alexander cognito pauore exercitus signū ut consisteret dari: ipsos arma deponere: ac leuare corpora iubet admonēs nullā subiti causam eē timoris: hostē pcul stare. Tandē cōpotes sui pariter arma & animos recepere: nec quicq̄ ex psentibus tutius uisum est: q̄ eodē loco castra munire. Postero die Mazeus cū delectis equitū medito colle: ex quo macedonū psiciebat castra consederat: siue metu: siue q̄a speculari modo iussus erat ad Dariū rediit. Macedones eū ipm collē quē deseruerat occupauerūt nam & tutior planicie erat: & inde acies hostiū: quæ in cāpo explicabant cōspici poterat. Sed caligo q̄ circa humidi effuderant montes uniuersam quidē rei faciē abstulit. Cæteꝝ agminū discrimina atq; ordinē phibuit pspici. Multitudo inūdauerat campos: fremitusq; tot miliū ēt pcul stantiū aures ipleuerat. Fluctuari aīo rex: & mō suū modo Parmenionis cōsiliū sera æstimatiōe ppendere: quippe eo uētum erat: unde recipi exercitus nisi uictor aut sine clade nō posset. Mouebat ēt eū multitudo hostium respectu paucitatis suæ gētis. Sed interdū reputabat quātas res cū hac gēte gessisset: q̄tosq; populos fudisset. Itaq; cū spes metū uinceret: piculosius bellū differre ratus: ne desperatio suis cresceret: dissimulato eo mercenariū eq̄tē ex peonia pcedere iubet. Ipse phalangē: sicut antea dictū ē: in duo cornua extēderat. Vtrūq; cornu eqtes tegebant. Iamq; nitidior lux discussa caligine aciē hostiū ostēderat. Et macedones: siue alacritate: siue tedio expectationis: ingentē pugnantiū more ædidere clamorē. Redditus & a psis nemora: uallesq; circūiectas terribili sono ipleuerat. Nec iam cōtineri macedones poterāt: qn cursu quoq; ad hostē extenderēt. Melius adhuc ratus ī eodē tumulo castra munire: uallū iaci iussit. Strenueq; opere pfecto in tabernaculū: ex quo tota acies hostiū cōspiciebat: secessit. Tum uero uniuersa discriminis facies in oculis erat: armis insignibus equi uiriq; splēdebant: & omnia intētiore cura pparari. Apud hostem sollicitudo ptorum agmina sua inter equitantium ostēdebat: ac pleraq; inania: sicut fremitus hominū: equoꝝ hinnitus: armoꝝ internitētiū fulgor sollicita expectatione mētem turbauerant. Igit siue dubius animi: siue ut suos expiretur: cōsilium adhibet: qd optimū factū esset exquirens: Parmenio peritissimus inter duces artiū belli furto: nō plio opus eē cēsebat: intēpesta nocte opprimi posse hostes discordes mo/

Pauor subit exercitū alexandri.

Cœli fulgor igneus appuit æstate.

Parmeionis snīa.

ribus linguis: ad hæc somno & ĩprouiso periculo territos: qn ĩ nocturna trepidatione
coituros. At ĩterdiu primũ terribiles occursuras facies scytharũ: Bactrianorũq;: hirta
illis ora: & ĩtonsas comas esse: Præterea eximiã uastorũ magnitudinem corporũ: uanis
& inanibus militẽ magis q̃ iustis formidinis causis moueri: deĩde tantã multitudinem
circũfundi paucioribus posse. Non ĩ Ciliciæ angustiis & ĩuiis callibus sed in aperta &
lata planicie dimicarẽt. Oẽs ferme Parmenioni assentiebãt. Polypercon haud dubie ĩ
eo consilio positã uictoriã arbitrabat: quẽ ĩtuens rex (nãq; Parmenionẽ nuper acrius
q̃ uellet ĩ crepitu: rursus castigare non sustinebat) latrunculorũ: inquit: & furũ ista so/
lertia est: q̃ præcipitis mihi: qppe illorũ uotu unicũ est fallere. Meæ uero gloriæ semp
aut absentiã Darii: aut angustias locorũ aut fructũ noctis obstare nõ patiar: palã luce
aggredi certũ est. Mallo me fortunæ pœniteat: q̃ uictoriæ pudeat. Ad hæc illđ quoq;
accedit: uigilias agere barbaros: & ĩ armis stare: ut ne decipi qdem possint: cõpertum
habeo. Itaq; ad prælĩũ uos parate. Sic ĩcitatos ad corpora curãda dimisit. Darius illud
quod Parmenio suaserat: hostẽ facturũ esse coniectãs: frænatos equos stare: magnãq;
exercitus partẽ ĩ armis esse: ac uigilias ĩtentiore cura seruari iusserat. Ergo ignibus to/
ta eius castra fulgebant. Ipse cũ ducibꝰ propĩquisq; agmina ĩ armis stantiũ circuibat.
Solẽ & Martẽ: sacrumq; & æternũ ĩuocans ignẽ: ut illis dignã uetere gloria maiorũq;
monumẽtis fortitudinẽ ĩspiraret: & profecto si qua diuinæ opis auguria humana mẽ
te conspici possent deos stare secũ: illos nuper macedonũ animis subitã ĩcussisse for/
midinẽ: adhuc lymphatos ferri: agiq; arma iacientes. Expetere præsides persarũ ĩperii
deos debitas e uecordibus pœnas: nec ipsum ducẽ saniorẽ esse: qppe ritu ferarũ præ/
dam modo quã expeteret ĩtuentẽ ĩ perniciẽ: quæ ante prædam posita esset: ĩcurrere.
Similis apud Macedones quoq; sollicitudo erat: noctẽq; uelut ĩ eã certamĩe edito me
tu egerũt. Alexãder nõ alias magis territus: ad uota & pces Aristandrũ uocari iubet. *Pauor*
Ille ĩ candida ueste uerbenas manu præferens capite uelato præibat: præces regis Io *Alexãdri*
ue Mineruaq; uictoriã ꝓpitiante. Tunc qdem sacrificio rite ꝑpetrato: reliquũ noctis
acquieturus ĩ tabernaculũ rediit. Sed nec somnũ capere: nec qetem pati poterat: mo/
do e iugo montis aciem ĩ dexterum persarũ cornu dimittere agitabat: modo recta frõ
te concurrere hosti: ĩterdum hæsitare an potius ĩ leuũ torqueret agmen: tandẽ graua
tum animi anxietate corpus altior somnus oppressit. Iamq; luce orta duces ad accipi *Somnus*
enda imperia conuenerant ĩsolito circa prætoriũ silẽtio attoniti: quippe alias accersire *altior op/*
ipsos & interdũ morãtes castigare assueuerat: tunc ne ultimo qdẽ rerũ discrimĩe exci/ *presserat*
tatũ esse mirabant: & nõ somno qescere: sed pauore marcere credebant: non tamẽ qs *Alexãdꝝ*
q̃ e custodibus corporis intrare tabernaculũ audebat: & iam tẽpus instabat: nec mi/
les in iussu ducis aut arma capere poterat: aut in ordines ire. Diu Parmenio cũctatus:
cibum ut caperent: ipse pnuntiat. Iamq; exire necesse erat: tũc demũ intrat tabernacu
lum: sæpiusq; nomine cõpellatum cũ uoce nõ posset: tactu excitauit: Multa lux: inqt:
est: ĩstructã aciẽ hostis admouit: tuus miles adhuc ĩermis expectat ĩperium. Vbi est
uigor ille animi tui: nempe excitare uigiles soles. Ad hæc Alexãder. credis ne me prius
somnũ capere potuisse: q̃ exonerarẽ animũ sollicitudine: quæ quietẽ morabatur: si/
gnumq; pugnæ tuba dari iussit: & cũ ĩ eadẽ admiratione Parmenio asseueraret: qđ se
curus somnũ cœpisset: minime inquit: mirũ est. Ego. n. cum Darius terras ureret: ui/
cos excideret: alimenta corrumperet: potens mei non erã. Nunc uero quid metuã: cũ
acie decernere paret: Hercule uotum meũ impleuit: sed huius quoq; cõsilii rõ postea
reddetur. Vos ite ad copias: qbus qsq; præest: ego iã adero: & quid fieri uelim: expo/

nã. Raro admodũ admonitu amicoꝝ: quin metu discriminis adeundum erat: ut sole/
bat. Tunc quoq; munimento corporis sumpto processit ad milites. Haud alias tã ala
crem uiderant regẽ: & uultu eius interrito certã spem uictoriæ augurabantur: atq; il/
le prorupto uallo exire copias iubet: acieq; disponit. Inde dextero cornu locati sunt eq

Alexãder aciem instruit.

tes quos agmina appellant. Præerat hic clytus: cui iunxit philotæ turmas cæterosq; p/
fectos equitũ lateri eius applicuit. Vltima Meleagri ala stabat: quã phalanx seque/
batur. Post phalangẽ argyraspides erant. His Nicanor Parmenionis filius præerat: i
subsidiis cum manu sua Cenos: post eũ Horestes lyncestaq;. Post illos Polypercon
dux peregrini militis: huius agminis Amyntas princeps erat. Philagus balacros rege
bat in societatẽ nuper ascitos: hæc dexteri cornu facies erat. In leuo Craterus pelopõ/
nensiũ equites habebat: acheorũq; & locrensiũ & Maleõn turmis sibi adiunctis: hos
thessali equites claudebant Philippo duce: peditũ acies equitatu tegebatur: fons leui
cornu hic erat. Sed ne circuiri posset a multitudine: ultimũ agmen ualida manu cixe/
rat. Cornua quoq; subsidiis firmauit non recta fronte: sed a latere positis: ut si hostis
circũuenire aciẽ temptasset: parata pugnæ forent. Hic agriani erant: quibus Attalus
præerat adiunctis sagittariis cretensibus: ultimos ordines auertit a fronte: ut totã aciẽ
orbe muniret. Illyrici hic erant: adiuncto milite mercede conducto. Thracas quoq; si
mul obiecerat leuiter armatos: adeoq; aciẽ uersatilẽ posuit: ut q ultimi stabant: ne cir
cuirentur: uerti tamẽ & frontẽ circũagi possent. Itaq; nõ prima q̃ latera: nõ latera mu
nitiora fuere quã terga. His ita ordinatis præcipit: ut si falcatos currus cum fremitu
barbari emitterent: ipsi laxatis ordinibus ĩpetum occurrentiũ silentio exciperẽt: haud
dubius sine noxa trãscursuros: si nemo se opponeret. Sin autẽ sine fremitu ĩmisissent:
eos ipsi clamore terrerent: pauidosq; equos telis utrinq; suffoderent. Qui cornibus
præerant extendere ea iussi: ita ut nec circũuenirent: si artius starent: nec tamen ulti/
mã aciẽ exinanirent. Impedimenta cũ captiuis: inter quos mater liberiq; Darii custo
diebant: haud procul ab acie in edito colle constituit: modico præsidio relicto. Leuũ
cornu sicut alias Parmenioni tuendum datum. Ipse ĩ dextro stabat. Nondum ad teli
iactum peruenerant: cum Bion quidam transfuga: quanto maximo cursu potuerat:

Murices ferreos ĩ terrã defodisse dariũ transfuga nũtiauit.

ad regẽ puenit: nũtians murices ferreos ĩ terram diffodisse Darium: qua hostem eq/
tes emissurum esse credebat: notatumq; certo signo locum: ut fraus euitari a suis pos/
set asseruari transfuga iusso duces conuocat: expositoq; quod nuntiatũ erat: monet:
ut regionẽ monstratam declinent: equitesq; periculum edoceant. Cæteꝝ hoc tandem
exercitus exaudire non poterat: usum aurium intercipiente fremitu duoꝝ agminum.
Sed in conspectu oium duces: & proximũ quemq; interequitans alloquebat. Emen/
sis tot terras in spem uictoriæ: de qua dimicandũ foret: hoc unum superesse discrimẽ.

Alexãder duces hortatur ad p̃lium.

Granicum hic amnem: Ciliciæq; montes: & Syriam: ægyptumq; præeuntibus ingẽ/
tia spei gloriæq; incitamenta refert: repræhensos ex fuga persas pugnaturos: quia fu/
gere non possent: tertium diem iam metu exangues armis suis oneratos in eodem ue/
stigio hærere: nullum desperationis illorum maius ĩdicium esse: q̃ quod urbes: quod

Granicus flu.

agros suos urerent: quicquid non corrupissent: hostiũ esse confessi. Nomia modo ua
na gentium ignotaꝝ ne extimescerent: neq; enim ad belli discrimen pertinere: qui ab

Nunq̃ ignorari uiros fortes

his Scythaꝝ: quiue cadusii appellant. Ob id ipsum: quod ignoti essent: ignobiles eẽ:
nunq̃ ignorari uiros fortes. At imbelles ex latebris suis erutos: nihil præter nomina af
ferre. Macedones uirtute assecutos: ne quis toto orbe locus esset: qui tales uiros igno/
raret: intuerentur barbarorum inconditum agmen; alium nihil præter iaculum ha/

bere: aliū funda saxa librare: paucis iusta arma esse: itaq; illinc plures stare: hinc plures dimicaturos: nec postulare se ut fortiter capesserent præliū nī ipse cæteris fortitudinis fuisset exemplum: se ante prima signa dimicaturum spondere: pro se quot cicatrices: totidē corporis decora: scire ipsos unū pœne se prædæ exortē in illis colendis ornandisq; usurpare uictoriæ præmia: hæc se fortibus uiris dicere. Si qui dissimiles eorum essent: illa fuisse dictu℞: peruenisse eo: unde fugere non possent: terrarum spatia emensis: tot amnibus montibusq; post tergum obiectis: iter in patriam & penates manu esse faciendum. Sic duces: sic proximi militum instructi sunt. Darius in leuo cornu erat: magno agmine suo℞ delectis equitū peditūq; stipatus: contēpseratq; paucitatem hostis uanam aciem esse extinctis cornibus ratus. Cæterum sicut curru eminebat: dextera leuaq; ad circunstantiū agmina oculos manusq; circunferens. Terra℞: inquit: oceanus hinc alluit: illinc claudit hellespontus: paulo ante dominiam non de gloria: sed de salute & quod saluti præponitis: de libertate pugnandū est: hic dies imperiū: quo nullū amplius uidit ætas: aut constituet: aut finiet. apud Granicū minima uiriū parte cū hoste certauimus. In Cilicia uictos Syria poterat excipere. Magna munimenta regni Tygris atq; Euphrates erant. Ventū est eo: unde pulsis ne fugæ quidē locus est. Omnia tā diutino bello exhausta post tergū sunt. Non incolas suos urbes: non cultores habent terræ. Coniuges quoq; & liberi sequuntur hanc aciē: parata hostibus præda: nisi pro charissimis pignorib9 corpora opponimus. Quod mea℞ fuit partiū exercitū: quē pœne imensa planicies uix caperet: cōparaui: equos: arma distribui: cōmeatus ne tantæ multitudini deessent prouidi: locū in quo acies explicari posset elegi. Cætera in uestra potestate sunt: audete modo uincere: famāq; infirmissimū aduersus fortes uiros tælum contēnite. Temeritas est: quā adhuc pro uirtute timuistis: quæ ubi primū impetum effudit: uelut quædam animalia amisso aculeo torpet Hi uero cāpi deprehendere paucitatē: quā Ciliciæ montes absconderant. Videtis ordines raros: cornua extenta: mediā aciē uanam & exhaustam. Nam ultimi quos locauit auersos: terga iam præbent: obteri me Hercule equo℞ ungulis possunt: etiā si nil præter falcatos currus emisero: & bello uicerimus: si uincimus prælio. Nam ne illis quidē ad fugam locus est. Hinc Euphrates: illinc Tygris prohibet inclusos: & quæ antea pro illis erant: in contrariū conuersa sunt. Nostrū mobile & expeditū agmē est illud præda graue. Implicatos ergo spoliis nostris trucidabimus: eademq; res & causa uictoriæ erit & fructus. Quod si quē e nobis nomē gentis mouet: cogitet macedonū illic arma esse non corpora. Multū eni sanguinis inuicē hausimus: & semper grauior in paucitate iactura est. Nam Alexander quantuscunq; ignauis & timidis uideri potest unū animal est: & si quid mihi creditis temerariū & uecors adhuc nostro pauore q̄ sua uirtute fœlicius. Nihil autē potest esse diuturnū: cui nō subest ratio. Licet fœlicitas aspirare uideatur: tamen ad ultimū temeritati non sufficit. Præterea breues & mutabiles uices re℞ sunt: & fortuna nunq̄ simpliciter indulget. Forsitan ita dii fata ordinauerunt: ut persa℞ imperium: quod secūdo cursu per.ccxxx. annos ad summū fastigiū euexerant: magno motu concuterent magis q̄ affligerent: admonerentq; nos fragilitatis humanæ: cuius nimia in prosperis rebus obliuio est. Modo græcis ultro bellū inferebamus: nunc in sedibus nostris propulsamus illatū. Iactamur inuicē uarietate fortunæ. Videlicet iperiū: quod mutuo affectamus: una gens non capit. Cæterū etiā si spes non subesset: necessitas tamen stimulare deberet: ad extrema peruentū est. Matrē meā: duas filias Occhum in spē huius iperii genitū: illos principes: illam

Darius milites alloquitur.

Bellum Prælium

Nihil diuturnum: cui n̄ subest ratio. breues & mutabiles uices re℞ sunt. Fragilitatis humanæ i prosperis rebus obliuio ē

sobolem regiæ stirpis:duces uestros regum instar uinctos hēt. Nihil qdem in nobis ē ipse ego maiore parte captiu9 sum. Eripite uiscera mea ex uinculis: restituite mihi pignora:pro qbus ipse mori non recuso. Parentem:liberos(nā coniugē in illo carcere amisi)credite nūc omnes extendere ad uos man9:iplorare patrios deos:opem uestrā: misericordiam:fidem exposcere:ut seruitute:ut compedib9:ut præcario uictu ipsos liberetis. An creditis æquo animo iis seruire:quoꝶ reges esse fastidiūt? Video admoueri hostiū aciem:sed quo propius discrimen accedo:hoc minus his:quæ dixi:possū esse contentus. Precor uos per deos patrios:æternumq; ignem:q præfert altarib9:fulgoremq; solis intra fines regni mei oriētis:per æternam memoriam Cyri:q ademptū medis:lydisq; imperiū primus i persidem intulit:uindicate ab ultimo dedecore nomē: gentemq; persaꝶ. Ite alacres:& spe pleni:ut quam gloriam accepistis a maiorib9 uestris:posteris relinquatis. In dextris uestris iam libertatem:opem:spem futuri temporis geritis. Effugit mortem:qsquis contempserit:timidissimū quemq; consequit. Ipse non patrio more solum:sed etiam ut conspici possim:curru uehor:nec recuso:quominus imitemini me:siue fortitudinis exemplū:siue ignauiæ fuero. Interim Alexander: (ut est demonstratū a transfuga)cum insidiarum locum circuiret: & dario:qui leuum cornu tuebatur:occurreret:agmen obliquū incedere iubet. Darius quoq; eodem suū obuertit. Besso admonito:ut massagetes eqtes in leuū Alexandri cornu inuehi iubeat. Ipse ante se falcatos currus habebat:quos signo dato uniuersos in hostē effudit. Ruebant laxatis habænis aurigæ:quo plures nondum satis prouiso ipetu obterreret. Alios ergo hastæ multum supra temones eminentes:alios ab utroq; latere dēmissæ falces lacerauere. Nec sensim macedones cedebant:sed effusa turbauerant fuga ordines. Mazeus quoq; perculsis metum incussit mille equitibus ad diripiēda hostis impedimēta circūuehi iussis: ratus captiuos quoq;qui simul asseruabantur: rupturos uincula cū suos propinquantes uidissent. Non fefellerat Parmenionem:qui in leuo cornu erat. Propere igitur polydamanta mittit ad regem:qui & periculum ostēderet: & quid fieri iuberet:consuleret. Ille audito polydamante:abi nuntia iquit Parmenioni:si acie uicerimus:non nostra solum nos recuperaturos:sed omnia quæ hostium sunt occupaturos. Proinde non est quod quicq̃ uirium subducat ex acie:sed ut me & Philippo patre dignum est:contempto sarcinarum damno fortiter dimicet. Interim barbari impedimenta turbauerant:cæsisq; plærisq; custodum captiui uinculis ruptis quicquid obuium erat:quo armari possent:rapiūt:& aggregati suorum equitibus macedonas ancipiti circunuentos malo inuadunt:lætiq; circa Sisigambim:uicisse Darium ingēti cæde prostratos hostes:ad ultimum etiam impedimentis exutos esse nūtiāt:quippe eandem fortunam ubiq; esse credebant: & uictores persas ad prædam discurrisse. Sisigambis hortantibus captiuis ut animum a mærore alleuaret:in eodē quo antea fuit perseuerauit:non uox ulla excidit ei:non oris color uultusue mutatus est:sed sedit immobilis:credo præ gaudio uerita fortunā irritare: adeo ut quid mallet intuentibus eā fuerit incertū. Inter hæc Amyntas præfectus equitum Alexandri cum paucis turmis opem impedimentis laturus aduenerat: & incertum suo ne consilio:an regis imperio. sed non sustinuit caucasiorum:scytharumq; impetum:quippe uix temptato certamine effugit ad regem:amissoꝶ impedimentorum testis magisq; uindex. Iam consilium Alexandri uicerat dolor: & ne cura recuperandi sua militē a prælio auerteret: non immerito uerebatur. Itaq; Areten ducē hastatorum:quos Sarissophores uocabant: aduersus scythas mittit. Inter hæc currus:qui circa prima signa turbauerant aciē:in pha

Effugit mortē qs quis contemnit.

Pugnæ initium,

Sarissophores.

longē inuecti erant. Macedones confirmatis animis in medium agmē accipiūt: Val/
lo similis acies erat: iunxerant hastas: & ab utroq; latere temere incurrentium ilia suf/
fodiebant: circuire deīde currus: & propugnatores præcipitare cœperunt. Ingens rui
na equorum: aurigarumq; aciē compleuerat. Hi territos regere non poterāt. Hi cre/
bra iactatione ceruicem non iugum modo excusserant: sed etiam currus euerterant:
uulnerati interfectos trahebant: nec consistere territi: nec progredi debiles poterant.
Paucae tamen euasere quadrigae in ultimā aciē: iis quibus inciderūt: miserabili mor/
te consumptis: q̄ppe amputata uiro℞ mēbra humi iacebāt: & quia calidis adhuc uul
neribus aberat dolor: trūci quoq; & debiles arma nō omittebant: donec multo sangui
ne effuso exanimati procūberent. Interim Aretes scytha℞; q̄ impedimenta diripiebant:
duce occiso grauius territis instabat. Supuenere deinde missi a Dario bactriani: pu/
gnaeq; uertere fortunā. Multi ergo macedonū primo ĩpetu obtriti sūt: plures ad Ale
xandrū refugerūt. Tū persae clamore sublato: qualem uictores solent edere: ferociter
in hostem quasi ubiq; profligatum incurrunt. Alexander territos castigare: adhortari:
praelium: quod iam elanguerat: solus accendere: confirmatisq; tandem animis ire in
hostem iubet. Rarior acies erat ī dextero cornu persa℞: nāq; inde bactriāi decesserāt
ad opprimenda impedimenta. Itaq; Alexander laxatos ordines inuadit: & multa cæ/
de hostiū inuehit. At qui in leuo cornu erāt p̄sae: spe posse eū ĩcludi: agmen suū a ter/
go dimicantes opponūt. Ingensq; periculum in medio haerens adisset: ni eq̄tes agria
ni calcaribus subditis fusos regi barbaros adorti essent: auersosq; cedendo in se cōuer
ti coegissent. Turbata erat utraq; acies. Alexāder a fronte: & a tergo hostem habebat.
qui auerso ei instabant: & ab agrianis militibus praemebantur: & bactriani ĩpedimē/
tis hostiū direptis reuersi: ordines suos recuperare non poterant: plura simul abrupta
a cæteris agmina: ubicunq; alium alii sors miscuerat: dimicabāt: duo reges iūctis p̄/
pe agminibus prælium accendebant. Plures persæ cadebant: par ferme utrinq; nume
rus uulnerabatur. Curru Darius: Alexander equo uehebatur: utrunq; regem dilecti
tuebantur sui immemores: quippe amisso rege nec uolebant salui esse: nec poterant.
Nam ante oculos sui quisq; regis mortem occumbere ducebat egregium. Maximum
tamen periculum adibat: qui maxime tuebat: quippe sibi quisq; cæsi regis expetebat
decus. Cæterum siue ludibrium oculorum: siue uera species fuit: qui circa regem Ale
xandrum erant: uidisse se crediderunt paululum super caput regis placide uolantem
aquilam: nec sonitu armorum: nec gemitu morientium territam: diuq; circa equum
Alexandri pendenti magis: q̄ uolanti similis apparuit. Certe uates Aristander alba ue Auguriū
ste indutus: & dextra præferens lauream militibus in pugnam intentis auē monstra/ uictoriæ.
uit haud dubium uictoriæ auspicium. Ingens ergo alacritas ac fiducia pauloante ter Auriga
ritos accendit ad pugnam. Vtiq; posteaq̄ auriga Darii: qui ante ipsum sedens equos Darii ha
regebat: hasta transfixus est: Nec aut persæ: aut macedones dubitare: quin ipse rex es sta trans/
set occisus. Lugubri ergo ululatu ex incondito clamore gemituq; totam fere aciē ad/ fixus.
huc equo Marte pugnantium turbauere. Cognati Darii & armigeri leuumq; tuentes
cornu in fugam effusum destituerant currum: quem a dextera parte stipati in mediū
agmē recepcrūt. Dicit̄ acynace stricto Dari⁹ dubitasse an fugæ dedecus hōesta mor
te uitaret. Sed eminēs curru nōdū p̄em suo℞ aciē p̄lio excedētē destituer erubescebat:
dūq; īter spē & dubitationē hæsitat: sensim p̄sæ cedebāt: & laxauer ordīes. Alexander Darii fu/
mutato equo: quippe plures fatigauerat: resistentiū aduersa ora fodiebat: fugientium ga.
terga. Iamq; nō pugna: sed cædes erat. Cum Darius quoq; currū suū in fugam uerti

haerebat i tergis fugiẽtiũ uictor: & ꝓspectũ oculoꝝ nubes pulueris: quae ad cœlũ fereb atur: abstulerat. Ergo haud secus q̃ in tenebris errabant ad sonitũ notæ uocis: aut signũ subinde coeuntes. Exaudiebant tantum strepitus habænaꝝ: quibus equi curri tra hẽtes idẽtidẽ uerberabant: hæc sola fugientis uestigia excepta sunt. At i leuo macedonũ cornu: quod Parmenio (sicut ante dictũ est) tuebat: longe alia fortũa utriusq; partis res gerebat. Mazeus cũ omni suoꝝ equitatu uehæmẽter iuectus urgebat Macedonũ alas. Iãq; abundãs multitudine aciẽ circũuehi cœperat: cũ Parmenio equites nũtiare iubet Alexãdro: in quo discrimine ipsi essent: nisi mature subueniret: nõ posse sisti fugã. Iã multũ uiæ ꝓcesserat. Rex imĩnes fugientiũ tergis: cũ a Parmenioẽ tristis nũtius uenit: refrænare equos iussit: qui uehæbant: agmẽq; cõstitit. Frendẽte Alexandro eripi sibi uictoriã e manibus: & Dariũ facilius fugere q̃ se sequi. Interim ad Mazeũ superati regis fama puenerat. Itaq; q̃q̃ ualidior erat: fortuna tamẽ partiũ territus pculsis languidius instabat. Parmenio ignorabat quidẽ cãm sua spõte pugnæ remissæ: sed occasione uincẽdi strenue est usus. Thessalos eqtes ad se uocari iubet: Et qd inqt) uidetis istos: q ferociter mõ instabant: pedẽ referre: subito pauore pterritos? Ni miꝝ nobis quoq; regis nostri fortuna uincit: oĩa persaꝝ cæde strata sunt: qd cessatis? eũ ne fugientibus quidẽ pares estis? Vera dicere uidet: & spes languẽtes quoq; erexerat: subitis calcaribus proruere i hostẽ: & illi iã nõ sensim: sed citato gradu recedebãt: nec qcq̃ fugæ nisi quod terga nondũ uerterãt: deerat. Parmenio tamẽ ignarus quæ nã in dextero cornu fortuna regis esset: repressit suos. Mazeus dato pugnæ spatio: nõ recto itinere: sed maiore: & ob id tutiore circuitu tygrim superat: & Babyloniã cũ reliquis deuicti exercitus itrat. Darius paucis fugæ comitibus: ad lycũ amnẽ cõtenderat: quo traiecto: dubitauit an solueret pontẽ: quippe hostẽ iã affore nuntiabat. Sed tot milia suorum: quæ nondũ ad amnẽ peruenerant: ponte reciso: prædam hostis fore uidebat. Abeuntẽ cum intactum sineret pontem dixisse constat. Malle se in sequẽtibus iter dare: q̃ auferre fugientibus. Ipse ingens spatiũ fuga emensus media fere nocte Arbellã peruenit. Quis tot ludibria fortunæ: ducũ agminũq; cedem multiplicem; deuictoꝝ fugam: clades nunc singuloꝝ: nunc uniuersoꝝ: aut animo assequi queat: aut oratione complecti? Propemodũ sæculi res in unum illum diem fortuna cumulauit.

Fortunæ ludibria.

Alii qua breuissimũ patebat iter: alii diuersos saltus & ignotos sequẽtib9 calles petebãt. Eques pedesq; confusi sine duce: armatis inermes: integris debiles iplicabantur. Deinde misericordia in metũ uersa: qui sequi nõ poterãt: inter mutuos gemitus deserebant. Sitis præcipue fatigatos: & saucios exurebat: passimq; omnibus uiis pstrauerant corpora præterfluentem aquam hianti ore captantes: q̃ cũ diu auidi turbidam hausissent: tẽdebantur ex tẽplo præcordia præmente limo: resolutisq; & torpentibus mẽbris: cũ superuenisset hostis: nouis uulneribus excitabantur. Quidam occupatis ꝓximis riuis diuerterant longius: ut quicquid occulti humoris usq̃ manaret: exciperent. Nec ulla adeo auia & sicca lacuna erat: quæ uestigantiũ sitim falleret. E proximis uero itineri uicis senũ ululatus fœminarũq; exaudiebãt: barbaro ritu Dariũ adhuc regẽ clamãtiũ. Alexãder: ut supra dictũ est: inhibito suoꝝ cursu ad lycũ amnẽ pueuerat: ubi ingens multitudo fugiẽtium onerauerat pontẽ: & plæriq; cũ hostis urgeret: in flumen se pcipitauerãt: grauesq; armis & prælio ac fuga defatigati gurgitibus hauriebant. Iãq; nõ pons mõ fugiẽtes: sed ne amnis quidẽ capiebat agmina sua improuidæ fugæ subĩde cumulãtis: q̃ppe ubi intrauit aĩos pauor: id solũ metuũt qd' primũ formidare cœperunt. Alexãder instãtibus suis ne ipune abeuntẽ hostẽ de pmitteret seq: hæbetia taela esse:

tũ manus fatigatas: tantoq; cursu corpora exhausta: & pceps in noctẽ diei tps causa/ est. Re uera de leuo cornu: quod adhuc in acie stare credebat sollicitus: reuerti ad ferẽdã opẽ suis statuit. Iamq; signa cõuerterat: cũ eqtes a parmeniõe missi illius quoq; partis uictoriã nũtiant. Sed nullũ eo die maius piculũ fuit: q̃ dum copias reducit in castra: Pauci eum: & incõpositi sequebant ouantes uictoriã: quippe oẽs hostes aut in fugã effusos: aut in acie credebãt cecidisse: cũ repẽte ex aduerso apparuit agmẽ eqtum: q primo inhibuere cursum: deinde macedonũ paucitate conspecta turmas i obuios concitauerũt. Ante signa rex ibat dissimulato magis piculo q̃ spreto. Nec defuit ei ppetua in dubiis rebus fœlicitas: nãq; pfectũ eqtatus auidum certaminis: & ob id ipsum incautius in se ruentẽ hasta transfixit. Quo ex equo lapso: proximũ ac deinde plures eodem tælo cõfodit. Inuasere turbatos amici quoq;: nec persæ inulti cadebant: quippe non uniuersæ acies: sed quædam tumultuariæ manus iniere certamẽ. Tandẽ barbari cum obscura luce fuga tutior uideretur esse q̃ pugna: diuersis agminibus abire. Rex extraordinario periculo defunctus incolumes suos reduxit ad castra. Cecidere psarum: quorum numerum uictores finire potuerũt milia. xl. Macedonũ minus q̃. ccc. desiderati sunt. Cæterum hãc uictoriam rex maiore ex parte uirtuti q̃ fortunæ suæ debuit: animo nõ ut antea loco uicit. Nã & aciẽ peritissime ĩstruxit: & pmptissime ipse pugnauit: & magno consilio iacturam sarcinarum impedimentorũq; cõtempsit: cũ ipsa acie summum rei uideret eẽ discrimen: dubioq; adhuc pugnæ euentu pro uictore se gessit: perculso deinde hoste fudit fugientes: quod in illo ardore animi uix credi potest: prudentius q̃ auidius persecutus ẽ. Nam si parte exercitus adhuc in acie stante instare cedẽtibus perseuerasset: aut sua culpa uictus esset: aut aliena uirtute uicisset. Iam si multitudinem equitum occurrẽtium extimuisset uictor: aut fœde fugiẽdum aut miserabiliter cadẽdum fuit: nec duces quidem copiarum sua laude fraudandi sunt: quippe uulnera: quæ quisq; excepit: indicia uirtutis sunt. Ephestionis brachiũ hasta ictum est. Perdicas: ac Cenos: & Meniras sagittis prope occisi. Et si uero æstimare macedonas: qui tunc erãt: uolumus: fatebimur & regẽ talibus ministris: & illos tanto rege fuisse dignissimos.

Quot in plio cecidere.

Duces uulnerati

Q. CVRTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM. LIBER QVINTVS.

QVAE INTERIM Ductu imperioq; Alexãdri uel in græcia uel in illyricis ac thracia gesta sunt: Si quæq; suis tẽporibus reddere uoluero: interrũpendæ sunt res asiæ: quas utiq; ad fugam mortemq; Darii uniuersas in conspectu dari: & sicut inter se cohærent tẽpore: ita ope ipso coniũgi: haud paulo aptius uideri põt. Igit ante: quæ prælio apud Arbellam coniuncta sunt: ordiar dicere. Darius media fere nocte Arbellam peruenit: eodemq; magnæ partis amicorum eius ac militum fugam fortuna compulerat: quibus conuocatis exponit haud dubitare se: qn Alexãder celeberrimas urbes agrosq; omni copia rex abũdantes petiturus eẽt: pdam opimã paratãq; ipm & milites eius spectare. Id suis rebus tali in statu saluti fore: quippe se deserta cum expedita manu petiturum. Vltima regni adhuc intacta esse: inde bello uires haud ægre reparaturum. Occuparet sane gazã auidissima gens: & ex longa famẽ satiaret se auro: mox futura pde sibi. didicisse usu præciosam supellectilem pellicesq;: & spadonũ agmina nihil aliud

Darius uictus arbellam puenit.

fuiſſe q̃ onera & impedimẽta. Eadẽ trahentẽ Alexandrũ: qbus antea uiciſſet: inferiorem fore. plena oĩbus deſpationis uidebat̃ oratio: qppe babyloniã urbem opulentiſſimã dedi cernẽtibus: & ſuſſam cæteraq; ornamẽta regni cauſamq; belli uictorẽ occupatuꝝ. At ille docere pergit: nõ ſpecioſa dictu: ſed uſu neceſſaria in rebus aduerſis ſequẽda eẽ. Ferro geri bella: nõ auro: uiris nõ urbiũ tectis: oĩa ſequi armatos. Sic maiores ſuos ꝑculſos in principio reꝝ celeriter priſtinã recupaſſe fortunã. Igit̃ ſiue confirmatis eoꝝ animis: ſiue impium magis q̃ cõſilium ſequẽtibus: Mediæ fines ingreſſus eſt. Paulopoſt Alexãdro tradit̃. Arbella regia ſupellectili. Dariiq; gaza repleta. quattuor milia talẽtum. Fuere p̄terea præcioſæ ueſtes totius (Vt ſupra dictum eſt) Exercitus opibus in illam ſedem congeſtis. Ingruẽtibus deinde morbis: quos odor cadauerum totis iacẽtium campis uulgauerat: maturius caſtra mouit. Euntibus a parte leua Arabia odoꝝ fertilitate nobilis regio campeſtre iter ẽ: Inter tygrim euphratẽ iacẽs tã uberi & pingui ſolo: ut a paſtu repelli pecora dicantur: ne ſatietas ꝑimat. Cauſa fertilitatis eſt humor: qui ex utroq; amne manat: toto fere ſolo per uenas aquaꝝ reſudãte. Ipſi amnes ex armeniæ montibus profluũt: & magno deinde aquaꝝ diuortio iter, quod cœpere ꝑcurrunt. ii. milia & .d. ſtadia emenſi ſunt: qui ampliſſimum interuallũ circa armeniæ montes notauerunt. Item cum mediæ & Gordianoꝝ terras ſecare cœperũt paulatim in artius coeunt: & quo longius manant: hoc anguſtius inter ſe ſpacium terræ relinquũt. Vicina maxime ſunt in campis: quos incolæ Meſopotamiã uocant. Mediã nãq; ab utroq; latete concludũt. Eadẽ p babylonioꝝ fines in rubrum mare prorũpunt. Alexander quartis caſtris ad mẽnium urbem peruenit. Cauerna ibi eſt exqua fons ingentem uim bituminis effundit: adeo ut ſatis cõſtat Babylonios muros ingentis operis huius fontis bitumine interlitos eſſe. Cæterum babyloniam procedẽti Alexandro Mazeus qui ex acie in urbem eam confugerat: cum adultis liberis ſupplex occurrit: urbem ſeq; dedens. Gratus aduentus eius fuit regi: quippe magni operis futura erat obſidio tam munitæ urbis. Ad hæc uir illuſtris & manu promptus famaq; etiam proximo prælio celebris: & cæteros ad deditionem ſui incitaturus exẽplo uidebatur. Igitur hunc quidem benigne cum eius liberis excepit. Cæterum quadrato agmine: quod ipſe dicebat uelut in acie irent: ĩgredi ſuos iubet. Magna pars babyloniоꝝ conſtiterat in muris: auida cognoſcendi nouũ regem. Plures obuiã egreſſi ſunt inter quos Bagophanes arcis & regiæ pecuniæ cuſtos ne ſtudio a mazeo uinceretur: totum iter floribus cornisq; conſtrauerat: argenteis altaribus ab utroq; latere diſpoſitis: quæ non thure modo: ſed omnibus odoribus cumulauerat. Eum dona ſequebant̃ greges pecoꝝ equorũq;: leones quoq; & pardales caueis præferebant̃. Magi deinde ſuo more patriũ carmen canentes. Poſt hos chaldei: Babyloniorũq; nõ uates modo: ſed ẽt artifices cũ fidibus ſui generis ibant. Laudes ii regũ canere ſoliti: Chaldei ſyderũ motus & ſtatus tempoꝝ uices oſtẽdere. Eqtes deinde babilonii ſuo atq; equorũ cultu ad luxuriã magis: q̃ ad magnificentiam exacto ultimi ibant. Rex armatis ſtipatus oppidanoꝝ turbã poſt ultimos pedites ire iuſſit. Ipſe cũ curru urbẽ: ac deinde regiam intrauit. Poſtero die ſupellectilẽ Darii: & oẽm pecuniã recognouit. Cæteꝝ ipſius urbis pulchritudo ac uetuſtas nõ regis modo: ſed ẽt oĩum oculos in ſemet haud imerito cõuertit. Semyramis eã cõdiderat: ñ ut plæriq; credidere: Belus: cuius regia oſtendit̃. Murus inſtructus laterculo coctili bitumine interlitus. Spatiũ. xxx. & duorum pedum latitudinẽ amplectit̃: quadrigæ inter ſe occurrentes ſine periculo cõmeare dicuntur. Altitudo muri, c, cubitorum eminet ſpacio. Turres denis pedibus q̃ mu-

Darius mediæ fines igreſſus.

Arbella alexãdro tradit̃ cũ darii gaza.

Arabiæ fertilitas

Cã fertilitatis arabiæ.

Mẽnium opp.

Bitumi-nis cauerna.

Mazeus ſe ac babyloniã dedit alexandro

Babylonioꝝ põpa alexandro urbẽ ĩtroeũte.

Babyloniorum uates Chaldei.

Babyloniæ deſcriptio.

rus altiores sunt. Totius operis ambi. ccclxviii. stadia complectit͛: singuloꝝ stadiorũ structuram singulis diebus perfectam eẽ memoriæ proditum est. Aedificia non sunt admota muris: sed fere spatium unius iugeris absunt. Ac ne totam quidem urbem tectis occupauerunt per. xc. stadia habitatur: nec omnia continua sunt: credo q̃a tutius uisum est pluribus locis spergi. Cætera serunt colũtq;: ut si externa uis ingruat: obsessis alimenta ex ipsius urbis solo subministrent. Euphrates interfluit: magnæq; molis crepidinibus coercetur. Sed omnium operum magnitudinem circũueniũt cauernæ ingentes in altitudinem pressæ ad accipiendum impetum fluminis: quod ubi appositæ crepidinis fastigium excessit: urbis tecta corriperet: nisi essent specus lacusq; q̃ exciperent. Coctili laterculo structi sunt: totum opus bitumine astringit͛. Pons lapideus flumini impositus iũgit urbem: hic quoq; inter mirabilia orientis op̃a numeratus est: q̃ppe euphrates altũ limũ uehit: quo penitus ad fundamenta iacienda egesto: uix sufficiendo operi firmo reperiũt solum. Harenæ aũt subinde cumulatæ: & saxis quibus pons sustinet͛: annexæ morant͛ amnem: q̃ retentus acrius: q̃ si libero cursu mearet illidit͛. Arcem quoq; ambitu. xx. stadia complexam habẽt. xxx. pedes in terra turrium fundamẽta dimissa sunt: ad. lxxx. summũ munimẽti fastigiũ p̃uenit. Super arce uulgatum græcorum fabulis miraculũ pẽsiles horti sunt: summã murorum altitudinem æquãtes multarũq; arborũ umbra & proceritate amœni. Saxo pilæ: quæ totũ onus sustinent: instructæ sunt. Super pilas lapide quadrato solũ stratũ ẽ: patiens terræ quã altam iniiciũt & humoris: quo rigant terras: adeoq; ualidas arbores sustinent moles: ut stipites eaꝝ. viii. cubitorum spacium crassitudine æquent: in. l. pedũ altitudinem emineant: & frugiferæ sint: ut si terra sua alerent͛. Et cum uetustas non opera solum manu facta: sed etiam ipsam naturam paulatim exedẽdo perimat: hæc moles quæ tot arborũ radicibus præmit͛: tantiq; nemoris pondere onerata est: inuiolata durat: q̃ppe. xx. lati parietes sustinent. xi. pedum interuallo distantes: ut procul uisentibus siluæ montibus suis iminere uideant͛. Syriæ regẽ babyloniæ regnantẽ hoc opus esse molitũ memoriæ proditũ est: amore coniugis uictũ: quæ desiderio nemorũ siluarũq; in campestribus locis uirũ compulit amœnitatem naturæ genere huius operis imitari. Diutius in hac urbe q̃ usquam constitit rex: nec ullus locus disciplinæ militari magis nocuit. Nihil urbis eius corruptius moribus: nec ad irritandas illiciẽdasq; in modicas uoluptates instructius. Liberos coniugesq; cum hospitibus stupro coire (modo p̃cium flagitii detur) parentes maritiq; patiunt͛. Coniugales ludi tota psi de regibus purpuratisq; cordi sunt. Babylonii maxime in uinũ: & quæ ebrietatem sequunt͛: effusi sunt. Fœminaꝝ conuiuia ineuntiũ in principio modestus ẽ habitus deinde summa quæq; amicula exuũt: paulatimq; pudorem p̃phanant. Ad ultimũ opus (honos auribus habitus sit) ima corporũ uelamẽta proiiciũt: nec meretricũ hoc dedecus est: sed matronaꝝ uirorũq; apud quos comitas habet͛ uulgati corporis uilitatis. Inter hæc flagitia exercitus ille domitor asiæ per. xxxiiii. dies saginatus: ad ea quæ sequebant͛ discrimina: haud dubie debilior futurus fuit si hostem habuisset. Cæterũ quo minus damnũ sentirẽt: identidẽ incremẽto nouabant͛. Nãq; amyntas Andromoni ab Antipatro macedonũ peditũ sex milia adduxit. d. præterea eiusdẽ generis eqtes: Cum his. cc. thraces adiũctis peditibus suæ gẽtis. iii. milibus & . d. & pelopõnesso mercænarius miles ad quattuor milia aduenerat cũ. ccclxxx. militibus. Idẽ amyntas adduxerat. l. principũ macedoniæ liberos adultos ad custodiã corpis: q̃ppe inter epulas hi sunt ministri. Iidẽq; equos ineũti pliũ admouẽt: uenantẽq; comitant͛: & uigilia-

Euphrates babylonẽ iter fluit.

Pons babylonis iter mirabilia oriẽtis q̃a numerat͛.

Horti pẽsiles.

Babylonior͛ turpissimi mores.

Exercit⁹ Alexãdri corrupt⁹.

rum uices ante cubiculi fores seruant: magnorūq; pfectoꝝ & ducū incrementa sunt: & rudimenta. Igit arci babyloniæ rex Agathone præsidere iusso cū.ccc. Macedonū. ccccq;. mercæde conductis ptores: q regioni babyloniæ & ciliciæ præessent: Menetā & Apollodoꝝ reliquit his duo milia peditū dat cū mille talentis. Vtriq; præceptū: ut in supplementū milites legerent. Mazeū transfuga satrapea babyloniæ donat: Bagophanem: q arcem tradiderat: se sequi iussit. Armenia Mythreni Sardiū proditori data est. Ex pecunia deinde babyloniæ macedonibus eqtibus sexcenti denarii tributi: peregrinus eques qngenos accepit. Ducenis pedestriū stipendiū mēsum est. His ita cōpositis in regionē quæ satrapenæ uocat: puenit fertilis terra: copia reꝝ & omni cōmeatu abundans. Itaq; diutius ibi subsistit: ac ne desides otio dimitterent animos: iudices dedit præmiaq; proposuit de uirtute militari certantibus. Nouem q fortissimi iudicati essent: singulis militū milibus præfuturi erant. Chiliarchas uocabant. Tum primū in hūc numeꝝ copiis distributis: nāq; antea qnquaginariæ cohortes erant: nec fortitudinis pmia gesserant: ingens militum turba conuenerat egregio interfutura certamini: testis eadem cuiusq; factoꝝ: & de iudicibus latura sētētiam: qppe uero an falso honos cuiq; haberet: ignorari non poterat. Primus oium uirtutis causa donatus ē Adarchias senior: qui omissis apud Alycarnasson a iunioribus plium unus maxime accenderat. Proximus ei Antigonus uisus est. Tertium locum Philotas angelus obtinuit. Quartus Amyntæ datus est. Post hos antigonus & Ablyncestes Amyntas fuit Septimū locū Theodotus. Vltimum obtinuit Helanicus. In disciplina quoq; militaris rei pleraq; a maioribus summa utilitate mutauit. Nam cū ante equites in suā qsq; gentē describerent: seorsus a cæteris excepto nationum discrimine: pfectis non utiq; suaꝝ gentium: sed electis attribuit. Tuba cum castra mouere uellet signū dabat: cuius sonus plerūq; tumultuantium fremitu exoriēte haud satis exaudiebat. Ergo perticam: quæ undiq; conspici posset: supra ptorium statuit: ex qua signū eminebat pariter omnibus conspicuū: obseruabat ignis noctu: fumus interdiu. Iamq; susam adituro Abulites regionis eius pfectus siue Darii iussu (ut Alexandrum pda retineret) siue sponte filium obuiam misit: traditurum se urbem promitttens. Benigne iuuenē excepit Rex & eo duce ad hydaspin amnem peruenit delicatam (ut fama est) uehemēter aquam. Hic Abulites cū donis regalis opulentiæ occurrit dromades cameli inter dona erant uelocitatis eximii. xii. Elephāti a Dario ex India acciti: non iam terror (ut sperauerant) Macedonum: sed auxilium opes uicti ad uictorē transferente fortuna. Vt uero urbem intrauit incredibilem ex thesauris summā pecuniæ egessit. l. talētum argenti non signati forma: sed rudi pondere. Multi reges tantas opes longa ætate cumulauerant liberis posterisq;: ut arbitrabantur: quas una hora in externi regis manus intulit. Consedit deinde in regia sella multo excelsiore: q̄ p habitu corporis. Itaq; pedes cum imum gradum non contingerent: unus ex regis pueris mensam subdidit pedibus: & cū spadonē: q Darii fuerat: ingemiscentē cōspexisset Rex cām mœsticiæ requisiuit. Ille indicat Darium uesci in ea solitum: seq; sacram eius mensam ad ludibriū recidentem sine lachrymis conspicere non posse. Subiit ergo regem uerecundia uiolādi hospitales deos: Iamq; subduci iubebat: cū philotas minime uero hæc feceris rex: sed omen quoq; accipe: mensam: ex qua libauit hostis epulas: tuis pedibus esse subiectam. Rex persidis fines aditurus Susam urbem Archelao & psidium. iii. milium tradidit. Xenophilo arcis cura mandata est. Macedonū ætate graues præsidere arcis custodiæ iussit. Thesaurorum Callicrati tutela permissa. Satrapea regionis Susiæ resti/

Prætores Babyloniæ & ciliciæ pfecit Alex.

Satrapenæ regio.

Certamina ab alexan. instituta.

Chiliarchæ.

Adarchias prim9 donatus est.

Pleraq; mutauit i disciplina militari Alex.

Hydaspis aqua delicata

Abulites susā tradit alexā.

tuta abuliti. Matrem quoq; Darii & liberos in eadem urbe deponit. Ac forte macedonicas uestes multamq; purpuram dono ex Macedonia missam cum iis: qui eã confecerant: tradi sisigambi iussit. Omni nãq; honore eam & filii quoq; pietate ꝓsequebatur. Admoneri iussit: ut si cordi quoq; uestis esset: conficere eam neptes suas assuefaceret: donoq; se doceret dare. Ad hanc uocẽ lachrymæ abortæ prodidere aium aspernantis id munus: quippe cũ non aliã contumeliã magis persaꝝ fœminæ accipiunt: q̃ admouere lanæ manus: Nũtiant: qui dona tulerant: tristẽ eẽ Sisigãbim: dignaq; res excusatiõe & consolatione uisa. Ipse ergo peruenit ad eam: & mater (inquit) hãc uestem qua indutus sum: soroꝝ non solũ donũ: sed etiã opus uides: nostri decepere mores. Caue obsecro in contumeliã accipias ignoratione meã. Q uæ tui moris esse cognoui (ut spero) abunde seruata sunt. Scio apud uos filiũ in cõspectu matris nefas esse considere: nisi cum illa permisit. Q uotienscũq; ad te ueni: donec ut considerẽ annueres restiti. Procũbẽs uenerari me sæpe uoluisti: inhibui. Dulcissimæ matris olympiadis nomẽ debitum tibi reddo. Mitigato animo eius rex quartis castris peruenit ad Tygrim fluuium: Phasim Tygrim incolæ uocãt: oritur ĩ montibus Vxiorũ: & p.l. stadia siluestris ripis ꝑceps inter saxa deuoluitur. Accipiunt deinde eũ cãpi: quo clementiore alueo ꝑterit. Nam nauiũ patiens. dc. stadia sunt: mollioris q; soli: per quod leni tractu aquaꝝ persico mari se insinuat. Alexãder amne separato cũ. ix. milibus peditum & Agrianis Satrianisq; græcorum mercænariis. iii. additis thracum in regionẽ Vxiorũ peruenit. Finitima susis est: & in prima persidẽ excurrit: artũ inter se & Susianos aditum relinquens. Madathes erat huius regionis præfectus haudq̃ temporum multoꝝ homo: quippe ultimã pro fide experiri decreuerat. Sed periti locoꝝ Alexandrum docẽt occultũ iter eẽ ꝑ calles: & auersum ab urbe. Si paucos misisset leuiter armatos super capita hostiũ euasuros. Cum consiliũ placuisset: iidẽ itinerũ fuerunt duces. M. d. Mercede conducti & agriani fere. M. Tauroni ꝑfecto dati: ac post solis occasum iter ingredi iussi. Ipse tertia uigilia castris motis circa lucis ortũ superauerat angustias: cæsaq; materia cratibus & pluteis faciendis: ut q̃ turres admouerẽt: extra tæli iactũ essent: urbẽ obsidere cœpit. Prærupta erant omnia: saxis & cotibus impedita. Multis ergo uulneribus depulsi: ut q̃bus non cum hoste solum: sed ẽt cum loco dimicandũ esset: subibant tamen: quia rex inter primos constiterat: interrogans tot urbiũ uictores: an erubescerẽt hærere in obsidione castelli exigui & ignobilis: simul admonens iam inter hæc eminus petebatur: quem testudine obiecta milites: ut inde discederet: pellere nequiuerant tuebantur. Tandem Tauron super arcem urbis secũ suo agmine ostendit: ad cuius conspectum & animi hostiũ labare: & macedones acrius ꝓlium inire cœperunt. Anceps oppidanos malũ urgebat: nec sisti uis hostium poterat. Paucis ad moriendũ: pluribus ad fugam animus fuit. Magna pars in arcem concessit. Inde. xxx. oratoribus missis ad ꝓcandũ: triste responsum a rege redditᷓ: non eẽ ueniæ locum. Itaq; supplicioꝝ metu perculsi ad Sisigambim Darii matrẽ occulto itinere ignotoq; hostibus mittunt: qui peterent: ut ipsa regem mitigaret: haud ignari parẽtis eam loco diligi coliq;. Et Madathes sororis filiam secum matrimonio iunxerat. Darium propinqua cognatione contingẽs. Diu Sisigambis supplicum præcibus repugnauit: abnuens depræcationem pro illis non conuenire fortunæ: In qua esset: adiecitq; metuere sese ne uictoris indulgẽtiam fatigaret: sæpius cogitare captiuam esse se q̃ reginam fuisse. Ad ultimum uicta litteris Alexandrum ita depræcata est: ut ipsum excusaret quod depræcatur: petere se ut illis quoq;: si minus sibi ignosceret: pro ne

Mater darii & liberi susis deponunt.

Alexãdri facilitas ĩ darii matrem.

Phasis flu.

Vxii

Madathes ꝑfectus.

Vrbẽ obsidebat Alexan.

Sisigambis littere Alexan.

cessario ac propinquo suo iam non hoste sed supplice tantum uitam præcari. Mode-
rationem clementiamq; regis: quæ tunc fuit: uel una hæc res possit ostendere. nō ma-
dathi modo ignouit: sed omnes & deditos & captiuos libertate atq; immunitate dona-
uit: urbē reliquit intactam: agros sine tributo colere permisit. A uictore dario plu-
ra mater non impetrasset. Vxiorum deinde gentē subactam Susianorū satrapæ con-
tribuit: diuisisq; cum Parmenione copiis illū cāpestri itinere procedere iubet: ipse cū
expedito agmine iugum montiū cœpit: quorū perpetuū dorsum in persidē excurrit.

Vrbs relinquit itacta pcibus Sisigambis.

Omni hac regione uastata tertio die psidem quinto angustias: quas illi Susidas pilas
uocant intrat. Ariobarzanes has cū .xv. milibus peditū occupauerat rupes abscissas:
& undiq; pruptas: in quarū cacuminibus extra teli iactū barbari stabant de industria
quieti & pauētibus similes donec in artissimas fauces penetraret agmen. Quod ubi
contemptu sui pergere uident: tum uero ingentis magnitudinis saxa per montiū pna
deuoluunt: quæ incussa sæpius subiacētibus petris maiore ui incidebant: nec singu-
los modo: sed agmina pterrebant. Fundis quoq; excussi lapides & sagittæ ingereban
tur undiq;. Nec id miserrimū fortibus uiris erat: sed quod inulti quidē ferarū ritu ue-
lut in fouea deprehēsi cederentur. Ira igitur in rabiē uersa eminētia saxa complexi: ut
ad hostē peruenirent: alius alium leuantes conabantur ascēdere. Ea ipsa multorū simul
manibus correpta & conuulsa in eos: qui cōmouerant recidebāt. Nec stare ergo nec
niti: nec testudine quidē protegi poterant: cum tantæ molis onera propellerent bar-
bari. Regem non dolor modo: sed etiam pudor temere in illas angustias coniecti exerci-
tus angebat. Inuictus ante eam diē fuerat: nihil frustra ausus impune Ciliciæ fauces
intrauerat. Mari quoq; nouum iter in Pamphiliam apperuerat. Tunc hæsitabat de-
præhēsa fœlicitas: nec aliud remedium erat: quā reuerti qua uenerat. Itaq; signo rece-
ptui dato dēsatis agminibus: scutisq; sup capita consertis: retro euadere ex angustiis
iubet. xxx. fuere stadia: quæ remēsi sunt. Tunc castris undiq; apto loco positis nō con
sultare modo quid agēdum esset: sed uates quoq; adhibere cœpit a superstitione ani
mi. Sed quid tunc prædicere Aristander: cui tunc plurimum credebatur ex uatibus
poterat? Itaq; damnatis intēpestiuis sacrificiis peritos locorum conuocari iubet: me-
dium iter ostendebant tutum apertumq;. Sed rex dimittere milites insepultos erube-
scebat: ita tradito more: ut uix ullum militiæ tam solemne eēt munus q̄ humandi su-
os. Captiuos ergo quos nuper exceperat: uocari iubet: inter quos erat quidam græcæ
persicæq; linguæ peritus: qui frustra eum in persidem montium dorso exercitum du
cere affirmat. siluestres esse calles: uix singulis peruios: omnia contegi frondibus. am-
plexosq; arborum ramos siluas cōmittere. Nāq; persis ab altero latere perpetuis mō-
tium iugis clauditur: quod in longitudinem. M.cc. stadia in latitudinem. clxx. percur-
rit. Hoc dorsum a Caucaso monte ad rubrum mare pertinet: quaq; deficit mons: ali-
ud munimētū fretum obiectum est. Planicies deinde sub radicibus montiū spaciosa
procumbit: fertilis terra: multisq; uicis atq; urbibus frequens. Araxes amnis per hos
campos multorum aquas torrentium euoluit. In medium, medus ad mare & meridiē
reuersus minor amnis eo quem recipit: euehitur: gignendæq; herbæ non alius est ap-
tior: qcqd alluit floribus uestiens. Platani quoq; & populi contegūt ripas: ita ut pcul
uisentibus cōtinua uideantur mōtibus nemora ripa: qppe obūbratus amnis pssō i so-
lum dilabit alueo: iminentq; colles: ipsi quoq; frondibus læti radices eorū humore su
beunte. Regio non alia tota Asia salubrior habetur: temperatum cœlū: hic perpetuū
iugum opacum & umbrosum: quod æstus leuat: illinc mare adiūctū quod modicū

Susidæ pilæ occupantē ab ariobarzane

Alexāder exercitū reduxit re infect.

Araxes flu.

tēpore terras fouet. His captiuus expositis īterrogatus a rege auditu ne an oculis cō
perta haberet: quæ diceret. pastorē se fuisse: & omnes eos calles pcurrisse respondit:
bis captū. semel a persis in lycia: iterum ab ipso. Subit animū memoria regis oraculo
editæ sortis: quippe consulenti responsum erat ducē in persidē ferentis uiæ lyciū ciuē
fore. Igitur promissis quāta & præsens necessitas exigebat: & ipsius fortuna capiebat
oneratū armari iubet macedonū more: & (quod bene uerteret) monstraret iter: quāuis
arduum & præceps: euasurum se esse cum paucis: nisi forte crederet: quo ipse pecoris
causa isset: Alexandrum pro gloria & perpetua laude ire non posse: etiā atq; etiā doce
re captiuus quā difficile iter esset maxime armatis. Tū rex prædē me inquit: accipe:
neminem eo4: qui sequuntur recusaturū ire qua duces. Cratero igitur ad custodiā
castro4 relicto cū peditibus quis assueuerat: & iis copiis quas Meleager ducebat: &
sagittariis equitibus. M. præcipit: ut castro4 specie manente plures de industria ignes
fieri imperet: quo magis barbari crederent ipsum regem in castris esse. Cæte4 si forte
Ariobarzanes cognouisset per calliū anfractus eū intrare: & ad occupandū iter suum
partem copia4 temptasset opponere: Craterus in eū illato terrore retineret ad pprius
periculum conuersum agmen. Sin autē ipse hostē fefellisset: & saltū occupasset: cum
trepidantiū barbarorum tumultum exaudisset persequentiū regē ad ipsum iret: quo
pridie pulsi fuerant: nec dubitaret ingredi: quippe uacuū fore hostibus in semet auer-
sis. Ipse tertia uigilia silenti agmine: ac ne tuba quidē dato signo pergit ad demonstra-
tum iter callium. Tridui alimenta portare militē iusserat leuiter armatū. Sed præter i
uias rupes ac prærupta saxa uestigiū subinde fallentia nix cumulata uento ingredien-
tes fatigabat: quippe uelut in foueas delati hauriebantur: & cū a cōmilitonibus leua-
rentur: trahebant magis adiuuantes: quā sequebantur. Nox quoq; & ignota regio ac
dux incertus an satis fidus multiplicabant metū. Si custodes fefellissent: quasi feras
bestias ipsos posse deprehendi. Ex unius captiui uel fide uel animo pendere & regis
salutē & suā. Tandē uenere in iugū. A dextera iter ad ipsum Ariobarzanem erat: hic
Philotā & Cenon cū Amynta & Polypercōte expeditā habentes manum præmisit
monitos: ut quia eques pediti erat mixtus: & quā pinguissimū esset solū & pabuli fer
tile: sensim procederent. Duces erant itineris de captiuis dati. Ipse cū armigeris & ala:
quam agem appellant: ardua semita: sed longius a stationibus hostium remota multa
cum uexatione processit. Medius erat dies: & fatigatis necessaria quies: quippe tātū-
dē itineris supererat: quantū emensi erant: sed minus præcipitis atq; ardui. Ita refectis
cibo somnoq; militibus secunda uigilia surgit: & cætera quidem haud ægre præteriit.
Cæte4 qua se iugū montiū paulatim ad planiora dimittit: ingens uorago concursu ca
uata torrentium iter ruperat. Ad hæc arborum rami alius alio implicati & coeuntes:
ut perpetuam obiecerant spem. Desperatio igitur ingens adeo: ut uix lachrymis absti
nerent: incesserat: præcipue obscuritas terrori erat. Nam etiam si qua sydera internite
bant: continenti fronde tectæ arbores conspicere prohibebant. Ne aurium quidem
usus supererat siluas quatiente uento: qui concutientibus ramis maiorem q̄ pro flatu
sonum redebat. Tādem expectata lux omnia: quæ terribiliora nox fecerat: minuit. cir
cūiri breui spatio poterat eluuies: & sibi quisq; dux itineris cœperat fieri. Euadūt ergo
in editū uerticē: ex quo hostiū statione conspecta strenue armati a tergo se ostēdunt
nihil tale metuentibus: quorum pauci qui congredi ausi erant: cæsi sunt. Itaq; hic mo
rientium gemitus: hinc ad suos recurrentium miserabilis facies: integros quoq; antea
q̄ discrimen experirentur in fugam auertit. Fremitu deinde in castra: quis Craterus

Alexāder in iugū puenit.

Agem.

præerat: illato ad occupandas angustias: in quibus pridie hæsitauerat: miles edicitur. Simul Philotas cum Polyperconte Amyntaq; & Ceno diuersum iter ingredi iussus: alium terrorem intulit barbaris. Ergo undiq; macedonum armis fulgẽtibus ancipiti malo oppressi: memorabile tamen prælium edunt: ut opinor: ignauiam quoq; necessitas acuit: & sæpe desperatio spei causa est. Nudi complectebant armatos: & ingenti corpoꝝ mole secum ad terram detrahentes ipsorum telis plærosq; fodiebant. Ariobarzanes tamen. xl. ferme equitibus &. v. peditum stipatus per mediam aciem Macedonum cum multo suorum atq; hostium sanguine erupit: Persepolim urbem caput regionis occupare festinans. Sed a custodibus urbis exclusus consecutis strenue hostibus cũ omnibus fugæ comitibus renouato prælio cecidit. Craterus quoq; raptim agmine acto superuenit. Rex eodẽ loco: quo hostiũ copias fuderat: castra cõmunit. Q uãq̃. n. undiq; fugati hostes uictoriã concesserant: tamen præaltæ præcipitesq; fossæ pluribus locis obiectæ abruperant iter: sensimq; & caute progrediendũ erat: iã nõ hostiũ: sed locoꝝ fraude suspecta. Procedenti ei litteræ redduntur a Tyridate custode regiæ pecuniæ indicantes eos: qui in urbe essent: audito eius aduentu dirripere uelle thesauros: properaret occupare thesauros dimissos. Expeditum iter esse: quãq̃ Araxes amnis interfluat. Nullam uirtutem regis istius magis: q̃ celeritatem laudauerim: relictis enim pedestribus copiis: tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad Araxem prima luce peruenit. Vici erant in propinquo: quibus direptis ac dirutis pontem ex materia eorum subditis saxis strenue induxit. Iamq; haud procul urbe erant: cum miserabile agmen inter pauca fortunæ exempla memorãdum regi occurrit. Captiui erant græci ad quattuor milia fere quos persæ uario suppliciorum modo affecerant. Alios pedibus quosdam manibus auribusq; amputatis inustisq; barbarorum litterarum notis in longum sui ludibrium reseruauerant: & cum se quoq; alienæ ditionis esse cernerent: uolentes regi occurrere non prohibuerãt. Inusitata simulacra: non homines uidebantur: nec quicq̃ in illis præter uocem poterat agnosci. Plures igitur lachrymas commouere: quam profuderant ipsi: quippe in tam multiplici uariaq; fortuna singulorum intuentibus similes quidem: sed tamen dispares pœnas: quis maxime miserabilis esset liquere nõ poterat. V t uero Iouem illi tãdem græciæ ultorem aperuisse oculos conclamauere: omnes pari supplicio affecti uidebantur. Rex abstersis: quas profuderat: lachrymis bonum habere animum iubet: uisuros urbes suas cõiugesq;: & castra inde duo ab urbe stadia communit. Græci excesserant uallo delibera turi quid potissimum a rege peterent: cunq; aliis sedes in asiam rogare aliis reuerti domos placeret. Eutemon Cymeus ita locutus ad eos fertur. Hi qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus: ut nunc simplicitas nostra est: supplicia quorum nos pudeat magis an pœniteat: incertum est: Ostentare græciæ uelut lætum spectaculum cupimus. At ii optime miserias ferunt: qui abscondunt: nec ulla est tam familiaris infœlicibus patria: quam solitudo & status prioris obliuio. Nã qui multum in suorum misericordia ponunt: ignorant q̃ celeriter lachrymæ marcescant. Nemo fideliter diligit: quem fastidit: nam & calamitas querula est: & superba fœlicitas. Ita suam quisq; fortunã in consilio habet: cũ de aliena deliberat: & nisi mutuo essemus miseri: olim alius alii potuissemus esse fastidio. Q uid mirũ ẽ fortunatos semper parẽ quærere? Obsecro uos: olim uita defunctis quæramus locũ: in quo hæc semesa membra obruamus: ubi horribiles cicatrices celet exiliũ. Ingrati prorsus coniugibus: quas iuuenes duximus: reuertemur. Liberi in flore & ætatis & rerum agnos-

Marginal notes: Ignauiã necessitas acuit. — Persepolis. — Ariobarzanes occiditur. — Celeritas Alexãdri — Græci a psis supplicio affecti. — Eutemonis orõ. — Optie miserias ferunt q ab scondunt — Lachrymæ celeriter marcescunt.

cent: Fratres ergastuli detrimenta: & quota pars nostri tot obire terras potest? procul Europa in ultima orientis relegati: senes debiles maiore membrorum parte mutilati tollerabimus. s. quæ armatos uictores fatigauerunt? Coniuges demum: quas captis sors & necessitas unicum solatium applicuit: paruosque liberos trahimus nobiscum an relinquimus? Cum his uenientes nemo agnoscere uolet. Relinquemus ergo ex têplo præsentium pignora: cum incertum sit: an uisuri simus ea: quæ petimus? Inter hos latendum est: qui nos miseros nosse cœperunt. Hæc Eutemon. Contra Theatus Atheniensis orsus est dicere. Neminem pium habitu corporis suo æstimaturum: utique sæuitia hostis non natura calamitosos. Dignum esse omni malo: qui erubesceret fortunæ: tristê enim de mortalitate ferre sententiam: & desperare debet misericordiam: quia ipse alteri denegaturus sit. deos (quod ipsi nunquam ausi optare forent) offerre patriam coniuges: liberos: & quicquid homines uel uita æstimant: uel morte redimunt: quin illi ex hoc carcere erumperent alium domi esse cœli haustum: alium lucis aspectum: mores sacra: linguæ commercium etiam a barbaris expeti: quæ ingentia ipsi omissuri sunt sua sponte: non ob aliud tam calamitosi: quod quod illi carcere coacti essent: se certe rediturum ad pœnates & in patriam: tantoque beneficio regis usurum: si quos contubernii liberorumque: quos seruitus coegisset agnoscere: amor detineret: relinquerent: quibus nil patria charius est. Pauci huius sententiæ fuere. Cæteros consuetudo natura potentior uicit. Consenserunt petendum esse a rege: ut aliquam ipsis attribueret sedem. Centum ad hoc electi sunt: quos Alexâder ratus: quod ipse præstare cogitabat: petituros: iumêta: inquit assignari: quæ uos ueherent: & singulis uestrum mille denarium dari iussi. Cum redieritis in græciam præstabo: ne quis statum suum (si hæc calamitas absit) uestro credat esse meliorem. Illi abhorti lachrymis terram intuebantur: nec aut erigere uultus: aut loqui audebant. Tandem rege tristitiæ causam exigente Eutemon similia iis: quæ in consilio dixerat: respondit. Atque ille non fortunæ solum eorum: sed etiam pœnitentiæ miseratus: terna milia denarium singulis dari iussit. Denæ uestes adiectæ sût & armenta cum pecoribus ac frumento data: ut coli serique attributus iis ager posset. Postero die conuocatos duces copiarum docet nullam infestiorem urbem græcis esse: quam regiam ueterum persidis regum. Hinc illa immensa agmina infusa: hinc Darium prius: deinde Xerxem Europæ impium intulisse bellum. Excidio illius parendum esse maioribus. Iamque barbari deserto oppido: quo quenque metus agebat: diffugerant: cû & phalangem nil cunctatus inducit. Multas urbes refertas opulentia regia partim expugnauerat: partim in fidem acceperat. Sed urbis huius diuitiæ uicere præterita: in hâc totius persidis opes congesserant barbari: aurum argentumque cumulatû erat. Vestis ingês modus: supplex nô ad usum modo: sed ad ostêtationê luxus côperta. Itaque inter ipsos uictores ferro dimicabatur: pro hoste erat: qui pretiosiorê occupauerat prædam: & cû omnia: quæ recipiebant: capere nô possent: iam res non occupabantur: sed æstimabantur. Lacerabât regias uestes ad se quisque partê trahêtes. Dolabris pretiosæ artis uasa cedebât: nihil neque intactû erat nec itegrû ferebatur. Abrupta simulacrorum mêbra: ut quisque auellerat: trahebat: neque auaritia solû: sed et crudelitas in capta urbe grassata est. Auro argêtoque onusti uilia captiuorum corpora trucidabant: passimque obuii cedebantur: quos antea pretiû sui miserabiles fecerat. Multi ergo hostiû manus uoluntariâ morte occupauerunt: pretiosissima uestiû iduti e muris semetipsos cû coniugibus ac liberis in præceps iactantes. Quidâ ignes (quod paulopost facturus hostis uidebatur) subiecerât ædibus: ut cû suis uiui cremarentur. Tandê suis rex corporibus & cultu fœminarum abstinere iussit. Ingens pecuniæ

[Right margin notes:]
Theati oratio.
Dignus ê oî malo q erubescit fortunæ.
contubernium.
Beneficia Alexâdri i græcos collata.
Regiâ persarum diripiunt macedones.

Gaza urbis regiæ psarum regum.

Persagadū opp.

captiuæ modus traditur: prope ut fidem excedat. Cæterum aut de aliis quoq; dubitamus: aut credimus in hujus urbis gaza fuisse. c. &. xx. milia talenta: ad quæ uehenda (nanq; ad usus belli secū portare decreuerat) iumenta & camelos a suis & babylone cōtrahi iussit. Accessere ad hanc pecuniæ summā captis persagadis. vi. milia talentorū. Cyrus Persagadū urbē condiderat: quā Alexandro præfectus eius Globaris tradidit. Rex arcem Persepolis. iii. milibus Macedonum præsidio relictis Nicartidem tueri iubet. Tyridati quoq; qui gazā tradiderat: seruatus est honos: quē apud Dariū habuerat; magnaq; exercitus parte: & īpedimentis ibi relictis Parmenionē cæterumq; præfecit. Ipse cum mille equitibus peditumq; expedita manu interiorē persidis regionem sub ipsum uigiliaꝝ sydus petiit. Multisq; imbribus & prope intollerabili tempestate uexatus: procedere tamen quo intenderat: perseuerauit. Ventū erat ad iter perpetuis obsitum niuibus: quas frigoris uis gelu astrinxerat: locorūq; squalor & solitudines īuiæ fatigatum militem terrebant: humanarum rerum terminos se uidere credentem. Omnia uasta: atq; sine ullo humani cultus uestigio attoniti intuebantur: & anteq lux quoq; & cœlum ipsos deficerent: reuerti iubebant. Rex castigare territos supersedit. Cæterum ipse equo desiliit: pedesq; per niuē & concretam glaciē ingredi cœpit. Erubuerunt non sequi primū amici: deinde copiaꝝ duces: ad ultimum milites. Primusq; rex dolabro glaciē perfringens iter sibi fecit. Exemplū regis cæteri imitati sunt. Tandē propemodū in uias siluas emensi: humani cultus rara uestigia & passim errantes pecoꝝ greges reperere: & incolæ: qui sparsis tuguriis habitabant: cū se callibus inuiis septos esse credidissent: ut conspexere hostium agmen interfectis: qui fugentes sequi non poterant: deuios montes & obsitos niuibus petiuerunt. Inde per colloquia captiuoꝝ paulatim feritate mitigata tradidere se regi: nec in deditos grauius consultū. Vastatis deinde agris persidis uicisq; cōpluribus redactis in potestatē: uentū est in mardoꝝ gentē bellicosissimam: & multū a cæteris persis cultu uitæ abhorrentē. Specus in montibus fodiunt: ī quos se ac coniuges & liberos condunt: pecoꝝ aut feraꝝ carne & eo uescuntur. Ne fœminis quidem pro naturæ habitu molliora ingenia sunt. Comæ prominent hirtæ: uestis super genua est: funda uinciunt frontē: hoc & ornamentū capitis & tælum est: sed hanc quoq; gentē idem fortunæ impetus domuit. Itaq; trigesimo die: postq̄ a Persepoli profectus erat: eodem rediit. Dona deinde amicis cæterisq; pro cuiusq; merito dedit: propemodū oīa: quæ in ea urbe cœperat: destributa. Cæteꝝ ingentia animi bona: illam indolē: qua omnes reges antecessit: illam in subeundis periculis constantiā: in rebus moliendis efficiēdisq; uelocitatem: in deditis fidem: in captiuis clæmentiā: in uoluptatibus permissis quoq; & usitatis temperantiā: haud tollerabili uini cupiditate fœdauit. Hoste & æmulo regni reparante tum maxime bellū: nuper subactis: quos uicerat: nouumq; imperium aspernantibus: de die inibat conuiuia quibus fœminæ intererant: non quidē quas uiolari nefas esset: qppe pellices licentius q̄ decebat cū armato uiuere assuetæ. Ex his una Thais & ipsa temulenta maximā apd oēs grecoꝝ initurā gratiā affirmat: si regiā psaꝝ iussisset īcēdi: expectare hoc eos quorum urbes barbari delessent. Ebrio scorto de tāta referente sniam unus & alter & ipsi mero onerati assentiuntur. Rex quoq; fuit auidior: q̄ patientior. Quin igit ulciscimur græciam: & urbi faces subdimus? Omnes incaluerant mero: itaq; surgunt temulenti ad incendendā urbē: cui armati pepercerant. Primus rex ignem regiæ iniecit: tū cōuiuæ & ministri pellicesq;. Multa cedro ædificata erat regia: quæ celeriter igne cōcepto late fudit incendiū. Quod ubi exercitus: q haud pcul ab urbe tēdebat: conspexit: for

Alexāder psidē redegit in potestatē.

Alexāder uirtutes fœdauit.

Thais pellex

Regia psaꝝ incēdiē consilio thaidis.

tuitũ ratus ad opẽ ferendã concurrit. Sed ut ad uestibulũ regiæ uentũ est: uident regẽ ipsum adhuc aggerentẽ faces. Omissa igiť quã portauerant aqua: igni aridam materiam in incendiũ iacere cœperunt. Hinc exitũ habuit regia totius orientis: unde tot gentes ante iura petebãt. Patria tot regũ: unicus quõdã græciæ terror: molita. x. miliũ nauiũ classem & exercitus: quibus Europa inundata est: cõtabulato mari molibus pfossisq; montibus: in quorũ specus fretũ immissum est. Ac ne longa quidẽ ætate: quæ excidiũ eius secuta est: resurrexit. Alias urbes habuere macedonũ reges: quas nunc habent Parthi. Huius uestigiũ non inueniret: nisi araxes amnis ostenderet. Haud procul mœnibus fluxerat: inde urbẽ fuisse. xx. stadiis distantẽ credunt magisq; sciunt accolæ. Pudebat Macedones tã clarã urbẽ a Cõmessabundo rege deletã esse. Itaq; res in seriũ uersa est: & ĩpetrauerunt sibi: ut crederent illo potissimũ modo fuisse delẽdam. Ipsum ut primũ grauatã ebrietate mentẽ quies reddidit: pœnituisse constat: & dixisse maiores pœnas persas græcis daturos fuisse: si ipsum in solio regiaq; Xerxis respicere coacti essent. Postero die Lycio itineris: quo persidem intrauerat: duci. xxx. talẽta dono dedit. Hinc in regionem Mediæ transiit: ubi supplementũ nouorũ militũ e Cilicia occurrit. Peditum erant quinq; milia: equites mille. Vtrisq; Plato Atheniẽsis præerat his copiis auctus Dariũ persequi statuit: ille iam Ebattaua peruenerat caput Mediæ. Vrbem hanc nunc tenent parti: ea æstiua agentibus sedes est. Adire deide bactra decreuerat: sed ueritus ne celeritate Alexandri occuparetur: consiliũ iterũq; mutauit. Aberat ab eo Alexander stadia. M. d. sed iã nullũ interuallũ aduersus celeritatem eius satis longum uidebatur. Itaq; prælio magis q̃ fugæ se præparabant. xxx. milia peditum sequebanť: in quibus græcorũ erant. iiii. milia fideliter erga regem ad ultimum inuicta. funditorum quoq; & sagittariorum manus. iiii. milia expleuerat: præter hos. iii. milia &. ccc. equites erant maxime parthienorũ. Bessus præerat bactrianæ urbis regionisq; præfectus. Cũ hoc agmine Darius paulũ declinauit uia militari: iussis præcedere lyxis impedimentorũ custodibus. Consilio deinde aduocato: si me cum ignauis ĩquit & timidis qualemcunq; morte honesta uitam pluris æstimantibus fortuna iunxisset: tacerẽ potius: quã frustra uerba consumere: sed maiore quã uellẽ documento & uirtutem uestram: & fidem expertus magis etiam eo niti debeo: ut dignus talibus amicis sim: quã dubitare an uestri similes adhuc sitis. Ex tot milibus: quæ sub imperio fuerunt meo bis me uictũ: bis fugientẽ persecuti estis. Fides uestra & constantia: ut regẽ me esse credã: facit. Proditores & transfugæ in urbibus meis regnant: non Hercule q tanto honore digni habeanť: sed ut pmiis eorũ uestri sollicitenť animi. Meã tamẽ fortunã: quã uictoris malluistis sequi: dignissimi quibus (si ego nõ possim) dii pro me gratiã referant & me Hercule referẽt. Nulla erit tã surda posteritas: nulla tã ingrata fama quæ non in cœlũ uos debitis laudibus ferat. Itaq; ẽt si consiliũ fugæ a qua multum abhorret aius agitassem: uestra tñ uirtute fretus obuiã issem hosti. Quousq;. n. ĩ regno exulabo: & per fines ĩperii mei fugiã externũ & aduenã regẽ: cũ liceat experto belli fortunã aut reparare: quæ amisi: aut honesta morte defungiť nisi forte satius est expectare uictoris arbitriũ: & Mazei & Mithienis exẽplo pcariũ accipe regnũ natiõis unius: ut iã mallit ille iræ suæ: q̃ gloriæ obsequi. Nec dii siuerint: ut hoc d'cus mei capitis aut demere mihi qsq; aut condõnare possit: nec hoc ĩperiũ uiuus amittã. Ideq; erit regni mei: qui & spiritus finis. Si hic aius: si hæc lex nulli non parta libertas est: nemo e uobis fastidiũ Macedonũ. nemo uultũ superbũ ferre coget. Sua cuiq; dextera aut ultionem tot malorũ pariet: aut finem. Equidem q̃ uersabilis fortuna sit: documentum

Alexãder pœnituit incẽdi se urbẽ psarum

Pla. atheniensis.

Ebatauua caput mediæ ubi erat darius.

Copiarũ darii numerus.

Darii oratio.

ipse sum. Nec imerito mitiores uices eius expecto. Sed si iusta ac pia bella dii aduersa tur: fortibus tamen uiris licebit honeste mori. Per ego uos decora maiorum: q totius ori entis regna cũ memorabili laude tenuerunt: per illos uiros: qbus stipendiũ macedõia quondã tulit: per tot nauium classes i græciã missas: per tot trophæa regum oro & ob testor: ut nobilitate uestra gentisq; dignos spiritus capiatis: ut eadẽ constantia animo rum: qua præterita tollerastis experiamini: qcquid deide sors tulerit. Me certe i perpe tuum aut uictoria egregia nobilitabit: aut pugna. Hæc dicente Dario præsentis peri culi species oĩum simul corda animosq; horrore perstrinxerat: nec aut consilium sup petebat: aut uox: cũ Artabazus uetustissimus amicorum: quẽ hospitẽ fuisse Philippi sæ pe diximus: Nos uero inquit: pratiosissimã ueste induti: armisq; quanto maximo cul tu possumus: adornati: regẽ in aciẽ sequemur: ea quidẽ mẽte: ut uictoriã speremus: & mor tem nõ recusemus. Assensu excepere cæteri hanc uocẽ. Sed Nabarzanes: qui in eodẽ consilio erat cũ Besso: inauditi antea facinoris societate inita regem suũ per milites: q bus ambo præerant: compræhendere & uincire decreuerant ea mente: ut si Alexãder ipsos insecutus foret: tradito rege uiuo inirent gratiã uictoris: magni pfecto cœpisse Darium æstimari. Sin autẽ eum effugere potuissent: interfecto Dario regnũ sibi oc cuparent: bellumq; renouarent. Hoc parricidium cum diu uolutassent: Nabarzanes aditum nefariæ spei præparans: Scio me: inqt sentẽtiam esse dicturum prima specie haud quãq auribus tuis gratam. Sed medici quoq; grauiores morbos asperis reme diis curant: & gubernator ubi naufragium timet: iactura: qcquid seruari potest: redi mit. Ego tamen: non ut damnũ quidẽ facias suadeo: sed ut te: ac regnum tuum salu bri ratione conserues. Diis aduersis bellum inimus: & pertinax fortuna persas urgere non desinit. Nouis initiis & hominibus opus est. Auspicium & imperium alii trade i terim: qui tam diu rex appelletur: donec Asia decedat hostis. Victor deinde regnum tibi reddat: hoc autẽ breui futurum ratio promittit. Bactra intacta sunt. Indi & Sagæ in tua potestate: tot populi: tot exercitus: tot equitum peditumq; milia ad renouandas ui res paratas habet: ut maior belli moles supersit: q exhausta sit. Quid ruimus bællua rum ritu in perniciem non necessariam? Fortium uirorum est: magis mortem conte nere: q odisse uitam. Sæpe tædio laboris ad uilitatem sui compellunt ignaui. At nihil uirtus inexpertum omittit. Itaq; ultimũ oĩum mors est: ad quã non pigre ire satis est. Proinde si bactra: quod tutissimum receptaculum est petimus: præfectum regionis eius Bessum regem temporis gratia statuamus. Compositis rebus iusto regi tibi fidu cia restituet imperium. Haud mirum est Darium non tunc temperasse animo: quã q tam impiæ uoci quantum nefas subesset: latebat. Itaq; pessimum iquit mancipium reperisti optatum tibi tempus: quo parricidiũ aperires. Strictoq; Acinace interfectu rus uidebatur: ni propere Bessus bactrianiq; deprecarentur tristium specie. Cæterum si perseueraret: uincturi circunstetissent. Nabarzanes interim elapsus: mox & Bessus secutus: copias: quibus pærant a cætero exercitu secedere iubent: secretũ inituri consi lium. Artabazus conuenientem præsenti fortunæ sententiã orsus mitigare Darium temporum identidem admonens cœpit. Ferret æquo animo qualiumcunq; suorum uel stulticiam: uel errorem. Instare tamen Alexandrum grauem: etiam si omnes præsto essent. Quid futurum: si persecuti fugam ipsius alienentur a rege? Ea re paruit Arta bazo: & quanq mouere castra statuerat: turbatis tamen omnium animis eodem in lo co substitit. Sed attonitus mœstitia simul & desperatione tabernaculo se inclusit. Er go in castris quæ nullius regebant imperio: uarii animorum motus erant: nec i cõmune

[Margin: Nabarzanis & bessi consiliũ prodendi Darii alexandro.]

[Margin: Virtus nihil inexpertũ reliqt. Vltimũ oium est mors.]

[Margin: Acinacis.]

[Margin: Varii motus aiorum in Darii castris.]

antea consulebatur. Dux græcorum militum Patron arma capere suos iubet: para/
tosq; esse ad exequendum imperium. Persæ secesserant. Bessus cum bactrianis erat:
temptabatq; persas abducere Bactra: & intactæ regionis opulentiã: simulq; quæ ma/
nentibus instarent: pericula ostentans. Persarum omnium eadem fere fuit uox: nefas
eẽ deseri regem. Inter hæc artabazus omnibus imperatoriis fungebatur officiis. Ille
persarum tabernacula circuire: hortari: monere nunc singulos: nunc uniuersos non
ante destitit: quã satis constare imperata facturos. Idem ægre a Dario impetrauit: ut
cibum caperet: animũq; regis aduerteret. At Bessus & Nabarzanes olim agitatũ sce/
Bessus & Nabarzanes
lus exequi statuunt: regni cupiditate accensi. Dario autem incolumi tantas opes spe/
rare non poterant: quippe in illis habentibus regnum eximia maiestas est: ad nomen
quoq; barbari conueniũt: & pristinæ ueneratio fortunæ sequitur aduersam. Inflabat
impios animos regio cui præerant armis uirisq;: & spacio locorum nulli earum gen/
tium secunda. Tertiam partem asiæ tenet: multitudo iuniorum: exercitus quos ami/
serat Darius æquabat. Itaq; non illum modo: sed etiam Alexandrum spernebat. Inde
uires imperii petituri: si regionis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis placuit per
milites bactrianos ad omne obsequium destinatos regẽ comprehendere: mittiq; nũ/
tium ad Alexandrum: qui indicaret uiuum asseruari eum. Si id quod timebant) pro/
ditionem aspernatus esset occisuri Darium & bactra cũ suarũ gentium manu petitu/
ri. Cæterum pro palam comprehendi Darius non poterat tot persarum milibus latu
ris opem regi: græcorum quoq; fides timebatur. Itaq; quod nõ poterant ui fraude as/
sequi temptant. Pœnitẽtiam secessionis simulare decreuerant: & excusare apud regẽ
Pœnitentiã secessionis simulant.
consternationem suam. Interim qui persas sollicitarent mittuntur: hinc spe: hinc me
tu militares animos uersant: ruinæ rerum illos subdere capita: in perniciem trahi: cũ
bactra pateant exceptura eos donis & opulentia quantam animis concipere non pos
sint. Hæc agitantibus Artabazus superuenit siue regis iussu: siue sua sponte affirmãs
mitigatum esse Darium & eundẽ illis amicitiæ gradum patere apud regẽ. Illi lachry
mantes nunc purgare se: nũc Artebazum orare ut causam ipsorũ tueretur: precesq;
perferret. Sic peracta nocte sub lucis ortu & Nabarzanes cum bactrianis militibus
Nabarzanis fictæ lachrymæ.
in uestibulo prætorii aderat titulum solẽnis officii occulto sceleri præferẽs. Darius si/
gno adeundum dato currum pristino more conscendit. Nabarzanes cæteriq; parri/
cidæ procumbentes humi quem paulopost in uinculis habituri erant: sustinuere ue
nerari lachrymas etiam pœnitentiæ indices profuderunt: adeo humanis ingeniis pa/
Darius simplex & mitis.
rata simulatio est. Præces deinde suppliciter admotæ. Darium natura simplicem &
mitem non credere modo quæ affirmabant: sed etiam flere coegerũt. Ac ne tum qui/
dem cogitati sceleris pœnituit: cum intuerentur qualem & regem & uirum fallerent.
Ille quidem securus periculi: quod instabat: Alexandri manus quas solas timebat: ef/
fugere properabat. Patron autem græcorum dux præcepit suis ut arma: quæ in sarci
Patron græcorũ dux.
nis antea ferebantur induerent: ad omne imperium suum parati & intenti. Ipse currũ
regis sequebatur occasioni imminens alloquendi eum: quippe Bessi facinus præsen/
serat. Sed bessus ipsum metuens: custos uerius: quam comes a curru non recedebat.
Diu ergo patron cunctatus ac sæpius sermone reuocatus inter fidem timoremq; hæ
sitans regem intuebatur: qui ut tandem auertit oculos: Bubacem spadonem inter pro
ximos currum sequentem percunctari iubet: nunquid ipse uelit dicere. Patron ue/
Patron Darium alloquitur.
ro se sed remotis arbitris loqui uelle cum eo respondit. Iussusq; propius accedere sine
interprete (Nam haud rudis græcæ linguæ Darius erat) Rex inquit ex quinquagita

milibus græcorum ſuperſumus pauci: omnes fortunæ tuæ comites: in hoc tuo ſtatu iidem: qui florente te fuimus: quaſcūq; ſedes elegeris pro patria & domeſticis rebus perituri. Secundæ aduerſæq; res tuæ copulauere nos tecum. Per hanc fidem inuictā oro & obteſtor: in noſtris caſtris tibi tabernaculum ſtatue: nos corporis tui cuſtodes eſſe patiaris. Amiſimus græciam: nulla bactra ſunt nobis: ſpes omnis in te: utinā & in cæteris eſſet. Plura dici non attinet. Cuſtodiam corporis tui externus & alienigena non depoſcerem: ſi credere alium poſſe præſtare. Beſſus q̄q̄ erat græci ſermonis ignarus: tamen ſtimulante conſcientia inditium profecto patronem detuliſſe credebat: & interpretis græci relato ſermone exempta dubitatio eſt. Darius autem quantū ex uultu concipi poterat: haud ſane territus: percunctari patrona cauſam conſilii quod afferret: cœpit ille non ultra differendum ratus. Beſſus inquit & Nabarzanes inſidiantur tibi in ultimo diſcrimīe & fortunæ tuæ: & uitæ. Hic dies aut parricidis: aut tibi futurus ultimus. Et patron quidem egregiam conſeruati regis gloriam tulerat: Eludant uidelicet: quibus forte ac temere humana negotia uolui agiq; perſuaſum eſt. Equidē æterna conſtitutione crediderim nexuq; cauſarum latentium & multo ante deſtinatarum ſuum quæq; ordinem īmutabili lege percurrere. Darius certe reſpōdit: quāquā ſibi græcorum militum fides nota ſit: nūq̄ tamen a popularibus ſuis receſſurum: difficilius ſibi eſſe damnare: quam decipi: quicquid ſors tuliſſet: inter ſuos perpeti malle quam transfugam fieri. Sero ſe perire: ſi saluū eſſe ſui milites nollent. Patron deſperata ſalute regis ad eos: quibus p̄erat: rediit omnia pro fide experiri paratus. At Beſſus occidendi protinus regis impetum conceperat. Sed ueritus ne gratiam Alexādri ni uiuum eum tradidiſſet: inire non poſſet: dilato in proximam noctem ſceleris conſilio agere gratias incipit: quod perfidi hominis inſidias iam Alexandri opes ſpectantis prudenter cauteq; uitaſſet: donum eum hoſti laturum fuiſſe regis caput: nec mirari hominem mercede conductum omnia habere uænalia: ſine pignore: ſine lare: terrarum orbis exulem. ancipitem hoſtem ad nutum licentium circūferri. Arguenti deinde ſe deoſq; patrios teſtes fidei ſuæ inuocāti Darius uultu aſſentiebat: haud dubius quin uera deferentur a græcis: ſed eo rerum uentum erat: ut tam periculoſum eſſet non credere ſuis: q̄ decipi. xxx. milia erant quorum inclinata in ſcelus leuitas timebat quattuor milia Patron habebat: quibus ſi credidiſſet ſalutem ſuam: damnata popularium fide parricidio excuſationem uidebat offerri. Itaq; præoptabat īmerito: q̄ iure uiolari. Beſſo tamen inſidiarum conſilium purganti reſpondit. Alexandri ſibi non minus iuſticiam: q̄ uirtutem eſſe perſpectam. Falli eos: qui proditionis ab eo præmium expectent. Violatæ fidei neminem acriorem fore uindicem ultoreq;. Iamq; nox apparebat: cum perſæ more ſolito armis poſitis ad neceſſaria ex proximo uico ferenda diſcurrunt. At bactriani: ut imperatū erat a Beſſo: armati ſtabant. Inter hec Darius Artabazū acciri iubet expoſitiſq;: quæ Patron detulerat: haud dubitare Artabazus quin transeundum eſſet in caſtra græcorū. Perſas quoq; periculo uulgato ſecuturos. Deſtinatus ſorti ſuæ: & iam nullius ſalubris conſilii patiens unicam in illa fortuna opem Artabazum ultimum illum uiſurus amplectitur. Perfuſuſq; mutuis lachrymis inherentem ſibi auelli iubet: capite deinde uelato (ne inter gemitus digredientē uelut a rege intueretur) in humū pronū corpus abiecit. Tum uero cuſtodiæ eius aſſueti: quos regis ſalutem uel periculis uitæ tueri oportebat: dilapſi ſunt cū armatis: quos iam aduentare credebant: haud rati ſe futuros pares. Ingens ergo in tabernaculo ſollicitudo erat: paucis ſpadonibus (quia quo diſcederent non habebant) circūſtantibus regē. At

Humana negocia multo ante deſtinatā nō poſſe mutari.

Gemitus in darii tabernaculo.

ille remotis arbitris: diu aliud atq; aliud consilium animo uolutabat. Iamq; solitudinē suam paulo ante pro solatio petiuerat; prorsus Bubacem uocari iubet: quē intuens. Ite (inquit) consulite uobis ad ultimum regi uestro (ut decedebat) fide exhibita. Ego hic legem fati mei expecto. Forsitan mireris quod uitam non finiam: alieno scelere: q̄ meo mori malo. Post hanc uocem spado gemitu nō modo tabernaculum: sed etiam castra compleuit. Irrupere deinde alii laceratisq; uestibus lugubri & barbaro ululatu regem deplorare cœperunt. Persæ ad illos clamore perlato attoniti metu nec arma capere: ne in bactrianos inciderent: nec quiescere audebant: ne impie deserere regem uiderentur. Varius ac dissonus clamor sine duce ac sine imperio totis castris referebatur. Besso & nabarzani nuntiauerant sui regem a semetipso interemptum esse. Planctus eos deceperat. Itaq; citatis equis aduolant: sequentibus quos ad ministerium sceleris delegerant: & cum tabernaculū intrassent: qui regē uiuere spadones indicabant: comprehendi uincirique iusserunt.

Darius seruorū suoꝝ captiuus.

Rex curru paulo ante uectus & deorum auspiciis a suis honoribus cultus nulla externa ope admota: captiuus seruorum suorū in sordidum uehiculū pellibus undiq; contectus imponitur: pecunia regis & suppellex quasi iure belli diripitur: onustiq; præda per scelus ultimū parta fugam intendunt. Artabazus cum iis: qui imperio parebant: græcisq; militibus Parthienē petebat omnia tutiora parricidarum contuitu ratus. Persæ promissis Bessi onerati maxime: quia nemo alius erat quē sequerentur) coniunxere se bactrianis: Agmē eorum tertio assecuti die:

Darius aureis cōpedibus uincitur

Ne tamen honos regi non haberetur: aureis compedibus Darium uinciunt: noua ludibria subinde excogitāte fortuna. Et ne forte cultu regio posset agnosci: sordidis pellibus uehiculum intexerant: ignoti iumēta agebant: ne percunctantibus in agmine monstrari posset: custodes procul sequebantur. Alexander audito darium mouisse a Batauis: omisso itinere: quod petebat in mediam fugientem insequi pergit strenue.

Tabas opp.

Tabas oppidum est in parte lacene ultima quo ubi peruenit: ibi transfugæ nuntiant præcipitem fuga bactra petere Darium. Certiora deinde cognoscit ex Bagistene babylonio: non equidem uinctum regem: sed in periculo esse aut mortis aut uinculorum affirmabat. Rex ducibus conuocatis maximum (inquit) opus sed labor breuissimus superest. Darius haud procul destitutus a suis aut uinctus: aut oppressus ē. In illo corpore posita est uictoria nostra: & tanta res celeritatis est præmiū. Omnes pariter conclamāt paratos ipsos sequi: nec labori nec periculo parceret. Igitur raptim agmen cursus magis q̄ itineris modo ducit: ne nocturna quidem quiete diurnū laborem relaxante. Itaq; quingenta stadia processit: peruentūq; erat in uicum: in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi melon Darii interpres excipitur corpore æger non potuerat agmen sequi: & deprehensus celeritate regis transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit: sed fatigatis necessaria quies erat.

Dimiche

Itaq; delectis equitū. vi. milibus trecentos quos dimichas appellant: adiungit dorso hi grauiora arma portabant: cæterum equis uehebantur: cum res locus posceret: pedestris acies erat.

Transfugæ ad alexandrū.

Hæc agentē Alexandrum adeunt Orsillos & Mythracenis qui Bessi parricidium exosi transfugerant: nuntiabantq; stadia. d. abesse persas: ipsos breuius iter monstraturos. Gratus regi aduentus transfugarum fuit. Itaq; prima uespera ducibus iisdē cum expedita equitum manu monstratam uiam ingreditur: phalange quantum festinare posset: sequi iussa. Ipse quadrato agmine incedens ita cursum regebat: ut primi coniungi ultimis possent. ccc. stadia processerant: cum occurrit Brocullus Mazei filius Syriæ quondam prætor. Is quoq; transfuga nuntiabat bessum haud amplius q̄. cc. stadia abesse.

Exercitum utpote qui nihil præcauerat incompositum inordinatuq; procedere: hircaniam uideri petituros: si festinaret sequi palantes super uenturum. Darium adhuc uiuere. Strenuo alioquin cupiditatem consequendi transfugas iniecerat. Itaq; calcaribus subditis effuso cursu eunt. Iamq; fremitus hostium iter ingredientium exaudiebatur: sed prospectũ ademerat pulueris nubes. Paulisper ergo inhibuit cursum: donec consideret puluis. Iamq; conspecti a barbaris erant: & abeuntium agmen conspexerant: nequaquã futuri pares: si Besso tantum animi fuisset ad prælium quantum ad parricidium fuerat. Nanq; & numero barbari præstabant & robore. Ad hoc refecti cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri & fama maximũ in bello utiq; momentum pauidos in fugam conuertit. Bessus & cæteri facinoris eius participes uehiculum Darii assecuti cœperunt hortari eum: ut conscenderet equum: & se hosti fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatur: & alexandri fidem implorans negat se parricidas uelle comitari. Tum uero ita quoq; accensi tæla iniiciunt in regem: multisq; confossum uulneribus relinquunt. Iumenta quoq;: ne longius prosequi possent: conuulnerantur: duobus seruis: qui regem comitabantur: occisis. Hoc edito facinore ut uestigia fugæ spargerẽt: Nabarzanes hyrcaniã: bessus bactra paucis equitum comitantibus petebant. Barbari ducibus destituti: qua quẽq; aut spes ducebat: aut pauor dissipabantur. d. tantum equites congregauerant se: incerti adhuc resistere ne melius esset: an fugere. Alexander hostium trepidatione comperta: Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam fugam præmittit. Ipse cum cæteris sequitur. iii. ferme milia resistẽtium agminis occisa sunt. reliquum agmen more pecudum intactũ agebatur: iubente rege ut cædibus abstineret. Nemo captiuorum erat: qui monstrare Darii uehiculum posset: singuli ut quẽq; præhẽderẽt: scrutabantur: nec tamẽ ullũ uestigium fugæ regis extabat. Festinantem Alexandrum uix tria milia equitum psecuta sunt. At in eos: qui lentius sequebantur: incidebant uniuersa fugientium agmina: uix credibile dictu plures captiui: q̃ qui caperent erant: adeo omnem sensum territis fortuna penitus excusserat: ut nec hostium paucitatem: nec multitudinem suam satis cerneret. Interim iumenta: quæ Darium uehebant: nullo regente decesserant militari uia: & errore delata per. iiii. stadia in quadam uale constiterant æstu simulq; uulneribus fatigata. Haud procul erat fons: ad quẽ monstratum a peritis Polystratus macedo siti maceratus accessit. Ac dum galea haustam aquã sorbet: tæla iumẽtorũ deficiẽtiũ corporibꝰ īfixa cõspexit. Miratusq; cõfossa potius quã abacta esse semiuiui hoĩs.

Darius uulneratus a pditoribus. Proditorũ fuga.

Interim dum talia fierent ab Alexandro: bellum ortum est inter Macedonas & lacedæmonios. Antipater macedoniæ præfectus in hoc bello contra regẽ lacedæmoniorum obtinuit: sicut hic exponitur: pugnæ discrimen immisit: obtruncatisq; q promptius resistebant: magnam partem hostium propulit. Cœperant fugere uictores: donec auidius sequẽtes in planum deduxere. Multi cadebant sed ut primũ locus: in quo stare posset fuit: equis uiribus dimicatum est. Inter omnes tamen lacedæmonios rex eminebat non armorũ modo & corporis specie: sed etiã magnitudine animi: quo uno uinci non potuit. Vndiq; nunc cominus: nunc eminus petebatur: diuq; arma circunferens alia tæla clypeo excipiebat corpore alia uitabat: donec hasta fœmora perfossa plurimo sanguine effuso destituere pugnantẽ. Ergo clypeo suo exceptũ armigeri raptim in castra referebant iactationem uulnerum haud facile tollerantem. Nec tamen omisere lacedæmonii pugnam: & ut primum sibi q̃ hosti æquiorem locũ capere potuerunt: densatis ordinibus effusi fluẽtem in se aciẽ excepere: non aliud discrimẽ uehe

Bellum ortum inter macedonas & lacedæmonios

mentius fuisse memoriæ proditū est. Duarum nobilissimarum bello gētium exercitus pari marte pugnabant. Lacedæmonii uetera: Macedones præsentia decora intuebantur: illi pro libertate: hi pro dominatione pugnabāt. Lacedæmoniis dux: Macedonibus locus deerat. Diei quoq; unius tam multiplex casus modo spem modo metum utriusq; partis augebat: uelut de industria inter fortissimos uiros certamen æquante fortuna. Cæterum angustiæ loci in quo hæserat pugna: non patiebantur totis ingredi uiribus. Expectabant ergo plures: q̄ inierant prælium: & qui extra tæli iactū erant: clamore inuicem suos accendebāt. Tandem laconum acies languescere lubrica arma sudore uix sustinēs: pedem deinde referre cœpit: ut urgēte hoste apertius fugeret. Insequebatur dissipatos uictos: & mensus cursu omne spatium: quod acies laconū obtinuerat: ipsum Agim persequebatur. Ille ut fugam suorum & proximos hostiū aspexit: deponi se iussit: expertusq; membra an impetū animi sequi possent: posteaq̄ deficere se sensit: poplitibus semet excepit: galeaq; strenue sumpta clypeo protegens corpus hastam dextra uibrabat ultro uocans hostē: si quis iacēti spolia demere auderet: nec quisq̄ fuit: qui sustineret cominus congredi. Procul missilibus appetebat: ea ipsa in hostē retorquēs donec lancea nudo pectori ifixa est: quā ex uulnere euulsa inclinatum ac deficiēs caput clypeo paulisper excepit. Deinde linquēte spiritu pariter ac sanguine moribūdus in arma procubuit. Cecidere lacedæmonioꝝ quinq; milia &.ccc.& lx. ex macedonibus haud amplius.ccc. Cæterū uix quisquā nisi saucius reuertit in castra. Hæc uictoria non spartam modo sociosq; eius sed ēt oēs q̄ fortunam belli spectauerant fregit. Nec fallebat Antipatrū dissentire ab animis gratulantiū uultus: sed bellum finire cupiēti opus erat decipi: & quāq̄ fortuna reꝝ placebat: inuidiam tamē: q̄a maiores res erant: q̄ quas præfecti modus caperet: metuebat: q̄ppe Alexander hostes uici uoluerat. Antipatrū uicisse ne tacitus quidē indignabat: suæ demptū gloriæ existimans: quicquid cessisset alienæ. Itaq; Antipatrus: qui p̄be nosset spiritū eius: nō est ausus ipse agere arbitrio uictoriæ: sed consiliū græcoꝝ: q̄d fieri placeret: consuluit: a quo lacedæmonii nihil aliud q̄ ut oratores mittere ad regē liceret præcari: grate ueniā defectionis præter auctores impetrauerūt. Megalopolitani: quoꝝ urbs erat obsessa: ad defectionis eius mulctam Ac hæetoli.c.xx. talenta dare iussi sunt. Hic fuit exitus belli quod repēte ortum prius: tamē finitū est q̄ Dariū Alexander apud Arbellam superaret. Sed ut primū instantibus curis laxatus est animus militariū rerum q̄ quietis otiiq; patiētior: excepere eū uoluptates: & quē arma persaꝝ non fregerant: uitia uicerunt. In tēpestiua conuiuia & perpotandi puigilandiq; insana cupido ludiq; & greges pellicum. omnia in externū lapsa sunt morē: quēq; æmulatus quasi potiorē suo: ita popularium animos oculosq; pariter offendit: ut plærisq; amicoꝝ pro hoste haberetur. Tenaces q̄ppe disciplinæ suæ solitosq; parco ac parabili ad uictū iplēda naturæ desideria defungi: in peregrina & uictaꝝ gentiū mala ipulerat. Hinc sæpius comparatæ in caput eius insidiæ: secessio militū: & liberior inter mutuas q̄relas dolor. Ipsius deinde nūc ira: nunc suspiciones: quas excitabat inconsultus pauor cæteraq; his similia: q̄ deinde dicētur. Igit̄ cū in tempestiuis conuiuiis dies pariter noctesq; consumeret: sacietatē epularū ludis interpolabat: non contentus artificum: quos e græcia excitauerat: turbæ quippe captiuæ fœminarum iubebant suo ritu canere inconditū & abhorrens peregrinis auribus carmē. Inter quas unam rex ipse cōspexit mœstiorem: q̄ cæteras: & producētibus eas uerecūde reluctantem. Excellens erat forma: & formam pudor honestabat: deiectis in terram oculis: & quantum licebat: ore uelato suspitionem

Quot in plio utriq; cecidere.

Alexandrum uitia uicerunt.

præbuit regi nobiliorem esse:q̃ ut inter conuiuales ludos deberet ostẽdi. Ergo interrogata quæ nam esset neptẽ se Ochi: qui nuper regnasset in persis: filio eius genitã esse respondit: Vxorem histaspis fuisse. Propinquus hic Darii fuerat magni: & ipse exercitus prætor. Adhuc in animo regis tenues reliquiæ pristini moris hærebant. Itaq; fortunam regia stirpe genitæ: & tam celebre nomẽ neptẽ Ochi reueritus nõ dimitti modo captiuam: sed etiam restitui ei suas opes iussit: Virum quoq; requiri: ut reperto cõiugem redderet. Postero autem die præcepit Ephestioni: ut omnes captiuos in regiã iuberet adduci. Vbi singulorum nobilitate spectata: secreuit a uulgo: quorum eminebat genus: Decẽ hi fuerunt: inter quos repertus est Oxatres Darii frater: non illius fortuna: q̃ indole animi sui clarior. xxvi. milia talentoꝝ proxima præda reducta erãt equis. xii. milia in congiarium militum assumpta sunt. Par huic pecuniæ summa custodum fraude subtracta est. Oxidates erat nobilis perses qui a dario capitali supplicio destinatus cohibebatur in uinculis: Huic liberato satrapeam mediæ attribuit: fratremq; Darii recepit in cohortem amicorum omni uetustate charitatis honore seruato. Hinc parthienem peruentum est nunc ignobilem gentem: tunc caput omnium: qui post Euphratem & Tygrim amnes siti rubro mari terminant: Scythæ regione campestrẽ ac fertilem occupauerunt: graues ad hæc accolæ sedes habent & in Europa: & in Asia. Qui super Bosphorũ mare colũt: ascribũtur asiæ. At q in Europa sunt a leuo Thraciæ latere ad boristhenem: atq; ĩde ad tanaim alium amnem recta plaga attinent. Tanais Europam & asiam medius interfluit: nec dubitat: quin scythæ: qui parthos condidere: non a bosphoro: sed ex regione Europæ penetrauerint. Vrbs erat ea tẽpestate clara Atomphilos condita a græcis. Ibi statiua rex habuit commeatibus undiq; aduectis. Itaq; rumor otiosi militis uiritim sine auctore percrebuit: regem contẽtum rebus quas gessisset in Macedoniam protinus redire statuisse. Discurrũt lymphatis similes in tabernacula: & itineris sarcinas aptant: signo dato crederes: ut uasa colligerent. Totis castris tumultus hinc contubernales suas requirentiũ. Hinc onerantium plaustra perfert ad regem. Fecerant fidẽ rumori temere uulgato græci milites redire iussi domos: quoꝝ equitibus singulis denariorum senã milia dono dederat Ipsis quoq; finẽ militiæ adesse credebãt. Haud secus q̃ par erat territus Alexander: q indos atq; ultima oriẽtis peragrare statuisset: p̃fectos copiaꝝ in p̃torium contrahit. Obortisq; lachrymis ex medio gloriæ spatio reuocari se uicti magis q̃ uictoris fortunam in patriã relatuꝝ conquestus ẽ: nec sibi ignauiã militũ obstare: sed deoꝝ inuidiã q fortissimis uiris subitũ patriæ desiderium admouissent: paulopost in eadẽ cum maiore laude famaq; redituris. Tum uero pro se quisq; operam suam offerre: & difficilima quæq; poscere. policeri militum quoq; obsequium: si animos eorũ leui & apta oratione permulcere uoluisset. Nunq̃ ifractos & abiectos recessisse: quoties ipsius alacritatem & tanti animi spem haurire potuissent: ita se facturum eẽ respondit. Illi modo uulgi aures præparent sibi: satisq; omnibus: quæ in rem uidebant eẽ compositis: uocari ad concionẽ exercitum iussit: apud quẽ talem orationẽ habuit. Magnitudinẽ rerum quas gessimus milites intuentibus nobis: minime mirum est: & desiderium quieti: & satietatem gloriæ occurrere: ut omittã illyricos: Triballos: Boetiam: Thraciam: Spartam: Acheos: Pelopõnesum: quoꝝ alia ductu meo: alia imperio auspitioq; perdomui. Ecce orsi bellum ad hellespontum ionas. eolidem seruitio barbariæ impotentis exemimus. Cariã: Lydiã: Cappadociã: Phrygiam: Paphlagoniam: Pamphiliã: Pisides: Ciliciã: Syriam: Phœnicẽ: Armeniã: Persidẽ: Medos: Parthienẽ habemus

Oxatres darii frater.

Parthiene.

Tanais flu.

Atõphilos.

Græci milites domos redire iussi.

Alexãdri Oratio ad milites.

in potestate. Plures ꝓuincias complexus sum: q̃ alii urbes cœperunt: & nescio an enumeranti mihi quædam ipsaꝝ rerum multitudo subduxerit. Itaq; si crederem satis certam esse possessionẽ terrarum: quas tanta uelocitate domuimus: ego uero milites ad penates meos ad parentẽ sororesq; & cæteros ciues uel retinẽtibus uobis erumperem ut ibi potissimũ parta uobiscum laude & gloria fruerer: ubi nos uberrima uictoriæ p̃mia expectant: liberoꝝ coniugum parentumq; lætitia: pax quies rerum per uirtutem partaꝝ secura possessio. Sed in nouo: & (si uerum fateri uolumus) precario imperio adhuc iugum eius rigida ceruice subeũtibus barbaris: tempore milites opus est: dũ mitioribus ingeniis imbuũtur: & effæratos melior cõsuetudo permulcet. Fruges quoq; maturitatem statuto tempore expectant: adeo etiam illa sensus omnis expertia tamen sua lege mitescunt. Quid creditis tot gentes alterius imperio ac nomine assuetas non sacris: non moribus: non cõmertio linguæ nobiscũ cohærentes eodem prælio domitas esse: quo uictæ sunt? Vestris armis continentur: non suis moribus. Sed qui præsentes metuunt: in absentia hostes erunt. Cũ færis bestiis res est: quas captas & inclusas: quia ipsarum natura nõ potest: longior dies mitigat. Et adhuc sic ago tanq̃ omnia subacta sint armis: quæq; fuerunt in ditione Darii. Hircaniam Nabarzanes occupauit: Bactra non possidet solum parricida Bessus: sed etiam minatur. Sogdiani. Dacæ Massagetæ. Sagæ. indi sui iuris sunt. Omnes hi simul: si terga nostra uiderint sequẽt. illi. n. eiusdẽ natõis sũt: nos alienigenæ & externi. Suis autẽ quiq; parent placidius: etiã cũ is p̃est: q magis timeri potest. Proinde aut quæ cœpimus: omittenda sunt: aut quæ non habemus occupãda. Sicut in corporibus ægris milites: nihil q̃d nocituꝝ ẽ: medici relinquũt: sic nos: q̃cq̃d obstat ĩperio: recidamus. Parua sæpe scintilla contẽpta magnũ excitauit incẽdiũ. Nil tuto ĩ hoste despicit: quẽ spreueris: ualẽtiorẽ negligẽtia facies. Ne darius q̃dẽ hæreditariũ p̃saꝝ accipit ĩperiũ: Sed in sedẽ Cyri beneficio Bagoe castrati hominis admissus: ne uos magno labore credatis Bessum uacuũ regnũ occupatuꝝ. Nos uero peccauimus milites: si Dariũ ob hoc uicimus: ut seruo eius traderem⁹ imperiũ: qui ultimum ausus scelus: regem suum etiam externæ opis egentẽ: certe cui nos uictores pepercissemus: quasi captiuũ in uinculis habuit: ad ultimũ ne a nobis cõseruari posset: occidit. Hũc uos regnare patiemini? quem equidẽ crucifixum uidere festino: omnibus regibus gẽtibusq; & fidei: quam uiolauit: meritas pœnas soluentẽ? At Hercule si mox eundem græcorum urbes: aut hellespontum uastare nuntiatũ erit uobis: quo dolore afficiemini: Bessum p̃mia uestræ occupasse uictoriæ? Tunc ad repetendas res festinabitis: tunc arma capietis. Quanto autem p̃stat territum adhuc & uix mentis suæ cõpotẽ opprimere? Quatridui nobis iter superest: q tot ꝓculcauim⁹ niues: tot amnes superauim⁹: tot montiũ iuga transcurrim⁹: non mare illud: quod ex æstuans iter fluctib⁹ occupat: euntes nos morat̃: non ciliciæ fauces: & angustiæ ĩcludunt: plana omnia & prona sunt: in ipso limine uictoriæ stamus. Pauci nobis fugitiui & domini sui interfectores supsunt. Egregium me Hercule op⁹ & inter p̃mia gloriæ uestræ numerandũ posteritati famæq; tradetis. Dariũ quoq; hostẽ finito post mortẽ eius odio: parricidas esse uos ultos: neminẽ impium effugisse man⁹ uestras. Hoc perpetrato: q̃to creditis persas obsequentiores fore: cũ intellexerint uos & bella suscipere & Bessi sceleri non nomini suo irasci? Sũma militũ alacritate subeũtiũ: quocuq; uellet: duceret: oratio excepta est: nec rex morat⁹ impetũ: tertioq; per Parthienem die ad fines hircaniæ penetrat. Cratero relicto cũ iis copiis: quibus p̃erat: & ea manu: quam Amyntas ducebat; additis, vi. milibus equitibus: & totidem sagittariis: ut ab incursio

Parua scintilla magnum sæpe excitauit incendium.

quid macedones audita Alexãdri oratione Alexãder ad fines hircaniæ penetrauit.

ne barbaꝝ Parthienem tueret̃. Phrygiũ ĩpedimenta modico præsidio dato: campe
strí itinere ducere iubet. Ipse cum phalange & equitatu. c. l. stadia emēsus castra ĩ ual
le: qua hircaniā adeūt: cōmunit. Nemus paltū dēsisq; arboribus umbrosum ē: pīgue

Zioberis flu.

uallis solū rigantibus aquis: quæ ex petris eminētib9 manāt. Ex ipsis radicib9 mōtiū
Zioberis amnis effundit̃: qui tria fere stadia in longitudinē uniuersus fluit: deinde sa
xo: quod alueolum interpolat: repercussus duo itinera uelut dispensatis aquis aperit.
Inde torrens & saxoꝝ: p quā incurrit asperitate uiolentior: terram præceps subit. Per
ccc. stadia cōditus labitur: rursusq; uelut ex alio fonte cōceptus editur: & nouum al
ueum intēdit priore sui parte spatiosior: quippe ĩ latitudinem. xiii. stadioꝝ diffundit̃:
rursusq; angustioribus coercitus ripis iter cogit: tādem in alterum amnem cadit: cui

Rhidag9 flu.

Rhidago nomen est. Incolæ affirmabāt quicūq; dimissi essent in cauernam: quæ pro
pior est fonti: rursus sibi aliud os amnis apertum existere. Itaq; Alexāder duos tauros
qua subeunt aquæ terram præcipitari iubet: quorum corpora ubi rursus erumpit: ex
pulsa uidere: qui missi erant ut exciperent. Quartum iam diem eodem loco quietem

Alexāder lrās accepit a Nabarzano.

militi dederat: cū litteras Nabarzanis: qui Dariū cum Besso interceperat accipit: qua
rum sententia hæc erat: se dario nō fuisse inimicum: imo etiam quæ credidisset: utilia
esse suasisse: & quia fidele cōsilium regi dedisset prope occisum ab eo. Agitasse dariū
custodiam corporis sui cōtra ius fasq; peregrino militi tradere damnata popularium

Nihil eē mortalibus spiritu charius.

fide: q per. ii. & . ccc. ānos iuiolatam regibus suis pstitissent. Se ĩ pcipiti & lubrico stā
tem cōsiliū a psenti necessitate repetisse: dariū quoq; cū occidisset bagoam hac excu
satione satisfecisse popularibus: qd ĩsidiātē sibi ĩteremisset. Nihil esse miseris mortali
b9 spiritu chari9. Amore eius ad ultimā eē propulsum. Sed ea magis eē secutum: quæ

deos a do falli nō solere.

coegisset necessitas: q quæ optasset. In cōmuni calamitate suā quēq; habere fortunā.
Si uenire se iuberet: sine metu eē uētuꝝ. Nō timere: ne fidē datā tātus rex uiolaret: de
os a deo falli nō solere. Cæteꝝ si cui fidē daret: uideret̃ indign9 multa exilia patere fu

patria ubi uir fortis sedem elegerit.

gienti. Patriam esse: ubicūq; uir fortis sedem elegerit. Nec dubitauit alexander fidem
quo persæ modo accipiebāt dare. Inuiolatū (si uenisset) fore. Quadrato tamē agmīe &
composito ibat speculatores subinde pmittēs: qui explorarent loca. Leuius armatura
ducebat agmen: Phalāx eā sequebant̃: post pedites erāt: impedimēta: & gēs bellicosa

Vallis usq; ad mare caspium.

natura situs difficilis aditu curā regi intenderat. Nanq; perpetua uallis iacet usq; ad
mare Caspiū patēs. Duo terræ eius uelut brachia excurrunt: media flexu modico sinū
faciunt lunæ maxime similē: cum eminēt cornua nōdum totum orbem sydere implē

Cercetæ. Mossini. Calybes. Leucosyri. Amazonū capi.

te. Cercetæ: Mossini: & Calybes a leua sunt: Et ab altera parte Leucosyri: & Amazo
num capi: & illos qua uergit ad septentrionē: hos ad occasum cōuersa pspectat. Mare
Caspiū dulcius cæteris ingentis magnitudinis serpentes alit. Piscis est in eo longe di
uersi ab aliis coloris: quidā caspiū: qdā hircanū appellāt: alii sunt qui meotida paludē
in id cadere putēt: & argumētum afferūt: aquā: quæ dulcior sit q cætera maria: infuso
paludis humore mitescere. A septentrione ingens ĩ littus mare ĩcumbit: longeq; agit

Mare caspiū dulcius q cætera.

fluctus & magna parte exæstuans stagnat. Idem alio cœli statu recipit in se fretū: eo
dēq; ĩpetu: quo effusum ē: relabēs terrā naturæ suæ reddit: & qdā credidere non caspi
um mare eē: sed ex India in hircaniā cadere: cuius fastigiū (ut supra dictum ē) perpe
tua ualle submittitur. Hinc rex. xx. stadia processit semita ppemodū inuia: cui silua ĩ
minebat. Torrētesq; & eluuies iter morabant̃: nullo tamē hoste obuio penetrauit: tā

Silua ingens.

demq; ad ulteriora peruentū est: præter alios cōmeatus: quoꝝ tū copia regio abūda
bat: pomorumq; ingens modus nascitur: & uberrimū gignēdis uuis solū ē. Frequens

arbor faciem quercus habet: cuius folia multo mele tingunt: sed nisi solis ortū incolæ occupauerint: uel modico tempore succus extinguit. xxx. hinc stadia processerat: cū Phartaphernes ei occurrit: seq; & eos qui post Darii mortē profugerant: dedens: qb9 benigne exceptis ad oppidū Aruas peruenit. Hic ei Craterus & Erigonus occurrunt præfectū tauroꝝ gentis phradatem adduxerant. Hic quoq; in fidem receptus multis exemplo fuit experiēdi clæmentiam regis. Satrapē deinde hircaniæ dedit Menapim exul hic regnante Ocho ad Philippū peruenerat. Tauroꝝ quoq; gentē Pharadathi reddidit: iamq; rex ultima hircaniæ intrauerat: cū Artabazus: quē Dario fidissimum fuisse supra duximus: cū propinquis Darii ac suis liberis modicaq; græcoꝝ militum manu occurrit: dextrā uenienti obtulit rex: quippe & hospes Philippi fuerat cū Ocho regnante exularet: & hospitii pignora in regē suū ad ultimū fides cōseruata uincebat. Comiter igit exceptus: Tu quidē inquit: rex perpetua fœlicitate floreas. Ego cæteris lætus hoc uno torqueor: qd præcipiti senectute diu frui tua bonitate nō possum. xc. & quintū annū agebat. Nouē iuuenes eadē matre geniti patrē comitabant. Hos Artabazus dextræ regis admouit: præcatus ut tā diu uiuerēt: donec utiles Alexandro eēnt. Rex pedibus iter faciebat plærūq;. Tunc admoueri sibi & Artabazo equos iussit: ne ipso ingrediēte pedibus senex equo uehi erubesceret. Deinde ut castra sunt posita græcos: quos Artabazus adduxerat: conuocari iubet. At illi nisi lacedæmoniis fides daret respondent: se quid agendum ipsis foret deliberaturos. Legati erant lacedæmoniorū missi ad Darium: quo uicto applicuerant se græcis mercede apud persas militantib9 Rex omissis sponsionū fideiq; pignoribus uenire eos iussit: fortunā quā ipse dedisset habituros. Diu cūctantes plærisq; consilia narrantibus tandem uenturos se pollicēt. At democrates Atheniensis: qui maxime macedonū opibus semp obstiterat: uenia desperata gladio se transfigit. Cæteri: sicut constituerat: ditioni Alexandri se ipsos pmittunt. x. milia & c. milites erant. Præter hos legati ad dariū missi. xc. In supplementum distributus miles: cæteri remissi domū præter lacedæmonios: quos tradi i custodiam iussit. Mardorum erat gens confinis hircaniæ: cultu uitæ aspera & latrociniis assueta. Hæc sola nec legatos miserat: nec uidebatur imperata factura. Itaq; rex indignatus: si una gens posset efficere: ne inuictus esset: impedimentis cum præsidio relictis inuicta manu comitante procedit. Noctu iter fecerat: & prima luce hostis in conspectu erat. Tumultus magis quam prælium fuit. Deturbati ex collibus: quos occupauerant barbari: profugiunt: proximiq; uici ab Incolis deserti capiuntur. Interiora regionis eius haud sane adire sine magna uexatione exercitus poterat. Iuga montiū præaltæ siluæ rupesq; inuiæ sepiunt: ea quæ plana sunt: nouo munimenti genere impedierant barbari. Arbores densæ sunt ex industria consitæ: quarum teneros adhuc ramos manu flectunt: quos intortos rursus inserunt terræ. Inde uelut ex alia radice latiores uirent trunci: hos: qua natura fert: adolescere non sinunt: quippe alium alii quasi nexu conserunt: qui ubi multa fronde uestiti sunt: operiunt terram. Iamq; occultus nexus ramoꝝ uelut laquei ppetua sedē iter claudit. Vana ratio erat cedendo aperire saltum. Sed hoc quoq; magni operis. Crebri nanq; nodi nodauerant stipites: & in se implicati arborum rami suspensis circulis similes lento uimine frustrabantur ictus. Incolæ autem ritu ferarum uirgulta subire soliti: tum quoq; intrauerant saltum: occultisq; tælis hostem lacessebant. Ille uenatiū modo latibula scrutatus plærosq; cōfodit: ad ultimū circuire saltū milites iubet: ut si qua pateret: irrumperet. Sed ignotis locis plæriq; oberrabant. Excepti sunt quidam: inter quos equus regis: Bucephalam uocabant: quem

Phartaphernes se Alexandro dedit & pfect9 tauroꝝ.

artabaz9 Alexādro occurrit.

Græci dedunt alexandro.

democratis atheniēsis mors

Mardoꝝ gens.

Hostes ꝑfugiunt.

Arbores densæ ex industria consitæ.

Mardoꝝ plia cum macedonibus.

Bucephala equū Alexādri cœperūt. Alexander non eodē: quo cæteras pecudes animo æstimabat: nā ille nec in dorso insidere suo patiebatur alium: & regem: cum uellet ascendere: sponte sua genua submittens excipiebat: credebaturq; sentire quem ueheret. Maiore ergo quam decebat ira simul ac dolore stimulatus equū uestigari iubet: & per interpretem pronuntiari: ni redderent nemine esse uictuꝝ. Hac denuntiatione territi cū cæteris donis equū adducūt. Sed ne sic quidē mitigatus cedi siluas iubet: aggestaq; humo e montibus planiciem ramis impeditā exaggerari. Iā aliquantulū altitudinis opus creuerat cū barbari desperati regionē: quā occupauerant: posse retineri: gentē suā dedidere. Rex obsidibus acceptis Phradati tradere eos iussit. Inde quinto die in statiua reuertitur. Artabazū deinde geminato honore: q̄ Darius habuerat ei: remittit domū. Iā ad urbē hircaniæ in qua regia Darii fuit: uentū erat: ibi Narbazanes accepta fide occurrit: dona ingentia ferens.

Mardi dedunt alexandro.

Bagoas. Inter quæ bagoas erat specie singulari spado atque in ipso flore pueritiæ cui & Darius fuerat assuetus: & mox Alexander assueuit: eiusq; maxime præcibus motus Nabarzani ignouit.

Nabarzani ignouit Alexāder. Amazonū gens. Termodoon flu. Erat ut supra dictū est: hircaniæ finitima gens Amazonum: circa Termodoonta amnem themisyre incolentiū campos. Reginā habebat Thalestrim: omnib9 inter caucasum montē: & Phasim amne imperitantē. Hæc cupidine uisendi regis accensa finibus regni sui excessit: & cū haud procul abesset: præmisit indicantes uenisse reginā adeundi eius cognoscendiq; auidā. Protinus facta potestate ueniendi: cæteris iussis subsistere. ccc. fœminaꝝ comitata processit. Atq; ut primū rex in conspectu fuit: equo ipsa desiluit duas lanceas dextra præferens. Vestis non toto amazonū corpori obducit: nā leua pars ad pectus est nuda: cætera deinde uelant: nec tamen sinus uestis: quē nodo colligunt: infra genua descendit. Altera papilla intacta seruat: qua muliebris sexus liberos alant: adurit dextra: ut arcus facilius intendant: & tæla uibrent.

Talestris regina ad Alexādꝝ uenit. Interrito uultu regē Thalestris intuebat: habitū eius haud quaq̄ reꝝ famæ parem oculis perlustrat: quippe hominibus barbaris in corpoꝝ maiestate ueneratio est: magnorūq; opeꝝ non alios capaces putant: q̄ quos eximia specie donare natura dignata est.

In corporū maiestate ueneratio apud barbaros. Cæteꝝ interrogata nū aliquid petere uellet: haud dubitauit fateri ad cōmunicandos cū rege liberos se uenisse: dignā ex qua ipse regni generaret hæredes. Fœminini sexus se retenturā: marē redituram patri. Alexander an cū ipso militare uellet: iterrogat: & illa causata sine custode regnum reliquisse: petere perseuerabat: ne se irritam spei pateretur abire. Acrior ad uenerē fœminæ cupido quam regis. At ut paucos dies subsisteret perpulit. xiii. dies in obsequium desiderii absumpti sunt. Tum illa regnū suum: rex Parthienem petiuerunt.

Aalexander parthienem petiit: ubi continentiā oēm soluit. Hic uero palam cupiditates suas soluit continentiamq; & moderationem in altissima quaq; fortuna eminentia bona in superbiam ac lasciuiam uertit. Patrios mores disciplinamq; macedonum regum salubriter temperatam & ciuilem habitū uelut leuiora magnitudine sua ducens persicæ regiæ par deorū potentiæ fastigiū æmulabat. Iacere humi uenerabūdos pati cœpit: paulatimq; seruilibus ministeriis tot uictores gentium imbuere: & captiuis pares facere expetebat.

Diadma sumpsit q̄li usus ē darius. Itaq; purpureum diadema distinctum albo: quale Darius habuerat: capiti circundedit: uestemq; persicam sumpsit: ne omen quidem ueritus: quod a uictoris insignibus in deuicti transiret habitū: & ille se quidem persarum spolia gestare dicebat. Sed cum illis quoq; mores induerat: superbiamq; habitus animi insolentia sequebatur. Litteras quoq; quas in europam mitteret: ueteris annuli gemma obsignabat: iis quas Asiam scriberet. Darii annulus imprimebatur: ut appareret unum animum duorum non capere fortunam. Amicos uero & equites cūq; his principes militum aspernantes qui-

dem: sed recusare non ausos: persicis ornauerat uestibus. Pellices.ccc.&.lx.totidem: quot Darii fuerant: regiam implebant: quos spadonum greges & ipsi muliebria pati assueti sequebant. Hoc luxu & peregrinis infecti moribus ueteres Philippi milites rudis naturæ ad uoluptates palam uersabantur: totisq; castris unus omniũ sensus ac sermo erat: plus amissum uictoria: q̃ bello quæsitum esse. Tum maxime uinci ipsos dediq; alienis moribus & externis: tantæ moræ domos quasi in captiuo habitu reuersos pudere iam sui: regem uictis q̃ uictoribus similiorem ex macedoniæ imperatore: Darii satrapem factum. Ille non ignarus & principes amicorum: & exercitum grauiter offendi: gratiam liberalitate donisq; recuperare tentabat. Sed (ut opinor) liberis p̃tiũ seruitutis ingratum est. Igitur ne in seditionem res uerteretur: otio interpolandum erat bellum: cuius materia opportune alebatur. Nanq; Bessus ueste regia sumpta Artaxerxem appellari se iusserat. Scythasq; & cæteros tanais accolas contrahebat. Hæc nabarzanus nuntiabat: quem receptum in fidem regioni quam antea obtinuerat: præfecit. Et cum graue spoliis apparatuq; luxuriæ agmen uix moueretur: suas primũ: deinde totius exercitus sarcinas (exceptis admodũ necessariis) conferri iussit in medium. Planicies spatiosa erat: in quam uehicula onusta perduxerat. Expectantibus cunctis quid inde esset imperaturus: iumenta iussit abduci: suisq; primum sarcinis face subducta cæteras incendi præcipit. Flagrabant exurentibus dominis: quæ ut intacta ex urbibus hostiũ raperent: sæpe flãmas restrinxerant: nullo sanguinis prætium audente deflere: cum regias opes idem ignis exureret. Breuis deinde ratio mitigauit dolorẽ: habilesq; militiæ & ad omnia parati lætabantur sarcinarum potius: quam disciplinæ fecisse iacturam. Igitur bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor Parmenionis filius subita morte correptus: magno desiderio sui affecerat cũctos. Rex ante omnes mœstus cupiebat quidem subsistere funeri affuturus: sed penuria cõmeatuum festinare cogebat. Itaq; Philotas cum.ii.milib9 &.dc.relictus: ut iusta fratri persolueret. ipse contendit ad bessum. Iter facienti litteræ ei afferuntur a finitimis satraparum: e quib9 cognoscit bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu. Cæterum Satribarzanem: quem satrapem Ariorum ipse præfecisset: defecisse ab eo. Itaq; quanq̃ besso iminebat: tamen ad Satribarzanem opprimendum præuerti optimum ratus: leuem armaturam & equestres copias educit: totaq; nocte strenue facto itinere improuisus hosti superuenit. Cuius cõgnito aduentu Satribarzanes cum.ii.milibus equitũ (nec enim plures subito contrahi poterant) bactra perfugit: cæteri proximos montes occupauerunt. Prærupta rupes erat: qua spectat occidentem: Eadem qua uergit ad orientẽ leuiore submissa fastigio. Multis arboribus obsita perhẽnẽ habet fontẽ: ex quo largæ aquæ manant. Circuitus eius.xxx.&.ii.stadia cõpræhendit. In uertice herbidus cãpus. In hoc multitudinem imbellem considere iubet. Ipsi qua rupes erat: arborꝝ truncos & saxa obmoliuntur. xiii. milia armata erant: i quorum obsidione Cratero relicto ipse Satribarzanem sequi festinat. Et quia longius eum abesse cognouerat: ad expugnandos eos: qui edita montiũ occupauerant: redit. Ac primo repurgari iubet: quicquid ingredi possent: deinde ut occurrebant inuiæ coles: præruptæq; rupes: irritus labor uidebatur obstante natura. Ille ut erat animi semper obluctantis difficultatibus: cum & progredi arduum: & reuerti periculosum esset: uersabat se ad omnes cogitationes: aliud atq; aliud ita ut fieri solet: ubi prima quæq; damnamus subiiciente animo hæsitanti quod ratio non potuit: fortuna consilium subministrauit. Væhemens Fauonius erat & multam materiam ceciderat miles: aditumq; per saxa molitus. Hæc ua

Pellices ac spadonum greges.

Liberis i gratũ est p̃tiũ serui tutis.

Bessus artaxerxem se appellari iusserat.

Nicanor subita morte corept9.

Satribarzanes defecit ab Alexãdro

arii expugnantur ab Alex.

pore torrida inaruerat. Ergo aggerari alias arbores iubet: & igni dare alimenta: celeriterq; stipitibus cumulatis fastigium montis æquatum est. Tuc undiq; ignis iniectus cuncta cõpræhendit: flãmã in ora hostiũ uentus ferebat: fumus ingens uelut quadã nube absconderat cœlum. Sonabant incendio siluæ: atq; ea quoq;: quæ incenderat miles concepto igne proxima quæq; adurebant. Barbari suppliciorum ultimum: si qua intromitteret ignis: effugere tentabant: sed qua flãma dederat locũ hostis obstabat.

Varia cædes arioꝝ

Varia igitur cæde consumpti sunt. Alii medios ignes: alii in petris præcipitauere se: quidã manibus hostium se obtulerunt: pauci semiustulati uenere in potestatem.

Artacaua urbs deditur Alex.

Hinc ad Craterum: qui artacaua obsidebat: redit. Ille omnibus præparatis regis expectabat aduentũ: captæ urbis titulo (sicut par erat) cedens. Igitur Alexander turres admoueri iubet: ipsoq; aspectu territi barbari e muris supinas manus tendentes orare cœperũt: ut iram in Satribarzanem defectionis auctorẽ reseruaret: supplicibus semet dedentib9 parceret. Rex data uenia non obsidionem modo soluit: sed omnia sua incolis reddidit

Supplemẽtũ nouoꝝ militũ occurrit Alex.

Ab hac urbe digresso supplementum nouoꝝ militum occurrit. Zolus: d. equites ex græcia adduxerat. iii. milia ex Illyrico Antipater miserat. Thessali equites. c. &. xxx. cũ Philippo erant. Ex lydia. ii. milia &. cc. peregrinus miles aduenerant. ccc. equites gentis eiusdem sequebantur.

Dracaꝝ gens.

Hac manu adiecta dracas peruenit. Bellicosa natio est. Satrapes erat Nabarzanes sceleris in regẽ suũ particeps Besso. Is suppliciorũ quæ meruerat metu profugit in Indiã.

Alexãder intestino facinore petebat. Dymnus Nichonaco insidias Alex. fieri docet.

Iam nouũ diem statiua erant: cum externa ui non territus modo rex: sed inuictus intestino facinore petebat. Dymnus modice apud regem auctoritatis & gratiæ. Exoleti: cui Nichomaco erat nomen: amore flagrabat: obsequio uni sibi dediti corporis uictus. Is (quod ex uultu quoq; perspici poterat) similis attonito remotis arbitris cum iuuene secessit in templum: arcana se & silenda afferre præfatus Suspẽsumq; expectatione per mutuam charitatẽ & pignora utriusq; animi rogat: ut affirmet iureiurando quæ cõmisisset silentio esse tecturum. Et ille ratus nihil quod ẽt cum periurio detegendum foret indicaturum: per præsentes deos iurat. Tum Dymnus aperit in tertium diem insidias regi comparatas: seq; eius consilii fortibus uiris & illustribus esse participem: quibus iuuenis auditis se uero fidem in parricidio dedisse constanter abnuit: nec ulla religione ut scelus tegat posse constringi. Dymn9 & amore & metu amens dextram Exoleti complexus & lachrymans orare primũ cœpit: ut particeps cõsilii operisq; fieret. Si id sustinere nõ posset: attamen ne proderet se: cuius erga ipsum beniuolentiæ præter alia hoc quoq; haberet fortissimum pignus: quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpertæ. Ad ultimum auersari scelus perseuerantẽ metu mortis terret. Ab illo capite coniuratos pulcherrimum facinus inchoaturos. Alias deinde affœminatum & muliebriter timidũ: alias pditorẽ amatoris appellans: nunc ingentia promittens interdumq; regnum: quoq; uersabat animũ tanto facinore procul abhorrentem: strictum deinde gladium modo illius: modo suo admouens iugulo supplex idem & infestus expressit: ut tandem non solũ silentiũ: sed etiam operã polliceretur: nãq; abũde constantis animi: & dignus qui pudicus esset: nihil ex pristina uoluntate mutauerat. Sed se captũ Dymni amore simulabat nihil recusare. Sciscitari deinde pergit: cũ quibus tantæ rei societatẽ iuisset. Plurimũ referre quales uiri tã memorabili opi admoturi manus eẽnt. Ille & amore: & scelere male sanus simul gratias agit: simul gratulatur: quod fortissimis iuuenum non dubitasset se iungere.

Coniuratoꝝ noĩa.

Demetrio corporis custodi Peculao Nicanori. Adiicit his Aphœbetum. loceum: dioxenum Archepolim: & Amyntam. Ab hoc sermone dimissus Nichomacus ad fratrem (ce

ballino erat nomẽ) quæ acceperat defert. Placet ipsum subsistere in tabernaculo: ne si regiam intrasset: non assuetus adire regẽ: coniurati proditos se eẽ rescisceret. Ipse Ceballinus ante uestibulum regiæ (neq; enim propius aditus ei patebat) consistit operiens aliquem ex prima cohorte amicoꝝ: quo introduceretur ad regem. Forte cæteris dimissis: unus Philotas parmenionis filius incertum q̃ ob causam substiterat in regia. Huic Ceballinus ore confuso magnæ pturbationis notas præse ferẽs aperit: quæ ex fratre compererat: & sine cunctatione nuntiare regi iubet. Philotas laudato eo ptĩnus intrat ad Alexandrum: multoq; inuicem de aliis rebus consumpto sermone nihil eorum: quæ ex Ceballino cognouerat nuntiat. Sub uesperam eum pdeuntẽ in uestibulo regiæ excipit iuuenis: an mandatũ executus foret requirens. Ille non uacasse sermoni suo regem causatus discessit. Postero die Ceballinus uenienti in regiam præsto est. Intrantemq; admonet pridie cõmunicatæ cũ ipso rei. Ille curæ sibi esse respõdit: ac ne tum quidem regi quæ audierat aperit. Cœperat Ceballino eẽ suspectus. Itaq; non ultra interpolandum ratus nobili iuueni (Metron erat nomen ei) super armamentariũ posito: qd scelus pararet̃ indicat. Ille Ceballino in armamẽtario abscondito protinus regi corpus forte curanti: quid ei index detulisset: ostendit. Rex ad comprehendẽdũ Dymnũ missis satellitibus armamẽtarium itrat. Ibi Ceballinus gaudio elatus habeo te inquit incolumem ex ipiorum manibus ereptum. Percunctatus deinde Alexander quæ noscenda erant: ordine cuncta cognoscit. Rursusq; institit quærere quotus dies esset: ex quo Nicomachus ad eum detulisset indicium. Atq; illo fatente iam tertium eẽ: existimans haud incorrupta fide tanto post deferre quæ audierat: uinciri eũ iussit. Ille clamitare cœpit eodem temporis momento: quo audisset ad Philotam decurrisse: ab eo percunctaret̃. Rex item quærens an Philotã adisset: an institisset ei ut perueniret ad se: perseuerante eo affirmare quæ dixerat: manus ad cœlum tendens manantibus lachrymis hanc sibi charissimo quondam amicoꝝ relatam gratiã quærebatur. Inter hæc Dymnus haud ignarus quã ob cãm accerseretur a rege: gladio quo forte erat cinctus: grauiter se uulnerat: occursu satellitum ihibitus perfertur in regiã.

Ceballinus coiurationem detegit.

Dymnus ad alexã. ducitur.

Quem intuẽs rex quod iquit in te Dymne tantum cogitaui nefas: ut tibi macedonũ regno dignior Philotas me quoq; ipso uideretur? Illum iam defecerat uox: itaq; edito gemitu uultuq; a conspectu regis auerso: subinde collapsus extinguitur. Rex philota uenire in regiam iusso: Ceballinus inquit ultimum suppliciũ meritus esset si in caput meum preparatas insidias biduo texisset. Huius criminis reum philotam substituit: ad quem protinus indicium detulisse se affirmat. quo propiore gradu amicitiæ me cõtingis: hoc maius est dissimulationis tuæ facinus: & ego Ceballino magis: q̃ philotæ id conuenire fateor. Fauentẽ habes iudicem: si quod admitti non potuit: saltẽ negari potest. Ad hoc philotas haud sane trepidus si animus uultu estimaretur. Ceballinũ quidẽ scorti sermonẽ ad se detulisse: sed ipsum tam leui auctori nihil credidisse respondit ueritum ne iurgium inter amatorẽ & exoletũ nõ sine risu aliorum detulisset. Cum Dymnus interemerit seipsum: qualiacumq; erat: nõ fuisse reticẽda: complexusq; regẽ orare cœpit: ut præteritã uitam: potiusq̃ culpã silentii tamen nõ facti ullius intueret̃. Haud facile dixerim: crediderit ne ei rex: an altius iram suppresserit: dextram deconciliatæ gratiæ pignus obtulit: & cõtemptum magisq̃ celatũ idicium eẽ uideri sibi dixit. Aduocato tamẽ cõsilio amicoꝝ: cui tũ Philotas adhibitus nõ ẽ. Nichomachum introduci iubet. Is eadem: quæ detulerat ad regem: ordine exposuit. Erat Craterus regi charus i paucis: & eo philotæ ob emulationẽ dignitatis aduersus. Neq; ignorabat

Dymnus moritur

Philotas reus fit.

Nichomachus ad regẽ itroducit̃.

Sæpe Alexandri auribus nimia actione uirtutis atq; opere grauem fuisse: & ob ea nō quidē sceleris: sed contumaciæ tamē suspectum. Non aliā præmendi inimici occasionem aptiorē futurā ratus: odio suo pietatis præferens speciē: Utinam inquit in principio quoq; huius rei nobiscū deliberasses: Suasissemus si philotæ uelles ignoscere: patereris potius ignorare eū quantū deberet tibi: q̄ usq; ad mortis metū adductū cogeres potius de periculo suo: q̄ de tuo cogitare beneficio. Ille enim semp insidiari tibi poterit. Tu non semp philotæ poteris ignoscere. Nec est quod existimes eū q̄ tantū facinus ausus est: uenia posse mutari. Scit eos qui misericordiā consumpserunt: amplius sperare non posse. At ego etiam si ipse uel pœnitentia: uel beneficio tuo uictus qescere uolet: patrem eius Parmenionem tanti ducem exercitus & inueterata apud milites tuos auctoritate haud multū infra magnitudinis tuæ fastigium positum: scio non equo animo salutem filii sui debiturum tibi. Quædam beneficia odimus. Meruisse mortē cōfiteri pudet. Superest: ut malit uideri iniuriam accepisse: q̄ uitam: proinde scio tibi cū illis de salute esse pugnandum. Satis hostiū superest: ad quos psequēdos ituri sumus Latus a domesticis hostibus muniendum. Hos si submoueas: nihil metuo ab externo. Hæc craterus. Nec cæteri dubitant: quin coniurationis īdiciū suppssurus nō fuisset: nisi auctor aut particeps. Quem enim piū & bonæ mētis non amicū mō: sed ex ultima plebe: auditis quæ ad eū delata erant: non ptinus ad regē fuisse cursurū: nec Ceballini qdem exemplo q̄ ex fratre compta ipsi nuntiasset: parmenionis filiū præfectū eqtatus oīum archanorū regis arbitrum: simulasse etiā non uacasse sermoni suo regē: ne index alium internuntiū quæreret. Nichomachū religione quoq; deum astrictū cōscientiā suā exonerare pperasse: philotā cōsumpto pludū iocūq; pœne toto die grauatū eē pauca uerba ad caput regis ptinentia tam lōgo & forsitan supuacuo inserere sermoni. At enim si non credidisset talia deferentibus pueris: cur igitur extraxisset biduū: tanq̄ indicio haberet fidem? Dimittendū fuisse Ceballinū: si delationē eius damnabat. In suo quēq; pīculo magnū animū habere: cū de salute regis timeretur credulos esse debere: uana quoq; deferentes admittere. Oēs igitur quæstionē de eo: ut participes sceleris indicare cogeret: habendā esse decernunt.

Oēs quæstionē de philota habendā decernūt

Rex admonitos ut consiliū silentio præmerent: dimittit: pronuntiari deinde iter in posterū diem iubet: nequa noui initi consilii daretur nota. Inuitatus est et philotas ad ultimas ipsius epulas. Et non cœnare modo: sed et familiariter alloq cū eo quē damnauerat sustinuit. Secunda deinde uigilia luminibus extinctis cum paucis in regiā coeunt Ephestion: & craterus: & Cenus: & Erigonus. Hi ex amicis. Ex armigeris aūt Perdicas & Leonatus. Per hos imperatū: ut q iuxta prætoriū excubabant: armati uigilarent. Iam ad oēs aditus dispositi erant eqtes: itinera quoq; obsidere iussi: ne qs ad parmenionē: q tum mediæ: magnisq; copiis præerat: occultus euaderet. Attarras aūt cū trecentis armatis intrauerat regiam: huic decem satellites tradunt: quorū singulos deni armigeri sequebant. Ii ad alios coniuratos comprehendendos distributi sunt. Attarras cū trecentis ad philotā missus clausum aditū domus moliebat. l. iuuenū pmptissimis stipatus. Nam cæteros cingere undiq; domū iusserat: ne occulto aditu philotas posset elabi. Illū siue securitate animi: siue fatigatione resolutū somnus oppresserat: quem Attarras torpentē adhuc occupat. Tandē ei sopore discusso cū inicerent cathenæ: uicit inqt bonitatem tuam rex inimicorum acerbitas: nec plura locutum capite uelato in regiam adducūt.

Philotas uinctus ī regiā adducitur.

Postero die rex edixit: omnes armati coirent. vi. milia fere militum uenerāt: præterea turba lyxarum calonumq; impleuerant regiā. Philotā armigeri agmine suo tegebāt

ne ante conspici posset a uulgo: q̄ rex allocutus milites eēt. De capitalibus rebus uetu sto macedonū modo inquirebat. Exercitus in parte erat uulgi: nihil potestas regū ua lebat: nisi prius ualuisset auctoritas. Igit̄ primū Dymni cadauer infert̄: plerisq; quid parasset: quoue casu extinctus eēt ignaris. Rex deinde in concionē pcedit uultu prae ferens dolorem animi. Amicorum quoq; moestitia expectatione haud paruam ei fe cerat. Diu rex demisso i terram uultu attonito stupētiq; similis stetit. Tandē recepto aio: poene inquit milites paucoꝝ hominum scelere uobis ereptus sum: deū prouiden tia & misericordia uiuo. Conspectusq; uester uenerabilis cogit: ut uehemētius parri cidis irascerer: q̄ spiritus imo unus uitae meae fructus ē tot fortissimis uiris de me op time meritis referre adhuc gratiā possem. Interrupit orationē militū gemitus: abor taeq; sunt oībus lachrymae. Tum rex inqt q̄to maiorē in animis uestris motū excita bo cū tanti sceleris auctores ostendero: quoꝝ mētionē adhuc reformido: & tanq̄ sal ui esse possint: nominibus abstineo. Sed uincenda est momoria pristinae charitatis: & coniuratio impioꝝ ciuiū detegenda. Quomodo aūt tantū nefas sileam? Parmenio illa aetate tot meis: tot parentis mei meritis deuinctus: oīum nobis amicoꝝ uetustissi mus ducē tāto sceleri se pbuit. Minister eius philotas Leucolaū: & Demetriū & hūc Dymnū: cuius corpus aspicitis: caeterosq; eius amentiae comites in caput meū subor nauit. Fremitus undiq; indignantiū quaerētiuq; tota concione obstrepebat: qualis so let esse multitudinis & maxie militaris: ubi aut studio agit̄: aut ira. Nicomachus de inde & Metron & Ceballinus producti: quae quisq; detulerat exponunt: nullius eorū indicio Philotas particeps sceleris destinabat. Itaq; indignatione expressa uox idi cium silentio excepta est. Tum rex qualis iquit ergo animi uobis uidet̄ qui huius rei delatū indiciū id ipsum suppressit. Quod non fuisse uanum Dymni exitus declarat in certā rem deferēs tormenta non timuit. Ceballinus ne momentū q̄dē temporis di stulit exonerare se: ut eo ubi lauabar irrūperet. Philotas solus nihil timuit nihil credi dit. O magni animi uirū: iste regis piculo cū moneret̄: uultu non mutaret indicem tantae rei sollicitus non audiret. Subest nimiꝝ silentio facinus: & auida spes regni pci pitē animū ad ultimū nefas impulit. Pater mediae pest. Ipse apud multos copiarū du ces meis ppotēs uiribus maiora: q̄ capit sperat. Orbitas quoq; mea (sine liberis sum) spernit̄. Sed erat philotas. In uobis liberos. parētes. consanguineos habeo. Vobis sal uis orbus eē non possum. Epistolā deinde parmenionis interceptā q̄ ad filios Nicano rem & philotā scripserat recitat: haud sane idiciū grauioris cōsilii ferentē. Nāq; sum ma eius haec erat. Primū uestri curā agite: deinde uestroꝝ: sic enim quae destinauim9 faciemus: adiecitq; rex sic eē scriptam: ut siue ad filios peruenisset: a consciis posset itel ligi: siue itercepta esset: falleret ignaros. At enim dimnus cum caeteros participes sce leris indicaret: Philotā non nominauit: hoc q̄dem illius non innocentiae: sed potentiae indiciū ē: quod sic ab iis timet̄ et: a q̄bus prodi potest: ut dum de se fateant̄: illū tamē celēt. Caeteꝝ philotā ipsius indicat uita. Amyntae: q̄ mihi consobrinus fuit: & in mace donia capiti meo impias cōparauit isidias sociū & consciū adiunxit. Hic Attalo quo grauiorē inimicum non habui: sororē suam in matrimonium dedit. Hic cū scripsis sem ei pro iure tam familiaris usus atq; amicitiae: qualis sors edita eēt Iouis Hāmonis oraculo: sustinuit scribere mihi: se q̄dē gratulari quod i numerū deoꝝ receptus essem: Caeteꝝ misereri eoꝝ: q̄bus uiuendum esset sub eo: q̄ modū hoīs excederet. Haec sunt et pridem animi alienati a me & inuidentis gloriae meae indicia: quae equidem milites quādiu licuit in animo meo pressi. Videbar enim mihi partē uiscerū meorū abrum

Mos macedonū de capitalibus rebus.

Alex. oro

Attalus Alex. inimicus.

pere:si in quos tam magna contulerã:uiliores mihi facerẽ.Sed iã non uerba puniẽda sunt:linguæ temeritas puenit ad gladios.Hos(si mihi creditis)Philotas in me acuit:si ipse admisit:quo me cõferã milites?cui caput meũ credã?Eqtatui optimæ exercitus parti pricipibus nobilissimæ iuuẽtutis unũ pfeci:salutẽ spem uictoriã meã fidei eius tutelæq; cõmisi:parẽtẽ in idẽ fastigiũ:in quo me ipsi posuistis admoui.Mediam qua nulla opulẽtior regio est:tot ciuiũ sociorũq; milia iperio eius ditioniq; subieci.Vnde psidiũ petierã:periculũ existit.Q̃ã fœliciter in acie cecidissem potius hostis pda:q̃ ciuis uictima.Nunc seruatus ex periculis:quæ sola timui:in hæc icidi:quæ timere nõ debui.Soletis identidẽ a me milites petere:ut saluti meæ parcã.Ipsi mihi præstare potestis:quod suadetis ut faciã.Ad uestras manus:ad uestra arma confugio:inuitis uobis saluus esse nolo:uolẽtibus non possum:nisi uidicor.

Philotas religatis post tergũ manibus pducitur.

Tũ philotã religatis post tergum manibus obsoleto amiculo uelatũ iussit iduci:facile apparebat motos esse tam miserabili habitu non sine inuidia paulo ante conspecti.Ducẽ eqtatus pridie uiderãt sciebant regis iterfuisse cõuiuio.Repẽte non reũ qdẽ modo:sed ẽt damnatũ imo uinctum ituebant.Subibat animos Parmenionis quoq; tanti ducis tam clari ciuis fortuna:qui quomodo duobus filiis Hectore & Nicanore orbatus:cũ eo:quẽ reliquũ calamitas fecerat:absens diceret cãm.

Amyntæ orõ haud grata regi fuit.

Itaq; Amyntas regis prætor iclinatã ad misericordiam cõcionẽ rursus aspera in philotã oratione commouit.Proditos eos esse barbaris:neminem ad coniugem suam:neminem in patriam & ad parentes fuisse rediturum:uelut truncũ corpus dempto capite sine spiritu:sine nomie aliena terra ludibriũ hostis futuros.Haud quaq̃ pspere ipsius Amyntæ oratio grata regi fuit:quod coniugũ:quod patriæ admonitos pigriores ad cætera munia exequenda fecisset.Tunc Cenus quãq̃ philotæ sororẽ matrimonio secũ coniũxerat:tamen acrius q̃ quisquã in philotã iuectus est parricidam esse regis patriæ exercitus clamitãs:saxũq; quod ante forte pedes iacebat eripuit emissurus i eum:ut plæriq; credidere:tormẽtis subtrahere cupiens:sed rex manũ eius inhibuit dicẽdæ prius causæ debere fieri reo potestatem:nec aliter iudicari passurũ se affirmans.Tũ dicere rursus pmissus philotas siue cõsciẽtia sceleris:seu piculi magnitudine amens & attonitus non attollere oculos:nõ hiscere audebat.Lachrymis deinde manantibus linquẽte aio in eũ a quo tenebat icubuit.Abstersisq; amiculo eius oculis paulatim recipiens spiritum ac uocẽ dicturus uidebatur.Iãq; rex intuens eum macedones inquit de te iudicaturi sunt:quæro an patrio sermone sis apud eos usurus.

Philotas p se cãm dicit.

Tum philotas pter macedonas inqt plæriq; adsunt:quos facilius quæ dicam pcepturos arbitror:si eadẽ lingua fuero usus qua tu ægisti non ob aliud credo:q̃ ut oratio tua intelligi posset a pluribus.Tum rex ecquid uidetis odio ẽt sermonis patrii philotam teneri?Solũ qppe fastidit eũ dicere.Sed dicat sane utcunq; cordi est:dum memineritis æque illũ a nostro more atq; sermone abhorrere.Atq; ita concione excessit.Tum philotas uerba inqt innocenti reperire facile ẽ:modũ uerborum misero tenere difficile.Itaq; inter optimã cõscientiã:& iniqssimã fortunã destitutus ignoro:quo modo & aio meo & tẽpori pareã.Abest qdem optimus causæ meæ iudex:q cur me ipse audire noluerit nõ me hercule excogito cũ illi utiq; cognita cã tã dãnare me liceat q̃ absoluere.Non cognita uero liberari absente non possum q̃a a psente dãnatus sum.Sed quãq̃ uincti hois non superuacua solũ:sed ẽt inuisa defensio ẽ quæ iudicẽ non docere uidetur sed arguere:tamen utrũq; licet me dicere:memet ipse non deserã:nec cõmittã:ut dãnatus etiam mea sententia uidear.Eqdem cuius criminis reus sim non uideo:inter coniuraturos nemo me nominat.De me Nicomachus

nihil dixit. Ceballinus pluſq̃ audierat ſcire non potuit. At q̃ coniurationis caput me fuiſſe credit rex. Potuit ergo Dymnus eum præterire: quē iſequebat; pleſtim cū quærenti ſocios falſo fuerim nominandus: quo facilius: qui tenebat poſſet impelli: non enim detecto facinore nomē meū præterit: ut poſſet uideri ſocio pepciſſe. Nicomachus: quē taciturū archana de ſemetipſo credebat: confeſſus aliis nominatis me unū ſubtrahebat. Quæſo cōmilitones ſi Ceballinus me non adiſſet: nihil me de coniuratis ſcire uoluiſſet: num hodie dicerē cām nullo me nominante? Dymnus ſane & uiueret adhuc: & uel it mihi parcere. Quid cæteri: q de ſe confitebunt me uidelicet ſubtrahēt. Maligna eſt calamitas: & fere noxius cū ſuo ſupplicio crucietᷓ acqeſcit alieo. Tot conſcii in eculeū qdem impoſiti uerꝫ fatebunt. At q nemo parcit morituro: nec cuiquā moriturus ut opinor. Ad ueꝝ crimē & ad unū reuertendū mihi eſt. Cur rē delatā ad te tacuiſti: cur tam ſecurus audiſti: hoc qualecūq; confeſſo mihi ubicunq; es Alexander remiſiſti: dextrā tuā amplexus reconciliati pignus animi conuiuio quoq; interfui. Si credidiſti mihi: abſolutus ſum: ſi pepciſti: dimiſſus: uel iudiciū tuū ſerua. Quid hac proxima nocte qua digreſſus ſum a mēſa tua feci? quod nouū facinus delatū ad te mutauit animū tuū: graui ſopore acquieſcebā cū me malis indormientē meis inimici uincēdo excitarunt. Vnde & parricidæ & proditori tam alti qes ſomni. Scelerati cōſciētia obſtrepēte cū dormire non poſſunt: agitant eos furiæ non citato modo: ſed & conſumato parricidio. At mihi ſecuritatē primū inocentia mea: deinde dextera tua obtulerant. non timui ne plus alienæ crudelitati apud te liceret: q̃ clemētiæ tuæ. Sed ne te mihi credidiſſe pœniteat: res ad me præferebatur a puero: q̃ nõ teſtē non pignus indicii exhibere poterat: ipleturus oēs metu ſi cœpiſſet audiri. Amatoris & ſcorti iurgio iterponi aures meas credidi iſœlix: & fidē eius ſuſpectā habui: quod non ipſe deferret: ſed fratrē potius ſubornaret. Timui ne negaret mandaſſe ſe Ceballino: & ego uiderer multis amicoꝝ regis fuiſſe piculi cauſa. Sic quoq; cū læſerim: neminē iueni: q̃ mallet perire me q̃ icolumē eē. Quid inimicitiaꝝ creditis accepturum fuiſſe: ſi iſontes laceſſiſſem? At enim Dymnus ſe occidit: Num igit factuꝝ eū diuinare potui? minime. Ita quod ſolū indicii fidē fecit: id me cum a Ceballino iterpolatus ſum mouere non poterat. At hercule ſi conſcius Dymno tanti ſceleris fuiſſem: biduo illo proditos eē nos diſſimulare non debui. Ceballinus ipſe tolli de medio nullo negocio potuit. Deinde poſt delatū idiciū: qd opperiturus erā. Cubiculū regis ſolus intraui ferro quidē cinctus. Cur diſtuli facinus? An ſine Dymno non ſum auſus. Ille igit princeps coniurationis fuit. Sub illius umbra philotas latebā: q regnū macedonū affecto. Et quis e uobis corruptus eſt donis: quē ducē: quē præfectum impenſius colui? Mihi quidē obiicitur: quod ſocietatem patrii ſermonis aſperner quod macedonū mores faſtidiam. Sic ego imperio quod dedignor imineo. iampridem natiuus ille ſermo cōmercio aliaꝝ gentium exoluit. tam uictoribus: q̃ uictis peregrina lingua diſcēda ē. Non me hercule iſta me magis lædunt: q̃ amyntas perdicæ filius inſidiatus eſt regi: cum quo quod amicitia fuerit mihi: non recuſo defendere: ſi fratrē regis nõ oportuit diligi a nobis. Sin autem in illo fortunæ gradu poſitum et uenerari neceſſe erat: utrū quæſo quod non diuinaui reus ſum? An impiorum amicis iſontibus quoq; moriendū eſt. Quod ſi equū ē: cur tam diu uiuo: ſi iniuſtum: cur nunc demū occidor: at eni ſcripſi: miſereri me eorum: quibus uiuendum eſſet ſub eo qui ſe iouis filium crederet. Fides amicitiæ: ueri conſilii periculoſa libertas me decipiſtis: uos quæ ſentiebā: ne reticerem: impuliſtis: ſcripſiſſe me hoc fateor regi: non de rege: non enim faciebam inuidiā

Scelerati cōſciētia obſtrepē te agitāt a furis.

ſed pro eo timebã. Dignior mihi alexander uidebatur: qui iouis ſtirpẽ tacitus agno/
ſceret: q̃ q̃ pdicatione iactaret. Sed quoniã oraculi fides certa ẽ: ſit deus cauſæ meæ te/
ſtis. Retinete me in uinculis: dũ conſulitur admodũ archanũ & occultũ ſcelus. Inte/
rim q̃ regẽ noſtrũ dignatus eſt filiũ: neminem eorum qui ſtirpi ſuæ inſidiati ſunt late/
re patiet. Si certiora oraculis creditis eſſe tormẽta: ne hanc q̃dem exhibendæ ueritati/
tis fidẽ deprecor. Solẽt rei capitis adhibere uobis parẽtes. Duos fratres ego nup amiſi
patrem nec oſtendere poſſum: nec inuocare audeo: cũ & ipſe tanti criminis reus ſit.
Parũ eſt enim tot modo liberoꝝ parentẽ in unico filio acquieſcentẽ eo quoq; orbari:
ni ipſe in rogũ meũ iponitur. Ego chariſſime pater & propter me morieris & mecum.
Ego tibi uitã adimo: ego ſenectutẽ tuã extinguo. Quid enim me procreabas iſœlicẽ
aduerſantibus diis: an ut hos ex me fructus perciperes: q̃ te manet? Neſcio adoleſcen/
tia mea miſerior ſit: an ſenectus tua. Ego in ipſo robore ætatis eripior: tibi carnifex ſpi/
ritum adimet: quẽ ſi fortuna expectare uoluiſſet: natura poſcebat. Admonuit me pa/
tris mei mentio: q̃ timide & cunctanter: quæ ceballinus detulerat ad me: idicare de/
buerim. Parmenio. n. cum audiſſet uenenũ a Philippo medico regi parari: deterrere
eũ uoluit epiſtola ſcripta: quo minus medicamentũ biberet: quod medicus dare con/
ſtituerat. Num creditũ ẽ patri meo? Num ullam auctoritatẽ eius litteræ habuerũt?
Ego ipſe quotiẽs quæ audieram detuli: cũ ludibrio credulitatis repulſus ſum. Si & cũ
idicamus inuiſi: & cum tacemus ſuſpecti ſumus: quid facere nos oportet? Cũq; unus
e circunſtantiũ turba exclamaſſet: benemeritis non licuiſſe iſidiari: Philotas recte in/
quit q̃ſq̃s es dicis. Itaq; ſi iſidiatus ſum pœnã non depræcor: & finẽ facio dicẽdi: quo/
niã ultima uerba grauia ſunt uiſa auribus ueſtris. Abducitur deide ab iis: q̃ cuſtodie/
bant eũ. Erat iter duces manu ſtrenuus Bellon q̃dam pacis artiũ & ciuilis habitus ru/
dis uetus miles ab humili ordie ad eũ gradũ: i quo tunc erat promotus: q̃ tacentibus
cæteris ſtolida audacia ferox admonere eos cœpit: quotiens q̃ſq; diuerſoriis: quæ oc/
cupaſſent: perturbatus eẽt: ut purgamẽta hoꝝ philotæ reciperet eo: unde cõmilito/
nes expuliſſent: auro argẽtoq; uehicula eius onuſta totis uicis ſtetiſſe: at ne i uicinia q̃/
dem diuerſorii quẽq̃ cõmilitonũ retẽtum eẽ: ſed p diſpoſitos: quos ſupra ſomnũ ha/
bebat oẽs procul relegatos: ne fremitu ullo murmurantiũ iter ſe ſiletio uerius: q̃ ſom
no excitaret. Ludibrio eius fuiſſe ruſticos hoies phrygaſq; & paphlagonas appella/
tos: q̃ non erubeſceret macedo natus hoies linguæ ſuæ p iterprete audire. Cũ Hãmo/
nem conſuli uellet: eũdẽ Iouis arguiſſe mẽdacium Alexandrũ filiũ agnoſcẽtis: ſcili/
cet ueritũ ne inuidioſum eẽt: quod dii offerrẽt. Cum iſidiaret capiti regis & amici non
conſuluiſſe eũ Iouẽ: Nunc ad oraculũ mittere: dum pater eius ſollicitet: q̃ p̃ſit i me/
dia: & pecunia: quæ eius cuſtodiæ cõmiſſa ſit: pditos hoies ad ſocietatẽ ſceleris ipel/
lat. Ipſos miſſuros ad oraculũ: q̃ Iouẽ iterrogẽt: nõ quod ex rege cognouerit: ſed qui
gratias agant: q̃ uota pro icolumitate regis optimi: ꝓſoluat. Tum uero uniuerſa cõcio
acceſa ẽ: & a corporis cuſtodibus initium factũ clamantiũ: diſcerpẽdũ eẽ parricidã
manibus eoꝝ. Id q̃dẽ philotas: q̃ grauiora ſupplicia metueret: haud ſane iniquo aio
audiebat. Rex i concionẽ reuerſus: ſiue ut in cuſtodia quoq; torqueret: ſiue ut diligen
tius cũcta cognoſceret: conciliũ i poſterũ diẽ diſtulit: q̃q̃ in ueſperam iclinabat dies:
tamẽ amicos conuocari iubet: & cæteris q̃dẽ placebat Macedonũ more obrui ſaxis.
Epheſtion aũt & Craterus & Cenus tormẽtis ueritatẽ exprimẽdam eẽ dixerũt: & illi
quoq;: q̃ aliud ſuaſerant: in hoꝝ ſententiam tranſeunt. Conſilio ergo dimiſſo Epheſtiõ
cũ Cratero & Ceno ad quæſtionẽ de philota habendã conſurgũt. Rex Cratero accer/

Bellonis ſtolida audacia

Variæ ſñiæ de philota

sito: & sermone habito: cuius summa nō edita est: ĩ intimā diuersorii partē secessit: & remotis arbitris ĩ multam noctem qstionis expectauit aduentū. Tortores ĩ cōspectu Philotæ oĩa crudelitatis tormēta pponūt. Et ille ultro: qd cessatis ĩqt regis inimicum ĩterfectorem cōfitentē occidere? qd qstione opus ē? cogitaui: uolui. Craterus exigere ut quæ cōfiteret̄: ĩ tormentis quoq; diceret. Dum corripit̄ & dū obligant̄ oculi: dum uestis exuit̄: gentium iura deos patrios ne qcq̄ apud surdas aures inuocabat. Per ultimos deide cruciatus: utpote & damnatus & inimicis ĩ gratiam regis torquentibus lacerat̄. Ac primo qq̄ hic ignis: illic uerbera iam nō ad qstionem: sed ad pœnā ĩgerebant: nō uocē mō: sed ēt gemitus habuit ĩ ptāte. Sed posteaq̄ ĩtumescens corpus ulceribus flagello rictus nudis ossibus ĩcussos ferre non poterat: si tormētis adhibituri modū eēt: dictuꝝ se quæ scire expectarēt pollicet̄. Sed finē quōni fore: iurare eos per Alexādri salutem uolebat: remoueriq; tortores. Et utroq; ĩpetrato: Cratero inquit: dic qd me uelis dicere. Illo ĩdignāte ludificari eū: rursusq; renouāte tortores: tēpus petere cœpit: dum recipet spiritū: cuncta quæ sciret indicaturus. Interim eqtes nobilissimus qsq; & ii maxime: q Parmenionem propiqua cognatiōe contīgebant: posteaq̄ Philotam torqueri fama uulgauerat: legē macedonū ueriti: qua cautū erat: ut ppiqui eoꝝ: q regi ĩsidiati erāt cū ipsis necarent̄: alii se ĩterficiūt: alii ĩ deuios montes uastasq; solitudines fugiunt: ĩgenti p tota castra terrore diffuso: donec rex tumultu cognito legem se supplicii coniunctis sontiū remittere edixit. Philotas uero ne an mēdacio liberare se a cruciatu uoluerit: anceps cōiectura est: quoniā & uera cōfessis: & falsa dicētibus idē doloris finis ostēdit̄. Cæteꝝ pater ĩqt meus Egiloco: quā familiariter usus sit: nō ignoratis. Illū dico Egilocū: q ĩ acie cecidit: oĩum maloꝝ nobis causa fuit. Nam cū primū iouis filius se salutari iussit rex: id ĩdigne ferens ille: hunc igit̄ regem agnoscimus ĩqt: q Philippum dedignat̄ patrem? Actum est nobis: si ista perpeti possumus. Non homines solum: sed etiam deos dispicit: q postulat deus credi. Amisimus Alexandrum. Amisimus regem: ĩcidimus ĩ superbiam: nec diis: qbus se exæquat: nec hoibus qbus se eximit tollerabilem. Nostro ne sanguie se iactāt deum: q nos fastidiat qui grauetur mortalium adire concilium? Credite mihi: & nos si uiri sumus: a diis adoptabimur. Quis proauum eius alexandrum: qs deide Archelaum: qs perdicam occisos ultus ē? hic qdem ĩterfectoribus patris ignouit. Hæc Egilocus dixit supra cœnam: & postera die pria luce a patre accersor. Tristis erat: & me mœstum uidebat: audieramus enim quæ sollicitudinem ĩcuterent. Itaq; ut experiremur: utrum ne uino grauatus effudisset illa: an altiore cōcepta cōsilio: accersiri eum placuit ac uenire. Eodemq; sermone ultro petito adiecit: se siue auderemus duces esse: proximas a nobis partes uidicaturum: siue deesset aīus cōsilium silentio esse tecturum. Parmenioni uiuo adhuc Dario item pestiua res uidebatur: nō.n. sibi: sed hosti esse occisuros Alexandrum. Dario uero sublato pmium regis occisi Asiam & totum orientem interfectoribus esse cessuꝝ. Approbatoq; consilio: in hæc fides data est & accepta. Quod ad Dymnū pertinet nihil scio: & hæc confessus intelligo non prodesse mihi: quod prorsus sceleris expers sum Illi rursus tormentis admotis: cum ipsis quoq; hastis os oculosq; eius euerberarent: ut hoc quoq; crimen cōfiteret̄ expressere. Exigentibus deinde ut ordinē cogitati sceleris exponeret: cum diu bactra retentura regē uideret̄: timuisse respondit: ne pater. lxx. natus annos tanti exercitus dux: tantæ pecuniæ custos iterim extigueret̄: ipsiq; ĩspoliato tantis uiribus occidendi regis causa nō esset: festinasse ergo se: dum pmium haberet ĩ manibus. Repræsentasse consilium: cuius patrem fuisse auctorem nisi crederent: tor/

Philotæ tormenta pponunt

Propinq parmenionis alii se iterfici unt: alii fugiunt.

Egilocus

menta q̄q̄ tollerare nō posset: tamen non recusare. Illi collocuti satis quæsitum uideri ad regem reuertunt̄: qui postero die & quæ confessus erat philotas recitari: & ipsum quia ingredi non poterat iussit afferri: omnia agnoscente eodem. Demetrius: qui proximi sceleris particeps esse arguebat̄ producit̄: multa affirmatione animiq; pariter constantia & uultu abnuens quicq̄ sibi in regem cogitatum esse. Tormēta etiam deposcebat in semetipsum: tū philotas circūlatis oculis: ut incideret in Calin quendā haud ꝓcul stantē: propius eum iussit accedere: illo perturbato & recusanti transire ad eū: patieris inquit Demetrium mentiri: rursusq; me excruciari? Calin uox sanguisq; defecerant: & macedones philotam inquinare inoxios uelle suspicabant̄: quia nec a Nicomacho: nec ab ipso philota: cum torqueret̄ nominatus esset adolescēs: q̄ ut præfectos regis circunstantes se uidit: Demetriū & semetipsum id facinus cogitasse cōfessus est. Omnes ergo a Nicomacho nominatos more patrio dato signo saxis obruerunt. Magno non mō salutis: sed etiam uitæ periculo liberatus erat alexāder: qppe Armenio & philotas pricipes amicoꝝ: nisi palam sontes sine idignatione totius exercitus nō potuissent damnari: itaq; anceps quæstio fuit: dum īficiatus est facinus: crudeliter torqueri uidebat̄. Post confessionem etiam neq; Philotas amicoꝝ misericordiā meruit.

Coniurati saxis obruti sunt.

Q. CVRTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER SEXTVS.

Philotæ mortis dolor.

PHILOTAM Sicut recentib⁹ sceleris eius uestigiis iure affectū: supplicio cēsuerāt milites: ita posteaq̄ desierat ēe quē odissent: īuidia ī misericordiā uertit̄. Mouerat & claritas iuuenis: & patris ei⁹ senect⁹ atq; orbitas. Prim⁹ aliā apuerat regi: oīum periculoꝝ eius particeps semp alteꝝ acie cornu defenderat. Philippo quoq; ante oēs amicus: & ipsi alexādro tā fidus: ut occidēdi attalum nō alio ministro uti mallet. Hoꝝ cogitatio subibat exercitū: seditiosæq; uoces referebant̄ ad regē: qs ille haud sane motus satisq; prudēs otii uitia negotio discuti: edixit: ut oēs ī uestibulo regiæ ꝑsto adforent: quos ubi frequētes adesse cognouit: ī concionē ꝓcessit: haud dubie ex cōposito affarios postulare cœpit: ut licestes alexander: q̄ multo anteq̄ philotas regē uoluisset occidere: exhiberet̄: a duob⁹ īdicib⁹ sicut supra diximus delatus: tertiū iā ānū custodiebat̄ ī uiculis. Eūde ī philippi quoq; cædē coniurasse cū pausania ꝑ cōpertto fuit: sed qa prim⁹ alexandrū regē salutauerat supplicio magisq̄ crimini fuerat exept⁹. Tum quoq; antipatri soceri eius præces iustam regis iram morabant̄. Cæteꝝ recadit soporatus dolor: qppe ueteris ꝑiculi memoriam præsentis cura renouabat. Igit alexander ex custodia educit̄: iussusq; dicere q̄q̄ toto triēnio meditatus erat defensionē: tamen hæsitans & trepidus pauca ex iis quæ composuerat ꝓtulit: ad ultimū non memoria solū: sed ēt mēs eū destituit. Nulli erat dubium: qn trepidatio cōsciētiæ īdiciū eēt: non memoriæ uiciū. Itaq; ex iis q proxime astiterant obluctantē adhuc obliuioni lanceis confoderūt: cuius corpore sublato rex ītroduci iussit amyntam & Symmanā: polemon uero minimus ex fratribus: cum philotam torqueri comperisset: profugerat. Omnium philotæ amicorum hi charissimi fuerant ad magna & honorata mynisteria illius maxime suffragatione producti: memineratq; rex summo studio ab eo conciliatos sibi. Nec dubitabat huius quoq; ultimi consilii fuisse participes. Igitur olim sibi suspectos matris suæ litteris: quibus esset admonitus: ut ab his salutem suam tuere

Licestes alexan. ex custodia educitur.

Licestes alex. occiditur.

tur: cæterum se inuitum deteriora credente: nunc manifestis indiciis uictum iussisse uinciri. Nam pridie q̄ detegeret philotæ scelus: quin in secreto cum ipso fuissent non posse dubitari. Fratrē uero qui ꝓfugerit: cum philotas torqueretur: aperuisse fugæ causam. Nuper præter consuetudinem officii spe amotis longius cæteris admouisse semetipsos lateri suo nulla probabili causa: seq̄ mirantem non uice sua tali fungerent officio: ex ipsa trepidatione eorum perterritū strenue ad armigeros: qui proxime sequebant: recessisse. Ad hoc accedere quod cum Antiphatenes scriba equitum Amyntæ denuntiasset: pridie q̄ philotæ scelus depræhensum eēt ut ex suis equis more solito daret iis: qui amisissent suos: superbe respondisse: nisi incœpto desisteret: breui scituꝝ quis ipse eēt. Iam linguæ uiolētiam temeritatēq; uerboꝝ: quæ i semetipsum iacularet nihil aliud eē q̄ scelesti animi īdicē ac testem: quæ si uera eent: idē meruisse eos: quod philotā. Si falsa exigere ipm̄ ut refellant.

Antiphatenes scriba equitū

Product⁹ deinde Antiphatenes de equis nō traditis & adiectis et minis superbe responsis īsimulat. Inde captus Amyntas facta dicendi potestate: nihil inquit interest regis: peto ut dum dico uinculis liberer.

Amyntas capitur.

Rex solui utrunq; iubet: desideranti q; Amyntæ ut habitus quoq; redderet armigeri lanceam dari iussit: q̄ ut leua compræhendit euitato eo loco: in quo Alexandri corpus paulo ante iacuerat. Qualiscunq; īquit exitus nos manet Rex: confitemur prosperum: tibi debituros: tristiorē fortunæ imputaturos. Sine præiudicio dicimus cam: liberis corporibus animisq; habitū ēt in quo te comitari solemus: reddidisti. Causam non possum⁹: fortunam timere desinemus.

Amyntas p se cām dicit.

Te quæso: permittas mihi id primum defendere: qd a te ultimū obiectum est. Nos rex sermonis aduersus maiestatē tuam habiti nullius conscii sumus nobis. Dicerē iam pridē uicisse te inuidiā: nisi piculū eēt: ne alia maligne dicta crederes blanda oratiōe purgari. Cæteꝝ etiā si militis tui uel in agmine deficientis & fatigati: uel in acie periclitantis: uel in tabernaculo ægri & uulnera curantis: aliqua uox aspior a te eēt accepta: merueramus fortibus factis: ut malles ea tēpori nostro īputare: q̄ aīo: cum quid accidit tristius oēs rei sunt. Corporibus nostris: q̄ utiq; non odimus: infestas admouemus manus. Parentes liberis si occurrāt: & ingrati & inuisi sūt. Contra cū donis honoramur cū præmiis onusti reuertimur: qs ferre nos pōt? qs illā animoꝝ alacritatem cōtinere militantiū? nec indignatio: nec lætitia moderata est. Ad oēs affectus īpetu rapimur. Vituperamus: laudamus: miseremur: irascimur. Vtcūq; præsens mouit affectio: modo indiā adire & oceanū libet: modo cōiugū & liberorum patriæq; memoria occurrit. Sed has cogitatiōes: has inter se colloquētiū uoces signū tuba datū finit. In suos ordines quisq; currimus: & qcqd iraꝝ in tabernaculo cōceptū est: in hostiū effundit capita. Vtinā philotas quoq; intra uerba peccasset.

Ad oēs affectus impetu rapimur.

Proinde ad id reuertar: ꝓpter quod rei sumus. Amicitiā quæ nobis cū philota fuit: adeo non eo inficias: ut expetisse quoq; nos: magnosq; ex ea fructus pcepisse confitear. An uero parmenionis quē tibi ꝓximū esse uoluisti: filiū: oēs pœne amicos tuos dignatiōe uincentē cultū a nobis eē miraris? Tu hercule si ueꝝ audire uis rex: huius nobis periculi cā es. Quis.n. ali⁹ efficit: ut ad philotam decurrerēt: q placere uellēt tibi? Ab illo traditi ad hūc gradū amicitiæ tuæ ascēdimus. Is apud te fuit: cuius gratiā expetere: & irā timere possem⁹. Si nō ꝓpemodū tuo uerberatu ei oēs te ꝑtereunte iurauimus: eosdē nos inimicos amicosq; habituros eē quos tu hēs: hoc sacrameto pietatis obstricti aduersaremur. s. quē tum oibus pferebas. Igit si hoc crimē est: tu paucos inocentes habes: imo hercule neminē. Oēs.n. philotæ amici eē uoluerūt: sed totidē: quot uolebāt eē nō poterant. Ita si a cōsciis amicos nō diuidis: nec ab amicis qdē separabis illos q idem esse uo

luerũt. Quod igit᷑ cõſcietiæ affert᷑ indiciũ: ut opinor qa pridie familiariter & ſine ar/
bitris locut⁹ ẽ nobiſcũ. At ego purgare nõ poſſem: ſi pridie qcq̃ ex uetere uita ac mor
mutaſſem. Nũc uero ſi ut oĩbus dieb⁹ illo quoq; q̃ ſuſpectus ẽ: fecimus: cõſuetudo di
luet crimẽ. Sed equos antiphani nõ dedimus: & pridie q̃ philotas detect⁹ ẽ: hæc mi/
hi cũ Antiphane rex erat: q ſi nos ſuſpectos facere uult: qd illo die equos nõ dedimus:
ſemetipſũ: qd eos deſiderauerit: purgare nõ poterit. Anceps. n. crimẽ ẽ iter retinetem
& exigete: niſi qd melior ẽ cã ſuũ nõ tradetis: q̃ poſcetis alienũ. Cæterũ rex equos dece
habui: eqs Antiphanes octo iã diſtribuerat iis: q amiſerãt ſuos. Oĩno duos ipſe habe
bam quos cũ uellet abducere hõ ſupbiſſim⁹ certe iniquiſſimo: niſi pedes militare uellẽ
retinere cogebar. Nec inficias eo liberi hoĩs aio locutũ eſſe me cũ ignauiſſimo: & hoc
nnũ militiæ ſuæ uſurpãt: ut alienos equos pugnaturis diſtribuat. Huc. n. maloꝝ uetũ
ẽ: ut uerba mea eodẽ tpe & Alexãdro excuſem & Antiphani. At Hercule mr̃ de nobis
inimicis tuis ſcripſit. Vtinã prudẽtius cẽt ſolicita pro filio: & nõ inanes quoq; ſpecies
anxio aĩo figuraret. Quare. n. nõ aſcribit metus ſui cãm? Deniq; nõ oſtẽdit auctorẽ:
quo facto dictoue noſtro mota tam trepidas tibi lr̃as ſcripſit? O miſerã conditionem
meã: qa forſitan nõ piculoſius eſt tacere q̃ dicere. Sed utcũq; ceſſura res eſt: malo tibi
defenſionẽ meã diſplicere: q̃ cãm. Agnoſces aũt quæ dicturus ſum: qppe meminiſti:
cum me ad pducendos macedonia milites mitteres dixiſſe te multos integros iuuenes
in domo tuæ matris abſcondi: præcepiſti igit᷑ mihi: ne quẽ præter te intuerer: ſed de/
trectantes militiam pducerem ad te. Quod equidẽ feci: & liberius: q̃ expediebat mi/
hi executus ſum iperium tuũ. Gorgian & Hegateum & Gorgatan: quoꝝ bona ope/
ra uteris inde pduxi. Quid igit᷑ iniquius eſt q̃ me: qui ſi tibi non paruiſſem: iure datu
rus fui pœnas: nunc pire qa parui? Neq;. n. ulla alia matri tuæ pſequendi nos cauſa eſt
q̃ quod utilitatẽ tuam muliebri præpoſuimus gratiæ. Vi. m macedonum peditum &
dc. equites adduxi: quoꝝ pars ſecutura me non erat ſi militiam detrectantibus indul
gere uoluiſſem. Sequit᷑ ergo: ut qa illa pp hanc cãm iraſcit᷑ nobis tu mitiges matrem:
qui iræ eius nos obtuliſti. dum hæc Amyntas agit: forte ſupuenerũt: qui fratrem eius
Polemonem: de quo ante eſt dictum: fugientem conſecuti uinctũ reducebant. Infeſta
cocio uix ihiberi potuit: qn ptin⁹ ſuo more ſaxa in eum iaceret. Atq; ille ſane interrit⁹
nihil iqt p me depcor: mõ ne fratrũ inocẽtiæ fuga iputet᷑ mea. Hæc ſi defendi nõ põt
meũ crimen ſit. Hoꝝ ob id ipm melior eſt cã: qd ego q pfugi ſuſpectus ſum. At hæc

polemon captⁱ in cõcionẽ perducitur.

elocuto uniuerſa cõcio aſſenſa ẽ. Lachrymæ deide oĩbus manare cœperũt: adeo i con
trarium repente mutatis: ut ſolum p eo eſſet: qd maxime læſerat. Iuuenis erat primo
ætatis flore pubeſcens: quem iter eqtes tormentis Philotæ conturbatos alienus terror
abſtulerat. Deſertũ. n. a comitibus & hæſitante inter reuertendi fugiendiq; conſilium
q ſecuti erãt occupauerunt. Is tum flere cœpit: & os ſuũ cõuerberare mœſtus non ſuã
uicẽ: ſed pp ipſam periclitãtiũ fratrũ. Mouerat q; iã regem non cocionem mõ: ſed un⁹
erat iplacabilis frater: q terribili uultu ituens eum. Tum ait demẽs lachrymare debue
ras: quũ equo calcaria ſubderes fratrũ deſertor & deſertoꝝ comes. Miſer quo & unde
fugiebas? Effeciſti ut reus capitis accuſatoris uterer uerbis. Illẽ peccaſſe ſe: ſed graui⁹
in frẽs: q̃ i ſemetipſum fatebat᷑. Tũ uero neq; lachrymis neq; acclamationib⁹: quib⁹
ſtudia ſua multitudo pfitet᷑ tẽperauerunt. Vna uox erat pari emiſſa cõſenſu: ut iſon/
tib⁹ & fortib⁹ uiris pceret: amici quoq; data miſericordiæ occaſiõe cõſurgũt: flẽteſq;
regẽ depcant᷑. Ille ſilentio fcõ: & ipſe inqt Amyntã mea ſnĩa freſq; eius abſoluo. Vos
aũt iuuenes malo beneficii mei obliuiſci: q̃ piculi ueſtri meminiſſe. Eadẽ fide redite

Alexan. Amyntæ ac eius fratribus ignouit.

gratiam mecū: qua ipse uobiscū reuertor. Nisi quæ delata eēnt excussissem ualde: dis/
simulatio mea superare potuisset. Sed satius est purgatos eē: q̄ suspectos. Cogitate ne
minē absolui posse: nisi q̄ dixerit cām. Tu Amynta ignosce fratri tuo: erit hoc simpli/
citer ēt recōciliati animi tui pignus. Cocione deide dimissa. Polydamāta uocari iubet.
Longe acceptissimus Parmenioni erat: proximus lateri in acie stare solitus. Et q̄q̄ con
scientia fretus in regiā uenerat: tamē ut iussus est: fratres suos exhibere admodū iuue
nes & regi ignotos ob ætatē fiducia in sollicitudinē uersa trepidare cœpit: sæpius quæ
nocere possent: q̄ qb⁹ eluderet reputās. Iā armigeri qb⁹ iperatū erat ꝑduxerant eos:
quū exāguē metu polydamāta ꝓpius accedere iubet. Submotis oībusq; scelere iquit
parmenionis oēs pariter appetiti sumus. Maxime ego ac tu: quos amicitiæ spē fefellit
ad quē ꝑsequēdū puniēdūq; uide q̄tū fidei tuæ credā: te ministro uti statui. Obsides:
dū hoc pagis erūt fratres tui: proficiscere in mediā & ad ꝑfectos meos litteras scriptas Polyda
manu mea perfer. Velocitate opus est: qua celeritatē famæ antecedas. Noctu perue/ mas ad P
nire illuc te uolo: postero die quæ scripta erūt exequi. Ad parmeniona quoq; epistolas menione
feres: unā a me: alterā philotæ noīe scriptā. Signū ānuli eius in mea potestate ē. Si pa in mediā
ter credit a filio ipressum: quū te uiderit nihil metuet: polydamas tanto liberatus me/ mittitur.
tu ipensius ēt: q̄ exigebat ꝑmittit operā. Collaudatusq; & præmiis oneratus: deposita
ueste: quā habebat: arabica induit. Duo arabes: quoꝝ interim coniuges ac liberi uin/
culū fidei obsides apud regē erant: dati comites: per deserta etiā ob siccitatē loca came
lis. xi. die: quo destinauerat pueniunt. Et prius q̄ ipsius nūtiaret aduentus: rursus po/
lydamas uestē macedonicā sumit: & in tabernaculū Cleandri (ꝑtor hic regius erat)
quarta uigilia puenit. Redditis deinde litteris constituerunt prīa luce ad parmenionē
coire. Nāq; cæteris quoq; litteras regis attulerat: Iā ad eū uēturi erant: cū parmenioni
polydamanta uenisse nūtiauerūt: q dū lætat aduentu amici simulq; noscēdi: quæ rex
ageret auidus (qppe longo interuallo nullā ab eo epistolā accepat) Polydamāta reqri
iubet. Diuersoria regionis illius magnos recessus habent: amœnosq; nemoribus ma/
nu cōsitis. Et præcipue regū satraparūq; uoluptas erat. Spatiabat in nemore Parme/
nion medius inter duces: quibus erat iperatū litteris regis: ut occideret. Agendæ āt rei
constituerāt tēpus: cū Parmenion a polydamante litteras traditas legere cœpisset: po Polyda
lydamas procul ueniens: ut a parmenione conspectus uultu læticiæ speciē præferēte mas red/
ad complectēdū eū cucurrit: mutuaq; gratulatione functi: polydamas epistolā a rege dit lrās ꝑ
scriptam ei tradidit. Parmenion uinculū epistolæ solués: qdnā rex ageret requirebat menioni.
Ille ex ipsis litteris cogniturū esse respondit. Quibus parmenion lectis: rex inquit expe
ditionē parat in Aracosios. Strenuū hoiem & nunq̄ cessantē. Sed temp⁹ saluti suæ tā
ta iam parta gloria parcere. Alterā deinde epistolā philotæ noīe scriptā lætus: quod ex
uultu notari poterat: legebat. Tū eius latus gladio haurit Cleāder: deinde iugulum fe Parmeni
rit: cæteri exanimū quoq; confodiūt. Et armigeri qui aditu nemoris astiterāt: cognita on occidi
cæde cuius causa ignorabat: in castra pueniūt: & tumultuoso nūtio milites cōcitant. tur.
Illi armati ad nemus: in quo ppetrata cædes erat coeūt: & ni polydamas cæteriq; eius/
dē noxæ participes dedant: murū circūdatū nemori euersuros denūtiant: oīumq; san
guine duci parētaturos. Cleāder priores eoꝝ itromitti iubet: litterasq; regis scriptas ad
milites recitat: quib⁹ insidiæ parmenionis in regē: ꝑcesq; ut ipm uidicarēt cōtinebāt.
Igit cognita regis uoluntate: nec qdem indignatio: sed tamen seditio cōpressa ē. Dila
psis plurib⁹ pauci remāserūt: q̄ saltē ut corp⁹ ipsi⁹ sepelire pmitteret: pcabāt. Diu id
ne gatū ē Cleādri metu: ne offenderet regē. Pertinaci⁹ deide ꝑcātib⁹ materiē cōster

Caput parmenionis ad alexā. delatum.

nationis subtrahendam ratus: capite deciso truncum humare permisit. Ad regem caput missum est. Hic exitus Parmeniōis fuit militiæ domiq; clari uiri. Multa sine rege prospere: Rex sine illo nihil magnæ rei gesserat. Fœlicissimo regi & omnia ad fortunæ suæ exigenti modum satisfecit. lxx. natus annos iuuenis ducis & sæpe etiam gregarii militis munera explicuit. Acer consilio: manu strenuus: charus principibus: uulgo militum acceptior. Hæc impulerint illum ad regni cupiditatem: an tantum suspectū fecerint: ambigi potest. Quare philotas ultimis cruciatibus uictus uera ne dixerit: quę facta probari non poterant: an falsis tormentorum petierit finem: re quoq; recenti cū magis posset liquere: dubitatum est. Alexander quos mortem Parmenionis conquestos esse compererat: separandos a cætero exercitu ratus: in unam cohortem secreuit:

Leonida.

ducemq; his Leonidam dedit: & ipsum Parmenioni quondā intima familiaritate coniunctum. Fere iidem erant: quos alioquin rex habuerat inuisos. Nam cū experiri uellet militum animos: admonuit qui litteras in macedoniam ad suos scripsisset: iis quos ipse mittebat perlaturis cum fide traderet: simpliciter ad necessarios suos quisq; scripserat: quæ sentiebat. Aliis grauis erat: plærisq; non ingrata militia. Ita & agentiū gratias: & quærentium litteræ exceptæ sunt. Et qui forte tædium laboris per litteras erant quæsti: hanc seorsum cohortem a cæteris tendere ignominiæ causa iubet: fortitudine usurus in bello: libertatem linguæ ab auribus credulis remoturus. & consilium temerarium forsitan (quippe fortissimi iuuenes contumeliis irritati erant) sicut omnia alia fœlicitas regis excepit. Nihil illis ad bella promptius fuit. Incitabat uirtutem & ignominiæ demendæ cupido: & quia fortiora facta in paucis latere non poterant. His ita compositis Alexander Arianorum satrape constituto iter pronuntiari iubet i ariones:

In euergetas gentē exercitū ducit alexan.

quos iam tunc mutato nomine euergetas appellant. Ex quo frigore uictusq; penuria Cyri exercitum affectum: tectis & cōmeatibus iuuerant. Quintus dies erat ut in eam regionem peruenerat: cognoscit Satrabarzanem qui ad Bessum defecerat: cum equitum manu irrupisse rursus in alios. Itaq; Caucarum & Eriguū cum Artabazo & Andronico: & .vi. milibus græcorum peditum. dc. equites sequebantur. Ipse. lx. diebus gentem euergetarum ordinauit magna pecunia ob egregiam in Cyrum fidem donata. Relicto deinde qui iis præesset Amenide (scriba is Darii fuerat) Aracosios: quorū regio ad ponticum mare pertinet subegit. Ibi exercitum qui sub Parmenione fuerat occupauit. Sex milia macedonum erant: & .cc. nobiles: & .v. milia græcorum cum equitibus ducentis haud dubie robur omnium uirium regis. Aracosiis datus Memnō prætor. iiii. milibus peditum & .dc. equitibus in præsidium relictis. Ipse rex nationem ne finitimis quidem satis notam (quippe nullo cōmercio uolentem mutuos usus) cū exercitu intrauit. Paramedesidæ appellantur agreste hominum genus: & inter barbaros maxime inconditum: locorum asperitas hominum quoq; ingenia durauerat. Gelidissimum septentrionis axem ex magna parte spectant: bactrianis ad occidentē coniuncti sunt: Meridiana regio ad mare indicum uergit. Tuguria latere primo struunt. Et quia sterilis est terræ materię: in nudo etiam montis dorso usq; ad summū ædificiorum fastigium eodem laterculo utuntur. Cæterum structura latior ab imo paulatim incremento operis in arctius cogitur. Ad ultimum in carinæ maximæ modum coit. Ibi foramine relicto superne lumen accipiunt. Ad medium uites & arbores: si quæ in tanto terræ rigore durare potuerunt obruunt. Pœnitus hyeme defossæ latent. Cum niue discussa aperiri humus cœpit: cœlo soliq; redduntur. Cæterum adeo altæ niues præmunt terram gelu & perpetuo pœne rigore cōstrictæ ut ne hominum

Ameides darii scriba.

aracosios subegit alexan.

Menon prætor Aracosiis dat.

Paramedsidæ & eorū regio.

Niuis altitudo.

quidē feræue ullius uestigium extet. Obscura cœli uerius umbra q̄ lux nocti similis premit terrā: uix ut quæ prope sunt conspici possint. In hac tn̄ oīs hūani cultus sollicitudine destitutus exercitus qcquid malo℞ tolerari pōt ptulit: inopiā: frigus lassitudinē: desperationem. Multos exanimauit rigor isolitus niuis: multo℞ adussit pedes: plurimo℞ oculis pcipue pniciabilis fuit: fatigati qppe in ipso gelu deficiētia corpora sternebāt: ut qcūq; moueri desissent: uis frigoris ita astrigebat: ut rursus ad surgēdum coniti non possent. A cōmilitonibus torpētes excitabant. Neq; aliud remediū erat: q̄ ut igredi cogerent. Tū demū uitali calore moto mēbris aliqs redibat uigor. Si qui tuguria barbaro℞ adire potuerūt: celeriter refecti sunt. Sed tāta caligo erat: ut ædificia nulla alia res q̄ fumus ostēderet. Illi nunq̄ ante in terris suis aduena uiso: cū armatos repēte cōspicerēt: exanimati metu: quicqd ī tuguriis erat afferebāt: ut corporibus ipsorū pcerēt orātes. Rex agmē circuibat: pedes iacētes quosdā erigēs: & alios cū ægre sequerent: adminiculo corporis sui excipiēs. Nūc ad prima signa: nūc in mediū: nūc in ultimo agmine itineris multiplicato labore aderat. Tandē ad cultiora puentū loca est: cōmeatuq; largo recreatus exercitus simul: & q cōsequi nō poterāt: ī illa castra uenerūt. Inde agmē pcessit ad Caucasum mōtē: cuius dorsum Asiā ppetuo iugo diuidit hinc simul ūde: qd Ciliciā subit: illinc Caspiū fretū: & amnē Araxē: aliaq; regionis Scytiæ deserta spectat. Thaurus secūdæ magnitudinis mōs cōmittit Caucaso/a Cappadocia se attollēs Ciliciā pterit: Armeniæq; mōtibus iūgit. sic iter se tot iuga uelut serie coherētia ppetuū habēt dorsum: ex quo Asiæ oīa fere flumina: alia in rubrū: alia in Caspiū: alia in Hyrcanū & pōticū decidūt. xvii. die℞ spacio Caucasum supauit exercitus. Rupes in eo. x. in circuitu stadia cōplectit: qttuor ī altitudinē excedit: i qua uinctum Promethea fuisse antiqtas tradit. Condēdæ i radicibus mōtis urbi sedes electa est. vii. senio℞ macedonū & pterea militibus: quo℞ opa uti desisset: pmissum in nouā urbē cōsidere. Hāc quoq; Alexādriā incolæ appellauerūt. At Bessus Alexādri celeritate pterritus diis patriis sacrificio rite facto: sicut illis gētibus mos ē: cū amicis ducibusq; copia℞ iter epulas de bello cōsultabat. Graues mero suas uires extollere: hostiū nūc temeritatē: nūc paucitatē spernere icipiūt. Præcipue Bessus ferox uerbis: & parto p scelus regno supbus: ac uix potēs mētis dicere ordit. Secordia Darii creuisse hostiū famā. Occurrisse .n. in Ciliciæ angustissimis faucibus: cū retrocedēdo posset pducere icautos in loca naturæ situ munita: Aut tot fluminibus obiectis: tot montiū latebris: iter quas dephensus hostis: ne fugæ quidē nedū resistēdi occasionē fuerit habiturus. Sibi placere in Sogdianos recedere. Oxiū amnē uelut mu℞ obiectu℞ hosti: dum ex finitimis gētibus ualida auxilia cōcurrerēt. Vēturos aūt Chorasmios & Daces Sagasq; & Indos & ultra Tanaim amnē colētes Scythas: quo℞ neminē adeo humilē eē ut humeri eius nō possent macedōis militis uerticē æquare. Cōclamāt tumulenti unā hāc sniam salubrē eē: & Bessus circūferri merū largius iubet debellaturus sup mēsam Alexandrū. Erat in eo cōuiuio Cobares natione medus: sed magicæ artis (si modo ars est; nō uanissimi cuiusq; ludibriū) magis pfessione q̄ sciētia celeber: alioqn moderatus & pbus. Is cū pfatus eēt: scire seruo utilius parere dicto: q̄ afferre cōsilium: cum illos: qui pareāt: idē quod cæteros maneat qui uero suadeant propriū sibi periculū: poculū ēt: quod habeat in manu: tradidit: quo accepto Cobares: Natura inquit mortalium hoc quoq; noīe praua & sinistra dici pōt: quod in suo quisq; negocio hebetior ē q̄ in alieno. Turbida facta sunt consilia eorū: qui sibi suadent. Obstat metus: aliis cupiditas non nunq̄ naturalis eo℞ quæ cogitaueris amor. Nam in te supbia

Alexādri amor erga milites

caucasus mons.

Thaurus mons.

Caucasū suparunt macedones.

Ꝓmetheus uict9 in caucaso.

Alexandriā cōdidere macedones ī radicibus caucasi.

Bessus inter epulas d bello cōsultabat.

Cobares magicæ artis celeber.

Cobaris cōsilium In suo qs q; negocio hebetior est q̄ in alieno

canem timidũ uehemẽtius latrare: q̃ mordere. Nobilis equ9 umbra uirgæ regi põt; ignauus ne calcari qdẽ.

Cobares ad Alex. trãsfugit

Bessum. viii. M. bactriãorũ liquerunt.

Fames alex. exercitum inuasit.

Syros bactriãæ terræ nã.

Campos transeuntes sidera noctu obseruãt ut nautæ.

Bactra opp.

Parapãis mons

Obactrus flu. a quo urbs & regio dicit'.

Pelopõnesiũ laconumq; defectio.

non cadit. Exptus es utruq; quod ipse reppereris: aut solũ aut optimum ducere. Magnũ onus sustines: capite regũ insigne. Hoc aũt moderate ptredum ẽ: aut qd' abominor in te ruet. Cõsilio nõ impetu opus ẽ. Adiicit deinde quod apud Bactrianos uulgo usurpabãt. Canẽ timidũ uehemẽtius latrare: q̃ mordere. Altissima quæq; flumina minimo sono labi. Quæ inserui: ut qualiscũq; iter barbaros potuit eẽ prudẽtia traderet. In his audiẽtium expectatiõnẽ sui spem dederat. Tum consiliũ apit: utilius Besso q̃ gratius. in uestibulo inqt regiæ tuæ uelocissimus cõstat rex. Ante ille agmẽ q̃ tu mẽsam istã mouebit. Nũc ab Tanai exercitũ accirasses: & armis flumĩa opponẽs. Scilicet q̃ tu fugiturus es: hos seq nõ pot. Iter utriq; cõmune ẽ: uictori tutius. Licet strenuũ metũ putes eẽ uelocior tñ spes est. Quin ualidioris occupas gratiam dedisq; te. Vtcũq; cesserit meliorẽ fortunã deditus q̃ hostis habiturus. Alienũ habes regnũ: quo facilius eo careas. Incipies forsitan iustus eẽ rex: quũ ipe fecerit: q tibi & dare põt regnũ & eripe. Cõsiliũ habes fidele: qd' diutius exeq supuacuũ ẽ. Nobilis equus umbra quoq; uirgæ regit. Ignauus ne calcari qdẽ cõcitari põt. Bessus & ingenio & multo mero ferox adeo exarsit: ut uix ab amicis: quo minus occideret eũ (nam astrixerat quoq; acinacẽ) cõtineret. Certe cõuiuio psiliuit haud quaq̃ potẽs mẽtis. Cobares inter tumultũ elapsus ad alexãdrũ trãsfugit. viii. milia Bactrianoꝝ habebat armata bessus quæ quãdiu pp cœli intẽperiẽ indiã potius macedonas petituros crediderãt: obediẽter impata fecerũt. Posteaq̃ aduẽtare Alexãdrũ compertũ ẽ: in suos quiq; uicos dilapsi Bessum liquerũt. Ille cũ cliẽtium manu: q non mutauerãt fidẽ mox amne supato exustisq; nauigiis: qb9 trãsierat: ne iisdẽ hostis uteret': nouas copias i Sogdianis cõtrahebat. Alexander caucasum qdem (ut supra dictum est) transierat: sed inopia frumẽti quoq; ppe ad famẽ uẽtũ erat. Succo ex sisama expsso haud secus q̃ oleo artus pungebat. Sed huius succi ducenis quadragenis denariis amphoræ singulæ: mellis denariis. ccc/xc/ccc. uini æstimabãt: tritici nihil aut admodũ exiguũ reperiebat'. Syros uocabãt barbari: Quos ita solerter abscondunt: ut nisi q defoderunt: iuenire nõ possint. In his cõditæ fruges erant. In quaꝝ penuria milites fluuiatili pisce & herbis sustistinebãt. Iamq; hæc ipsa alimẽta defecerãt: quũ iumẽta qbus onera portabãt: cedere iussi sunt: hoꝝ carne dũ i Bactrianos puentũ traxere uitã. Bactrianæ terræ multiplex & uaria natura est. Alibi multa arbor & uitis largos mitesq; fructus alit. Solũ pingue crebri fontes rigãt. Quæ mitiora sunt: frumẽto cõserũt'. Cætera armẽtoꝝ pabulo cedunt. Magnã deide partẽ eiusdẽ terræ steriles harenæ tenẽt. Squallida siccitate regio nõ hoĩem: nõ frugẽ alit. Cũ uero uẽti a pontico mari spirãt: qcquid pabuli in cãpis iacet conuertunt. Quod ubi cumulatũ ẽ: magnoꝝ collium pcul species ẽ: oĩaq; pristini itineris uestigia intereũt. Itaq; q traseunt cãpos nauigãtiũ mõ noctu sidera obseruãt ad quoꝝ cursum iter dirigunt & ppemodũ clarior ẽ noctis umbra: quã lux. Ergo interdiu inuia ẽ regio: quia nec uestigiũ: quod sequant' inueniunt: & nitor sideꝝ caligine absondit'. Cæteꝝ si quos ille uentus: qui a mari exorit' deprehendit: harena obruit. Sed qua mitior terra est: ingẽs hoĩum equorumq; multitudo gignit'. Itaq; Bactriani equites. xxx. milia expleuerant. ipsa bactra regionis eius caput sita sunt sub monte Parapanis. Obactrus amnis præterit mœnia: is urbi & regioni dedit nomẽ: hic regi statiua habenti nuntiatur ex græcia Peloponnesium Laconumq; defectio. Nondum. n. uicti erãt cũ pficiscerent' tumultus eius pricipia nũciaturi & alius psens terror afferẽt Scytas: q ultra Tanaim amnẽ colunt: aduentare besso ferentis opem. Eodem tempore: quæ in gente Ariorum Caucarus & eriguus gesserant perferuntur. Commissum

Scythæ besso opē ferre nunciantur.

erat prælium inter macedones Ariosq;. Transfuga Satibarzanes barbaris præerat:q
quum pugnā segnē utrinq; æquis uiribus stare uidisset:in primos ordines adeqtauit
demptaq; galea inhibitis q tæla iaciebant:si qs uiritim dimicare uellet puocauit ad pu
gnam: nudū se caput in certamīe habiturū. Nō tulit ferociā barbari dux illius exerci
tus grauis qdem ætate:sed animi & corporis robore nulli iuuenū postferendus. Is ga
lea dempta caniciem ostentans: Venit inquit dies:quo aut uictoria aut morte hone
stissima: q̄les amicos & milites Alexāder habeat ostendam. Nec plura elocutus equū
in hostem egit. Crederes imperatū:ut acies utræq; tæla cohiberēt. Protinus certe re
cesserunt dato libero spacio:intenti in euentū nō duoꝝ modo:sed etiam suæ sortis: qp
pe alienū discrimen secuturi. Prior barbarus emisit hastā:quā Eriguus modica capi
tis declinatione uitauit. At ipse infestam Sarissam equo calcaribus concito in medio
barbari gutture ita fixit:ut per ceruicem emineret. Præcipitatus ex equo barbarus ad
huc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex uulnere hastam rursus in os dirigit. Sa
tibarzanes hastam manu complexus quo maturius interiret ictum hostis adiuuit: &
barbari duce amisso:quē magis necessitate q̄ sponte secuti erant:tunc haud imemo
res meritoꝝ Alexandri arma Eriguo tradunt. Rex his qdem lætus de spartanis haud
quaq securus magno tamē animo defectū eoꝝ tulit dicens: nō ante ausos consilia nu
dare:quam ipsum ad fines indiæ peruenisse cognouissent. Ipse bessum persequēs copi
as mouit:cui Eriguus spolia barbarica ceu opimū belli decus præferens occurrit. Igi
tur bactrianoꝝ regione Artabazo tradita:sarcinas & impedimenta ibi cum præsidio
reliquit:ipse cū expedito agmine loca deserta suscitanoꝝ intrat nocturno itinere exer
citū ducēs. Aquarum ut ante dictū est:penuria prius desperatione:q̄ desiderio biben
di sitim accendit. Per .cccc. stadia ne modicus quidem humor extitit. Harenas uapor
æstiui solis accēdit: quæ ubi flagrare cœperunt: haud secus q̄ continenti incēdio cū
cta torrent. Caligo deinde in modico terræ feruore excitata lucē tegit. Camporumq;
non alia quā uasti & pfundi æquoris species est. Nocturnū iter tollerabile uidebatur
quia rore & matutino frigore corpora leuabant. Cæterum cum ipsa luce æstus orit
omnēq; naturalē absorbet humorē siccitas:ora uisceraq; penitus urunt. Itaq; primū
animi deinde corpora deficere cœperunt. Pigebat & cōsistere & pgredi: Pauci a peri
tis regionis admoniti præpararunt aquam. Hæc paulisper repressit sitim. Deinde cre
scente æstu rursum desiderium humoris accensum est. Ergo qcquid uini oleiq; erat:
hominibus ingerebat. Tantaq; dulcedo bibēdi fuit:ut in posterum sitis non time
ret. Graues deinde auide hausto humore nō sustinere arma:non ingredi poterant: &
fœliciores uidebant:quos aqua defecerat:cū ipsi sine modo infusam uomitu cogerē
tur egerere. Anxium regem tantis malis circunfusi amici ut meminisset sui:orabant.
Animi sui magnitudinem unicum remediū deficientis exercitus eē:cum ex iis q præ
cesserant ad capiendū locū castris duo occurrunt utribus aquā gestātes:ut filiis suis
quos in eodē agmine eē & ægre pati sitim non ignorabant occurrerent:qui quū in re
gem incidissent alter ex iis utre resoluto: uas quod simul ferebat implet porrigens re
gi. Ille accipit percunctatus qbus aquā portarēt:filiis ferre cognoscit. Tunc poculo
pleno sicut oblatū est reddito:nec solus inquit bibere sustineo:nec tam exiguum diui
dere oibus possum. Vos currite & liberis uestris qd propter illos attulistis: date. tan
dem ad flumen Oxum ipse puenit prima fere uespera. Sed exercitus magna pars non
poterat sequi. In edito monte ignes iubet fieri:ut ii q ægre sequebant: haud pcul ca
stris eos abesse cognoscerēt. Eos aūt qui primi agminis erant:mature cibo ac potio

quid caucarus & Eriguus gessere

Satibarzanis & erigui singulaꝝ certamen.

Sarissa Satibarzanes occiditur.

Suscitanoꝝ loca cū exercitu intrat Alexan.

Aquaꝝ penuria.

Alex. pulcherrimū exēplum.

Oxus flu.

ne firmatos implere alios utres: alios uasa quibuscūq; aqua possit portari iussit: ac su/is opē ferre. Sed q intemperantius hauserant: intercluso spiritu extīcti sunt. Multoq; maior hoꝝ numerus fuit: quā ullo amiserat prælio. At ille thoracē adhuc īdutus: nec aut cibo refectus aut potu: qua ueniebat exercitus cōsistit. Nec ante ad curandū cor/pus recessit: quā ꝑterierant: q agmen sequebant̄: totāq; eam noctē cum magno ani/mi motu perpetuis uigiliis ægit.

Oxum quōo trāsnauere macedones.

Nec postero die lætior erat: quia nulla nauigia habebat: nec pōs erigi poterat circū amnē nudo solo & materia maxīe sterili. Consiliū igi/tur: quod unum necessitas subiecerat init. Vtres q plurimos stramentis refertos diuidit. His incubātes trāsnauere amnē: quiq; primi trāsierāt: in statiōe erāt: dum traiice/rent cæteri. Hoc mō. vi. demū die in ulteriore ripa totū exercitū exposuit. Iamq; ad ꝑ/sequendū Bessum statuerat ꝓgredi cū ea: quæ ī susianis erant cognoscit.

Spitamenes. nullis meritis perfidia mitigari pōt. Besso a suis insidiæ panť.

Spitamenes erat inter omnes amicos præcipuo honore cultus a besso. Sed nullis meritis perfidia mitigari pōt: quæ tamē iam minus in eo inuisa eē poterat: quia nihil ulli nefas tum in Bessum interfectorē regis sui uidebat̄. Titulus facinoris speciosus preferebat̄ uindi/cta Darii. Sed fortunā nō scelus oderant bessi. Nam ut alexandrū flumē Oxum su/perasse cognouit, Datapharnē & Catenē: qbus a Besso maxima fides habebat̄ in so/cietatem rei adsciscit. Illi ꝓmptius adeūt: q rogabant̄: assumptisq; octo fortissimis iuuenibus talem dolū intendunt. Spitamenes ꝑgit ad bessum: & remotis arbitris cōpe/risse ait se insidiari ei Datapharnē & Catenē: ut uiuū Alexādro traderēt: agitātes a se/met occupatos eē: & uinctos teneri. Bessus tāto merito ut credebat obligatus partim gratias agit partim auidus explendi supplicij adduci eos iubet. Illi manibus sua spōte religatis a participibus consilii trahebant̄: quos bessus truci uultu ītuēs cōsurgit ma/nibus nō tēperaturus. At illi simulatione omissa circūsistūt eū: & frustra repugnantē uinciūt: direpto ex capite regni insigni: lacerataq; ueste: quā spoliis occisi regis īdue/rat. Ille deos sui sceleris ultores adesse cōfessus: adiecit non Dario iniquos fuisse: quē sic ulciscerent̄: sed Alexādro ꝓpitios īsecutos: uictoriam semꝑ ēt hostis adiuuissent.

Bessus uinctus ad alexā. ducit.

Multitudo an uindicatura Bessum fuerit: incertū ē: nisi q uinxerāt iussu Alexādri fe/cisse ipsos ementiti dubios adhuc aīos terruissent. In equū impositū Alexandro tradituri ducūt. Inter hæc rex: qbus matura erat missio relictis. dcccc. fere. eqti bina talēta dedit: pediti ter denariū milia: monitosq; ut liberos generarēt remisit domū. Cæteris gratiæ actæ: quod ad reliqua belli nauaturos operam pollicebant̄. Tum bessus ꝑducit̄

Brācidæ. Didimaon tēplū.

ꝑuentū erat in paruulū oppidū. Brācidæ eius incolæ erāt. Mileto quondā iussu Xer/xis cū e græcia rediret trāsierant: & in ea sede cōstiterāt: q tēplum quod didimeon ap/pellat̄: in gratiā Xerxis uiolauerāt: mores patrii nondū exoluerant: sed iam bilingues erāt: paulatim a domestico externo sermone degeneres. Magno igit̄ gaudio rēgē excipiunt: urbē seq; dedentes. Ille milesios: qui apud ipm militarēt cōuocari iubet. Vetus odium miles gerebat in Bracidaꝝ gentē. Proditis ergo siue iniuriæ: siue originis me/minisse mallēt: liberū de Brancidis ꝑmittit arbitriū. Variantibus deinde sententiis se/ipm cōsideraturū quod optimū factu eēt ostēdit. Postero die concurrētibus brācidas secū ꝓcedere iubet.

Brancidæ trucidantur. Vrbs diruitur.

Cūq; ad urbē uētum eēt: ipse cū expedita manu portā ītrat. Phalanx mœnia oppidi circuire iussa: & dato signo diripere urbē ꝓditoꝝ receptaculū: ip/sosq; ad unū cedere. Illi inermes passim trucidant̄: nec aut cōmercio linguæ: aut sup/plicioꝝ uelamētis ꝑcibusq; inhiberi crudelitas pōt. Tandem ut deiicerēt: fundamenta murorum ab imo moliunt̄: ne qđ urbis uestigium extaret. Nec mora: lucos quoq; sacros non cædunt mō: sed ēt extirpāt: ut uasta solitudo: & sterilis humus excussis ēt

radicibus linqueret:quæ si in ipsos ꝓditionis auctores excogitata eent: iusta ultio eē nō crudelitas uideret. Nūc culpā maioꝝ posteri luere:q ne uiderāt qdē miletū: Ideo & Xerxi nō potuerāt ꝓdere. Inde ꝓcessit ad tanaim amnē: Quo ꝑductus est Bessus nō uictus mō: sed et omni uelamēto corporis spoliatus. Spitamenes eū tenebat collo iserta cathæna: tam barbaris q̄ macedonibus gratū spectaculū. Tum Spitamenes & te inqt & Dariū reges meos ultus iterfectorē dn̄i sui adduxi: eo mō captu: cuius ipse fecit exēplū. Aperiat ad hoc spectaculū oculos Darius. Existat ab inferis: q illo suppli cio indignus fuit: & hoc solatio dignus ē. Alexander multū collaudato Spitamene cō uersus ad Bessum. Cuius iquit feræ rabies occupauit aīum tuū cū regē de te optime meritū prius uincire: deinde occidere sustinuisti? Sed huius parricidii mercedē falso regis noīe ꝑsoluisti. Ibi ille facinus purgare non ausus regis titulū se usurpare dixit ut gentē suā tradere ipsi possit: qui si cessisset: aliū fuisse regnū occupaturū: & alexāder Oxathrem fratrem Darii: quem iter corporis custodes habebat: propius iussit acce dere: tradiq; Bessum ei: ut cruci affixū mutilatis auribus naribusq; sagittis cōfigerēt barbari: asseruarētq; corpus: ut ne aues qdē cōtingerēt. Oxathres cætera sibi curæ fo re pollicet: Aues nō ab alio: quā a Cathene posse ꝓhiberi adiicit: eximiā eius artē cu piens ostēdere. Nāq; adeo certo ictu destinata feriebat: ut aues quoq; excipet. Nam si forsitan sagittis tam celebri usu minus admirabilis uideri hæc ars possit tamē ingens uisentibus miraculū magnoq; honori Cateni fuit. Dona deīde oībus q bessum addu xerāt data sunt. Cæteꝝ suppliciū eius distulit: ut eo locq; in quo Dariū ipse occiderat necaret. Interea macedones ad petēdum pabulū incōposito agmine ægressi/a barba ris q de ꝓximis montibus decurrerūt opprimunt: plures capti sunt q̄ occisi. Barbari aūt captiuos præ se agētes rursus in montē recesserūt. xx. milia latronū erāt: fundis sa gittisq; pugnā iuadūt: quos dum obsidet rex inter ꝓmptissimos dimicās sagitta ictus est: quæ in medio crure fixa reliquerat spiculū. Illum qdē mœsti & attoniti macedo nes in castra referebāt. Sed nec barbaros fefellit subductus ex acie rex: qppe ex edito mōte cūcta ꝑspexerāt. Itaq; postero die misere legatos ad regē: quos ille ꝓtinus iussit admitti: solutisq; fasciis magnitudinē uulneris dissimulans crus barbaris ostendit. Illi iussi cōsidere affirmant nō macedonas: quā ipsos fuisse tristiores cognito uulnere ip sius: cuius si auctorē repperissent dedituros fuisse. Cū diis. n. pugnare sacrilegos tātū. Cæteꝝ se gentē in fidem dedere superatos uirtute illius. Rex fide data & captiuis rece ptis: gentē in deditionē accepit. Castris inde motis lectica militari ferebat: quam ꝑ se qsq; eques pedesq; subire certabāt: equites cū qbus rex ꝓlia inire solitus erat: sui mu neris id eē cēlebāt. Pedites contra quum saucios cōmilitones ipsi gestare assueuissent eripi sibi ꝓpriū officium tum potissimum quum rex gestandus eēt querebant. Rex i tāto utriusq; certamine partis & sibi difficilē & ꝓteritis grauē electionē futuram ratus inuicē subire eos iussit. Hinc quarto die ad urbē Marupēta ꝑuentū est. lxx. stadia mu rus urbis amplectit. Arx illinc cingit. Muro ac præsidio urbis relicto ꝓximos uicos depopulat atq; urit. Legati deinde auloꝝ scythaꝝ supueniūt liberi: ex quo decesserat Cyrus: tum impata facturi. Iustissimos barbarorum constabat. Armis abstinebant nisi lacessiti. Libertatis modico & æquali usu principibus humiliores pares fecerunt. Hos benigne allocutus: ad hos Scythas: qui Europam incolunt. Penidam quendam misit ex amicis: q denunciaret his ne Tanaim amnem regionis iniussu regis trāsirent eidem mandatū: ut cōteplaret locoꝝ situm: & illos quoq; Scythas: q sup Bosphorū incolūt uiseret. Condēdæ urbis sedem super ripam Tanais eligeret claustrum etiam

Bessus ductus ad alexā.
Bessi sup plicium
Catenes sagittādi peritissi mus.
Macedo nes oppri munt.
Alex. uul neratur.
Barbaros i deditio nē acce pit alexā.
Contro uersia eq tum & pe ditum se dauit ale.
Maru pens op.
aulorum scytharū legati
Penida.

Sogdiani & bactriani dficiūt Spitamenes. Catenes. Vrbs capta & diruta.

perdomitum: & quod deinde adire decreuerat. Sed cōsiliū distulit Sogdianorū nūciata defectio: quæ bactrianos quoq; traxit. vii. milia equū erant: quorū auctoritatē ceteri sequebant̄. Alexāder Spitamenē & Catenē: a qbus ei traditus erat Bessus: haud dubius qn eorū opa redigi possent in potestatē coercēdo eos: q mouerāt res iussit accersiri. At illi defectionis ad quā cohercendā euocabant̄ auctores uulgauerāt fama. Bactrianos eqtes a rege oēs: ut occideret̄ accersiri. Idq; īperatū ipsis nō sustinuisse: tamē exequi ne inexpiabile in populares facinus admitteret: nō magis Alexādri sæuitiam: q Bessi parricidiū ferre potuisse. Itaq; sua spōte iam motos: metu pœne haud difficulter cōcitauerūt ad arma. Alexāder trāsfugarū defectiōe cōperta: Craterū obsidere Cyropolim iubet. Ipse aliā urbē regiōis eiusdē corona capit: signoq; ut puberes īterficerēt̄ dato: reliqui in pdam cessere uictoris. Vrbs diruta ē: ut cæteri cladis eius exēplo continerent̄.

Memaceni. l. eqtes Alex. interficere.

Memaceni ualida gens obsidionē nō ut honestiorem mō: sed etiā ut tutiorē ferre decreuerāt. Ad quorū ptinatiam mitigādam rex. l. eqtes præmisit: q clementiam ipsius in deditos simulq; exorabilem animū in deuictos ostēderēt. Illi nec de fide: nec de potētia regis ipsos dubitare respondēt. eqtesq; tendere extra munimēta urbis iubēt Hospitaliter deinde exceptos grauesq; epulis & somno intēpesta nocte adorti interfecerunt. Alexander haud secus; q̄ par erat motus urbem corona circūdedit: munitiorē q̄ ut primo impetu capi posset. Itaq; Meleagrum & Perdicam in obsidionem iungit.

Cyropolim diruit.

Cyropolim (ut ante dictū ē) obsidētes. Statuerat āt parcer̄ urbi cōditæ a Cyro: qppe non alium gentiū illarū magis admiratus ē: q̄ hūc regē & Semiramim: in quos & magnitudinem animi: & claritatem rerū lōge emicuisse credebat. Cæterū pertinacia oppidanorū eius iram accendit. Itaq; captam urbē diripi iussit. Delectos macedones haud īiuria īfestos ad Meleagrū & Perdicā reddit.

Alexan. piculū.

Sed nō alia urbs fortius obsidionē tulit: quippe & militū pmptissimi cecidere: & ipse rex ad ultimū piculū uenit. Nāq; ceruix eius saxo ita icta ē: ut oculis caligine effusa collaberet̄ ne mentis qdem cōpos. Exercitus certe uelut erepto eo īgemuit. Sed inuictus aduersus ea: quæ cæteros terrēt: nondum pcurato uulnere acrius obsidioni īstitit: naturalē celeritatē ira cōcitante. Cuniculo ergo suffossa mœnia ingens nudauere spaciū: p quod irrupit: uictorq; urbem dirui iussit.

Menedemū misit ad urbē maracandam.

Hinc Menedemū cū tribus milibus peditū & .dccc. eqtibus ad urbē Maracandam misit. Stipamenes trāsfuga psidio macedonū inde deiecto muris urbis eius īcluserat se: haud oppidanis cōsiliū defectionis approbātibus. Sequi tñ uidebant̄: qa phibere nō poterant.

Alexandria ad tanaim condita.

Interim Alexander ad Tanaim amnē redit: & q̄tum soli occupauerant castris: muro circūdedit. lx. stadiorū urbis murus fuit: hanc quoq; urbē Alexandriam appellari iussit. Opus tāta celeritate pfectū ē: ut. xvii. die: qua munimēta excitata erāt: tecta quoq; urbis absoluerent̄. Ingēs militū certamē inter ipsos fuerat: ut suū quisq; mun⁹ (nā diuisum erat) Primus ostēderet. Incolæ nouæ urbi dati captiui quos reddito pcio dominis liberauit: quorū posteri nūc quoq; nō apud eos tam longa ætate pter memoriā Alexandri exoluerunt.

Charcasis mittit ad diruēdā alexādriam.

Rex Scytharū cuius tū ultra Tanaim imperiū erat: ratus eā urbē quā in ripa amnis macedones cōdiderāt suis īpositam eē ceruicib⁹ fratrē Charcasim noīe cum magna eqtum manu misit ad diruēdam eam: pculq; amne ab submouendas macedonū copias.

Tanais. scytharū gēs ps est sarmatarū.

Bactrianos Tanais ab scythis quos Europeos uocant diuidit. Idem Asiam & Europam finis interfluit. Cæterū scytharū gēs haud pcul thracia sita ab oriete ad septentrionē se uertit: sarmatarū (ut qdā credidere) non finitima: sed pars est. Recta deide regiōe aliū ultra istrū iacentē colit. Vltia Asiæ: quæ Bactra sunt stringit: habitāt quæ septētrioni pxima sunt. Profundæ inde siluæ uastæq;

solitudines excipiũt. Rursus q̃ ad Tanaim & Bactra expectãt: humão cultu haud di/
spária sunt. Primus cũ hac gente nõ prouisum bellũ Alexãder gesturus: quũ i conspe Alex. ter/
ctu eius obeqtaret hostis: adhuc æger ex uulnere ꝓcipue uoce deficiens: quã & modi/ ritus ho/
cus cib9 & ceruicis extenuabat dolor: amicos in cõsiliũ aduocari iubet. Terrebat eum stiũ aduẽ
nõ hostis: sed iniqtas tẽporis: bactriani defecerãt. Scythæ ẽt lacessebãt. Ipse nõ isiste/ tu.
re i terra: nõ equo uehi: nõ docere: nõ hortari suos poterat. Ancipiti piculo implicitus
deos quoq; icusans querebat se iacere segnẽ: cui9 uelocitatẽ nemo antea ualuisset effu
gere. Vix suos credere: nõ simulari ualitudinẽ. Itaq; post Dariũ uictũ ariolos & uates Aristan/
cõsulere desierat. Rursus ad supstitionẽ humanaꝝ gentiũ ludibrio reuolut9: Aristan der euẽtũ
drũ cui credulitatẽ suã addixerat explorare euentũ reꝝ sacrificiis iubet. Mos erat aru/ rex explo
spicib9 exta sine rege spectare: & quæ portenderent referre. Inter hæc rex dum fibris rat.
pecudũ explorat euent9 latentium rerum pri9 ipsum considere: deinde amicos iubet
ne contentione uocis cicatricẽ infirmã adhuc rumperet. Ephestion Crater9 & Erigu9 Alex. oro
erant cum custodib9 in tabernaculum admissi; discrimẽ iquit me occupauit meliore necessitas
hostium: q̃ meo tẽpore. Sed necessitas ante rationẽ est maxime i bello: quod raro per/ ẽ ante ra/
mittit tẽpora legere. defecere bactriani: in quorum ceruicib9 stam9: & q̃tum in nobis tionem in
animi sit: alieno marte experiunt. Haud dubia fortuna si omiserimus Scythas ultro bello.
arma inferentes: cõtempti ad illos: qui defecerũt reuertemur. Si uero Tanaim transie
rim9: & ubiq; inuictos esse nos Scythaꝝ pernicie ac sanguine ostenderim9: quis du/
bitabit patere europẽ uictorib9? fallit qui terminos gloriæ nostræ metit spatio quod
transituri sum9. V n9 amnis interfluit: quem si traiicim9 i europam arma proferim9.
Et quanti æstimandum est: dum Asiam subigimus in alio quodãmodo orbe trophæa
statuere: & quæ tam longo iteruallo natura uidetur diremisse: una uictoria subito cõ/
mittere? At hercule si paululũ cessauerim9 in tergis nostris Scythæ hærebunt. An so/
li sum9: qui flumina tranare possum9? Multa in nosmetipsos recident: quibus ad/
huc uicim9. Fortuna belli artem uictos quoq; docet. V trib9 amnem traiiciendi exem
plum fecim9 nuper: hoc ut scythæ imitari nesciant: bactriani docebunt. Præterea un9
gentis hui9 adhuc exercit9 uenit: cæteri expectantur. Ita bellum uitando alem9: & qd
inferre possem9: accipere cogemur. Manifesta est consilii mei ratio. Sed an permissu
ri sint mihi macedones animo uti meo dubito: qa ex quo hoc uuln9 accepi: non equo
uect9 sum: non pedib9 ingressus? Sed si me sequi uultis: ualeo amici. Satis uirium est
ad tolleranda ista. Aut si iam adest uitæ meæ finis: i quo tandẽ opere meli9 extinguar?
Hæc quassa adhuc uoce sub deficiẽs uix proximis exaudiẽtib9 dixerat: quũ omnes a
tam præcipiti cõsilio regẽ deterrere cœperũt. Erigu9 maxime: qui haud sane auctori/
tate ꝓficiens apud obstinatũ animũ: superstitionẽ cuius potẽs nõ erat rex: incutere tẽ
ptauit: dicẽdo deos quoq; obstare cõsilio: magnũq; periculũ: si flumẽ transisset ostẽdi.
Intranti eriguo tabernaculũ regis Aristander occurrerat: tristia exta fuisse significãs:
hæc ex uate cõperta Erigu9 nũtiabat. Q uo inhibito Alexander nõ ira solũ: sed ẽt pu/ Exta tri/
dore cõfusus: quod supstitio: quã celauerat detegebat: Aristandrũ uocari iubet. Q ui stia fuisse
ut uenit intuens eũ: Nõ rex: inqt: sed priuat9 sum: sacrificiũ ut faceres mãdaui. Q uid nũtiant.
eo portenderet: cur apud aliũ q̃ apud me professus es? Erigu9 archana mea & secre
ta te ꝓdẽte cognouit. Q uẽ certũ me hercule habeo extoꝝ interpretẽ metu suo: tibi ãt
sæpi9 q̃ pot denũtio: ipse mihi idices: qd extis cognoueris: ne possis inficiari dixisse q̃
dixeris. Ille exanguis attonitoq; similis stabat ꝑ metũ etiã uoce suppressa. Tandẽq; eo
dem metu stimulante: ne regis expectationẽ moraret: magni iqt laboris nõ irriti dis/

crimen instare prædixi. Nec mea ars magis q̃ beniuolētia me perturbat. Infirmitatem ualitudinis tuæ uide: & q̃tum in uno te sit scio. Vereor ne præsenti fortunæ tuæ sufficere nō possis. Rex iussum cōfidere fœlicitatis suæ ad alia sibi ad gloriā concedere deos. Cōsultāti mihi cum iisdē: quonīā modo flumē transirē supuenit Aristāder nō alias lætiora exta uidisse se affirmans: utiq; prioribus lōge diuersa: tū solicitudinis cās apuisse: nūc prorsus egregie litatū esse. Cæteɋ quæ subinde nūtiata sunt regi: cōtinuæ fœlicitati reɋ eius īposuerāt labē.

Menedemus Spitamenē p sequitur.

Menedemū (ut supra dictū est) miserat ad obsidendum Spitamene bactrianæ defectōis auctorē. Qui cōperto hostis aduētu: ne muris urbis includeret: simulatione fretus excipi posse quē uentuɋ sciebat: cōsedit occultus. Siluestre iter aptum insidiis tegēdis erat. Ibi dacas cōdidit.

Dacarū pugna.

Equi binos armatos uehunt: quoɋ inuicē singuli repente desiliunt. Equestris pugnæ ordinē turbant. Equoɋ uelocitati par est hoīum pernicitas. Hos spitamenes saltū circuire iussos pariter & a laterib9 & a fronte: & a tergo hosti se ostendit. Menedemus undiq; inclusus ne numero quidē par: diu tamē restitit: clamitans nihil aliud superesse locoɋ fraude deceptis: q̃ honeste mortis solatium ex hostium cæde. Ipsum p̄ualens equus uehebat: quo sæpius in cuneos barbaroɋ effusis habænis euectus magna strage eos fuderat. Sed cū unū oēs peterent: multis uulnerib9 exanguis suspiciens quēdam ex amicis hortatus est: ut in equū suū ascēderet: & se fuga eriperet.

Menedemus moritur.

Hæc agētem anima deficit: corpusq; ex equo defluxit ī terram.

Hyspidis amor erga menedemum.

Hispides poterat qdē effugere: sed amisso amico mori statuit. Vna erat cura: ne inultus occideret. Itaq; subditis calcaribus equo in medios hostes se īmisit: & memorabili edita pugna obrutus tælis ē. Quod ubi uidere: q cædi supererāt: tumulū paulo q̃ cætera editorem capiunt: quos spitamenes fame in deditionem subactur9 obsedit.

Occisoɋ hominū numer9.

Cecidere eo prælio peditum .ii. milia .ccc. eqtes. Quā cladē Alexāder solerti consilio texit: morte denūtiata iis: q ex prælio uenerant: si acta uulgassent. Cæterum quū aīo disparem uultum diutius ferre non posset: in tabernaculum super ripā fluminis de industria locatum secessit. Ibi sine arbitris singula animi consulta pensando noctē uigiliis extraxit: sæpe pellibus tabernaculi alleuatis: ut cōspiceret hostium ignes: e quibus coniectare poterat: quāta hoīum multitudo esset. Iamq; lux apparebat: quū thoracem indutus procedit ad milites: tum primū post uulnus p̄xime acceptū. tanta erat apud eos ueneratio regis: ut facile periculi: quod horrebāt cogitationē p̄sentia eius excuteret. Læti ergo & manātibus præ gaudio lachrymis cōsalutāt eū: & quod ante recusauerant bellum feroces deposcunt. Ille se ratibus eqtē phalangeq; traīsportaturum esse pronuntiat: sup utres iubet nare leuius armatos. Plura nec dici res desiderauit nec rex dicere p ualitudinem potuit. Cæterum tanta alacritate militum rates iūctæ sunt ut in triduum ad .xii. milia effectæ sint.

Scytharɋ legati ad Alex. uenere.

Iamq; ad transeundum oīa aptauerant: cum legati Scytharū .xx. more gentis p castra eqs uecti nuntiare iubent regi: uelle ipsos ad eū mandata perferre. Admissi in tabernaculum iussiq; considere ī uultu regis defixerāt oculos: credo q's magnitudine corporis aīum æstimātibus modicus aīus: haud quaq̃ famæ par uidebat. Scythis aūt nō ut cæteris barbaris rudis & īcōdit9 sensus ē. Quidā eoɋ sapientiā capere dicunt: q̃tācunq; gens capit sp armata. Sicq; locutos esse apud regē memoriæ proditum ē. Abhorrent forsitan moribusq; nostris & tēpora & īgenia cultiora sortitis. Sed ut possit oratio eoɋ sperni tñ fides nostra nō debet: q utcūq; tradita sunt: īcorrupta perferremus. Igit unū ex his maximum natu ita locutū accepimus

Oro Scytharum.

Si dii habitū corporis tui auiditati animi parem esse uoluissent: orbis te non caperet. Altera manu orientem: altera occidentē contingeres: Et hoc assecutus scire uelles: ubi

tātiꝰ numinis fulgor conderet. Sic quoqꝫ cōcupiscis: quæ nō capis. Ab Europa petis Asiā: ex Asia trāsis ī europā. Deīde si humanū genus oē supaueris: cū siluis & niuibus & fluminibus ferisqꝫ bestiis gesturus es bellū. Quid tu ignoras arbores magnas diu crescere: una hora extirpari? Stultus est qui fructus earꝫ spectat: altitudine nō metitur. Vide ne dū ad cacumē puenire cōtēdis: cū ipsis ramis quos compræhēderis decidas. Leo quoqꝫ aliquādo minimaꝝ auiū pabulū fuit: & ferrū rubigo cōsumit. Nihil tā firmum est: cui piculū nō sit ēt ab inualido. Quid nobis tecū ē? Nunq̄ terram tuā attigimus. Qui sis: unde uenias: liceret ne ignorare in uastis siluis uiuentibus? Nec seruire ulli possumus: nec īperare desideramꝰ. Dona nobis data sunt: ne scythaꝝ gentē ignores: iugum bouū aratrū & sagittā & pharetrā. His utimur & cū amicis & aduersus inimicos. Fruges amicis damꝰ boū labore quæsitas. Patera cū his uinum diis libamus: inimicos sagittā eminus: hasta cominꝰ petimus: sic Scythæ regē: & postea psaꝝ medorumqꝫ supauimus: patuitqꝫ nobis iter usqꝫ in ægyptū. At tu q̄ te gloriaris ad latrões psequēdos uenire: omniū gētium quas adisti latro es. Lydiā cœpisti: Syriam occupasti: Persidē tenes: Bactrianos habes ī ptāte: Indos petisti: iā ēt ad pecora nostra auaras & īstabiles manus porrigis. Quid tibi diuitiis opus ē: quæ te esurire cogunt? Primus oīum satietate parasti famē: ut quo plura haberes: acrius q non habes cupes. Non succurrit tibi: quādiu circum bactra hæreas? Dum illos subigis: Sogdiani bellare cœperunt: bellum tibi ex uictoria nascit. Nam ut maior fortiorqꝫ sis q̄ q̄sq̄: tamē alienigenam dominū pati nemo uult. Transi modo Tanaim: scies q̄ late pateat: nunq̄ tamē cōsequeris scythas. Paupertas nostra uelocior erit: q̄ exercitus tuus: q̄ prædā tot nationū uehit. Rursus cum procul abesse nos credes: uidebis in tuis castris. Eadem uelocitate & seqmur & fugimus: scythaꝝ solitudines græcis et puerbiis audio eludi. Nos deserta & humano cultu uacua: magisq̄ urbes & opulētos agros seqmur. Proinde fortunā tuā pressis manibus tene. Lubrica est: nec inuita teneri pōt: salubre consiliū sequens: quod psens tempus ostēdit melius: impone fœlicitati tuæ frænos: facilius illam reges. Nostri sine pedibus dicunt esse fortunam: q̄ manus & pēnas tantū habet: cum manꝰ porrigit: pēnas quoqꝫ compræhendere nō sinit. Deniqꝫ si deus es: tribuere mortalibus beneficia debes non sua eripere: sin aūt homo es: id quod es: semp esse te cogita: stultū est eorum meminisse propter q̄ tui obliuiscaris. Quibus bellum non intuleris: bonis amicis poteris uti. Nam & firmissima est inter pares amicitia: & uident pares: q̄ non fecerūt iter se periculū uiriū. Quos uiceris amicos tibi esse caue credas: inter dominū & seruū nulla amicitia ē ēt in pace: belli tamē iura seruant: iurando gratiam scythas sancire ne credideris. Colēdo fidē iurant. Græcoꝝ ista cautio est: q̄ facta cōsignant: & deos inuocāt. Nos religionē in ipsa fide nouimus. Qui nō reuerentur hoīes: fallūt deos. Nec tibi amico opus est: de cuius beniuolētia dubites. Cæteꝝ nos & Asiæ & europæ custodes habes: bactra nisi diuidat Tanais cōtigimus. Vltra Tanaim & usqꝫ ad thraciam collibus thraciæ macedoniā coniūctā esse fama est. Vtriqꝫ impio tuo finitimos hostes an amicos uelis esse considera: hæc barbarus. Cōtra rex fortūa sua & cōsiliis eoꝝ se usuꝝ eē respōdet. Nam & fortunā: cui cōfidat: & cōsiliū suadētiū ne qd temere & audacter faciat secutuꝝ. Dimissisqꝫ legatis in pparatas rates exercitum imposuit. In proris clypeatos locauerat: iussos in genua subsidere: quo tutiores eēnt aduersus ictus sagittaꝝ. Post hos: q̄ tormēta intēderent stabant: & ab utroqꝫ latere & a fronte circūdati armatis. Reliq post eos q̄ tormenta constiterant: Remigē lorica indutum scutoꝝ testudine armati ptegebant. Idē ordo in illis quoqꝫ ratibus: q̄ eqtē uehebant:

Nihil tā firmū cui piculū nō sit ēt ab inualido.

Scythaꝝ dona.

Alexā. latronē uocant Scythæ.

Fortuna lubrica & sine pedibus.

Stultum ē eorum meminisse: ꝑ que tui obliuisceris.

Firmissima inter pares amicitia.

Alexādri respōsū.

Alex. exercitum traiicit.

seruatus ẽ. Maior pars a puppe nãtes equos loris trahebat. At illos quos utres stramẽ
to repleti uehebant: obiectæ rates tuebant̃. Ipse rex cum dilectis primus ratem soluit:
& in ripam dirigi iussit. Cui scythæ admotos ordines eq̃tum ĩ primo ripæ margĩe op
ponũt: ut ne applicari q̃dem terræ rates possent. Cæteꝝ præter hanc speciem ripis pſi
dentis exercitus ingẽs nauigãtes terror ĩuaserat. Nãq; cursum gubernatores cũ obli-
quo flumine impellerentur: regere nõ poterant. Vacillantesq; milites: & ne excuterẽt
soliciti nautarum ministeria turbauerant. Nec tæla q̃dem conati nisu uibrare poterãt:
cum prior standi sine periculo: q̃ hostem incessendi cura esset. Tormenta saluti fue-
runt: quibus inconfertos ac temere se offerentes haud frustra excussa sunt tæla. Bar-
bari quoq; ingẽtem uim sagittaꝝ infudere ratibus. Vixq; ullum fuit: quod non pluri-
bus simul spiculis perforaret̃. Iamq; terræ rates applicabant̃: cum acies clypeata con

Macedones in terram desiliere.

surgit: & hastas certo ictu utpote libero nisu mittit / ratib9: Et ut territos recipiẽtesq;
equos uidere: alacres mutua adhortatione in terram desiliere. Turbatis acriter pedẽ ĩ
ferre cœperunt. Equitũ deĩde turmæ: quæ frænatos uehebant equos perfregere bar-
baroꝝ aciem. Interim cæteri agmine dimicãtium tecti aptauere se pugnæ. Ipse rex q̃d
uigoris ægro adhuc corpore deerat: animi firmitate supplebat. Vox adhortantis non
poterat audiri: nõdum bene obducta cicatrice ceruicis: sed dimicãtem cũcti uidebãt.
Itaq; ipsi quidem ducum fungebantur officio: aliusq; alium adhortati in hostem salu
tis imemores ruere cœperũt. Tum uero nõ ora: nõ arma: nõ clamorem hostium bar

Scytharum fuga.

bari tolerare potuerunt. Omnesq; effusis habænis (nãq; equestris acies erat) capessũt
fugam: quos rex (q̃q̃ uexationem inualidi corporis pati nõ poterat) per. lxxx. tamẽ sta-

Liberi patris termini.

dia insequi perseuerauit. Iãq; linquente animo suis præcepit: ut donec lucis aliquid su
peresset: fugientiũ tergis inhærerent. Ipse exhaustis etiam animi uiribus in castra se re
cepit: reliquũ substitit. Transierãt iam liberi patris terminos: quoꝝ monumenta lapi
des erant crebris interuallis dispositi: arboresq; proceræ quarum stipites hedera cõte-
xerat. Sed macedonas ira longius prouexit: qppe media fere nocte redierunt multis ĩ
terfectis: pluribus captis: equosq;. M.dccc. abegere. Ceciderunt aũt macedonũ equi
tes. lx. pedites. c. fere mille saucii fuerũt. Hæc expeditio deficientẽ magna ex pte Asiã
fama tã opportunæ uictoriæ domuit. Inuictos scythas eẽ crediderãt: q̃bus fractis nul

Sagarum legati ad alexan.

lã gentẽ macedonũ armis parẽ fore confitebant̃. Itaq; Sagæ misere legatos: q pollice-
rent̃ gentẽ mandata facturã. Mouerat eos regis nõ uirt9 magis: q̃ clæmẽtia ĩ deuictos
Scythas: quippe captiuos oẽs sine precio remiserat: ut fidẽ faceret sibi cum ferocissi-
mis gẽtiũ de fortitudine nõ de ira fuisse certamẽ. Benigne igit̃ exceptis sagarum lega
tis: comitẽ Excipinũ dedit admodũ iuuenẽ ætatis flore cõciliatũ sibi: q cũ spẽ corporis
æquaret Ephestionẽ: & lepore haud sane uirili par ñ erat. Ipse Cratero cũ maiore par
te exercitus modicis itinerib9 seq iusso ad Merecãtũ urbẽ puenit: ĩ qua Spitamenes co
gnito eius aduentu bactra pfugerat. Itaq; quatriduo rex longũ itineris spatiũ emẽsus p
uenerat in eum locũ: in quo Menedemo duce. ii. milia peditũ & trecentos eqtes ãmise
rat. Hoꝝ ossa tumulo cõtegi iussit: & in ferias more patrio dedit. Iã Craterus cũ pha-

Sogdiana regio.

lãge subseq iussus ad regẽ puenerat. Itaq; ut oẽs q defecerãt: pariter belli clade pmerẽ
tur: copias diuidit. Vriq; agros & iterfici puberes iussit. Sogdiana r̃gio maiori ex par
te deserta est. lxxx. fere stadia in latitudinẽ uastæ solitudines tenent. Ingens spatium re

Polytimetus flu.

ctæ regionis est per quã amnis (Polytimetum uocant incolæ) fertur torrens. Eũ ripæ
in tenuẽ alueum cogunt: deinde cauerna accipit & sub terram rapit. Cursus abscondi
ti indiciũ est aquæ meantis sonus: cũ ipsum solum sub quo tantus amnis fluit: ne mo-

dico quidē resudet humore. Ex captiuis Sogdianorū ad regem .xxx. nobilissimi corporum robore eximio perducti erant. Qui ut interpretē cognouerūt iussu regis ipsos ad supplicium trahi: carmen lætantiū more canere: trepudiisq; & lasciuiori corporis motu gaudiū quoddā animi ostētare cœperūt. Admiratus rex tāta magnitudie animi oppetere mortē euocari eos iussit: causam tā effusæ lætitiæ cū suppliciū ante oculos haberent reqrens. Illi si ab alio occiderent; tristes morituros fuisse respōdēt. Nūc a tāto rege uictore oīum gentiū maioribus suis redditis: honestā mortē: quā fortes uiri uoto quoq; expeterent: carminibus sui moris lætitiaq; celebrarent. Tū rex admiratus magnitudinem animi: Quæro itaq; inquit an uiuere uelitis non inimici mihi: cuius beneficio uicturi estis. Illi nunq̄ se inimicos ei: sed bello lacessitos se inimicos hosti fuisse respondent. Si qs ipsos beneficio quā iiuria experiri malluisset: certaturos fuisse ne uicerent officio. Interrogātiq; quo pignore fidem obligaturi essent: uitā quā acciperēt pignori futuram esse dixerant. Redditurosq; quādo repetisset. Ne promissum fefellerūt. Nam qui remissi domos erāt: fide cōtinuere populares. Quattuor iter custodes corporis retēti: nulli macedonū in regem charitate cesserūt. In Sogdianis Peucolao cum tribus milibus peditū (neq; eni maiori præsidio idigebat) relicto: Bactra peruenit. Inde Bessum Ecbactaua duci iussit iterfecto Dario pœnas capite psoluturū. Iisdē fer diebus Ptolomæus & Menidas peditū tria milia & equites mille adduxerūt mercede militaturos. Alexāder quoq; ex Lycia cum pari numero peditū & .d. eqtibus uenit. Totidem e Syria Asclepiodorū sequebant. Antipater græcorū .vii. in quis .d. eqtes erant miserat. Itaq; exercitu aucto ad ea: quæ defectione turbata erant cōponēda processit: iterfectisq; consternationis auctoribus quarto die ad flumē Oxum puētum ē: hic quia limum uehit; turbidus semp & insalubris est potui. Itaq; puteos miles cœperat fodere. Nec tamē humo alte egesta existebat humor. Tum in ipso tabernaculo regis conspectus ē fons: quē quia tarde notauerant; subito extitisse finxerunt. Rexq; ipse credi uoluit donū dei id fuisse. Superatis deinde amnibus Ocho & Oxo: ad urbē Marginiam peruenit. Circa eam .vi. oppidis condēdis electa sedes ē. Duo ad meridiē uersa; quattuor spectātia orientem modicis inter se stadiis distabant: ne procul repetendum eēt mutuum auxilium. Hæc omnia sita sunt in editis collibus: tum uelut fræni domitarū gentium: nunc originis suæ oblita seruiunt quibus imperauerunt. Et cætera quidē pacauerat rex. Vna erat petra: quam Arimazeus Sogdianus cum .xxx. milibus armatorum obtinebat alimentis ante congestis: quæ tantæ multitudini uel per biennium suppeterent. Petra in altitudinem .xxx. eminet stadia: circuitu .c. & .l. complectit: undiq; abscissa & abrupta semita peranguste aditur. In medio altitudinis spatio habet specum: cuius os arctum & obscurum ē: paulatim deinde ulteriora pandūt. Vltima etiam altos recessus habent: fontes per totum fere spatium manant. E quibus collatæ aquæ per prona montis flumen emittunt. Rex loci difficultate spectata statuerat inde abire. Cupido deinde incessit animo naturam quoq; fatigandi. Prius tamē q̄ fortunā obsidionis experiretur. Cophan (Artabazi hic filius erat) misit ad barbaros: qui suaderent ut dederent rupem. Arimazeus loco fretus superbe multa respondit. Ad ultimū an Alexāder uolare possit iterrogat. Quæ nūciata regi sic accēdere animū: ut adhibitis cū qbus cōsultare erat solitus: indicaret insolētiā barbari eludētis ipsos: qa pēnas non haberēt. Se aūt pxima nocte effecturum: ut crederet macedones etiā uolare. Trecētos inqt pnicissimos iuuenes ex suis qsq; copiis perducite ad me: q p calles & pœne inuias rupes domi pecora agere consueuerint. Illi præstantes & leuitate corporum & ardo

Sogdiāorū aī magnitudo.

Bessꝰ ecbactaua ducit ad suppliciū

Exercitū auxit alexan.

Ochꝰ fl.

Oxus fl

Margia opp.

Oppida sex cōdūtur ab alexandro.

petra quā arimazeꝰ tenebat capit a Macedonibꝰ

Cophas.

re animorũ strenue adducunt:quos intuens rex uobiscũ inquit o iuuenes & mei æqua les urbium inuictarum ante munimenta superaui:montium iuga perhẽni niue obruta emensus sum:angustias Ciliciæ intraui.Indiæ sine latitudine uim frigoris sum perpessus.Et mei documenta uobis dedi:& uestra habeo.Petra quam uidetis:unum aditum habet:quem barbari obsident:cætera negligunt.Nullæ uigiliæ sunt:nisi quæ castra nostra spectant.Inuenietis uiam:si solerter rimati fueritis aditus ferentis ad cacumen.Nihil tam alte natura constituit:quo uirtus non possit eniti.Experiendo quæ cæteri desperauerint:Asiam habemus in potestate.Euadite in cacumen:quod cũ cœperitis:candidis uelis signũ mihi dabitis:ego copiis admotis hostẽ i nos a uobis conuertam:premiũ erit ei:qui primus occupauerit uerticem:talenta.x.Vno minus accipiet qui proximus ei uenit:eademq; ad.x.homines seruabitur portio.Certũ habeo uos non tam liberalitatem intueri meã:q̃ uoluntatẽ.His animis regem audierunt:ut iam cœpisse uerticem uiderentur.Dimissiq; ferreos cuneos quos inter saxa defigerent ualidosq; funes parabant.Rex circumuectus petrã:qua minime asper ac præruptus aditus uidebatur:secunda uigilia(quod bene uerteret)ingredi iubet.Illi alimentis in biduũ sumptis gladiis modo atq; hastis armati subire cœperunt.Ac primo pedibus ingressi sunt:deinde ut in prærupta peruentũ est:alii manibus eminentia saxa complexi leuauere semet:alii adiectis funium laqueis euasere:quibus cũ cuneos inter saxa disigerent:gradus subinde q̃s insisterent:diem inter metũ laboreq; consumpserunt:per aspera enisis duriora restabant:& crescere altitudo petræ uidebat̃.Illa uero miserabilis erat facies:cũ ii quos instabilis gradus fefellerat ex præcipiti deuoluerentur.Mox eadẽ in se patientia alieni casus ostendebat exẽplũ:per has tamen difficultates enituntur in uerticẽ montis:omnes fatigatione continuati laboris affecti.Quidam mutilati parte mẽbrorũ:pariterq; eos & nox & somnus oppressit.Stratis passim corporibus in inuiis & in asperis saxorũ periculi instantis obliti in lucẽ quieuerunt.Tandẽq; uelut ex alto sopore excitati:occultas subiectasq; ipsis ualles rimantes:ignari i qua parte petræ tanta uis hostiũ condita esset:fumũ specus infra sesipsos euolutũ notauerunt:ex quo itellectũ est:illã hostiũ latebrã esse.Itaq; hastis iposuere:quod conuenerat signum:totoq; e numero duos & .xxx.in ascensu iterisse agnoscunt.Rex non cupidine magis potiundi loci q̃ uice eorũ:quos ad tã manifestũ periculũ miserat:solicitus toto die cacumina montis ituens restitit.Noctu demũ cũ obscuritas conspectũ oculorũ ademisset ad curandũ corpus recessit:postero die nondũ satis clara luce primus uela/signum capti uerticis conspexit.Sed ne falleret acies dubitare cogebat uarietas cœli:tunc iterni tente lucis fulgore conditi.Verum ut liquidior lux apparuit cœlo:dubitatio exempta est:Vocatumq; Cophen:per quem barbarorũ animos temptauerat:mittit ad eos:qui moneret nunc saltẽ salubrius cõsiliũ iniret.Sin autem fiducia loci perseuerarent ostẽdi a tergo iussit:qui cœperant uerticem.Cophas ad eos missus suadere cœpit Arimazi Petram tradere:gratiam regis ìnituro:si tantas res molientẽ in unius rupis obsidione hærere non coegisset.Ille ferocius superbiusq; q̃ antea locutus abire Cophen iubet Atis prehensum manu barbarum rogat:ut secum extra specum prodeat:quo ĩpetrato iuuenes in cacumine ostendit:Eius superbiæ haud ĩmerito illudẽs pẽnas ait habere milites Alexandri.Iamq; macedonum castris signorum contentus & totius exercitus clamor audiebatur.Ea res sicut plæraq; belli uana & inania barbaros ad deditionem traxit:quippe occupati metu paucitatem eorum:qui a tergo erant:æstimare non poterant.Itaq; Cophen(nam trepidantes reliquerat)strenue reuocant:& cum eo.xxx.pri

Nihil tã alte natura cõstituit:quo uirt9 nõ possit eniti.

Premia eius q primus occupauerint uerticem

cipes mittunt: qui Petram tradát: & incolumibus abire liceat paciscant. Ille q̃q̃ uerebat̃ ne cõspecta iuuenũ paucitate deturbarent eos barbari: tamẽ & fortunæ suæ confisus & Arimazi superbiæ: nullam se conditionẽ deditionis accipere respõdit. Arimazes desperatis magis q̃ pditis rebus cum ꝓpinquis nobilissimisq; gentis suæ descẽdit in castra: quos omnis uerberibus affectos sub ipsis radicib9 Petræ crucibus iussit affigi. Multitudo deditoꝝ incolis nouaꝝ urbiũ cum pecunia capta dono data est. Artabazus in Petræ regionisq; apposita esset ei tutela relictus est. — *Petram cœpit alexan.*

Q. CVRTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER SEPTIMVS.

ALEXANDER Maiore fama: quam gloria inditionem redacta Petra cum propter uagum hostem spargendæ manus eent: in tres partes diuisit exercitum. Ephestionẽ uni: Cenon alteri duces dederat. Ipse cæteris præerat. Sed non eadẽ mens omnibus barbaris fuit. Armis qdam subacti: plures ante certamen imperata fecerũt: quibus eoꝝ q in defectione perseuerauerãt: urbes agrosq; iussit attribui. At exules bactriani cũ. dccc. equitibus massagetarum proximos uicos uastauerũt. Ad quos cohercẽdos Attinas regionis eius præfectus. ccc. equites insidiarum quæ parabant̃ ignarus eduxit. Naq; hostis in siluis: quæ erant forte campo iunctæ: armatum militem condidit: paucis propellẽtibus pecora: ut improuidum ad insidias præda perduceret. Itaq; composito agmine solutisq; ordinibus: Attinas prædabundus sequebat̃: quem prætergressum siluam: q in ea consederant: ex improuiso adorti cum omnibus interemerunt. Celeriter ad Craterum huius cladis fama perlata est: qui cum omni equitatu superuenit. Et massagetæ quidem iram refugerant. Dacæ mille oppressi sunt: quoꝝ clade totius regionis finita defectio: alexander quoq; Sogdianis rursus subactis: Maracanda repetit. Ibi berdes: quẽ ad scythas ultra Bosphorũ colẽtes miserat: cum legatis gentis occurrit. Phrataphanes quoq;: qui choras præerat: massagetis & dacis regionum confinio adiũctus miserat: qui facturũ imperata polliceret̃. Scythæ petebant: ut Regis sui filiam matrimonio sibi iungeret. Si dedignaret̃ affinitatẽ: principes macedonum cum primoribus suæ gẽtis cõnubio coire pateret̃. Ipsum quoq; regum regẽ uẽturum ad eum pollicebant̃. Vtraq; legatione benigne audita Ephestionẽ & Artabazum opperiẽs statiua habuit: quibus adiunctis in regionem: quæ appellat̃ bazaria peruenit. Barbaræ opulẽtiæ in illis locis haud ulla sunt maiora inditia: q̃ magis nemoribus saltibusq; nobilium ferarum greges clausi. Speciosas ad hoc eligunt siluas crebris perhẽnium aquarum fontibus amœnas. Muris nemora cingunt: turresq; habẽt uenantium receptacula. Quattuor continuis ætatibus intactum saltum fuisse cõstabat: quẽ alexãder cũ toto exercitu igressus agitari undiq; feras iussit: iter quas cũ leo magnitudinis raræ ipm regẽ iuasurus incurreret: forte Lisimachus q postea regnauit ꝓximus alexãdro uenabulũ obiicere feræ cœperat. Quo rex repulso & abire iusso adiecit: tam a semet: q̃ a Lisimacho leonẽ iterfici posse. Lisimachus. n. quõdam cũ uenaret̃ in Syria occiderat eximiæ magnitudinis ferã solus. Sed leuo humero usq; ad ossa laceratus ad ultimũ picul i puenerat. Id ipm exprobrãs ei rex: fortius q̃ locutus ẽ fecit. Nã ferã non tm excepit mõ: sed ẽt uno uulnere occidit. Fabulã quæ obiectũ leoni a rege Lisimachum uulnere temere uulgauit: ab eo casu: quẽ supra diximus: ortam ẽe crediderim. Cæterũ mace

Attinas I insidias massagetæ præcipitat. Berdes Phrataphanes scythæ legati ad Alexan. Bazaria regio Barbaræ opulẽtiæ indicia. Lisimachus leo occidit.

Ferarum .iiii.milia occidit Alexan.

dones q̄q̄ ꝓspero euētu defunctus erat Alexander: tum siuere gentis suæ more: ut pedes uenaret̃ haud sine delectis principum amicorumq̧. Ille .iiii. milibus ferarū deiectis in eodē saltu cū toto exercitu epulatus ē. Inde Maracanda reditū est. Acceptaq̧ ætatis excusatione ab Artabazo prouinciam eius destinat Clyto: hic erat q apud granicū amnem nudo capite regem dimicantem clypeo suo texit. Rhosaceris manū capiti regis īminētem gladio amputauit: Vetus Philippi miles multisq̧ bellicis opibus clarus.

Clytus.

Hellanice nutrix Alexan.

Hellanice quæ alexandrum educauerat soror eius: haud secus quam mater a rege diligebatur. Ob has causas ualidissimam imperii partem fidei eius tutelæq̧ commisit. Iamq̧ iter parare in posterum iussus solemni & tempestiuo adhibet̃ conuiuio.

Alex. res gestas celebrat.

In quo rex cum multo incaluisset mero: īmodicus æstimator sui celebrare quæ gesserat cœpit: Grauis etiam eorū auribus: qui sentiebant uera memorari. Siletium tum habuere seniores: donec Philippi res orsus obterere: nobile apud ceroneam uictoriā sui operis fuisse iactauit: ademptamq̧ sibi malignitate & inuidia patris tantæ rei gloriam. Illum quidē seditione inter macedones milites & græcos mercænarios orta debilitatum uulnere: quod in ea consternatione acceperat iacuisse: non alias q̄ simulatione mortis tutiorem: se corpus eius protexisse clypeo suo: ruentesq̧ in illum sua manu occisos. Quæ patrem nunquam equo animo eē confessum inuitum filio debentē salutem suam. Itaq̧ post expeditionem: quam sine eo fecisset ipse in illyricos uictorē scripsisse se patri fusos fugatosq̧ hostes. Nec affuisse unquam Philippum. Laude dignos eē non qui samothracum initia uiserent: Cum asiam uri uastariq̧ oporteret: sed eos qui magnitudine rerum fide antecessissent. hæc & his similia læti audiere iuuenes: ingrata senioribus erant: maxime propter Philippū: sub quo diutius uixerant. Tum Clytus ne ipse quidē satis sobrius ad eos qui infra ipsum cubabant: conuersus Euripidis rettulit carmē: ita ut sonus magis: quā sermo exaudiri posset a rege. Quo significabatur male instituisse græcos: quod trophæis regum duntaxat nomina inscriberentur. Alieno enim sanguine partam gloriam intercipi. Itaq̧ rex cū suspicaretur malignius habitum esse sermonē: percunctari proximos cœpit quid ex Clyto audissent. Et illis ad silentium obstinatis. Clytus paulatim maiore uoce: Philippi acta bellaq̧ in græcia gesta cōmemorat: omnia præsentibus præferens. Hinc inter iuniores senesq̧ orta contentio est. Et rex uelut patienter audire quis Clytus obterebat laudes eius ingentem iram conceperat. Cæterum cum animo uideretur imperaturus: si finē procaciter orto sermoni Clytus imponeret: nihil eorum omittente magis exasperabatur.

Clyti uerba ī alex.

Iamq̧ Clytus etiam Parmenionem defendere audebat: & Philippi de atheniensibus uictoriam thebarum præferebat excidio: non uino modo: sed etiam animi praua contentione prouectus. Ad ultimum si moriendum inquit est pro te: Clytus ē primus. At uictoriæ arbitrium magis præcipuum ferunt: qui procacissime patris tui memoriæ illudunt. Sogdianam regionem mihi attribuis: totiens rebellem: & non modo indomitam: sed quæ ne subigi quidem possit. Mittor ad feras bestias præcipitia ingentia sortitas. Sed quæ ad me pertinent transeo. Philippi milites spernis oblitus: nisi hic Atharias senex iuniores pugnam detractantes reuocasset: ad huc nos circa Alicarnasum hæsuros fuisse. Quomodo ergo Asiam etiam cum istis iunioribus subiecisti? Verum est ut opinor quod auunculū tuum in Italiam dixisse constat: ipsum in uiros incidisse: te in fœminas. Nihil ex omnibus inconsulte ac temere actis regē magis mouerat: quam Parmenionis cum honore mentio illata. Dolorem tamen rex præssit: contentus iussisse ut conuiuio excederet. Nec quicquam aliud adiecit: quam forsitan

eum (si diutius locutus foret) exprobaturum sibi fuisse uitam a semetipso datam: hoc enim superbe sæpe iactasse. Atq; illum cunctantē adhuc surgere: qui proximi ei cubuerant: iniectis manibus iurgantes monentesq; conabantur abducere. Clytus cum abstraheretur: ad pristinā uiolentiā ira quoq; adiecta: suo pectore tergū illius esse defensum: nunc posteaquā tanti meriti præteriit tempus etiā memoriā inuisam esse ꝓclamat. Attali quoq; cædem obiiciebat: & ad ultimū Iouis: quē patrem sibi Alexāder assereret: oraculum eludens ueriora se regi: quam patrem eius respondisse dicebat. Iam tantum iræ conceperat Rex: quantum uix sobrius ferre potuisset. Enimuero mero sensibus uictis ex lecto repente prosiluit. Attoniti amici ne positis quidem sed abiectis poculis consurgunt in euentum rei: quā tanto impetu acturus esset intenti. Alexander rapta lancea ex manibus armigeri: Clytum ad hæc eadem linguæ intēperantia furentē percutere conatus: a Ptolomæo & Perdica inhibetur. Mediū complexi & obluctari perseuerantē morabantur. Lisimachus: & Leonatus etiam lanceam abstulerant. Ille militum fidem implorans: comprehendi se a proximis amicorum: quod Dario nuper accidisset exclamat. Signumq; tuba dari: ut ad regiam armati cohirēt iubet. Tum uero Ptolomæus & Perdicas genibus aduoluti orant: ne in tā præcipiti ira perseueret: spaciūq; potius animo det. Omnia postero die iustius executurū. Sed clausæ erant aures obstrepente ira. Itaq; impotens animi percurrit in regiæ uestibulū & uigili excubanti hasta ablata constitit in aditu: quo necesse erat iis qui simul cœnauerant egredi. Abierant cæteri: Clytus ultimus sine lumine exibat. Quē rex quisnā esset interrogat. Eminebat etiā in uoce sceleris quod parabat atrocitas. Et ille iam non suæ: sed regis iræ memor: Clytum esse & de conuiuio exire respondit. Hæc dicentis latus hasta transfixit. Morientisq; sanguine aspersus. I nunc (inquit) ad Philippū: & Parmenionē: & Attalū. Male humanis ingeniis natura cōsuluit: quod plærunq; non futura: sed transacta perpendimus: quippe rex posteaquā ira mente decesserat: etiam ebrietate discussa magnitudinē facinoris sera æstimatione perspexit. Videbat tunc īmodica libertate abusum: Sed alioquin egregium bello uirum: & nisi erubesceret fateri seruatorē sui occisum. Detestabile carnificis mini sterium occupauerat rex: Verborū licentiā: quæ uino poterat imputari: nefanda cæde ultus. Manabat toto uestibulo cruor: Paulo ante conuiuæ uigiles attoniti & stupentibus similes procul stabant: liberioreq; penitentiam solitudo excipiebat. Ergo hastā ex corpore iacentis euulsam retorsit in semet: iamq; admouerat pectori: cū aduolant uigiles: & repugnanti e manibus extorquēt: alleuatūq; in tabernaculū deferunt. Ille humi prostrauerat corpus gemitu eiulatuq; miserabili tota personat regia. Laniare deinde os unguibus: & circunstantes rogare ne se tanto dedecori superstitē esse paterentur. In has præces tota nox exacta est. Scrutanteq; num ira deorū ad tantū nefas actus esset: subit anniuersarium sacrificium libero patri non esse redditū statuto tēpore. Itaq; inter uinum & epulas cæde cōmissa iram dei fuisse manifestam. Cæterū magis eo mouebatur: quod omniū amicorū animos uidebat attonitos. Neminē cū ipso sociare sermonē postea ausurū. Viuendū esse in solitudine uelut feræ bestiæ terrenti alias: alias timenti. Prīa deinde luce tabernaculo corpus: sicut adhuc cruentū erat: iussit inferri. Quo posito ante ipm lachrymis abortis hāc iquit nutrici meæ gratiā rettuli: cuius duo filii apud Miletū pro mea gloria occubuere mortē: hic frater unicū orbitatis solatiū a me inter epulas occisus ē. Quo nunc se conferet misera? Omnibus eius unus supersum: quē

Clyti ꝓtnacia.

Clytum occidit Alexan.

Plærūq; non futura sed trāsacta ꝑpēdimus

Gemitus Alex. clyto occiso

solum equis oculis uidere non poterit. Et ego seruatorū meorū latro reuertar in patriā? Vt ne dexterā quidē nutrici sine memoria calamitatis eius offerre possim? Et cū finis lachrymis querelisq; non fieret: iussu amicorū corpus ablatū est. Rex triduum iacuit inclusus. Quem ut armigeri corporisq; custodes ad moriendum obstinatum esse cognouerunt: uniuersi in tabernaculum irrūpunt: diuq; precibus ipsorum reluctatum ægre uicerunt: ut cibū caperet. Quoq; minus cædis puderet: iure interfectū Clytum dixerunt. Macedones quoq; sepulturam prohibituri, rex humari iussisset. Igitur decē diebus maxime ad confirmandū pudorē apud Maracanda consumptis: cū parte exercitus Ephestionē in regionē Bactrianā misit: cōmeatus in hyemē paraturum. Quā Clyto autē destinauerat prouinciā Amyntæ dedit.

Xenippā regionē describit

Ipse Xenippa peruenit (scythiæ confinis ē regio) habitaturq; pluribus ac frequētibus uicis: quia ubertas terræ non indigenas modo detinet: sed etiā aduenas inuitat. Bactrianorū exulū: qui ab Alexandro defecerant receptaculū fuerat. Sed posteaquā regē aduentare compertū est: pulsi ab incolis: duo milia fere & ducenti congregantur. Omnes equites erant etiā in pace latrociniis assueti. Tum ferocia ingenia non bellū modo: sed etiā ueniæ desperatio efferauerat: itaq; ex improuiso adorti Amyntā prætorē Alexandri diu anceps prælium fecerant. Ad ultimū .dcc. suorū amissis: quorū .ccc. hostis cœpit: dedere terga uictoribus haud sane inulti: quippe .lxxx. macedonū interfecerunt: præterq; eos .ccc. & .l. saucii facti sunt. Veniā tamen etiā post alteram defectionē impetrauerunt.

Naura regio.

His in fidē acceptis in regionē: quā nauram appellant: Rex cum toto exercitu uenit.

Sysimithrides satrapes. Parētes cū liberis coeunt.

Satrapes erat Sisimithrides duobus ex sua matre filiis genitis: quippe apud eos parētibus stupro coire cum liberis fas est. ii. milibus armatis popularibus fauces regionis: qua in arctissimū cogitur, ualido munimēto sepserant. Præterfluebat torrens amnis: ergo Petra claudebat: hanc manu peruiā incolæ fecerant. Sed aditus specus accipit lucē. Interiora nisi illato lumīe obscura sunt. Perpetuus cuniculus iter præbet in campos ignotū nisi indigenis. At Alexander quanquā angustias naturali situ munitas ac ualidas manu barbari tuebatur: tamen arietibus admotis munimēta quæ manu adiūcta erāt concussit: fundisq; & sagittis propugnantium plærosq; deiecit: quos ubi dispersos fugauit: ruinas munimētorum supergressus ad Petram admouit exercitum. Cæterū interueniebat fluuius coeuntibus aquis ex superiore fastigio in uallē: magniq; operis uidebatur tam uastam uoraginē explere. Cædi tamē arbores & saxa congeri iussit. Ingēsq; barbaros pauor rudes ad talia opera concusserat: excitatam molē subito cernētes. Itaq; rex ad deditionē metu posse compelli ratus: Oxortam misit nationis eiusdē: sed ditionis suæ: qui suaderet duci: ut traderet Petram. Interim ad augēdam formidinē & turres admouebant: & excussa tormētis tæla micabant. Itaq; uerticē Petræ omni alio præsidio damnato petiuerūt. At Oxortes trepidū diffidētēq; rebus suis Sysimithrē cœpit hortari: ut fidē q uim macedonum mallet experiri: neu moraret festinationē uictoris exercitus in indiam tendētis. Cui quisqs semet offerret: in suū caput alienam cladem eē uersurū. Et ipse quidē Sysimathres deditionē annuebat. Cæterū mater eademq; coniux morituram se ante denūcians: quam in ullius ueniret potestatē: Barbari animū ad honestiora: quam tutiora conuerterat: pudebatq; libertatis maius eē apud fœminas: quam apud uiros preciū. Itaq; dimisso internūcio pacis obsidionē ferre decreuerat. Sed cū hostis uires suasq; pēsaret: rursus muliebris consilii quod præceps magisquam necessariū eē credebat: pœnitere eū cœpit. Reuo-

catoq; strenue Oxorte futurū se in regis potestate respondit: unū imprecatus: ne uo-
lūtatē & consiliū matris suæ proderet: quo facilius uenia illi quoq; impetraret. Præ- Nauram
missum igitur Oxortem cum matre liberisq; & totius cognationis grege sequebatur regionē
ne expectato quidē fidei pignore quod Oxotres promiserat. Rex equite præmisso q̄ recepit
reuerti eos iuberet: oppeririq; præsentiam ipsius superuenit: & uictimis Mineruæ ac Alexan.
Victoriæ cæsis imperiū Sysimithri restituit: spe maioris etiā prouinciæ facta si cū
fide amicitiam ipsius coluisset. Duos illi iuuenes patre tradente secum militaturos
sequi iussit. Relicta deinde phalange ad subigēdos qui defecerant cū equite proces-
sit: Arduū & impeditū saxis iter primo utcūq; tolerabāt. Mox equorum non ungulis
modo attritis: sed corporibus etiam fatigatis sequi plæriq; non poterant: & rarius su-
binde agmen fiebat: pudorem (ut fere fit) immodico labore uincēte. Rex tamē subin-
de equos mutans sine intermissione fugiētes insequebatur. Nobiles iuuenes comita-
ri eum soliti defecerant præter Philippum (lisimachi erat frater) tum primū adultus Philipp9
& quod facile apparet indolis raræ: is pedes incredibile dictu perducēta stadia uectū pedes ue
regem comitatus est: sæpe equū suū offerente Lisimacho: nec tamen ut digrederetur locissim9
a rege effici potuit: cū lorica indutus arma gestaret. Idem cum peruentum eēt insal-
tum: in quo se barbari abdiderant: nobilem edidit pugnam regemq; comminus cum
hoste dimicantē protexit. Sed postea quam barbari in fugam effusi deseruere siluas:
animus qui in ardore pugnæ corpus sustentauerat liquit: subitoq; ex omnibus mem-
bris profuso sudore arboris proximæ stipiti se applicuit. Deinde ne illo quidem ad- Philippi
miniculo sustinēte manibus regis exceptus est: inter quas collapsus extinguit. Mœ- mors
stum regem alius haud leuis dolor excepit. Eriguus inter claros duces fuerat: quem Erigui
extinctum esse pauloante: q̄ reuerteretur in castra cognouit. Vtriusq; funus omni ap mors
paratu atq; honore celebratū est: daças deinde statuerat petere. Ibi namq; Spitame- nunciat.
nem eē cognouerat. Sed hanc quoq; expeditionē ut plæraq; alia fortuna indulgendo
ei nūquā fatigata pro absente transegit. Spitamenes uxoris in modico amore flagra-
bat: quam ægram fugam: & noua subinde exilia tollerantē in omne discrimē comitē
trahebat. Illa malis fatigata identidem muliebres adhibere blandicias: ut tamdē fu-
gam sisteret: uictorisq; Alexandri clæmētiam expertus placaret: quem effugere non
posset. Tres adulti erant liberi ex eo geniti: quos cū pectori patris admouisset: ut sal-
tem eorum misereri uellet orabat. Et quo efficatiores eēnt præces: haud procul erat
Alexander. Ille se prodi nō moneri ratus: & formæ profecto fiducia cupere eam quā-
primū dedi Alexandro: acinacem strinxit percussurus uxorē: nisi prohibitus eēt fra-
trum eius occursu. Cæterum abire e conspectu iubet: addito metu mortis: si se oculis
eius obtulisset: & ad desiderium leuandū noctes inter pellices agere cœpit. Sed pœni
tus hærens amor fastidio præsentium accensus est. Itaq; rursus uni ei deditus orare
non destitit: ut tali consilio abstineret: patereturq; sorte quācūq; his fortuna fecisset.
sibi mortem deditione esse leuiorem. At illa pugnare se quod quæ utilia esse cense-
bat: muliebriter forsitan: sed fida tamē mente suasisset de cætero futuram in uiri pote
state. Spitamenes simulato captus obsequio de die conuiuiū apparari iubet: uinoq;
& epulis grauis semisomnus in cubiculū fert. Quem ut alto & graui somno sopitū
eē sensit uxor gladiū quem ueste occultauerat stringit: caputq; eius abscissum cruore Spitame
respersa seruo suo conscio facinoris tradit. Eodē comitante: sicut erat cruēta ueste in nes ab
macedonū castra peruenit: nūtiariq; Alexandro iubet adesse: quæ ex ipsa deberet agno uxore oc
scere. Ille protinus barbaram iussit admitti. Quam ut aspersam cruore cōspexit: ra- ciditur.

tus ad deplorandam contumeliam uenisse dicere:quæ uellet iubet. At illa seruũ: quẽ stare in uestibulo iusserat introduci desiderauit. Qui q̃a caput Spitamenis ueste te/ ctum habebat suspectus scrutantibus qd occuleret ostẽdit. Confuderat oris exãguis notas pallor:nec quis esset nosci satis poterat. Ergo rex certior factus humanũ caput afferre eum tabernaculo excessit:percũctatusq; quid rei sit illo profitente cognoscit. Variæ hinc cognitiones inuicem animũ diuersa agitantẽ commouerãt. Meritum in/ gens in semet eẽ credebat:quod transfuga & proditor:q tantis rebus(si uixisset) in/ uecturus moram interfectus eẽt. Contra facinus ingẽs auersabat:cũ optime meritũ de ipsa communiũ parentẽ liberorũ p insidias interemisset. Vicit tamẽ gratiam meri ti sceleris atrocitas:denũciariq; iussit:ut excederet castris. Neu licentiæ Barbaræ exẽ/ plar in græcorũ mores & mitia ingenia transferret. Dacæ Spitamenis cæde compta: Dataphrenem defectionis eius participem uinctũ Alexandro seq; dedunt. Ille maxi/ ma præsentium curarũ parte liberatus conuertit animũ ad uindicandas iniurias eorũ: q̃bus a prætoribus suis auare ac superbe imperabat. Ergo Pharapherni hyrcaniam cardos cum Thaphiris tradidit:mandauitq;:ut Phradatẽ cui succedebat:ad se in cu/ stodiam mitteret. Arsami dramarũ præfecto substitutus ẽ Tansonor. Arsaces in me diam missus:ut Occidates inde discederet. Babylonia mortuo Mazeo Deditameni subiecta est. His compositis tertio mense ex hybernis mouit exercitum regionẽ quæ gabaza appellat̃ aditurus. Primus dies quietũ iter præbuit. Proximus ei nondũ qui/ dem procellosus & tristis obscurior tamen pristino:non sine crescentis mali damno præteriit. Tertio ab omni parte cœli emicare fulgura:& nũc internitente lucẽ:nũc cõ dita:non oculos modo meantis exercitus:sed etiã animos terrere cœperũt. Erat pro/ pe continuus cœli fragor:& passim adeũtium fluminũ species uisebatur. Attonitisq; auribus stupẽs agmen nec progredi nec considere audebat. Tum repẽte imber gran/ dinem incutiẽs torrẽtis modo effundit̃. Ac primo q̃dem armis suis tecti exceperant: Sed iam nec retinere arma lubricæ & rigentes manus poterant:nec ipsi destinare: in quam regionẽ obuerterẽt corpora:cum undiq; tẽpestatis uiolẽtia maior:q̃ uitabatur occurreret. Ergo ordinibus solutis p totum saltum errabundũ agmẽ ferebat̃: mul/ tiq; prius metu:q̃ labore defatigati:prostrauerant humi corpora:q̃q̃ imbrem uis fri goris concreto gelu astrinxerat. Alii se stipitibus arborũ admouerant. Id plurimis & adminiculum & suffugium erat. Nec fallebat ipos morti locum eligere:cum immo/ bilis uitalis calor linqueret. Sed grata erat pigritia corporũ fatigatis:nec recusabant extingui quiescẽdo:quippe nõ uehemẽs modo:sed etiam pertinax uis mali insistebat: lucẽq; naturale solatium præter tempestatem haud disparem nocti siluarũ quoq; um/ bra suppresserat. Rex unus tanti mali patiens circuire milites: contrahere dispersos: alleuare prostratos:ostendere procul euolutum ex tuguriis fumũ:hortariq; ut proxi ma quæq; suffugia occuparent. Nec ulla res magis saluti fuit:q̃ quod multiplicato la bore sufficientem malis:cui ipsi cesserant:regem deserere erubescebant. Cæterũ effi catior in aduersis necessitas:quam ratio:frigoris remediũ inuenit. Dolabris enim sil/ uas sternere aggressi:passim aceruos struesq; accenderunt. Continenti incendio ar/ dere crederes saltum:& uix inter flammas agminibus relictum locum. Hic calor stu pentia membra commouit: paulatimq; spiritus: quem continuerat rigor; meare li/ bere cœpit:excepere alios tecta barbarorum:quæ in ultimo saltu abdita necessitas in/ uestigauerat. Alios castra:quæ in humido quidem:sed etiam cœli mitescente sæui/ tia locauerunt. xx. militũ atq; lyxarum calonũq; pestis illa consumpsit. Memoriæ p/

Quid alexan. uiso spitamenis capite.

Dacæ sedunt alexan.

Prætores auaros mutauit alexan.

Gazabã regionẽ adiit alexan.

Necessitas in aduersis efficatior q̃ ratio

Frigus multos iteremit.

ditũ est: quosdam applicatos arborum truncis: & non solũ uiuentibus: sed & inter se colloquentibus similes esse conspectos: durante adhuc habitu in quo mors queq́ deprahenderat. Forte macedo gregarius miles seq́ & arma sustẽtans tandẽ in castra puenerat. Quo uiso rex quãq́ ipse tunc maxime admoto igne refouebat artus: ex sella subsiluit: torpẽtẽq́ militẽ & uix compotẽ mentis demptis armis ĩ sua sede iussit considere. Ille diu nec ubi requiesceret: nec a quo esset exceptus agnouit. Tãdem recepto calore uitali: ut regiam sedem regemq́ uidit territus surgit. Quem intuens Alexander: Ecquid intelligis miles inquit: quãto meliore sorte: q̃ perse sub rege uiuatis? Illis enim in sella regis consedisse capitale foret: tibi saluti fuit. Postero die conuocatis amicis copiarumq́ ducibus pronuntiari iussit ipsum omnia: quæ amissa essent redditurũ: & promisso fides extitit. Nam Sysimithres multa iumenta & camelorum. ii. milia adduxit: pecoraq́ & armenta: quæ distributa pariter militem & damno & fame liberauerunt. Rex gratiam sibi relatam a Sysimithre præfatus: sex dierum cocta cybaria ferre milites iussit. Sagos petens totam hanc regionem depopulatus. xxx. milia pecorũ ex præda Sysimithri dono dat: inde peruenit in regionem: cui cohortandus satrapes nobilis præerat: qui se regis potestatẽ fideiq́ permisit. Ille iperio ei reddito haud amplius q̃ ut duo ex tribus filiis secum militarent exegit. Satrapes etiam eum: qui penes ipsum relinquebatur tradit. Barbara opulentia conuiuium: quo regem accipiebat instruxerat. Id cum multa comitate celebraret: introduci. xxx. nobiles uirgines iussit. Inter quas erat filia ipsius Roxane nomine: eximia corporis specie & decore habitus in barbaris raro. Quæ quãq́ inter electas processerat: omnium tamẽ oculos conuertit in se: maxime regis minus iam cupiditatibus suis imperantis inter obsequia fortunæ: contra quam non satis cauta mortalitas est. Itaq́ ille qui uxorem darii: qui duas filias uirgines: quibus forma præter Roxanem comparari nulla poterat: haud alio animo: q̃ parentis aspexerat: tunc in amore uirgunculæ (si regiæ stirpi compareť) ignobilis ita effusus est: ut diceret ad stabiliendum regnum pertinere: persas & macedones connubio iungi: hoc uno modo & pudorẽ uictis: & superbiam uictoribus detrahi posse. Achillem quoq́ a quo genus ipse deduceret: cum captiua coisse. Ne inferri nefas arbitraretur) ita matrimonii iure uelle iungi. insperato gaudio lætus pater sermonem eius excipit. Et rex in medio cupiditatis ardore iussit afferri patrio more panem (hoc erat apud macedones sanctissimum coeuntium pignus) Quem diuisum gladio uterq́ libabat. Credo eos: qui gentis mores condiderunt: parco & parabili uictu ostẽdere uoluisse iungentibus opes: quantulo contenti esse deberẽt: hoc modo rex Asiæ & Europæ introductã inter conuiuales ludos matrimonio sibi adiunxit: e captiua geniturus qui uictoribus imperaret. Pudebat amicos super uinum & epulas socerum exdeditis esse electum. Sed post Clyti cædem libertate sublata uultu: qui maxime seruit assentiebantur. Cæterum indiam & inde oceanum petiturus: ne quid a tergo quod destinata impedire posset moueretur: ex omnibus prouinciis. xxx. milia iuniorum legi iussit: & ad se arma produci: Obsides simul habiturus & milites. Craterum ad persequẽdos Haustanem & Catenem: qui ab ipso defecerant misit: quorum haustanes captus est: Catenes in prælio occisus. Polypercon quoq́ regionem: quæ bubacene appellatur in deditionem redegit. Itaq́ omnibus compositis cogitationes in bellum indicum uertit. Diues regio habebatur non auro modo: sed gẽmis quoq́ margaritisq́ ad luxum magis quã ad magnificentiã exculta. Periti militares auro & ebore fulgere dicebantur. Itaq́ necubi uinceret: cũ cæteris præstaret: scutis argẽteas laminas: eqs frænos aureos

Humanitas Alex.

In sella regis psa consedisse capitale erat.

Sagos regionẽ petiit Alex.

Cohortãdus satrapes.

Roxane uirgo cuius amor exarsit Alexan.

Panis sanctissimũ coeuntiũ pignus apd Macedones.

Roxanẽ duxit uxorẽ Alexã.

Haustanes capitur.

Catenes occisus ẽ.

Indiæ opulentiæ descriptio.

addidit: loricas quoq; alias auro: alias argento adornauit. cxx. milia armatorum erant quæ regem ad id bellũ sequebantur. Iamq; omnibus præparatis quod olim praua mẽte conceperat: tunc esse maturat; quoniam modo cœlestes honores usurparet: cœpit agitare.

Iouis filius credi uoluit alex.

Iouis filium non dici tantum se: sed etiam credi uolebat: tanq̃ perinde animis imperare posset ac linguis. Itaq; more persarũ macedonas uenerabundos ipsum salutare prosternentes humi corpora. Non deerat talia concupiscenti pernitiosa adulatio perpetuũ malũ regũ: quorũ opes sæpius assentatio q̃ hostis euertit.

Adulatio sæpius q̃ hostis regũ opes euertit.

Nec macedonum hæc erat culpa: nemo enim illorum quicq̃ ex patrio more labare sustinuit: sed græcorum: qui professionem honestarum artium malis corruperant moribus. Hages quidam argiuus pessimorum carminum post choerilum conditor: & ex Sicilia Cleo: hic quidem non ingenii solũ: sed etiam nationis uitio adulator: & cætera urbiũ suarũ purgamenta: quæ propinquis etiam maximorũq; exercituũ ducibus a rege præferebãtur.

hages pessimorum carminũ conditor. Choerilus Cleo adulator.

Hi tum cœlum illi aperiebant. Herculemq; & patrem liberum & cum polluce castorem nouo numini cessuros esse iactabant. Igit̃ festo die omni opulentia conuiuiũ exornari iubet: cui non macedones modo & græci principes amicorum: sed etiam nobiles adhiberentur. Cũ quibus cũ discubuisset rex: paulisper epulatus conuiuio egreditur. Cleo sicut præparauerat sermonem cũ admiratione laudum eius instituit. Merita deinde percensuit: quibus uno modo gratiam referri posset: si quem intelligerẽt deum esse confiterentur: exigua thuris impẽsa tanta beneficia pẽsaturi. Persas quidẽ non pie solum: sed etiam prudẽter reges suos inter deos colere: maiestatẽ enim imperii salutis esse tutelam. Nec Herculẽ quidẽ & patrẽ liberum prius dicatos deos: quã uicissent secum uiuentiũ inuidiam. Tantundẽ quoq; posteros credere: quantũ præsens ætas spopondisset. Quod si cæteri dubitẽt: semetipsum cum rex inisset conuiuiũ prostraturum humi corpus. Debere idem facere cæteros: & in primis sapientia præditos. Ab illis enim cultus in regem esse prodendũ exẽplum. Haud perplexe in Calisthenem dirigebatur oratio. Grauitas uiri & prompta libertas inuisa erat regi: quasi solus macedonas paratos ad tale obsequium moraret.

Calisthenis uerba

Is tum silentio facto unũ illũ intuentibus cæteris. Si rex inquit sermoni tuo affuisset: nullius profecto uox responsuri tibi desideraretur. Ipse enim peteret: ne in peregrinos ritus degenerare se cogeres neu rebus fœlicissime gestis inuidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniã abest: ego tibi pro illo respondeo: nullũ esse eundem & diuturnum & præcocem fructũ: cœlestesq; honores non dare te regi: sed auferre. Interuallo enim opus est: ut credat̃ deus. semperq; hanc gratiam magnis uiris posteri reddunt. Ego autem seram imortalitatẽ præcor regi: ut uita diuturna sit & æterna maiestas. Hominẽ consequitur aliquando nunq̃ comitatur diuinitas. Herculem modo & patrem liberum consecratæ immortalitatis exempla referebas. Credis ne illos unius conuiuii decreto deos factos? Prius ab oculis mortalium amolita natura est: quam in cœlum fama perueheret. Scilicet ego & tu Cleo deos facimus. A nobis diuinitatis suæ auctoritatẽ accepturus est rex? Potẽtiam tuam experiri libet. Fac aliquẽ regẽ: Si deum potes facere: facilius est imperium dare quam cœlum. Dii propitii sine inuidia: quæ Cleo dixit audierint: eodẽq; cursu: quo fluxere res: ire patiantur. Nostris moribus uelint nos esse contentos. Non pudet patriæ nec desidero: ad quẽ modũ rex mihi colẽdus sit discere. Quos equidem uictores esse confiteor: si ab illis leges quis uiuamus: accipimus. Aequis auribus Calisthenes ueluti uindex publicæ libertatis audiebatur. Expræsserat nõ assẽsione modo sed etiam uocem seniorum præcipue: quibus grauis erat iueterati moris externa mutatio

Nec quicq̃ eorũ quæ inuicem iactata erant: rex ignorabat: cum post auleam: quæ lectos obduxerat staret. Igitur ad Hagem & Cleonẽ misit: ut sermone finito barbaros tantum cum intrasset: procumbere suo more paterentur. Et paulopost quasi potiora quædam ægisset conuiuiũ repetit. Quem uenerantibus persis Polypercon qui cubabat super regem: unum ex iis mento contingentem humũ per ludibrium cœpit hortari: ut uæhementius id quateret ad terram: elicuitq; iram Alexandri: quam olim animo capere non poterat. Itaq; rex tu autem inquit non uenerabẽris me? An tibi uni digni uidemur esse ludibrio? Ille nec regem ludibrio: nec se contemptu dignum esse respondit. Tum detractum cum lecto rex præcipitat in terram. Et cum is pronus corruisset: Vides ne inquit idem te fecisse quod in alio pauloante ridebas? Et tradi etiam in custodiam iusso conuiuium soluit. Polyperconti quidem postea castigato diu ignouit. In Calisthenem olim contumacia suspectum peruicacioris iræ fuit: cuius explendæ matura obuenit occasio. Mos erat (ut supradictũ est) principibus macedonũ adultos liberos regibus tradere ad munia haud multũ seruilibus ministeriis abhorrentia. Excubabant seruatis noctium uicibus proximi foribus ædis: in qua rex acquiescebat. Per hos pellices introducebãtur alio aditu: quam quẽ armati obsidebant. Iidem acceptos ab agasonibus equos cum rex ascensurus esset admouebant: comitabanturq; & uenãtem & in præliis omnibus artibus studiorum liberalium exculti. Præcipuus honor habebatur: quod licebat sedentibus uesci cum rege. Castigandi uerberibus eos nullius potestas præter ipsum erat. Hæc cohors uelut seminarium ducum præfectorumq; apud macedonas fuit. Hinc habuere posteri reges: quorum stirpibus multas ætates romanæ opes ademerunt.

liberi macedonũ principũ adulti regi seruiebant.

Igitur Hermolaus puer nobilis ex regia cohorte cũ aprum tælo occupasset quẽ rex ferire destinauerat: iussu eius uerberibus affectus est. Quã ignominiam ægre ferens deflere apud Sostratum cœpit: ex eadem cohorte erat Sostratus amore eius ardens. Qui cum laceratum corpus: in quo deperibat intueretur: forsitan olim ob aliam quoq; causam regi infestus: iuuenem sua sponte iam motũ data fide acceptaq; perpulit: ut occidendi regem consilium secum iniret.

Hermolaus uerberatur. Sostratus Consiliũ occidẽdi Alex.

Nec puerili impetu rem executi sunt: quippe solerter quos in societatem sceleris adsciscerent: Nicostratũ: Antipatrũ: Asclepiodorũq;: & philotã placuit assumi: per hos adiecti sunt Anticles Elaptonius. Cæterũ agende rei haud sane facilis patebat uia. Opus erat eadẽ oẽs coniuratos nocte excubare ne ab expertibus consilii ĩpedirẽtur: forte autem alius alia nocte excubabat. Itaq; intermutandis stationum uicibus cæteroq; apparatu exequendæ rei. xxx. & .ii. dies absumpti sunt. Aderat nox: qua coniurati excubare debebant: multa fide læti: cuius documentũ tot dies fuerant. Nemine metus spesue mutauerat. Tanta omnibus uel regem ira: uel fides inter ipsos fuit. Stabant igitur ad fores ædis eius in qua rex uescebatur: ut conuiuio egressum in cubiculũ deducerent. Sed fortuna ipsius simulq; epulantiũ comitas prouexit omnes ad largius uinũ: ludi etiã conuiuales extraxere tẽpus: nunc lætis coniuratis: quod sopitũ aggressuri essent: nunc solicitis ne in lucem conuiuiũ extraheret: quippe alios in stationem opportebat prima luce succedere: ipsorũ post. vii. diem reditura uice. Nec sperare poterant in illud tempus omnibus duraturam fidẽ. Cæterum cũ iam lux appareret: & conuiuiũ soluit: & coniurati exceperunt regẽ læti occasionẽ exequendi sceleris admotã: Cũ mulier attonitæ (ut creditũ est) mentis cõuersari in regia solita: quia instinctu uidebatur futura prædicere non occurrit modo abeunti: sed etiam semet obiecit: uultuque & oculis motum præferens animi ut rediret in conuiuiũ mouit: & ille per ludũ bene deos suadere res.

Mulier alex. seruauit.

pondit: reuocatisq; amicis in horā diei ferme secundā conuiuii tēpus extraxit. Iā alii ex cohorte in statione successerant: ante cubiculi fores excubituri. Adhuc tamen coniurati stabant uice officii sui expleta. Adeo pertinax spes est: quā humanæ mentes: quā ingentes concupiscentiæ deuouerūt. Rex benignius quā alias allocutus discedere eos ad curanda corpora (quoniā tota nocte perstitissent) iubet. Data sunt singulis ita sex tertia: collaudatisq; quod etiā aliis tradita uice tamen excubare perseuerassent: illi tanta spe destituti domos abeunt: & cæteri quidē expectabant stationis suæ noctē: Ephimanes siue comitate regis: quā ipsū inter coniuratos exceperat repente mutatus: siue quia cœptis deos obstare credebat: fratri suo Eurilocho: quē antea expertē esse consilii uoluerat quid pareretur aperit. Omnibus philotæ suppliciū in oculis erat: itaq; protinus inicit fratri manū: & in regiā peruenit. Excitatisq; custodibus corporis ad salutē regis pertinere quæ afferret affirmat: & tēpus quo uenerant & uultus haud sane securi animi index & mœstitiæ duobus alternis Ptolomeū ac leonatū excubantes ad cubiculi limen excitauerunt: itaq; & apertis foribus: & lumine illato: sopitū mero ac somno excitant regē: ille paulatī mente collecta: quid afferrent interrogat. Nec cunctatus Eurilochus non ex toto domū suā auersari deos dixit: quia frater ipsius: quāq; impiū facinus ausus foret: tamen & pœnitentiā eius ageret: & per se potissimū profiteretur indicium: in eā ipsam noctē quæ decederet: insidias cōparatas fuisse. Auctores sceleſti consilii esse: quos minime crederet rex. Tum Ephimanes cuncta ordine conscio rumq; nomina exponit. Calisthenem non ut participem facinoris nominatum esse constabat: sed solitum puerorum sermonibus uituperantium criminantiumq; regem faciles aures præbere. Quidam adiiciunt: cum Hermolaus apud eum quoq; uerberatum se a rege quereretur dixisse. Calisthenem meminisse debere eos iam uiros esse. Idq; an ad consolandam patientiam uerberum: an ad incitandum iuuenilē dolorem dictum esse: in ambiguo fuisse. Rex animi corporisq; sopore discusso: cum tanti periculi quo euaserat: imago oculis oberraret: Eurilochum. L. talentis & cuiusdam Tyridatis opulentis bonis donat protinus: fratremq; anteq̄ pro salute eius præcaretur restituit. Sceleris autem auctores interq; eos Calisthenem uinctos asseruari iubet: quibus in regiam adductis toto die ac nocte proxima mero ac uigiliis grauis acquieuit. Postero autē die frequēs consilium adhibuit: cui patres propinquiq; eorum de quibus agebatur intererant: ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant omnium deuotis capitibus qui sanguine contigissent eos. Rex introduci cōiuratos præter Calisthenē iussit: atq; quæ agitauerant sine cunctatione confessi sunt. Increpantibus deinde uniuersis eos: ipse rex quo suo merito tantum in semet cogitassent facinus interrogat. Stupentibus cæteris Hermolaus nos uero inquit quoniā quasi nescias quæris: occidendi te consilium iniuimus: quia non ut ingenuis imperare cœpisti: sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus pater ipsius Sopolis parricidam etiam parentis sui clamitans esse cōsurgit: & ad os manu obiecta scelere & malis insanientē ultra negat audiendū. Rex inhibito patre dicere Hermolaū iubet: quæ ex magistro didicisset Calisthene: & Hermolaus utor īquit bñficio tuo: & dico quæ nostris malis didici. Quota pars macedonū sæuitiæ tuæ superest? Quotus quisq; nō a uilissimo sanguine? Attalus: & Philotas: & Parmenio: & Lyncestes Alexander: & Clytus: quātū ad hostes ptinet uiuūt. Stāt in acie: te clypeis suis ptegunt: & p gloria tua: pro uictoria uulnera accipiunt: quibus egregiam gratiam retulisti. Alius mensam tuam sanguine suo aspersit. Alius ne simplici quidē morte defunctus est. Duces exercituū

Ephimanes fratri cōiuratione aperit

Calisthenes coniuratos inditasse criatus.

Cōiurati uinciūt.

Hermolaus alex. respōdet.

tuorum in eculeum impositi persis quos uicerant fuere spectaculo. Parmenio i dicta causa trucidatus est: per quem Attalum occideras. Inuicē enim miserorū uteris manibus ad expectanda supplicia. Et quos pauloante ministros cedis habuisti: subito ab aliis iubes trucidari. Obstrepunt subinde cuncti Hermolao. Pater supremū strinxerat ferrum percussurus haud dubie: ni inhibitus esset a rege (quippe Hermolaum dicere iussit) petitq; ut causas supplicii augentem pariter audirent. Aegre ergo coercitis rursus Hermolaus quam liberaliter inquit pueris rudibus ad dicendum agere permittis: & Calisthenis uox carcere inclusa est: quia solus potest dicere. Cur enim non producitur: cum etiam confessi audiuntur? Nempe quia liberam uocem innocentis audire metuis: Ac ne uultum quidem pateris? At qui nihil eum fecisse contendo. Sunt hic qui mecū rē pulcherrimā cogitauerunt: Nemo est: qui consciū fuisse nobis Calisthenem dicat cū morti olim destinatus sit a iustissimo & patientissimo rege. Haec ergo sunt macedonū pmia: quorū ut superuacuo & sordido abuteris sanguine; at tibi. xxx. milia mulorū captiuū aurū uehūt: cū milites nihil domū praeter gratuitas cicatrices relaturi sunt. Quae tamen oīa tolerare potuimus anteq̄ nos barbaris dederes: & nouo more uictores sub iugū mitteres. Persarū te uestis & disciplina delectat. Patrios mores exosus es. Persarū ergo non macedonū regē occidere uoluimus: & te transfugā belli iure persequimur. Tu macedonas uoluisti genua tibi ponere: uenerariq; te ut deū. Tu Philippū patrē auersaris: & si quis deorū ante iouē haberetur: fastidires etiā iouē. Miraris si liberi homines superbiā tuā ferre non possumus? Quid speramus ex te: quib9 aut insontibus moriendū est: aut quod tristius morte est in seruitute uiuendū? Tu quidem si emendari potes: multum mihi debes: Ex me enim scire coepisti: quod ingenui homines ferre non possunt. De caetero parce: quorum orbam senectutem suppliciis ne oneraueris. Nos iube duci: ut quod ex tua morte petieramus: consequamur ex nostra. Haec Hermolaus: at rex quam falsa sint inquit quae iste tradita a magistro suo dixit: patientia mea ostendet. Confessum enim ultimum facinus: tamen non solum ipsi audiretis: expressi non imprudens: cum permisissem huic latroni dicere: usurum eum rabie: qua compulsus est: ut me quem parentis loco colere deberet: uellet occidere. Nuper cū procacius se in uenatione gessisset: more patrio & ab antiquissimis macedoniae regibus usurpato eū castigare iussi. Hoc & oportere fieri: & (ut a tutoribus pupilli: a maritis uxores; seruis quoq; huius pueros aetatis uerberare concedimus. Haec est saeuitia in ipsum mea: quā impia caede uoluit ulcisci. Nā in caeteros: qui mihi pmittunt uti ingenio meo: quam mitis sim: non ignoratis. Cōmemorare superuacuū est. Hermolao parricidarū supplicia non probari: cū eadem ipse meruerit: minime Hercule admiror. Nam cū parmenionem & philotam laudat: suae seruit causae. Lyncestē uero Alexandrū bis insidiatū capiti meo a duobus indicibus liberaui. Rursus conuictū per bienniū tamen distuli: donec uos postularetis: ut tandem debito supplicio scelus lueret. Attalū anteq̄ rex essem: hostem meo capiti fuisse meministis. Clytus utinā non coegisset me sibi irasci: Cuius temerariam linguam probra dicentem mihi & uobis diutius tuli: quam ille eadem me dicentem tulisset. Regū ducumq; clementia non in ipsorum modo: sed etiam in illorū qui parent ingeniis sita est. Obsequio mitigantur imperia: ubi uero reuerentia excessit animis: & summa imis confundimus: ui opus ē ut uim repellamus. Sed quid ego miser istum crudelitatem mihi obiecisse? qui auaritiam exprobare ausus sit? Nolo singulos uestrū excitare: ne inuisam liberalitatem meam faciam: si pudori uestro grauem fecero. Totum exercitū aspicite: qui pauloante

nihil præter arma habebat: nunc argenteis cubat lectis. Mensas auro onerant: greges seruorum ducunt: spolia de hostibus sustinere non possunt. At enim persæ: quos uici mus: in magno honore sunt apud me quidē. Moderationis meæ certissimū indicium est: quod ne uictis quidem superbe impero. Veni enim in Asiā: non ut funditus euer terem gentes: nec ut dimidiam partem terrarum solitudinem facerē: sed ut illos quoq; quos bello subægissem: uictoriæ meæ non pœniteret. Itaq; militant uobis cum pro i/ perio uestro sanguinem fundunt: qui superbe habiti rebellassent. Non est diuturna possessio: in quam gladio inducimur. Beneficiorum gratia sempiterna est. Si habere Asiam non transire uolumus cum his cōmunicanda est nostra clæmentia: horum fi des stabile & æternum faciet imperium: & sane plus habemus: quam cupimus. Insa/ tiabilis autem auaritiæ est: adhuc implere uelle quod iam circunfluit. Verum tamen eorum in macedonas transeundo: in multis enim gentibus esse uideo: quæ non erube scamus imitari: nec aliter tantum imperium apte regi potest: quam ut quædam & tra damus illis: & ab iisdem discamus. Illud pœne dignū risu fuit: quod Hermolaus po/ stulabat a me ut auersarer Iouem: cuius oraculo agnoscor. An etiam quid dii respon/ deant in mea potestate est? Obtulit nomen filii mihi: recipere ipsis rebus: quas agim⁹ haud alienum fuit. Vtinam Indi quoq; deum esse me credant. Fama enim bella con/ stant: & sæpe etiam: quod falso creditum est: ueri uicem obtinuit. An me luxuriæ in/ dulgentem putatis arma uestra auro argentoq; adornasse? assuetis nihil uilius hac ui/ dere materia: uolui ostendere macedonas inuictos cæteris nec auro quidē uinci. Ocu los ergo primum eorū sordida omnia & humilia spectantium capiam; & docebo nos non auri aut argenti cupidos: sed orbem terrarum subacturos uenisse. Quam gloriā tu parricida intercipere uoluisti & macedonas rege adempto deuictis gentibus dede re: at nunc mones me: ut uestris parentibus parcam? Non oportebat quidem uos sci/ re: quid de his statuissem: quo tristiores periretis: si qua uobis parentum memoria & cura est. Sed olim istum morem occidendi cum scelestis insontes propinquos paren/ tesq; solui. Et profitcor in eodem honore futuros omnes eos: in quo fuerant. Nam tu/ um Calisthenem: cui uni uir uideris: quia latro es: scio cur produci uelis: ut coram his probra: quæ modo in me iecisti: modo audisti: illius quoq; ore referantur. Quē si ma cedo esset tecum introduxissem: dignissimum te discipulo magistrum. Nunc Olin/ theo non idem iuris ē. Post hæc consilium dimisit: tradiq; damnatos hominibus: qui ex eadem cohorte erant iussit. Illi ut fidem suam sæuitia regi approbarent: excrutiatos necauerunt. Calisthenes quoq; tortus interiit: initi consilii in caput regis innoxius: sed haud quamq̄ male assentantium accommodatus ingenio. Itaq; nullius cædes maiorē apud græcos Alexandro excitauit inuidiam: quam quod præditum optimis moribus artibusq;: a quo reuocatus ad uitam erat: cum interfecto Clyto mori perseueraret: nō tantum occiderit: sed etiam torserit in dicta quidem causa. Quam crudelitatem sera pœnitentia consecuta est. Sed ne ocium serendis rumoribus natum aleret: in indiam mouit: semper bello quam post uictoriam clarior. India tota ferme spectat orientem: minus in latitudinem: quam recta regione spatiosa: quæ austrum accipiunt: in altius terræ fastigium excedunt: plana sunt cætera: multisque inclytis amnibus Caucaso monte ortis placidum per campos iter præbent. Indus gelidior est quam cæteri: a/ quas uehit a colore maris haud multum abhorrentes. Ganges omnium ab oriente fluuius eximius a meridiana regione decurrit; & magnorum montium iuga recto al ueo stringit. In eum obiectæ rupes inclinant ad orientem. Vterque rubro mari ac/

Beneficiorum gratia sempiterna est.

Coniurati occidū tur.

Calisthenes tort⁹ interiit.

Indiæ descriptio.

Indus fl.

Gāges fl.

cipitur findẽs ripas: multasq; arbores cũ magna soli parte exorbet. Saxis quoq; impeditus quibus crebro reuerberat. Vbi mollius solũ reperit stagnat: insulasq; molitur. Acesines eum auget: Ganges decursurum in mare intercipit. Magnoq; motu amnis uterq; collidit: quippe Ganges asperũ os influenti obiicit: nec repcussæ aquæ cedunt.

Dyardenes flu. uarias bælluas alit.

Dyardenes minus celeber auditu est: quia p ultima indiæ currit. Cæterũ nõ cocodrillos modo uti nilus: sed et delphines ignotasq; aliis gẽtibus bælluas alit.

Ethimantis flu.

Ethimãtis crebris flexibus subinde curuatus ab accolis rigantibus carpit. Ea causa ẽ: cur tenues reliquias iam sine nomine in mare emittat. Multis præter hos amnibus tota regio diuidit: sed ignobilibus: quia non adeo interfluũt. Cæterũ quæ propiora sunt mari: aquloni maxime decurrũt. Is cohibitus iugis montiũ ad interiora non penetrat: ita alẽdis frugibus mitis. Sed adeo in illa plaga mũdus statutas tẽporũ uices mutat: ut cũ alia feruore solis exæstuant: indiã niues obruant. Rursusq; ubi cætera rigẽt: illic intollerãdus æstus existat: nec cur ubi se naturæ causa mari: quod alluit ingessit: nec colore

Erithus rex a quo eritheũ mare.

quidẽ abhorret a cæteris: ab Eritho rege inditũ ẽ nomẽ. Propter quod ignari rubere aquas credũt. Terra lini ferax: inde plærisq; sunt uestes. Libri arborũ teneri haud secus q̃ chartæ litterarũ notas capiũt. Aues ad imitãdũ hũanæ uocis sonũ dociles sunt. Aĩalia inusitata cæteris gẽtibus: nisi inuecta. Eadẽ terra & rhiocerotas alit non generat.

Elephãti indici

Elephantorũ maior ẽ uis: q̃ quos in aphrica domitãt: & uiribus magnitudo respõdet.

Aurũ flumina uehunt.

Aurũ flumina uehũt: quæ leni modicoq; lapsu segnes aquas ducũt.

Gemmæ margaritæq; in littoribus

Gẽmas margaritasq; mare littoribus infundit. Neq; alia illis maior opulẽtiæ cã ẽ: utiq; posteaquã uiciorũ comertiũ uulgauere in exteras gẽtes: qppe æstimant purgamẽta æstuãtis freti pcio: qđ libido constituit.

Ingenia indorũ.

Ingenia hominũ sicut ubiq; apud illos locorũ quoq; situs format.

Indorũ uelamia

Corpora usq; pedes carbasa uelãt. Soleis pedes: capita linteis uinciũt. Lapilli ex auribus pendẽt: brachia quoq; & lacertos auro colũt: qbus inter populares aut nobilitas aut opes eminẽt. Capillũ pectũt sæpius quã tondent. Mentum semp intonsum est. Reliquã oris cutẽ ad speciẽ leuitatis exequãt.

Regũ luxuria.

Regũ tamẽ luxuria quã ipsi magnificẽtiã appellant: sup oium gẽtium uicia: cũ rex sane in publico conspici patit: Thuribula argẽtea ministri ferũt totũq; iter p quod ferri destinauit odoribus complent. Aurea lectica margaritis circumpendẽtibus recubat. Distincta sunt auro & purpura Carbasa quæ indutus ẽ lecticã sequunt armari corporisq; custodes: Inter quos ramis aues pẽdẽt: quas cantu seriis rebus obstrepere docuerũt. Regia auratas colũnas habet. Totas eas uitis auro celata pcurrit: auiũq; quarũ uisu maxime gaudẽt: argenteæ effigies opa distingũt. Regia adeũtibus patet. Cum capillũ pectit atq; ornat: tunc responsa legationibus: tunc iura popularibus reddit. Demptis soleis odoribus illinunt pedes. Venatus maximus labor est: inclusa uiuario animalia inter uota cantusq; pellicum figere. Binorũ cubitorum sagittæ sunt: quas emittunt maiore nisu: quam effectu: quippe tælum cuius in leuitate uis omnis est; inhabili pondere oneratur. Breuiora itinera equo conficit. Longior ubi expeditio est: elephanti ueheunt currum: & tantarum bælluarum corpora tota contegunt auro. Ac ne quid perditis moribus desit: lecticis aureis pellicum longus ordo sequitur.

Reginæ indorũ luxuria.

Separatum aliud reginæ ordine agmen est: æquatq; luxuria. Fœminæ epulas parant: ab hisdem uinũ ministratur: cuius omnibus indis largus est usus. Regẽ mero somnoq; sopitum in cubiculum pellices referunt: patrio carmine noctium inuocantes deos. Quis credat inter hæc uitia curam eẽ sapientiæ?

Sapiẽtes

Vnum agreste & horridum genus est: quod sapientes uocant. Apud hos occupare fati diem pulchrum: & uiuos se cremari iubent. Quis autẽ segnis ætas: aut Indorum

incommoda ualitudo est: expectatã morte pro dedecore uitæ habẽt. Nec ullus cor/
poribus quæ senectus soluit honos reddit. Inquinari putant ignẽ: nisi q spirantes re/
cipit. Illi qui in urbibus publicis moribus degũt: syderũ motus scite spectare dicunt:
& futura pdicere. Nec quẽquam admouere læti diẽ credunt cui expectare interito li/
ceat. Deos putant quicquid colere cœperũt: arbores maxime quas uiolare capitale
est. Mẽses in quinos denos descripserũt dies. Anni plena spatia seruant. Lunæ cursu
notant tẽpora: non ut plærique cum orbẽ sydus impleuit: sed cũ se curuare cœpit in cor
nua: & iccirco breuiores habẽt mẽses qui spaciũ eorũ ad hũc lunæ modum dirigũt.
Multa & alia tradunt: quibus morari ordinẽ rerum haud sine opere uidebat. Igitur
Alexandro fines indiæ ingresso gentiũ suarũ reguli occurrerũt: imperata facturi: illũ
tertium Ioue genitũ ad ipsos peruenisse memorantes. Patrem liberũ atque herculẽ fa/
ma cognitos eẽ. Ipsum coram adesse cernique. Rex benigne exceptos sequi iussit: iisdẽ
itinerũ ducibus usurus. Cæterum cum amplius nemo occurreret: Ephestionẽ & Perdi/
cam cum copiarum parte præmisit ad subigẽdos qui auersarẽt imperiũ. Iussitque ad flu/
men indũ procedere: & nauigia facere quis in ulteriora transportari posset exercitus.
Illi quia plura flumia supanda erant sic iũxere naues: ut solutæ plaustris uehi possent
rursusque coniũgi. Post se cratero cũ phalange iusso sequi eqtũ ac leuẽ armaturam edu/
xit: eosque q occurrerant: leui plio in urbẽ proximam compulit. Iam supuenerat Crate
rus. Itaque ut principio terrorem incuteret genti nondũ arma macedonũ expertæ: pcæ/
pit ne cui parceret: munimẽtis urbis: quam obsidebat incẽsis. Cæterum dum obequita
bat mœnibus sagitta ictus ẽ. Cœpit tamẽ oppidũ: & omnibus incolis eius trucidatis
ẽt in tecta sæuitũ ẽ. Inde domita ignobili gẽte: ad Nisam urbẽ puenit. Forte castris an/
te mœnia ipsa in siluestri loco positis nocturnũ frigus uehemẽtius quam alias horrore
corpora affecit: opportunũque remediũ ignis oblatũ ẽ. Cæsis quippe siluis flãmam exci
tauerũt: quæ igni alita oppidanorum sepulchra comprehẽdit. Vetusta cedro facta erat
conceptũque ignẽ late fudere: donec omnia solo æquata sunt. Et ex urbe primũ canũ
latratus: deinde etiam hominũ fremitus auditus ẽ. Tum & oppidani hostẽ & mace/
dones ipsos ad urbẽ uenisse cognoscũt. Iamque rex eduxerat copias: mœnia obsidebat:
cũ hostiũ: qui discrimẽ tẽptauerant obruti tælis sunt. Aliis ergo deditionem: aliis pu/
gnam experiri placebat: quorum dubitatione comperta circũsideri tantum eos: & absti
neri cædibus iussit. Tandemque obsidionis malis fatigati dedidere se. A libero patre con/
ditos se eẽ dicebant: & uera hæc origo erat. Sita est sub radicibus mõtis: quẽ Meron
incolæ appellant. Inde greci mẽtiendi traxere licẽtiam Iouis fœmine liberũ patrẽ esse
celatũ. Rex situ montis cognito ex incolis cũ toto exercitu pmissis commeatib⁹ uerti/
cem eius ascẽdit: multa hedera uitisque toto gignit monte. Multæ perhẽnes aquæ ma/
nant. Pomorum quoque uarii salubresque luci sunt: sua sponte fortuitorum seu germinũ fru/
ges humo nutriente. Lauri baccæque & multa in illis rupibus agrestis est silua. Credo
equidẽ non diuino instinctu: sed lasciuia eẽ prouectos: ut passim hederæ ac uitiũ fo/
lia decerperent: redimitique fronde toto nemore similes bacchantibus uagarent. Vo/
cibus ergo tot miliũ psidem nemoris eius deũ adorantiũ iuga montis collesque resona/
bant: cum orta licẽtia a paucis (ut fere fit) in homines serpẽre uulgasset: quippe uelut
in media pace per herbas congestamque frondẽ prostrauere corpora. Et rex fortuitam
licentiam non auersatus: large ad epulas omnibus præbitis per decem dies libero pa/
tri operatũ habuit exercitũ. Quis neget eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ quã
uirtutis eẽ beneficiũ: quippe ne epulantes quidẽ & sopitos mero aggredi ausus ẽ ho/

Dii idolorum

Mẽsium dies.

Anni plena spatia lunæ cursu notant tempora.

Alexan. fines Indiæ igressso reguli occurrerunt.

Nisei dedidere se alexan.

Nisa a libero pre condita.

Meron montem ascendit alexan. quæ i mero gignũtur.

stis: haud secus bacchantiū ululantiūq; fremitu perterritus: quā pliantiū clamor eēt auditus. Eadem fœlicitas ab oceano reuertentes temulētos commessantesq; inter ora hostiū rexit. Hinc ad regionē: quæ dedala uocat': puentū est. Deseruerant incolæ se- des: & in auios siluestresq; montes confugerant. Ergo Acadira transit: atq; usta & de- stituta incolentiū fuga. Itaq; ratione belli necessitas mutauit. Diuisis enim copiis plu ribus simul locis arma ostēdit: oppressiq; urbe non expectauerant hostē. Omni cla- de pdomiti sunt. Ptolomæus plurimas urbes: Alexander maximas cœpit: rursusq; q̄s distribuerat copias iūxit. Superato deinde Coaspe amne Cœnon in obsidione urbis opulentæ (Beiram incolæ uocant) reliquit. Ipse ad mazagas uenit nuper Assacano (cuius regnū fuerat) demortuo. Regioni quoq; ubiq; perat mater eius Cleophes. xxxviii. milia peditū tuebant' urbē: non situ solū: sed etiam ope munitam. Nam qua spectat oriētem: cingit' amne torrēti: pruptis utrinq; rupibus aditū ad urbem impe- dit ad occidētem & a meridie: uelut de īdustria rupes palt͂as admolita natura ē: Infra quas cauernæ & uoragines lōga uetustate in altū cauatæ iacēt: Quaq; desinūt: fossa īgētis operis obiecta est. xxxv. stadia murus urbē complectit': cuius inferiora saxo: superiora crudo latere sunt structa. Lateri uinculū lapides sunt: quos īterposuere: ut duriori materiæ fragilis incūberet simulq; terram humore dilutam. Ne tamē uniuer- sa consideret: interpositæ erant trabes ualidæ: qbus iniecta tabulata muros & tegebāt & peruios fecerant. Hæc munimēta contēplantem Alexandrū: consiliiq; incertū: qa nec cauernas nisi agere poterat implere: nec tormēta aliter muris admouere: qdam e muro sagitta percussit. Tum forte in suram incidit telū: cuius spiculo euulso admo- ueri equū iussit: quo uectus ne obligato qdē uulnere haud segnius destinata exeque- bat'. Cæteꝝ cū crus sauciū penderet: & cruore siccato frigescens uulnus aggrauaret dolorē: dixisse fert': se qdem iouis filiū dici: sed corporis ægri uitia sentire. Non tamen ante se recepit in castra: quam cūcta prospexit: & quæ fieri uellet edixit. Ergo sicut im peratū erat: alii extra urbē tecta moliebant': ingentemq; uim materiæ faciēdo aggeri detrahebāt. Alii magnaꝝ arboꝝ stipites cumulis ac moles saxoꝝ in cauernas deiicie- bant. Iamq; agger æquauerat summæ fastigiū terræ. Itaq; turres erigebant: quæ opa ingenti militū ardore intra nonū diem absoluta sunt. Ad ea uisēda rex nondū obdu- cta uulneri cicatrice processit: laudatisq; militibus admoueri machinas iussit: e qbus ingens uis teloꝝ in propugnatores effusa est. pcipue rudes taliū operū terrebāt mili- tes mobiles turres: tantasq; molles nulla ope (quæ cerneret') adiutas deoꝝ numine agi credebant. Pila quoq; muralia excussas tormētis pgraues hastas negabant conueni- re mortalibus. Itaq; desperata urbis tutela concessere in arcē. Inde quia nihil obsessis pter deditionem placebat: legati ad regem descēderūt ueniam petituri. Qua impetra ta regina cū magno nobiliū fœminaꝝ grege aureis pateris uina libantiū processit. Ipsa genib9 regis paruo filio admoto non ueniam modo sed etiam pistrinæ fortunæ impetrauit decus: qppe appellata regina est: & credidere qdam plus formæ quā mi- serationi datū. Puero quoq; certe postea ex ea utcūq; genito Alexandro fuit nomen. Hinc polypercon ad urbē Noram cū exercitu missus inconditos plio uicit: intra mu- nimenta compulsos secutus urbē in ditionē redegit. Multa ignobilia oppida deserta a suis uenere ī regis potestatē. Quorū īcolæ armati petrā Dorinim noīe occupauerūt hāc ab hercule obsessam frustra eē: terræq; motu coactū absistere fama uulgauerat. Inopē consilii Alexādrum qa undiq; pceps & abruta rupes erat: senior quidā peritus locorum cum duobus filiis adiit: si præcium operi esset: aditum se monstraturum eē.

Dedala regio

Beirā cœnon obsidet.

Magazæ

Alex. uulneratur.

Regia se ac filium cū oppido lexan. dedit.

Nora urbs ditionis. Alexan. facta.

Dorinis petra frustra obsessa ab hercule

promittẽs.lxxx.talẽta constituit daturum Alexander: & altero ex iuuenibus obsidere tento ipsum ad exequẽda quæ obtulerat dimisit. Leuiter armatus dux datus est Mullinus scriba regis. Hos enim circuitu qui fallerẽt hostem in summũ iugum placebat euadere. Petra non ut pleræq; modicis ac mollibus cliuis in sublime fastigium crescit sed in metæ maxime modũ erecta ẽ: cuius ima spatiosiora sunt altiora ĩ arctius coeũt summa in acutũ cacumẽ exurgũt. Radices eius indus amnis subit: pr̃altus utriq; aspe ris ripis. Ab altera parte uoragines eluuiesq; p̃ruptæ sunt. Nec alia expugnandi patebat uia: quam ut replerent̃. Ad manũ silua erat: quam rex ita cedi iussit: ut nudi stipites iacerẽtur: quippe rami fronde uestiti impedissent ferẽtes. Ipse primus truncam arborem iecit: clamorq; exercitus (e)index alacritatis secutus est nullo detractante munus quod rex occupasset. Intra septimũ diẽ cauernas expleuerant: cũ rex sagittarios & agrianos iubet per ardua niti. Iuuenesq; promptissimos ex sua cohorte.xxx. delegit: Duces his dati sunt Charus & Alexander quẽ rex nominis quod sibi cum eo commune esset admonuit. Ac primo (quia tam manifestum periculum erat) ipsum Regẽ discrimen subire non placuit. Sed ut signũ tuba datum est: uir audaciæ promptæ cõuersus ad corporis custodes sequi se iubet primusq; inuadit in rupẽ. Nec deinde quisquam macedonum substitit: relictisq; stationibus sua sponte regẽ sequabant̃. Multorum miserabilis fuit casus: quos ex prærupta rupe lapsos amnis p̃terfluens hausit. Triste spectaculũ etiam non periclitantibus: cũ uero alieno exitio quid ipsis timẽdũ foret admonerẽtur: In metum misericordia uersa non extinctos: sed semetipsos deflebant. Et iam eo peruẽtum erat unde sine p̃nicie nisi uictores redire non possent: ingẽtia saxa in subeuntes prouoluẽtibus barbaris. Qui p̃culsi instabili: & lubrico gradu p̃cipites recidebant. Euaserant tamẽ Alexander & Charus: quos cũ.xxx. delectis p̃miserat rex: & iam pugnare comminus cœperant. Sed cũ superne tela barbari ingererent: sæpius ipsi feriebant quam uulnerabant̃. Ergo Alexander & nominis sui & p̃missi memor: dum acrius quam cautius dimicat confossus undiq; obruitur. Quem ut Charus iacentẽ conspexit ruere in hostẽ omniũ p̃ter ultionẽ immemor cœpit. Multosq; hasta: quosdam gladio interemit. Sed cum tot unũ incesserẽt manus: sup amici corpus procubuit exanimis. Haud secus q̃ par erat promptissimorũ iuuenũ cæterorumq; militum interitu commotus rex signũ receptui dedit. Saluti fuit: quod sensim intrepidi se receperũt. Et barbari hostẽ depulisse contẽti: nõ institere cedẽtibus. Cæterum alexander cũ statuisset desistere incœpto q̃ppe nulla spes potiũdæ Petræ offerebat̃: tamẽ speciẽ ostẽdit in obsidione p̃seuerantis. Nam & itinera obsideri iussit: & turres admoueri & fatigatis alios succedere. Cuius p̃tinacia cognita indi per biduum quidẽ ac duas noctes cum ostẽtatione non fiduciæ modo: sed et uictoriæ epulati sunt tympana suo more pulsantes. Tertia uero nocte tympanorum quidẽ strepitus desierat audiri. Cæterum ex tota petra faces refulgebant: quas accẽderant barbari: ut tutior eẽt ipsis fuga obscura nocte p̃ inuia saxa cursuris. Rex Balacro qui specularet̃ p̃misso: cognoscit Petram fuga indorũ eẽ desertam. Tum dato signo ut uniuersi cõclamarẽt: incomposite fugiẽtibus metum incussit. Multiq; (tanquam adesset hostis) p̃ lubrica saxaq; p̃q; inuias cotes præcipitati occiderũt. Plures aliqua mẽbrorũ p̃te mutilati abintegris deserti sunt. Rex locorũ magis: q̃ hostium uictor: tñ magnæ uictoriæ sacrificiis & cultu deũ fecit. Aræ in Petra locatæ sunt Mineruæ uictoriæq;. Ducibus itineris: quos subire iusserat leuiter armatos: & si promissis minora præstiterant: præcium cum fide redditum est. Petræ regionisq; ei adiunctæ Sisocosto tutela permissa.

Alexāder occidit̃.

Charus occidit̃.

Alex. petrā sisoco sto tuẽdã tradidit.

Inde processit Echolima: & cum angustias itineris obsideri .xx. milibus armatorum ab Erice quodam comperisset: grauius agmē exercitus pœno ducēdum modicis itineribus tradidit. Ipse pgressus funditores ac sagittarios deturbat. Iis qui obsiderent saltū sequentibus se copiis uiam fecit. Inde siue odio ducis: siue gratiam uictoris regis inituri: Ericem fugientē adorti interemerūt: caputq; eius atq; arma ad alexandrū detulerunt. Ille facto impūnitatē dedit: honorē denegauit exēplo. Hinc ad flumē Indum sextisdecimis castris peruenit: omniaq; ut pceperat ad traiiciēdum pparata ab Ephestione repperit. Regnabat in ea regiōe Omphis: qui patri quoq; fuerat auctor dedendi regnū Alexandro. Et post mortē parentis legatos miserat qui consulerent an ut regnare se interim uellet: an priuatū opperiri eius aduentum. Permissoq; ut regnaret non tamen ius datū usurpare sustinuit. Is benigne quidē exceperat Ephestionē: gratuitum frumentum copiis eius admensus non tamē ei occurrerat: ne fidem ullius nisi regis experiretur: itaq; uenienti obuiam cum armato exercitu egressus est. Elephanti quoq; per modica interualla militum agmini immixti procul castelorū fecerant speciem. Ac primo alexander non socium: sed hostē aduētare credebat. Iamq; & ipse arma milites capere: & equites descēdere in cornua iusserat paratos ad pugnam. At indus cognito macedonum errore: iussis subsistere cæteris ipse cōcitat equum quo uehebatur. Idem Alexander quoq; fecit: siue hostis: siue amicus occurreret: uel sua uirtute: uel illius fide tutus coiret: quod ex utriusq; uultu posset intelligi amicis animis. Cæterum sine interprete non poterat conseri sermo. Itaq; adhibito eo barbarus occurrisse se dixit cum exercitu totas imperii uires protinus traditurus: nec expectasse dum per nuntios daretur fides. Corpus suum & regnum permittere illi quē sciret gloriæ militantem: Nihil magis q̄ famam timere perfidiæ. Lætus simplicitate barbari rex: & dextram fidei suæ pignus dedit: & regnū restituit. lvi. Elephanti erant quos tradidit Alexandro multaq; pecora eximiæ magnitudinis Tauros ad .iii. milia pciosum in ea regione acceptūq; animis regnantium armentū. Q uærēti Alexandro plures agricultores haberet an milites: cū duobus regibus bellanti sibi maiore militum q̄ agrestiū manu opus eē respondit: Abiasares & porus erant. Sed in poro eminebat auctoritas. V terq; ultra Hidaspē amnē regnabat: & belli fortunā q̄sq̄s arma inferret experiri decreuerat. Omphis pmittēte Alexandro & regium insigne sumpsit: & more gētis suæ nomē: quod patris fuerat: Taxilem appellauere populares: sequēte nomine imperiū in quēcunq; transiret. Ergo p triduū hospitaliter Alexādrum accepisset: quarto die & quantum frumēti copiis quas Ephestion duxit pbitum a se eēt ostēdit: Et aureas coronas ipsi amicisq; omnibus: præter hæc signati argēti .lxxx. talēta dono dedit. Q ua benignitate eius Alexāder mire lætus: & quæ is dederat remisit: & mille talēta ex præda quam uehebat adiecit: multaq; conuiualia ex auro & argēto uasa: plurimum persicæ uestis .xxx. equos ex suis cum iisdē insignibus quis assueuerant: cum ipsum ueherēt. Q uæ liberalitas sicut barbarum obstrinxerat: ita amicos ipsius uehemēter offendit: e quibus Meleager super cœnam largiore uino usus gratulari se Alexandro dixit: qd saltem in India repperisset dignum talentis mille. Rex haud oblitus quam ægre tulisset quod Clytum ob linguæ temeritatem occidisset: iram quidē tenuit: sed dixit. Inuidos homines nihil aliud: quam ipsorum eē tormēta. Postero die legati Abiasaræ adiere regem: omnia ditioni eius ita ut mandatum erat permittebant: firmataq; inuicē fide remittuntur ad regem. Porum quoq; nominis sui fama ratus ad deditionem posse compelli: misit ad eum Cleocharen: qui denuntiaret ei: ut stipendium penderet: & ad

Erix occidit a suis.

Omphis alexan. obuiā pcessit.

Omphi regnū restituit.

Taxiles.

Alex. liberalitas in taxilem.

Vasa cōuiualia.

Inuidos hoīes nihil alid q̄ ipsorum eē tormēta.

Cleochares ad porū mittitur

In primo finium suorum aditu occurreret regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit: ut intranti regnum suum praesto esset: sed armatus. Iam hidaspen Alexander superare decreuerat: cum barzetis defectionis arachosiis auctor uinctus, xxxque elephanti simul capti perducuntur: opportunum aduersus indos auxilium: quippe plus in beluis quam in exercitu spei ac uirium illis erat. Gamaxusque rex exiguae partis indorum: qui barzenti se coniunxerat uinctus adductus est. Igitur transfuga & regulo in custodiam: Elephantis autem Taxili traditis ad amnem hidaspen peruenit: In cuius ulteriore ripa Porus consederat transitu prohibiturus hostem. lxxxv. elephantos obiecerat eximio corporum robore: ultraque eos currus. ccc. & peditum. xxx. fere milia: In quis erant sagittarii sicut antedictum est grauioribus telis: quam ut apte excuti possent. Ipsum uehebat elephantus super ceteras beluas eminens: armaque auro & argento distincta corpus rarae magnitudinis honestabant: Par animus robori corporis & quanta inter rudes poterat esse sapientia. Macedonas non conspectus hostium solum: sed etiam fluminis quod transeundum erat magnitudo deterrebat. Quattuor in latitudinem stadia diffusum: profundo alueo & nusquam uada aperiente: speciem uasti maris fecerat. Nec pro spacio aquarum late stagnantium impetum cohercebat. Sed quasi in arctum coeuntibus ripis & torrens & elisus ferebatur: occultaque saxa inesse ostendebant pluribus locis undae repercussae. Terribilior erat facies ripae: quam equi uirique complebant. Stabant ingentes uastorum corporum moles: & de industria irritatae horrendo stridore aures fatigabant. Hinc hostis hinc amnis capacia quidem bonae spei pectora & saepe se experta improuiso tamen pauore percusserant: quippe instabiles rates nec dirigi ad ripam: nec tuto applicari posse credebant. Erant in medio amne insulae crebrae: in quas & indi & macedones nantes leuatis super capite armis transibant. Ibi leuia praelia conserebant: & uterque rex paruae rei discrimine summae experiebatur euentum. Caeterum in macedonum exercitu temeritate atque audacia insignes fuere Symmachus & Nicanor nobiles iuuenes: & perpetua partium foelicitate ad spernendum omne periculum accensi. Quis ducibus promptissimi iuuenum lanceis modo armati transnauere in insulam: quam frequens hostis tenebat: multosque indorum nulla re magis quam audacia armati intereme/runt. Abire cum gloria poterant: si unquam temeritas infoelix inueniret modum. Sed dum superuenientes contemptim & superbe quoque expectant: circumuenti ab his: qui occulti enatauerant eminus obruti telis sunt. Qui effugerant hostem: aut impetu amnis ablati sunt: aut uerticibus impliciti. Eaque pugna multum fiduciam Pori erexit cuncta cernentis e ripa. Alexander inops consilii tandem ad fallendum hostem talem dolum intendit. Erat insula in flumine amplior ceteris: siluestris eadem & tegendis insidiis apta. Fossa quoque praealta haud procul ripa: quam tenebat ipse: non pedites modo: sed etiam cum equis uiros poterat abscondere. Igitur ut a custodia huius opportunitatis oculos hostium auerteret: Ptolemaeum cum omnibus turmis obequitare iussit procul ab insula: & subinde indos clamore terrere quasi flumen transnaturus foret. Per complures dies Ptolemaeus id fecit: eoque consilio agmen Porumque suum ei parti: quam se petere simulabat: coegit aduertere. Iam extra conspectum hostis insula erat. Alexander in diuersa parte ripae statui suum tabernaculum iussit: assuetamque comitari ipsum cohortem ante id tabernaculum stare: & omnem apparatum regiae magnificentiae hostium oculis de industria ostendi. Attalum & aequalem sibi & haud disparem habitu oris & corporis utique cum procul uideretur: ueste regia exornat praebiturum speciem ipsum regem illi ripae praesidere: nec agitare de transitu. Huius consilii effectum primo morata tempestas est: mox ad/

Barzetis uictus ad alex. perducitur.

Gamaxus rex.

Porus rex

Hidaspis latitudo.

Symmachus.

Nicanor

Alexan. dolus.

iuuit: incõmoda quoq; ad bonos euentus uertente fortuna. Traiicere amnem cum cæteris copiis in regionẽ insulæ/de qua antedictum est parabat: auerso hoste i eos qui cũ Ptolomæo inferiorẽ obsederant ripã: cũ procella imbrẽ uix sub tectis tollerabilẽ effudit. Obrutiq; milites nymbo in terram refugerunt: nauigiis ratibusq; desertis. Sed tumultuantiũ fremitus obstrepentibus uentis ab hoste non poterat audiri. Deinde momento tẽporis repressus est imber. Cæterũ adeo spissæ intendere se nubes: ut conderet lucẽ: uixq; colloquentiũ inter ipsos facies noscitaret. Terruisset aliũ obducta nox cœlo: cũ ignoto amne nauigandũ esset: forsitan eam ipsam ripã quã cæci atq; iprouidi & ex periculo gloriã accersierent occupandã: obscuritatẽ: quæ cæteros terrebat: suam occasionẽ ratus: dato signo ut omnes silentio ascenderent in ratem: eam/qua ipse uehebatur/primam iussit expelli. Vacua erat ab hostibus ripa quæ petebatur: quippe ad hæc Porus Ptolomæũ tantũ intuebatur. Vna ergo naui/quam Petræ fluctus illiserat hærente cæteræ euadunt. Armaq; capere milites & ire in ordinem iussit. Iamq; agmen in cornua diuisum ipse ducebat: cum poro nuntiatur armis uirisq; ripam obtineri: & rerum adesse discrimen. Ac primo/humani ingenii uitio/spei suæ indulgens: Abiasarem belli socium/& ita conuenerat/aduentare credebat. Mox liquidiore luce aperiente hostem. c. quadrigas &. iiii. milia equitum uenienti agmini Porus obiecit. Dux erat copiarum: quas præmisit Hagas frater ipsius. Summa uirium in curribus: senos uiros singuli uehebant: duos clypeatos/duos sagittarios ab utroque latere dispositos: cæteri aurigæ erant/haud sane inermes: quippe iacula complura/ubi cõminus præliandum erat/omissis habænis in hostem ingerebant. Cæterum uix ullus usus huius auxilii eo die fuit. Nanq; (ut supradictum est) imber uiolentius/quam alias/fusus campos lubricos & inequitabiles fecerat. Grauesq; & propemodum imobiles currus illuuie & uoragine hærebant. Contra Alexander expedito ac leui agmine strenue inuectus ẽ. Scythæ & dacæ primi omnium inuasere indos. Perdicam deinde cũ equitibus in dexterũ cornu hostiũ emisit. Iã undiq; pugna se mouerat: cũ ii qui currus agebant: illud ultimũ auxiliũ suorũ rati/effusis habænis in mediũ discrimẽ ire cœperũt. Anceps id malũ utrisq; erat. Nam & macedonum pedites primo impetu obterrebantur: & per lubrica atq; inuia imissi currus excutiebant eos a quibus regebantur. Aliorũ turbati equi non in uoragines modo lacunasq;: sed etiã in amnẽ præcipitauere curricula. Pauci tamen hostium exacti penetrauere ad Porũ acerrime pugnam cientem. Is ut dissipatos tota acie currus uagari sine rectoribus uidit: proximis amicorum distribuit elephantos. Post eos posuerat pedites ac sagittarios tympana pulsare solitos (Id pro cantu tubarũ indis erat; nec strepitu eorum mouebantur olim ad notum sonum auribus mitigatis.) Herculis simulacrum agmini peditum præferebatur. Id maximum erat bellantibus incitamentum: & deseruisse gestantes/militare flagitium habebatur: Capitis etiã sanxerant pœnam iis qui ex acie non retulissent: metu/quem ex illo hoste quondam conceperãt: etiam in religionem uenerationemq; conuerso. Macedonas non bælluarũ modo: sed etiam ipsius regis aspectus parumper inhibuit. Belluæ dispositæ inter armatos speciem turrium procul fecerant. Ipse Porus humanæ magnitudinis propemodũ excesserat formam. Magnitudini Pori adiicere uidebatur bællua: qua uehebatur: tantum inter cæteras eminens: quanto aliis ipse præstabat. Itaq; Alexander contemplatus & regem & agmen indorum: tandem inquit par animo meo periculum uideo. Cum bestiis simul & cum egregiis uiris res est. Intuensq; Coenon: Cum ego inquit Ptolemæo Perdicaq; & Ephestione comitatus in leuum hostium cornu impetum fecero

Alex. ĩ ulteriorẽ ripã traiecit exercitum.

Hagas dux copiarũ pori.

Prælium cõmittit.

Tympana.

Herculis simulacrũ pferebãt indi.

Ordo alexandri in agmie du/cū suo

uiderisq; me in m edio ardore certaminis: ipse dexterum moue: & turbatis signa infer. Tu Antigone: & Tu Leonate: & Tauron inuehimini in mediam aciem: & urgebitis frontem: hastæ nostræ prælongæ & ualidæ non alias magis: quam aduersus bælluas rectoresq; earum usui esse potuerunt: deturbate eos qui uehuntur: & ipsas confodite. Anceps genus auxilii est: & in suos acrius furit. In hostem enim imperio: in suos pauore agitur. Hæc elocutus concitat equum primus. Iamq; (ut destinatum erat) iuaserat ordines hostium: cum Coenus ingenti ui in leuum cornu inuehitur. Phalanx quoq; i mediam indorum aciem uno impetu prorumpit. At Porus: qua equitem inuehi senserat: bælluas agi iussit. Sed tardum & pœne imobile animal equoꝝ uelocitatem æquare non poterat. Nec sagittarum quidem ullus erat barbaris usus: quippe longæ & prægraues nisi prius in terra statuerent arcum: haud satis apte & cōmode inponūt. Tum humo lubrica & ob id impediente conatum/molientes ictus celeritate hostium occupantur. Ergo spreto regis imperio: quod fere fit: ubi turbatis acrius metus: quam dux imperare cœpit: totidem erant imperatores: quot agmina errabāt. Alius iungere aciē: alius diuidere: stare quidam: & nonulli circumuehi terga hostium iubebant. Nihil in medium consulebatur. Porus tamen cum paucis: quibus metu potior fuerat pudor

elephanti stridore equos & hoies terrebant.

colligere dispersos: obui9 hosti ire pergit: elephantosq; ante agmen suorum agi iubet. Magnum bælluæ iniecere terrorem: insolitusq; stridor non equos modo/tam pauidū ad omnia animal: sed uiros quoq; ordinesq; turbauerat. Iam fugæ circunspiciebant locum pauloante uictores: cum Alexander agrianos & thracas leuiter armatos meliore concursatione q̄ cominus militem emisit in bælluas. Ingentem ii uim tælorum iniecere & elephantis & regentibus eos. Phalanx quoq; instare constanter territis cœpit. Sed quidam auidius persecuti/bælluas in semet irritauere uulneribus. Obtriti ergo pedib9 earum: cæteris ut parcius instarent: fuere documentum. Præcipue terribilis illa facies

Man9 elephantoꝝ

erat: cum manu arma uirosq; corriperent: & super se regentibus traderent. Anceps ergo pugna nunc sequentium: nunc fugientium. Elephantos in multum diei/uariū certamen extraxit: donec securibus (id nanq; genus auxilii præparatum erat) pedes amputare cœperunt.

Copidæ.

Copidas uocant gladios leuiter curuatos falcib9 similes: quis appetebant bælluarum manus. Nec quicq̄ inexpertum/non mortis modo: sed etiam i ipsa

Indi ex elephantis pcipitāt

morte noui supplicii timor omittebat. Ergo elephanti uulnerib9 tandem fatigati suos impetu sternunt: & qui rexerant eos: præcipitati in terram ab ipsis obterebant. Itaq; pecorum modo magis pauidi: q̄ infesti ultra aciem exigebantur: cum Porus destitutus a pluribus tæla multo ante præparata in circunfusos ex elephanto suo cœpit ingerere: multisq; eminus uulneratis expositus ipse ad ictus undiq; petebat. Nouem iam uulnera hinc tergo: illinc pectore exceperat: multoq; sanguine profuso languidis manib9 magis elapsa: q̄ excussa tæla mittebat. Nec segni9 bællua instincta rabie/nondū saucia inuehebatur ordinibus: donec rector bælluæ regē cōspexit fluentibus mem/

pori fuga

bris omissisq; armis uix compotem mentis. Tum bælluam i fugam concitat sequente Alexandro. Sed equus eius multis uulneribus confossus deficiensq; procubuit posito magis rege: quam effuso. Itaque dum equum mutat: tardius insecutus est. Interim frater Taxilis regis indorum præmissus ab Alexandro monere cœpit Porum ne ultima experiri perseueraret: dederetque se uictori. At ille quamq̄ exhaustæ erāt

Porus taxilis frēm occidit.

uires: deficiebatque sanguis: tamen ad notam uocem excitatus agnosco inquit Taxilis fratrem imperii regnique sui proditorem: & tælum quod unum forte non effuderat contorsit in eum: quod per medium pectus penetrauit ad tergum. Hoc ultimo

uirtutis opere ædito fugere acrius cœpit. Sed elephantus quoq; qui multa exceperat tæla deficiebat. Itaq; sistit fugã: peditemq; sequenti hosti obiecit. Iam Alexander cõsecutus erat: & pertinacia Pori cognita: uetabat resistẽtibus parci. Ergo undiq; & ĩpedites & in ipsum Porꝝ tæla congesta sunt: quis tantũ grauatus labi ex bællua cœpit. Indus qui elephantũ regebat descẽdere eũ ratus: more solito elephantũ procũbere iussit ĩ genua: qui ut se sũmisit: cæteri quoq; (ita.n. instituti erant) dimisere corpora in terrã. Ea res & Porꝝ: & cæteros uictorib9 tradidit. Rex spoliari corp9 pori interemptũ eẽ credens iussit: & qui detraherẽt loricã uesteq; cõcurrere: cũ bællua dominũ tueri & spoliantes cœpit appetere: leuatumq; corp9 eius rursus dorso suo ĩponere. Ergo tælis undiq; obruit: compositoq; eo ĩ uehiculũ porus ĩponit. Quẽ rex ut uidit alleuantẽ oculos nõ odio: sed miseratione cõmotus quod malũ inquit q̃ amentia te cogit rerꝝ mearũ cognita famã belli fortunã experiri: cũ Taxilis esset ĩ deditos clæmẽtiæ meæ tam propinquo tibi exẽplum. At ille quoniã ĩquit percunctaris: respõdebo ea libertate: quam ĩterrogando fecisti. Neminẽ me fortiorẽ esse cẽsebam. Meas.n. noueram uires nõdũ expertus tuas: fortiorẽ esse te belli docuit euẽtus. Sed ne sic quidẽ parꝝ fœlix sum secũdus tibi. Rursus ĩterrogatus quid ipse uictorẽ statuere debere cẽseret: quod hic ĩquit dies tibi suadet: quo expertus es: quã caduca fœlicitas eẽt. Plus monẽdo profecit: quã si præcatus eẽt: quippe magnitudinẽ animi eius iteritã ac ne fortunã quidẽ infractam nõ misericordia modo: sed etiam honore excipere dignatus ẽ. Aegrũ curauit haud secus: quã si pro ipso pugnasset. Confirmatũ cõtra spẽ oĩum ĩ amicorꝝ numerꝝ recepit. Mox donauit ampliore regno: quam tenuit. Nec sane quicq̃ ingeniũ eius solidius aut constãtius habuit quã admirationẽ ueræ laudis & gloriæ. Simplicius tamẽ famã æstimabat ĩ hoste: q̃ ĩ ciue: quippe a suis credebat magnitudinẽ suã destrui posse. Eandẽ clariorem fore: quo maiores fuissent: quos ipse uicisset.

Pori elephas iussus pcũbere ĩ genua.

Elephas porꝝ tueri cœpit.

Porus captus pducitur.

Por9 ale. respõdet.

Alex. liberalitas in Porum.

Q. CVRTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER OCTAVVS.

ALEXANDER Tam memorabili uictoria lætus qua sibi orientis fines apertos esse censebat. Soli uictimis cæsis milites quoq; quo promptioribus animis reliqua belli munia obirent: pro concione laudatos docuit quicquid indis uirium fuisset: illa dimicatione prostratũ. Cæteram opimam prædam fore: celebratasq; opes in ea regione eminere quam peterẽt. Proinde iam uilia & obsoleta eẽ spolia de persis: gẽmis margaritisq; & auro atq; ebore macedoniam græciamq; nõ suas tãtum domos repleturum. Auidi milites & pecuniæ & gloriæ simul: quia nunq̃ affirmatio eius fefellerat eos: pollicẽtur operam: dimissisq; cum bona spe nauigia exædificari iubet: ut cum totam Asiam pcurrissent: finẽ terrarum mare inuiseret. Multa materia naualis ĩ proximis montib9 erat: quam cædere aggressi magnitudinis inusitatæ reperere serpẽtes. Rhinocerotes quoq; rarum alibi animal in hisdẽ montibus erant. Cæterum hoc nomẽ bælluis eis inditum a græcis sermonis eius ignari aliud lingua sua usurpant. Rex duabus urbibus cõditis ĩ utraq; flumĩs quod superauerat ripa: copiarꝝ duces coronis & mille aureis singulos donat. Cæteris quoq; pro portione aut gradu: quẽ in amicitia obtinebant: aut nauatæ operæ honos habitus est. Abiasares qui prius quam cum Poro dimicaretur legatos ad Alexandrum miserat: rursus alios misit: pollicẽtes omnia facturꝝ quæ imperasset:

Serpẽtes magnitudinis inusitatæ.

Rhinocerotes a græcis: ab aliis aliter appellãt.

Milites donant᷑ a rege. modo nõ cogeret᷑ corpus suũ dedere. Neq̃.n. aut sine regio ĩperio uictu᷒: aut regna/tu᷒ esse captiuũ. Cui Alexander nũtiari iussit: si grauaret᷑ ad se uenire: ipsum ad eum esse uentu᷒. Hinc Poro amneq̃ superato ad interiora indiæ processit. Siluæ erant ꝑpe in ĩmensum spatiũ diffusæ: procerisq̃ & ĩ eximiã altitudinẽ editis arborib⁹ umbrosæ. Plæriq̃ rami instar ingentiũ stipitũ flexi in humũ: rursus qua se curuauerant erigebant᷑: adeo ut spẽs esset non rami resurgẽtis: sed arboris ex sua radice generatæ. Cœli tẽperies salubris: quippe & uim solis umbræ leuãt & aquæ largæ manantes fontibus. Cæte᷒ hic quoq̃ serpentiũ magna uis erat squamis fulgorẽ auri reddentibus. Virus haud ullũ magis noxium est: quippe morsum ꝓsens mors sequebat᷑: donec ab incolis remediũ oblatum est. Hinc per deserta uentũ est ad flumẽ hiarotim. Iunctũ erat flumini nemus opacum arboribus alibi inusitatis agrestiumq̃ pauonũ multitudine frequens. Castris inde motis oppidũ haud ꝓcul positum corona capit: obsidibusq̃ acceptis stipendiũ imponit. Ad magnã deinde (ut est in ea regione) urbẽ peruenit nõ muro solũ: sed etiam palude munitam. Cæte᷒ barbari uehiculis inter se iunctis dimicaturi occurrerũt. Aliis tæla: aliis hastæ: aliis secures erant. Transiliebãtq̃ in uehicula strenuo saltu: cũ succurrere laborantib⁹ suis uellent. Ac primo insolitũ genus pugnæ macedonas terruit: cũ eminus uulnerarent᷑. Deinde spreto tã ĩcondito auxilio: ab utroq̃ latere uehiculis circũfusi repugnantes fodere cœperunt. Et uincula: quis cõserta erãt iussit incidi: quo facilius singula circũuenirent᷑. Itaq̃. viii. suo᷒ amissis in oppidũ refugerunt. Postero die scalis undiq̃ admotis muri occupant᷑. Paucis pernicitas saluti fuit: qui cognito urbis excidio paludem transnauere. In uicina oppida ingentem intulere terrorem: ĩuictum exercitum & deo᷒ profecto aduenisse memorantes. Alexander ad uastãdam eam regionẽ Perdica cum expedita manu misso partem copia᷒ Eumeni tradit: ut is quoq̃ barbaros ad deditionem compelleret. Ipse cæteros ad urbẽ ualidam: ĩ quam aliarum quoq̃ cõfugerant incolæ duxit. Oppidani missis qui regẽ dep̃carent᷑: nihilomin⁹ bellũ parabãt: q̃ppe orta seditio in diuersa consilia deduxerat uulgum. Alii oĩa deditiõe potiora: quidam nullã opem ĩ ipsis cẽe ducebãt. Sed dum nihil ĩ cõmune cõsulit᷑: qui deditiõi ĩminebãt apertis portis hostẽ recipiũt. Alexãder q̃q̃ belli auctorib⁹ iure poterat irasci: tamẽ omnibus uenia data: & obsidib⁹ acceptis ad ꝓximam deĩde urbẽ castra mouit. Obsides ducebãt᷑ ante agmẽ: Quos cũ e muris agnouissent utpote gẽtis eiusdem ĩ colloquium cõuocauerũt. Illi clæmẽtiam regis simulq̃ uim cõmemorãdo ad deditionẽ eos cõpulere. Cæterasq̃ urbes simili modo deditas ĩ fidem accepit. Hinc ĩ regnum sophitis peruẽtũ est. Gens (ut barbari credunt) sapientia excellit: bonisq̃ morib⁹ regit᷑. Genitos liberos nõ parentũ arbitrio tollũt alũtq̃: sed eo᷒ quibus spectandi ĩfantum habitum cura mandata est. Si quos segnes aut aliqua membro᷒ parte ĩutiles notauerũt: necari iubent. Nuptiis coeũt nõ genere ac nobilitate cõiũctis: sed electa corpo᷒ specie: q̃a eadem æstimatur ĩ liberis. Huius gentis oppidũ cui Alexãder admouerat copias: ab ipso Sophite obtinebat᷑. Clausæ erant portæ: sed nulli ĩ muris turribusq̃ se armati ostenderant. Dubitabantq̃ macedones deseruissent ne urbem ĩcolæ: an fraude se occulerent. Cũ subito patefacta porta rex ĩdus cum duobus adultis filiis occurrit: multũ inter omnes barbaros eminens corporis specie. Vestis erat auro purpuraq̃ distincta q̃ etiã crura uelabat. Aureis soleis ĩseruerat gemmas. Lacerti quoq̃ & brachia margaritis onerata erãt. Pendebãt ex auribus insignes cãdore magnitudine lapilli. Baculũ aureũ berilli distinguebãt. Quo tradito ꝓcat⁹ ut sospes acciperet: se liberosq̃ & gentem suam dedidit. Nobiles ad uenãdum canes ĩ ea

Abiasaris legati ad Alexan.

Siluæ & arbores altissimæ

Serpẽtes plurimi.

Hiarotis flu.

Oppidũ capit.

Insolitũ genus pugnæ.

Sophitis regnum.

Rex alex. occurrit

Regia uestis.

Canes.

regione sunt. Latratu abstinere dicunt̃ cũ uidere feram: leonibus maxime infesti: ho nobiles
rum uim ut ostẽderet Alexandro: in cõspectu leonẽ eximiæ magnitudinis iussit emit ad uenan
ti: & .iiii. omnino ad moueri canes: qui celeriter occupauerũt ferã. Tum ex iis q assue dum.
uerant talib9 ministeriis unius canis leoni cũ aliis inhærẽtis crus auellere: & qa non se Canes le
quebat̃: ferro amputare cœpit. Ne sic qdẽ ptinacia uicta rursus aliã parte secare istitit ones occi
& inde nõ segnius inhærẽtẽ ferro subinde cedebat. Ille in uulnere feræ dentes mori dunt.
bundus quoq; infixerat. Tantã in illis animalib9 ad uenãdum cupiditatẽ ingenerasse
naturã memoriæ pditũ ẽ. Equidem plura transcribo: q̃ credo. Nam nec affirmare su
stineo de quib9 dubito: nec subducere quæ accepi. Relicto igit̃ Sophite in suo regno
ad fluuiũ hypasin processit. Ephestione: qui diuersam regionẽ subegerat coniuncto. Phegelis
Phegelis erat gẽtis pxime rex: q popularib9 suis colere agros ut assueuerãt iussis: Ale rex Alex.
xandro cũ donis occurrit. Nihil quod imperaret detractãs: biduũ apud eum substitit occurrit.
Rex tertio die amnẽ supare decreuerat transitu difficilẽ non spatio solum aquarũ: sed
etiã saxis impeditũ. Percũctatus igit̃ phegelã quæ noscẽda erãt .xi. dierũ ultra flumen
per uastas solitudines iter esse cognoscit. Excipere deinde Gangẽ maximũ totius idiæ Gangari
fluuiũ. Vlteriores ripas colere gẽtes gangaridas & pharsasios: eorũq; regẽ eẽ Aggrã dæ.
mẽ .xx. milia equitũ. cc. q; peditũ obsidentẽ uias. Ad hæc quadrigarũ .ii. milia trahere: Pharrasii
& præcipuũ terrorẽ Elephãtos: quos .iii. miliũ numero explere dicebat. Incredibilia Aggram
regi oĩa uidebant̃. Igit̃ Porũ (nam cum eo erat) pcunctat̃ an uera essent: quæ diceret me rex &
Ille uires quidẽ gẽtis & regni haud falso iactari affirmat. Cæterũ qui regnaret ñ modo ei9 copiæ
ignobilẽ eẽ: sed etiam ultimæ sortis: qppe patrẽ eius tonsorẽ uix diurno quæstu ppul
santem famẽ: ppter habitũ haud indecorũ cordi fuisse reginæ. Ab eã propiorem eius
qui tamen regnasset amicitiæ locũ admotum. Interfecto eo per insidias sub spẽ tute
læ liberũ eius inuasisse regnum: necatisq; pueris hunc qui nũc regnat generasse iuisũ
uilemq; popularib9 magis paternæ fortunæ q̃ suæ memorem. Affirmatio pori multi
plicem animo regis inierat curam. Hostẽ bælluasq; spernebat: sitũ locorũ & uim flu
minũ extimescebat. Relegatos i ultimũ pœne rerũ humanarũ persequi terminũ & eru
ere arduũ uidebat̃: rursus auaritia: gloria: & isatiabilis cupido famæ nihil inuiũ: nihil
remotũ uideri sinebat. Et iterdum dubitabat: an macedones tot mẽsi spatia terrarũ in
acie & in castris senes facti per obiecta flumina per tot naturæ obstantes difficultates
secuturi essent. Abũdantes onustosq; præda magis parata frui uelle q̃ ad quærendam
fatigari. Nõ idẽ sibi & militibus animi esse. Se totius orbis imperiũ mẽte cõplexũ ad
huc in operũ suorũ primordio stare. Militem labore defatigatũ: proximũ quemq; fru
ctum finito tamen periculo expetere. Vicit ergo cupido rationem: & ad cõcionẽ uo
catis militibus ad hunc maxime modũ disseruit. Nõ ignoro milites: multa quæ terre Alex. oro
re uos possent ab incolis indiæ p hos dies de idustria esse iactata. Sed nõ est improuisa
uobis mẽtientium uanitas. Sic Ciliciæ fauces: sic Mesopotamiæ campos. Tygrim &
Euphratẽ: quorum alterũ uado transiuimus: alterũ ponte terribilẽ fecerãt persæ. Nũq̃ Nunq̃ ad
ad liquidum fama perducitur. Omnia illa tradente maiora sunt uero. Nostra quoq; liquidum
gloria cum sit ex solido: plus tamẽ habet nominis q̃ operis. Modo quis bælluas offerẽ fama pdu
tes mœnium speciem: quis hydaspen amnẽ: quis cætera auditu maiora: q̃ uero sustine citur.
re posse credebat? Olim Herculẽ fugissemus ex Asia: si nos fabulæ debellare potuis
sent. Creditis ne elephantorũ greges maiores esse: quam usq̃ armentorũ sunt: cũ & ra
rum sit animal: nec facile capiatur: multoq; difficilius mitigatur? At qui eadẽ uanitas
copias peditum equitumq; numerauit. Nam flumen quo latius fusum est; hoc placi

dius stagnat:quippe angustis ripis coercita:& in angustiore alueum elisa:torrentes
aquas iuehũt.Contra statio alueisegnior cursus ẽ.Praeterea in ripa omne periculũ ẽ:
ubi applicantes nauigia hostis expectat.Ita quantũcunq; flumen iteruenit:idẽ futuꝝ
discrimẽ ẽ euadẽtiũ in terrã.Sed oĩa ista uera esse fingamus. Vtrũne uos magnitudo
bælluaꝝ an multitudo hostiũ terret: Quod pertinet ad elephãtos præsens habemus
exẽplum:in suos uehæmẽtius:quã in nos incurrerũt.Tã uasta corpora securibus fal-
cibusq; mutilata sunt.Quid autẽ interest totidẽ sint:quot Porus habuit:an tria milia
cũ uno aut altero uulneratis:Cæteros ĩ fugam declinare uidemus:Deinde paucos
quoq; & incõmode regunt.Congregata uero tot milia ipsa se elidũt:ubi nec stare:nec
fugere potuerint inhabiles uastoꝝ corpoꝝ moles.Equidẽ sic aĩalia ista contempsi:ut
cũ haberẽ ipse nõ opposuerim:satis gnarus plus suis:q̃ hostibus periculi inferre. At
eni equitũ peditũq; multitudo uos cõmouet:cũ paucis.n.pugnare soliti estis:& nunc
primũ incõditam sustinebitis turbã: Testis aduersus multitudinẽ inuicti macedonũ
roboris Granicus amnis:& Cilicia inundata cruore persaꝝ:& Arbella:cuius cãpi de-
uictoꝝ a nobis ossibus strati sunt. Sero hostiũ legiones numerare cœpistis:posteaq̃
solitudinẽ in Asiam uincẽdo fecistis. Cũ per hellespontũ nauigaremus: de paucitate
nostra cogitandũ fuit.Nunc nos Scythæ sequũt.Bactriana auxilia præsto sunt. Da
cæ Sogdianiq; inter nos militant.Nec tamẽ illi turbæ confido. Vestras manus ĩtueor
uestram uirtutẽ reꝝ quas gesturus sum:uadẽ prædemq; habeo. Quãdiu uobiscum ĩ
acie stabo:nec mei:nec hostiũ exercitus meminero: Vosmodo animos mihi plenos
alacritatis ac fiduciæ adhibere.Non in limine opeꝝ laboruq; nostroꝝ:sed in exitu sta
mus.Peruenimus ad solis ortũ & oceanũ:nisi obstat ignauia:ide uictores perdomito
fine terraꝝ reuerteremur in patriã.Nolite(quod pigri agricolæ faciunt)maturos fru
ctus per inertiã emittere e manibus.Maiora sunt periculis præmia:diues eadẽ & ĩ bellis
ẽ regio.Itaq; non tam ad gloriã uos duco:q̃ ad prædã.Digni estis: qui opes quas illud
mare littoribus inuehit referatis in patriã.Digni:qui nihil inexpertũ:nihil metu omis
sum relinquatis.Per uos gloriãq; uestrã qua humanũ fastigiũ exceditis: perq; & mea
in uos & in me uestra merita:quibus inuicti contendimus oro quæsoq;:ne humanaꝝ
reꝝ terminos adeuntẽ alumnũ comilitonẽq; uestrũ ne dicã regẽ deseratis.Cætera uo-
bis imperaui:hoc unũ debiturus sum. Et is uos rogo:qui nihil unq̃ uobis præcepi: q̃
prim⁹ me periculis obtuli:qui sæpe aciẽ clypeo meo texi:ne infregeritis in manib⁹ me
is palmã:quã Herculẽ liberũq; patrem:si inuidia abfuerit æquabo. Date hoc precib⁹
meis & tandẽ obstinatũ silẽtiũ rũpite. Vbi ẽ ille clamor alacritatis uestræ index: Vbi
ẽ ille meoꝝ macedonũ uultus: Non agnosco uos milites:nec agnosci uideor a uobis.
Surdas iãdudũ aures pulso. Auersos aĩos & infractos excitare conor. Cũq; illi in ter-
ram dimissis capitibus tacere pseuerarẽt. Nescio quid iquit:iprudẽs ĩ uos deliqui:q̃
me ne ĩtueri quidẽ uultis.In solitudine mihi uideor eẽ. Nemo respõdet: nemo saltem
negat quos alloquor: Quid aũt postulo: Vestrã gloriã & magnitudinem ĩdicamus.
Vbi sunt illi quoꝝ certamẽ pauloãte uidi cõtendẽtiũ:q̃ potissimũ uulnerati regis cor
pus exciperẽt: desertus destitut⁹ sum: hostib⁹ deditus.Sed solus quoq; ire pseuerabo
Obiicite me fluminib⁹ & bælluis & illis gentib⁹ quaꝝ noĩa horretis.Inueniã q̃ deser-
tum a uobis sequãt. Scythæ bactrianiq; erũt mecũ hostes pauloante:nũc milites no-
stri.Mori præstat:quã præcario iperatorẽ eẽ.Ite reduces domos:ite deserto rege ouã
tes.Ego hic a uobis desperatæ uictoriæ:aut honestate morti locũ inueniã. Ne sic qdẽ
ulli militũ uox exprimi potuit.Expectabant ut duces principesq; ad regem perferret:

uulneribus & cōtinuo labore militiæ fatigatos detractare munia: sed sustinere nō posse. Cæterū illi metu attoniti in terrā ora defixerant. Ergo prīo fremit⁹ sua sponte: deide gemitus quoq; orit̄. Paulatimq; liberius dolor erigi cœpit manantibus lachryimis adeo ut rex ira in misericordiā uersa: ne ipse q̄dē q̄q̄ cuperet tēperare oculis potuerit. Tandē uniuersa concione effusius flēte: Pœnus ausus ē cūctantibus cæteris propius tribunal accedere significans se loqui uelle. Q uē ut uidere milites detrahentē galeam capiti (ita.n. regē alloq mos est) hortari cœperūt ut cām exercitus ageret. Tū pœnus Dii prohibeāt inquit a uobis impias mētes & profecto prohibēt. Idē animus est tuis: qui fuit sēper ire iusseris pugnare periclitari: sanguīe nostro commēdare posteritati tuū nomē. Proinde si perseueras inermes quoq; & nudi & exangues: utcūq; tibi cordi est: sequimur uel antecedimus. Sed si audire uis nō fictas tuoꝝ militū uoces: uerū necessitate ultima expressas præbe quæso propitias aures imperiū atq; auspiciū tuū constantissime secutis: & quocūq; pergis secuturis. V icisti rex magnitudine rerū nō hostes modo: sed ēt milites. Q uicquid mortalitas capere poterat impleuimus. Emensis maria terrasq; melius nobis; q̄ incolis omnia nota sunt. Pœne in ultimo mūdi fine consistimus: in aliū orbē paras ire: & indiam quæris indis quoq; ignotā. Inter feras serpētesq; degētes eruere ex latebris & cubiculis suis expetis: ut plura quam sol uidet uictoria lustres. Digna prorsus cogitatio animo tuo: sed altior nostro. V irtus.n. tua semper in cremēto erit nostra uis in fine iam est. Intuere corpora exanguia tot pfossa uulneribus: tot cicatricibus putrida. Iam tæla hæbetia sunt: iam arma deficiūt. V estē psicam induimus: qa domestica subuehi non pōt. In externū degenerauimus cultū. Q uoto cuiq; lorica est? Q uis equū habet? Iube quæri q̄ multos serui ipsoꝝ psecuti sunt: q̄d cuiq; supsit ex præda. Omniū uictores: omniū inopes sumus. Nec luxuria laboramus: sed bello. Instrumēta belli consumpsimus: hūc tu pulcherrimū exercitum nudū obiicies bælluis? Q uarū ut multitudinē augeant de industria barbari: magnū tamē eē numerū ēt ex mēdacio intelligo. Q ui si adhuc penetrare in Indiam certū ē: regio a meridie minus uastata ē. Q ua subacta licebit decurrere in illud mare: quod rebus hūanis terminū uoluit eē natura. Cur circuitu petis gloriam: quæ ad manū posita ē? Hic quoq; occurrit oceanus. Nisi mauis errare: puenimus quo tua fortuna ducit. Hæc tecū q̄ sine te cū his loq malui: non uti inirem circūstantis exercitus gratiam sed ut uocē loquētiū potius: q̄ ut gemitū murmurantiū audires. V t finē orationi pœnus imposuit: clamor undiq; cū ploratu orit̄: regē patrē dominū cōfusis appellantiū uocibus. Iamq; & alii duces præcipueq; seniores: q̄s ob ætatē & excusatio honestior erat & auctoritas maior eadē pcabant. Ille nec castigare obstinatos: nec mitigare poterat iratos. Itaq; inops cōsilii desiluit e tribunali claudiq; regiā iussit oībus pter assuetos adire phibitis. Biduū iræ datū ē: tertio die pcessit regia: q.xii. aras ex quadrato saxo monumentū expeditiōis suæ munimēta quoq; castroꝝ iussit extēdi cubiliaq; ampliotis formæ: q̄ pro corpoꝝ habitu relinqui: ut speciē omniū augeret posteritati fallax miraculū pparans. Hinc repetēs quæ emēsus erat: ad flumē Acessinē locat castra Ibi forte pœnus morbo extinctus ē: cuius morte ingemuit rex quidē. Adiecit tamē ppter paucos dies longam orationē eum exorsum: tanq̄ solus macedoniam uisur⁹ eēt Iam in aqua classis: quam ædificari iusserat stabat. In hac Mēnon ex thracia in supplementū equitū. vi. milia, præter eos ab harpello peditū. vii. milia adduxerat: armaq; xxv. auro & argēto celata pertulerat: q̄s distributis uetera cremari iussit mille nauigiis aditurus oceanū. Discordesq; & uetera odia retractantes Porū & Taxilē indiæ

Mos alloquēdi regem.

Pœni oratio.

Alex. iratus claudi regiā iubet.

Acessinē flu.

Pœni mors.

reges firmatæ per affinitatē gratiæ reliquit in suis regnis: summo in ædificanda classe ambo⁊ studio usus. Oppida quoq; duo condidit: quo⁊ alterū Niceam appellauit: al terū Bucephalū equi quē amiserat memoriæ ac nomini dedicans urbē. Elehpātis deinde & īpedimētis terra seq iussis secūdo amne defluxit: quadragita ferme stadia sin gulis diebus procedēs: ut opportunis locis exponi subinde copiæ possent. puētū erat in regionē: in qua hydaspes amnis Acesino cōmittit: hinc decurrit in fines soborū. Hi de exercitu herculis maiores suos eē cōmemorāt: ægros relictos eē cœpisse sedē: quā ipsi obtinebant. Pelles fera⁊ pro ueste: clauæ p tælo erant. Multaq; ēt cum græci mores exoleuissent stirpis ōstēdebant uestigia. Hinc excessiōe facta eē & .l. stadia ex cessit. Depopulatusq; regionē oppidū caput eius corona cœpit. xl. peditū milia gēs in ripa fluminū opposuerat: quā amne supato ī fugā cōpulit: īclusosq; mœnibus expugnat: puberes interfecti sunt: cæteri uenierūt. Alterā deinde urbē expugnare adortus magnaq; ui defendētiū pulsus multos macedonū amisit. Sed cū in obsidione pseuerassent: oppidani desperata salute ignē subiecere tectis: se quoq; ac liberos coniugesq; īcēdio cremāt. Quod cū ipsi augeret: hostes extinguerēt: noua forma pugnæ erat: de lebāt īcolæ urbē: hostes extiguebāt: adeo ēt naturæ iura bellū in cōtrariū mutat. Arx erat oppidi intacta: in qua præsidiū dereliquit. Ipse nauigiis circūuectus ē arcē: qppe. tria flumina tota india præter gangē maxima munimēta arcis applicant undas. A septētrione indus alluit: a meridie Acesines hidaspi confundit. Cæterū amniū cætus maritimis similes fluctus mouent: multoq; ac turbido limo quod aqua⁊ concursu subinde turbat: iter qua meat nauigiis in tenuem alueū cogit. Itaq; cū crebri fluctus se inueherēt: & nauiū hinc proras: hinc latera pulsarēt: subducere nautæ uela cœperūt. Sed ministeria eo⁊ hinc cætu: hinc prærapida celeritate fluminū occupant. In oculis duo maiora oīum nauigia submersa sunt: leuiora cū & ipsa neqrent regi in ripam tamen innoxia expulsa sunt: ipse rex in rapidissimos uertices incedit. Quibus in torta nauis obliqua & gubernaculi impatiens agebat. Iam uestē detraxerat corpori: proiecturus semet in flumen: amiciq; ut exciperent eū haud procul nabant. Apparebatq; anceps piculū tam nataturi: q̄ nauigare pseuerantis. Ergo ingenti certamine concitāt remos: quantaq; uis humana esse poterat admota ē: ut fluctus q in se uehebant euerberarent. Findi crederes undas: & retro gurgites cedere. Quibus tandem nauis erepta non tamen ripæ applicabat: sed in proximū uadū illidit. Cum amne bellū fuisse crederes. Ergo aris pro numero fluminū positis: sacrificioq; facto. xxx. stadia processit. Inde uentū est in regionē Sudraca⁊ Mallorūq;: quos alias bellare inter se solitos: tūc piculi societas iūxerat. viiii. milia iunio⁊ peditū in armis erant: pter hos equitū. x. dccccq;. quadrigæ. At macedones: qui omni discrimīe iam defunctos se esse credide rant: posteaq integrū bellū cū ferocissimis indiæ gētibus supesse cognouerūt impro uiso metu territi: rursus seditiosis uocibus regem increpare cœperūt. Gangē amnem & quæ ultra essent coactos transmittere non tn̄ fuisse: sed mutasse bellū indomitis gē tibus se obiectos: ut sanguine suo apirent ei oceanū. Trahi extra sydera & solem cogiq; adire: quæ mortaliū oculis natura subduxerat. Nouis identidē armis nouos hostes existere. Quos ut omnes fundant fugentq;: quod præmiū ipsos manere. Caliginem ac tenebras & perpetua nocte pfundo incubantem mari: repletū īmanium bæluarum gregibus fretū īmobiles undas: in quib9 emoriens natura defecerit. Rex nō sua: sed militū sollicitudine anxius concione aduocata docet imbelles eē quos metuant. Nihil deinde pter has gentes obstare: quo minus terra⁊ spacia emēsi ad finē si

Niceam condidit Alexan. Bucephalum opp.

Soborū gens.

Sobii uicunt ab alexan.

Oppidāi se ac sua igni absūpserunt.

Acesines flu. a meridie hydaspi cō fundit.

Nauigia duo submersa.

Sudracarū & mallo⁊ regia Macedonū q̄rele.

Alex. cōcionē aduocauit.

mul mundi laboreq̃ pueniant. Cessisse illis metuẽtibus gangẽ: & multitudinẽ nationum: quæ ultra amnẽ essent: declinasse iter eo: ubi par gloria minus periculũ eẽt. Iam prospicere se oceanum. Iam perflare ad ipsos auram maris: ne inuiderẽt sibi laudem: quam peteret. Herculis & liberi patris terminos transituros illos. Regi suo paruo impẽdio imortalitatẽ famæ daturos. Paterẽtur se ex india redire nõ fugere. Omnis multitudo & maxime militaris mobili ĩpetu effertur. Ita seditionis non remedia: quã principia maiora sunt. Non alias tam alacer clamor ab exercitu est redditus iubẽtiũ duceret diis secũdis: & æquaret gloria: quos emularet. Lætus his acclamationibus ad hostes protinus castra mouit. Validissimæ indoꝝ gẽtes erant: & bellũ ĩpigre parabant: duceq̃ ex natione sudracaꝝ spectatæ uirtutis elegerant: Qui sub radicibus mõtis castra posuit. Lateq̃ ignes: ut speciẽ multitudinis augeret: ostẽdit: clamore quoq̃ ac sui moris ululatu identidẽ acquiescẽtes macedonas frustra terrere conatus. Iam lux apparebat: cũ rex fiduciæ ac spei plenus alacres milites arma cape & exire in aciẽ iubet. Sed (ut tradit) metu ne an seditione oborta inter ipsos subito profugerũt barbari. Certe auios montes & ĩpeditos occupauerũt. Quoꝝ agmẽ rex frustra psecutus ĩpedimẽta cœpit. Peruentũ deinde ẽ ad oppidũ sudracaꝝ in quod plæriq̃ confugerant: haud maiore fiducia mœniũ: quã armoꝝ. Iam admonebat rex: cũ uates monere eũ cœpit: ne cõmitteret: aut certe differret obsidionẽ. Vitæ eius periculũ ostendi. Rex Demophonta (nãq̃ uates erat) intuẽs. Si quis inquit arti tuæ intentũ & exta spectantẽ sic interpollet: non dubitẽ: quin incõmodus ac molestus uideri tibi possit. Et cũ ille ita prius futurũ respondisset. Censes ne inquit tantas res non pecudũ fibras ante oculos habẽti ullũ eẽ maius ĩpedimentũ quã uatẽ superstitione captum? Nec diutius q̃ respondit moratus: admoueri iubet scalas. Cũctantibusq̃ cæteris euadit ĩ murũ. Angusta muri corona erat. Non pinnæ sicut alibi fastigiũ eius distinxerant: sed perpetua lorica obducta transitũ sepserat. Itaq̃ rex hærebat magis: quã stabat in margine: clypeo undiq̃ incidentia tæla propulsans. Nã ubiq̃ eminus ex turribus petebat. Nec subire milites poterant: quia superne ui tæloꝝ obruebantur. Tandẽ magnitudinẽ tælorũ periculi pudor uicit: q̄ppe cernebant cunctatione sua dedi hostibus regẽ. Sed festinando morabantur auxilia. Nam dũ pro se quisq̃ certat euadere: onerauere scalas: quis nõ sufficientibus deuoluti unicam spẽ regis fefellerunt. Stabat. n. in conspectu tanti exercitus uelut in solitudine destitutus. Iamq̃ leuã qua clypeũ ad ictus circũferebat lassauerat clamantibus amicis ut ad ipsos desiliret: stabantq̃ excepturi: cũ ille rẽ ausus incredibilẽ atq̃ inauditã multoq̃ magis ad famã temeritatis: quam gloriæ insignẽ. Nãq̃ in urbẽ hostiũ plenã præcipiti saltu semetipse imisit: cũ uix separare posset dimicãtẽ certe & non inultũ eẽ moriturꝝ: quippe antequã assurgeret: opprimi poterat: & capi uiuus: sed forte ita librauerat corpus: ut se pedibus exciperet. Itaq̃ stans init pugnã: & ne circuiri posset: fortuna puiderat. Vetusta arbor haud pcul muro ramos multa fronde uestitos uelut de idustria regẽ ptegẽtes obiecerat: huius spatioso stipiti corpus: ne circuiri posset applicuit: clypeo tæla quæ ex aduerso ingerebant excipiẽs. Nã cũ cõminus unũ procul tot manus peteret: nemo tamẽ audebat propius accedere. Missilia ramis plura: quam clypeo incidebãt. Pugnabat pro rege primũ celebrati nominis fama. Deinde desperatio magis ad honeste moriendũ incitamentũ. Sed cũ subinde hostis afflueret: iam ingentẽ uim tælorũ exceperat clypeo: iam galeam saxa pfregerant: iam continuo labore grauia genua succiderant. Itaq̃ contẽptim & incaute q̃ proximi steterãt ĩcurrerũt: e q̃bus duos gladio ita excepit: ut ante ipsum exanimes

Sudracarũ opp.

Demophoõ uates piculũ iminẽs Alexan. ꝑdixit.

Alex. solus i urbẽ hostium desiliit.

procumberet. Nec cuiq̄ deinde propius incessendi eū animus fuit. Procul iacula sagittasq̄ mittebant. Ille ad oēs ictus expositus non ægre iam exceptū poplitib9 corpus tuebat͛: donec indus duoꝵ cubitoꝵ sagittam (naq̄ indis ut antea diximus: huius magnitudinis sagittæ erant) ita excussit ut p thoracē paulū sup latus dexterū infrigeret. Quo uulnere afflictus magna ui sanguinis emicante remisit arma moribūdo similis adeoq̄ resolutus: ut ne ad uellēdum quidē tælū sufficeret dextra: itaq̄ ad expoliandū corpus: qui uulnerauerat alacer gaudio accurrit. Quē ut iniicere corpori suo manus sensit: credo ultimi dedecoris indignitate cōmotus linquētē reuocauit animū: & nudū hostis latus subiecto mucrone hausit. Iacebant circa regē tria corpora procul stupētibus cæteris. Ille ut anteq̄ ultimus spiritus deficeret dimicans iam extingueret͛: clypeo se alleuare conatus ē: & posteaq̄ ad connitēdū nihil superat uiriū: dextra impēdētes ramos cōplexus tēptabat assurgere. Sed ne sic quidē potēs corporis: rursus in genua procūbit: manu ꝓuocās hostes si qs cōgredi auderet. Tandē Peucestes paliā oppidi partē deturbatis ꝓpugnatoribus muri uestigia ꝑsequens regi supuenit. Quo conspecto Alexāder iam nō uitæ suæ: sed mortis solatiū supuenisse ratus clypeo fatigatū corpus excepit. Subit inde Timeus: & paulopost Leonatus hinc Aristonus superuenit. Indi quoq̄ cū intra mœnia regē eē comperissent: omissis cæteris illuc cōcurrerūt: urgebantq̄ ꝓtegētes: ex qbus Timeus multis aduerso corpore uulneribus acceptis egregiaq̄ edita pugna cecidit. Peucestes quoq̄ tribus iaculis confossus non se tū scuto sed regē tuebat͛. Leonatus dum auide ruētes barbaros summouet: ceruice grauiter icta semianimis ꝓcubuit ante regis pedes. Iam Peucestes & uulneribus fatigatus summiserat clypeū. In Aristono spes ultima hærebat. Hic quoq̄ grauiter saucius tantam uim hostiū ultra sustinere nō poterat. Inter hæc ad macedones regē cecidisse fama ꝑlata ē. Terruisset alios: qđ illos icitauit. Naq̄ ꝑiculi oēs imemores dolabris ꝑfregere murū: & qua moliti erant aditū: irrupere in urbē. Indosq̄ plures fugiētes quam congredi ausos ceciderūt. Non senibus: non fœminis: non infantib9 parcit͛. Quisqs occurrerat: ab illo uulneratū regē eē credebant. Tandēq̄ internitiōe hostiū iustæ iræ parentatū ē. Ptolemæū: q postea regnauit: huic pugnæ affuisse: auctor ē Clytarchus & Timagenē. Sed ipse. s. gloriæ suæ nō refragatus abfuisse se missum in expeditionē memoriæ tradidit. Tanta cōponentiū uetustate reꝵ monumēta uel securitas uel par huic uitiū credulitas fuit. Rege in tabernaculo relato medici lignū hastæ corpori infixū ita ne spiculū moueret͛ abscindūt. Corpore deinde nudato animaduertūt hamos inesse tælo. Nec aliter id sine pnicie corporis extrahi posse: quā ut secūdo uulnus augerēt. Cæteꝵ ne secantes profluuiū sanguinis occuparet uerebat͛: qppe ingēs tælum adactū erat: & penetrasse in uiscera uidebat͛. Critobolus inter medicos artis eximiæ: sed in tanto ꝑiculo territus amouere metuebat: ne in ipsius caput parū prosperæ curationis recideret euētus. Lachrimantē eū ac metuētē & solitudine ꝓpemodū exanguē rex cōspexerat. Quid iqt͛ quodue tēpus expectas & nō q̄primū hoc dolore me saltē moriturū liberas? An times ne reus sis: insanabile uulnus acceperim? At critobolus tandē uel finito: uel dissimulato metu hortari eū cœpit: ut se continēdum pberet dum spiculum euelleret: Etiam leuē corporis motum noxium fore. Rex cū affirmasset nihil opus eē iis: qui semet continerēt: sicut præceptum erat sine motu præbuit corpus curæ. Igit͛ patefacto latius uulnere: & spiculo euulso ingēs uis sanguinis manare cœpit: linqq̄ animo rex & caligine oculis effusa ueluti moribundus extēdi. Cūq̄ profluuium medicamētis frustra inhiberent: clamor simul atq̄ ploratus amicoꝵ orit͛ regē

Sagittæ indoꝵ lōge. Alex. moribundo similis.

Peucestes. Alexan. supuenit.

Vrbē ingrediūt͛ macedones.

Spiculū pro ferri acumine

Critobolus medicus.

Spiculū euulsum ex alex. corpore.

expirasse credẽtium. Tandẽ constitit sanguis paulatimq; animũ recepit: & circũstantes cœpit agnoscere. Toto eo die ac nocte quæ secuta ẽ: armatus exercitus regiã obsedit cõfessus oẽs unius spiritu uiuere. Nec prius recesserũt: quã comptũ ẽ somno paulisper acqescere. Hinc certiorẽ spem salutis eius in castra retulerũt. Rex septẽ dieb9 curato uulnere: necdũ obducta cicatrice cũ audisset cõualuisse apud barbaros famã mortis suæ: duobus nauigiis iũctis statui in mediũ undiq; cõspicuũ tabernaculũ iussit ex quo se ostẽderet perisse credẽtibus. Cõspectusq; ab icolis spem hostiũ falso nũtio conceptã inhibuit. Secũdo deinde amne defluxit aliquantum interualli a cætera classe: pcipiẽs ne qs qes corpore p inualido adhuc necessaria pulsu remo℞ ipediret. Quarto posteaq̃ nauigare cœperat die: puenit in regionẽ desertam qdẽ ab icolis: sed frumẽto & pecoribus abundantẽ. Placuit is locus & ad suã & ad militũ requiẽ. Mos erat principibus amico℞ & custodibus corporis excubare ante ptoriũ: quotiẽs aduersa regi ualitudo incidisset. Hoc tum more quoq; seruato uniuersi cubiculũ eius intrãt. Ille sollicitus ne qd noui afferrẽt: quia simul uenerãt pcunctat: num hostiũ recẽs nũtiaret aduẽtus? At craterus cui mãdatũ erat: ut amico℞ pces pferret ad eum: Credis ne inquit aduẽtu magis hostiũ ut iam in uallo cõsisteret: quã cura salutis tuæ: ut nũc est tibi uilis nos eẽ sollicitos? Quantalibet uis oĩum gẽtium conspiret in nos impleat armis uirisq; totũ orbẽ: Classibus maria consternat inusitatas belluas inducat: tu nos pstabis inuictos. Sed qs deo℞ hoc macedoniæ columẽ ac sydus diuturnũ fore polliceri põt: cũ tam auide manifestis piculis offeras corpus: oblitus tot ciuiũ animas trahere te in casum: quis enim tibi supstes aut optat eẽ aut põt? Eo puenimus: auspicium atq; imperiũ secuti tuũ: unde nisi te reduce nulli ad penates suos iter est. Qui si adhuc de psidis regno cũ Dario dimicares: & si nemo uellet: tamẽ ne admirari quidẽ posset tam prompte eẽ te ad omne discrimẽ audaciæ. Nam ubi paria sunt piculũ ac pmium & secũdis rebus amplior fructus est: & aduersis solatiũ maius. Tuo uero capite ignobilẽ uicum emi: quis ferat? Non tuo℞ modo militũ: sed ullius gẽtis barbaræ ciuis: q̃ tuam magnitudinẽ nouit. Horret animus cogitatione rei: quam pauloante uidimus. Eloqui timeo iuicti corporis spolia inertissimas manus fuisse iniecturas: nisi te interceptum misericors in nos fortuna seruasset. Totidẽ proditores: totidẽ desertores sum9: quot te non potuimus psequi. Vniuersos licet milites ignominia notes: nemo recusabit luere id quod ne admitteret: pstare non potuit. Patere nos quæso alio modo eẽ uilis tibi. Quocũq; iusseris ibimus. Obscura bella & ignobiles pugnas nobis deposcimus. Temetipsum ad ea serua picula: quæ magnitudinẽ tuã capiũt. Cito gloria obsolescit in sordidis hostibus. Nec quicq̃ indignius ẽ: quã cõsumi eam: ubi nõ possit ostẽdi: eadẽ fere Ptolemæus & similia iis cæteri. Iamq; cõfusis uocibus flẽtes eũ orabant: ut tandẽ exsatiatæ laudi modũ faceret: ac saluti suæ idẽ publicæ parceret. Grata erat regi pietas amico℞. Itaq; singulos familiarius amplexus considere iubet: altiusq; sermone repetito: uobis quidẽ inquit o fidissimi piissimiq; ciuiũ atq; amico℞ grates ago habeoq; non solũ meo nomine: quod hodie salutẽ meam uestræ pponitis: sed quod a primordiis belli nullum erga me beniuolentiæ pignus atq; indiciũ amisistis. Adeo ut cõfitendũ sit nũq̃ mihi uitam meam fuisse tam charam: q̃ eẽ cœpit: ut uobis diu frui possim. Cæte℞ non eadẽ est cogitatio eorum q̃ pro me mori optãt. Meam quidẽ hanc beniuolẽtiam uestra uirtute meruisse me iudico. Vos enim diuturnũ fructũ ex me forsitã ẽt perpetuum pcipere cupiatis. Ego me metior non ætatis spatio: sed gloriæ. Licuit paternis opibus contẽto intra macedoniæ terminos per ocium corporis expe

Crateri uerba.

Alexãdri responsũ

ctare obscuram & ignobilē senectutē. Quãquam ne pigri quidē sibi facta disponūt.
Sed unicum bonum diuturnam uitam existimantis: sæpe acerba mors occupat. Ve
rum ergo: q non annos meos: sed uictorias computo: si munera fortunæ computo.
diu uixi. Orsus a macedonia imperium Græciam teneo. Thraciam: & Illyricos: sube

Alex. ipe riũ quo usq;.

gi. Triballis medisq; impero: Asiã qua hellespõto: qua rubro mari abluit: possideo.
Iamq; haud procul absum a fine mundi. Quē egressus aliam naturam aliũ orbē ape
riri mihi statui. Ex Asia in Europæ terminos momēto unius horæ trãsiui. Victor utri
usq; regionis post nonũ regni mei: post uigesimũ atq; octauũ ætatis annũ uideor ne

Alex. xx. atq;. viiii. natus an nos pclara multa gessit.

uobis in excolēda gloria: cui me uni deuoui: posse cessare? Ego uero nõ deero: & ubi
cũq; pugnabo in theatro terrarum orbis eē me credam. Dabo nobilitatē ignobilibus lo
cis. Aperiam cũctis gētibus terras: quas natura longe summouerat. In his opibus ex
tingui mihi si fors ita feret pulchrũ est. Et stirpe sum genitus: ut ultima prius: quam
longam uitam debeam optare. Obsecro uos cogitate nos peruenisse in terras: qbus ob
fœminæ uirtutē celeberrimũ nomē est. Quas urbes Semyramis cõdidit? Quas gē
tis redegit in potestatē? Quanta opera molita est? Nondum fœminam æquauimus
gloria: & iam nos laudis sacietas cœpit? Dii faueant: maiora adhuc restãt. Sed ita no
stra erũt: quæ nondũ attingimus: si nihil parum duxerimus: in quo magnæ gloriæ locus
est. Vos modo me ab intestina fraude & domesticorum insidiis pstare securũ. Belli mar
tisq; discrimē impauidus subibo. Philippus in acie tutior: quam in theatro fuit: ho
stium manus sæpe uitauit: suorum effugere non ualuit. Aliorum quoq; regum exitus: si re
putaueritis. plures a suis q̃ ab hoste interēptos numerabitis. Cæterum quoniam olim
rei agitatæ in animo meo nũc promendæ occasio oblata est: mihi maximus laborum
atq; operũ meorum erit fructus: si olympias mater īmortalitati consecret: quandocũq;
excesserit uita. Si licuerit: ipse pstabo hoc. Si me præceperit fatũ: uos mandasse me
mētote. Ac tum quidē amicos dimisit. Cæterũ per complures dies ibi statiua habuit.

Garabactra.

Hæc dum in india gerũtur: græci milites nup in colonias a rege deducti garabactra
orta inter ipsos seditione defecerant: non tam Alexandro infensi: quam metu suppli
cii: quippe occisis qbusdam populariũ: qui ualidiores erant: arma spectare cœperũt.
Et bactriana arce: quæ quasi negligētius asseruata erat occupata: barbaros quoq; i so

Athenodorus. Bicon Bax9 macerianus.

cietatē defectionis impulerant. Athenodorus erat princeps eorũ: qui regis quoq; no
men assumpserat non tam imperii cupidine q̃ in patriam reuertendi cũctis: q aucto
ritatē ipsius sequebant. Huic bicon qdam nationis eius: sed ob emulationē infestus
comparauit insidias: inuitatũq; ad epulas per Baxum quendam macerianũ in conui
uium occidit. Postero die concione aduocata Bico ultro insidiatũ sibi Athenodorum
plærisq; psuaserat. Sed aliis suspecta fraus erat biconis: & paulatim ī plures cœpit ma
nare suspitio. Itaq; græci milites arma capiũt occisuri Biconē: si daret occasio. Cæteri
principes eorum iram multitudinis mitigauerũt. Præter spem suam Bicon præsenti
periculo ereptus paulopost insidiatus auctoribus salutis suæ est: cuius dolo cognito:
& ipsum cõprahēderũt & Boxũ. cæterũ Boxũ protinus placuit interfici: Biconē et p
cruciatum necari. Iamq; corpori tormēta admouebant: cum græci milites incerti ob
quã cãm lymphatis similes ad arma discurrunt: quorũ fremitu exaudito: q torquere
Biconē iusserant omisere: ueriti ne id facere tumultuãtiũ uociferatione phiberet. Ille
sicut nudatus erat puenit ad græcos: & miserabilis facies supplicio destinati in diuer
sum aĩos repēte mutauit: dimittiq; eũ iusserũt: hoc mõ pœna bis liberatus cũ cæteris
qui colonias a rege attributas reliquerunt: reuertunt in patriam. Hæc circa bactra &

Scythaꝝ terminos gesta. Interim regē duaꝝ gentiū: de qbus ante dictum est. c. legati
adeunt. Oēs curru uehebant eximia magnitudīe corporum: decoro habitu: lineæ ue-
stes intextæ auro purpuraq; distinctæ. Ei se dedere ipsos/ urbes/ agrosq; referebāt: p tot
ætates inuiolatā libertatē illius primū fidei ditioniq; pmissuros. Deos sibi deditiōis au-
ctores: nō metū: qppe intactis uiribus iugū excipere. Rex cōsilio habito deditos in fi-
dem accepit: stipēdio quod Arachosiis utraq; natio pēsitabat iposito. Præterea. ii. mi-
lia & . d. eqtes iperat: & oīa obedienter a barbaris facta. Inuitatis deīde ad epulas lega-
tis gentiū regulisq; exornari cōuiuiū iussit. Centū aurei lecti modicis interuallis politi. Appara-
erāt: lectos circūdederāt aulea purpura auroq; fulgentia: qcquid aut apud psas uetere t9 cōuiuii
luxu/ aut apud macedonas noua imutatione corruptū erat: cōfusis utriusq; gentis uiti-
is in illo cōuiuio ostendens. Intererat epulis Dioxippus Atheniensis pugil nobilis: &
ob eximiā uirtutem uiriū iā a rege pamatus & gratus. Inuidi maligniq; icrepabāt p se-
ria & ludū/ saginati corporis seq iutilem bellua. Cū ipsi prælium inirent: oleo maden-
tem pparare uentrem epulis. Eodem igit in conuiuio Horratas macedo iā temulent9
exprobrare ei cœpit: & postulare ut/ si uir esset: postero die secū ferro decerneret. Re-
gem tādem uel de sua temeritate: uel de illius ignauia iudicatuꝝ. Et a Dioxippo contē-
ptim militarem eludentem ferociā accepta cōditio est. Ac postero die rex cū etiā acri9
certamen exposcerent: qa deterrere ñ poterat: destinata exeq passus est. Ingens hic mi-
litū inter quos erāt græci: q Dioxippo studebāt cōuenerat multitudo. Macedo iusta
arma sumpserat/ æreū clypeū. hastā: quā sarissam uocāt leua tenens: dextra lāceā: gla-
dioq; cinctus uelut cū pluribus simul dimicaturus. Dioxippus oleo nitens: & corona-
tus leua puniceū amiculū: dextra ualidū nodosumq; stipitem pferebat. Ea ipsa res oī-
um aīos expectatione suspenderat: qppe armato cōgredi/ nudū dementia non temeri-
tas uidebat. Igit macedo haud dubius eminus interfici posse lanceā emisit: quā Dio-
xippus cū exigua corporis declinatione uitasset: anteq ille hastā trāsferret/ in dextram
assiluit: & stipite mediā eā fregit. Amisso utroq; telo macedo gladiū cœpat stringere:
quem occupatū cōplexu/ pedib9 repente subductis Dioxipp9 arietauit in terram. Ere-
ptoq; gladio pedem sup ceruicem iacenti iposuit: stipitem intentans: elisurusq; eo ui-
ctum: ni phibitus esset a rege. Tristis spectaculi euentus nō macedonib9 mō: sed etiā
Alexādro fuit: maxime qa barbari affuerant: qppe celebratā macedonū fortitudinem
ad ludibriū recidisse uerebat. Hinc ad criminationem iuidoꝝ adaptæ sūt aures regis.
Et post paucos dies iter epulas aureū poculū ex cōposito subducit. Ministriq; qsi ami-
sissent quod amouerāt: regē adeunt. Sæpe min9 ē cōstātiæ ī rubor: q ī culpa. Cōiectū
oculoꝝ qb9 ut fur destinabat/ Dioxipp9 ferre nō potuit. Et cū excessisset cōuiuio lrīs
conscriptis quæ regi redderent: ferro se interemit. Grauiter mortem eius tulit rex: exi-
stimans indignationis esse/ nō pœnitētiæ testem: utiq; posteaq falso insimulatū eum
nimium inuidoꝝ gaudiū ostendit. Indorum legati dimissi domos/ paucis post diebus
cum donis reuertunt. ccc. erant equites. Mille. xxx. currus: quos quadriiugi equi du-
cebant. Lineæ uestis aliquantū: mille scuta indica: & ferri cādidi taleta cētū. Leonesq;
raræ magnitudinis & tygres: utrūq; animal ad mansuetudinē domitum. Lacertarum
quoq; ingētiū pelles & dorsa testudinum. Cratero deinde impat rex: haud procul am-
ne per quē erat ipse nauigaturus copias duceret. Eos aūt qui comitari cū solebāt impo-
nit in naues: & in fines Mallioꝝ secundo amne deuehit. Inde Sabarcas adiit ualidam
indiæ gentem: quæ populi non regum imperio regebat. vi. milia peditum habebant
equitū. vi. milia/ has copias currus. d. sequebant. Tres duces spectatos uirtute bellica

Legati duarū gētiū Alexan. adeunt.

alexan. dioxipp9 atheniensis.

dioxipp9 & Horratæ singulare certamen.

dioxipp9 Horratā arietauit ī terram.

Sæpe minus ē constātiæ ī rubore q in culpa.

dioxipp9 se itermit.

Indorum dona ad Alex.

Lacertæ ī gentes. Dorsa testudinū.

Malliorum gens.

Sabarcarū gens.

elegerant. At qui in agris erant proximi flumini (frequentes autẽ uicos maxime ĩ ripa
habebant) ut uidere totũ amnẽ (qua prospici poterat) nauigiis cõstratũ & tot militũ ar
ma fulgẽtia: territi noua facie deo℞ exercitũ & aliũ libe℞ patrẽ celebrẽ ĩ illis gẽtib9 no
men aduẽtare credebãt. Hinc militũ clamor: hinc remo℞ pulsus: uariæq; nauta℞ uo
ces hortantiũ pauidas aures ĩpleuerãt. Ergo uniuersi ad eos: qui in armis erant currũt:
furere clamitantes cũ diis prælium inituros. Nauigia non posse numerari q̃ inuictos ue
Sabarcæ herẽt. Tantũq; in exercitũ suo℞ itulere terroris: ut legatos mitterent gentẽ dedituros.
dedunt se His in fidẽ acceptis: ad alias deĩde gẽtes quarto die puenit. Nihilo plus animi his fuit:
Alex. q̃ cæteris fuerat. Itaq; oppido ibi cõdito quod Alexandriã appellari iusserat: fines eo℞
Alexan- q musicani appellant intrauit. Hic deteriolte satrapẽ: quem Caracamisadis pfecerat:
dria con- iisdẽ arguẽtibus cognouit: multaq; auare ac superbe fecisse conuictum iterfici iussit.
dit. Oxartes ptor bactriano℞ nõ absolutus modo: sed etiã iure amplioris ĩperii donat9 ẽ.
Musica- Finibus musicanis deinde in ditionẽ redactis: urbi eo℞ imperiũ imposuit. Inde pstos
no℞ gẽs. & ipsam indiæ gẽtẽ peruẽtum est. Porticanus rex erat: qui se munitæ urbi cum magna
Præsto℞ manu populariũ icluserat. Hãc Alexãder tertio die: q̃ cœperat obsidere expugnauit.
gens. Et porticanus cũ in arcẽ confugisset: legatos de cõditione deditiõis misit ad regẽ. Sed
Portica- anteq̃ adirent eũ duæ turres cũ ingẽti fragore pciderant: per qua℞ ruinas macedones
nus rex. euasere in arcẽ: qua capta Porticanus cũ paucis repugnãs occidit. Diruta igit arce &
Sabi re- oĩbus captiuis uenũdatis. Sabi regis fines ingressus ẽ. Multisq; oppidis in fidem acce
gis fines. ptis: ualidissimã gẽtis urbẽ cuniculo cœpit. Barbaris simile mõstri uisum ẽ rudib9 mi
litarium ope℞: qppe in media ferme urbe e terra existebant: nullo suffossi specus ante
uestigio facto. dccc. Indo℞ in ea regione cæsa Clytarchus est auctor: multosq; capti
Musica- uos sub corona uenisse. Rursus musicani defecerũt: ad quos opprimendos missus est
ni defece Phytõ q̃ captũ principẽ gẽtis eũdẽq; defectiõis auctorem adduxit ad regẽ. Quo Ale
runt. xander in crucem sublato: rursus amnem in quo classem expectare se iusserat repetit.
Samus Quarto deĩde die secundo amne puenit ad oppidũ: quod in regnũ erat Sami. Nuper
rex. se ille dediderat: sed oppidani detrectabãt imperium: & clauserãt portas. Quo℞ pau
citate cõtẽpta Rex. d. agrianos mœnia subire iusserat: & sensim recedẽtes elicere extra
muros hostem secuturum: pfecto si fugere eos crederet. Agriani: sicut imperatũ erat
lacessito hoste subito terga uerterũt: quos barbari effuse sequentes in alios: inter quos
ipse rex erat incidũt. Renouato ergo plio ex. iii. milibus barbaro℞. d. cæsi sunt. Mille
Barbari capti. Cæteri mœnibus urbis inclusi. Sed nõ ut prima specie læta uictoria: ita euentu
ueneno ti quoq; fuit: qppe barbari ueneno tinxerãt gladios. Itaq; saucii subĩde expirabant. Nec
xerãt gla cã tã strenuæ mortis excogitari poterat a medicis: cũ etiã leues plagæ isanabiles essent
dios. Barbari aũt sperauerãt incautũ & temerariũ regẽ excipi posse. Et forte inter promptissi
Ptolemæ mos dimicans intactus euaserat. Præcipue Ptolemæus leuo humero leuiter qdẽ sauci
us. us: sed maiore piculo q̃ uulnere affectus regis sollicitudinẽ ĩ se cõuerterat. Sãguine cõ
iunctus erat: & qdã Philippo genitũ esse credebãt. Certe pellice ei9 ortũ cõstabat. Idẽ
corporis custos pmptissimusq; bellator: & pacis artib9 q̃ militiæ maior & clarior: mo
dico ciuiliq; cultu liberalis in primis: adituq; facilis. Nihil ex fastu regio assumpserat.
Ob hæc regi an popularib9 charior esset: dubitari poterat. Tũ certe primũ expertus suo
rũ aĩos: adeo ut fortuna: ĩ quã postea ascẽdit: ĩ illo piculo macedones ominati esse uide
bant: qppe nõ leuior illis Ptolemæi fuit cura: q̃ regis: q & plio & solitudine fatigatus
cũ Ptolemæo assideret: lectũ in quo ipse acqesceret: iussit iferri. In quem ut se recepit
ptinus altior insecutus est somnus. Ex quo excitatus p qetẽ uidisse se exponit speciem

draconis oblatā herbā ferētis ore: quā ueneni remediū eē mōstrasset. Colorem quoq; Remedi/
herbæ referebāt agnitur; si qs reperisset affirmās. Inuentāq; deide: qppe a multis erat um alla/
reqsita: uulneri iposuit. Protinusq; dolore finito: itra breue spatiū cicatrix quoq; obdu tū ptole/
cta ē. Barbaros ut prima spes fefellerat: seipsos urbēq; dediderūt. Hic in pximā gentē mæo per
pathaliā peruentū est. Rex erat Mœris: q urbe deserta i montes pfugerat. Itaq; Alexā quietem.
der oppido potit: agrosq; populat. Magnæ ide prædæ actæ sunt pecor armētorūq;
magna uis reperta frumenti. Ducib9 deide sumptis amnis peritis defluxit ad isulam: Pathalia
medio ferme alueo enatā. Ibi diutius subsistere coactus: qa duces secordius asseruati gens.
pfugerāt: misit q cōquirerēt alios: nec reptis/puicax cupido uisendi oceanū adeundiq;
terminos mūdi sine regiōis pitis flumini ignoto caput suū totq; fortissimor uiror sa
lutē pmitteret. Nauigabāt ergo oium pquæ ferebāt ignari: quātū ide abesset mare: q
gētes colerēt: quā placidū amnis os: q paties longar nauiū eēt: anceps & cæca æstima
tio augurabat. Unū erat temeritatis solatiū ppetua fœlicitas. Iā. cccc. stadia pcesserāt
cū gubernatores agnoscere ipsos aurā maris: & haud pcul uideri sibi oceanū abesse i Alexā. ad
dicāt regi. Lætus ille hortari nauticos cœpit: icūbere remis. Adesse finē oib9 uotis ex/ oceanum
petitū. Iā nihil gloriæ deesse: nihil obstare uirtuti. Sine ullo martis discrimie: sine san/ nauigatō
guine orbē terræ ab illis capi. Nec naturā qdē lōgius posse pcedere. Breui icognita/ni
si imortalib9 eē uisuros. Paucos tñ nauigio emisit i ripā/q agrestes uagos exciperent e
qb9 certiora nosci posse sperabat. Illi scrutati oia tuguria: tādē latētes repperere. Qui
iterrogati q pcul abesset mare: respōderūt nullū ipsos mare/nec famā qdē accepisse.
Cæter tertio die peruenire posse ad aquā amarā: q corrūperet dulce. Intellectū ē mar de
stinari ab ignaris natura eius. Itaq; ingēti alacritate nautici remigant: & pximo quoq;
die: quo ppi9 spes admouebat/crescebat ardor aior. Tertia iā die mixtū flumini subi
bat mare: leni adhuc æstu cōfundēte dispares undas. Tū aliā isulā medio amni sitam
euecti/paulo leuius: qa cursus æstu uerberabat: applicāt classem: & ad cōmeat9 petē/
dos discurrūt securi casus eius: q supuenit ignaris. Tertia ferme hora erat: cū statuta
uice oceanus exæstuās iuehi cœpit: & retro flumē urgere. Quod prio coercitū: deide Oceani
uehemētius pulsum maiore ipetu aduersum agebat: quā torrētia pcipiti alueo incur æstus.
runt. Ignota uulgo freti natura erat: mōstraq; & iræ deū idicia cernere uidebāt: identi
dem itumescēs mare: & i cāpos paulo āte siccos descēdere supfusum: iāq; leuatis naui
giis & tota classe dispsa: q expositi erāt: undiq; ad naues trepidi & iprouiso malo atto/
niti/recurrūt. Sed i tumultu festintaio quoq; tarda ē. Hi cōtis nauigia appellabant: hi
dū remos aptari phibebāt: cōsederāt. Quidā enauigare pperātes: sed nō expectātes
q simul eē debebāt: clauda & ihabilia nauigia lāguide moliebāt. Alia ē nauiū icōsulte In tumul
ruētes nō receperāt: pariterq; & multitudo & paucitas festinātes morabant. Clamor tu festina
hinc expectare: hinc ire iubentium; dissonæq; uoces nunq idem ac unum tendentiū tio quoq;
non oculor modo usum: sed etiam aurium abstulerant. Ne in gubernatoribus quidē tarda est.
quicq opis erat: quorum nec exaudiri uox a tumultuantibus poterat: nec imperium a
territis incompositisq; seruari. Ergo collidi inter se naues: abstergiq; inuicem remi: & alii
aliorum nauigia urgere cœperunt. Crederes non unius exercitus classem uehi: sed
duorum nauale inisse certamen. Incutiebantur puppibus proræ: premebantur a se/
quentibus: qui antecedentes turbauerant. Iurgantium ira perueniebat etiam ad ma/
nus. Iamq; æstus totos circa flumen campos inundauerat: tumulis duntaxat eminen/
tibus uelut insulis paruis: in quos plæriq; trepidi omissis nauigiis enare cœperunt.
Dispersa classis partim in præalta aqua stabat: qua subsederant ualles: partim i uado

Classis dispergitur | Reciprocari cœpit mare.

hærebant: utcunq; in æquale terræ fastigiū occupauerant. Vnde cū subito nouus & pristino maior terror incutitur: reciprocari cœpit mare magno tractu aquis in suū fretū recurrentibus: reddebatq; terras pauloante profundo salo mersas. Igitur destituta nauigia alia præcipitantur in proras: alia in latera procūbunt. Strati erant campi sarcinis auulsaq; tabulaq; remorūq; fragmentis. Miles nec egredi in terram: nec in naues subsistere audebat: identidē præsentibus grauiora quæ sequerent̄ spectans. Vix quæ perpetiebant̄: uidere ipsos credebant in sicco naufragia in amni mare: nec fines malorū: quippe æstū paulopost mare relatuq; quo nauigia alleuarent̄ ignari famem & ultima sibimet ominabant̄. Bælluæ quoq; fluctib9 destitutæ terribiles uagabant̄. Iamq; nox apparebat: & regē quoq; desperatio salutis ægritudine affecerat: non tamen inuictum aium curæ obruūt: quin tota nocte persideret in speculis: equitesq; præmitteret ad os amnis: ut cū mare rursus exæstuare sensissent: procederent. Nauigia quoq; lacerata refici: & euersa fluctib9 erigi iubet paratosq; esse & intentos cū rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte inter uigilias adhortationesq; consumpta celeriter & equites ingenti cursu refugere: & secutus est æstus: Qui primo aquis leni tractu subeuntibus cœpit leuare nauigia: mox totis cāpis inundans etiā ipulit classem. Plausuq; militū nauticoq; insperatā salutē imodico celebrantiū gaudio littoribus ripisq; resonabat. Vnde tantū redisset subito mare quo pridie refugisset: quæ nā eēt eiusdē elemēti natura modo discors: modo iperio tēpoq; obnoxia mirabundi requirebant. Rex cū ex eo quod acciderat coniectaret post solis ortū statutū tēpus esse; & media nocte ut æstū occuparet: cū paucis nauigiis secundo amne defluxit. Euectusq; os eius .cccc. stadia processit in mare: tandē uoti sui compos: præsidibusq; & maris & locoq; diis sacrificio facto ad classem rediit: hinc aduersum flumen subit classis: & altero die appulsa est haud procul lacu salso: cuius ignota natura plærosq; decepit temere ingressos aquā: quippe scabies corpora inuasit: & contagiū morbi etiā in alios uulgatū est. Oleum remedio fuit. Leonato deinde præmisso ut puteos foderet: qua terrestri itinere ducturus exercitū uidebat̄ (quippe sicca erat regio) ipse cū copiis subsistit uernū tempus expectans. Interim & urbes plærasq; condidit. Nearcho atq; Onesicrito nauticæ rei peritis imperauit: ut ualidissimas nauium deducerent in oceanū. Progressique quo ad tuto possent naturam maris noscerent: uel eodem amne uel Euphrate subire eos posse cū reuerti ad se uellent. Iamq; mitigata hyeme: & nauibus quæ inutiles uidebant̄: crematis terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem Aboricon: inde totidem dieb9 in Cedrosiorum peruentū est. Liber hic populus concilio habito dedidit se: nec quicq̄ deditis præter cōmeatus imperatū est. Quinto hinc die uenit ad flumen: barbarū incolæ appellant. Regio deserta & aquaq; inops excipit: quam emensus in noritas transit. Ibi maiorem exercitus partem Ephestioni tradidit: leuem armaturam cum Ptolemæo Leonatoq; partitus est. Tria simul agmina populabantur indos: magnæq; prædæ actæ sunt. Maritimos Ptolemæus: cæteros ipse rex: & ab alia parte Leonatus urebant. In hac quoq; regione urbem condidit: deductiq; sunt in amarecholiis: hinc peruenit ad maritimos indos: desertam uastamq; regionem late tenent: Ac ne tamen finitimis quidem ullo cōmertii iure miscent̄: Ipsa solitudo natura quoq; imitia efferauit ingenia. Prominent ungues nunq̄ recisi. Comæ hirsutæ & intonsæ sunt. Tuguria conchis & cæteris purgamentis maris instruūt. Ferarum pellibus tecti: piscibus sole duratis & maioq; quoq; bælluaq;: quas fluctus eiicit carne uescunt̄. Consumptis igitur alimentis Macedones primo inopiam: deinde ad ultimum famem sentire cœperunt:

Ale. cccc. stadia processit in mare.

Nearch9 Onesicritus.

Aboricō | Cedrosiorū regio. | Barbarus flu.

Indi maritimi & eorū mores

radices palmarum (nanq; sola ea arbor gignitur) ubiq; rimantes. Sed cum hæc quoq; alimenta defecerant: iumenta cædere aggressi ne equis quidem abstinebant: & cũ de essent quæ sarcinas ueherent: spolia de hostibus propter quæ ultima orientis peragrauerant cremabant incendio. Famem deinde pestilentia secuta est: quippe insalubriũ ciboꝝ noui succi: ad hoc itineris labor & ægritudo animi uulgauerant morbos: & nec pestilẽtia manere sine clade: nec progredi poterant. Manentes fames: progressos acrior pestilẽ in exercitia urgebat. Ergo strati erãt cãpi pœne pluribus semiuiuis: quam cadaueribus. Ac ne tu Alexã. leuius quidẽ ægri sequi poterant: quippe agmen raptim agebatur: tantum singulis ad spem salutis ipsos ꝓficere credentibus: quantũ itineris festinando priperent. Igitur q defecerant: notos ignotosq; ut alleuarent̃ orabant. Sed nec iumenta erant: qbus excipi possent: & miles uix arma portabat: iminẽtisq; ẽt ipsi9 facies mali ante oculos erat. Ergo sæpius reuocati ne respicere quidẽ suos sustinebãt: misericordia in formidinem uersa. Illi relicti deos testes sacra cõmunia regisq; implorabant opẽ. Cũq; frustra surdas aures fatigarent: in rabiẽ desperatione uersi pare suo exitu similesq; ipsis amicos & cõtubernales ꝑcabant̃. Rex dolore simul ac pudore anxius: qa causa tantæ cladis ipse eẽt: ad Phrapernẽ parthinoꝝ satrapẽ misit: qui iuberet camelis cocta cibaria afferre. Alios finitimaꝝ regionũ ꝑfectos certiores necessitatis suæ fecit. Nec cessatũ est ab his. Itaq; fame dũtaxat uindicatus exercitus: tandẽ in Sedrosiæ fines perducit̃. Oium reꝝ siæ fines sola fertilis regio ẽ: in qua statiua habuit: ut uexatos milites qete firmaret. Hic Leona uenit aleti litteras accipit: cõfixisse ipsum cũ. viii. milibus peditũ &. d. equitibus moritarum ꝑ Ozines spero euentu. A Cratero quoq; nũtius uenit Ozinem & Zariaspem nobilis persas de fectionẽ molietes oppressos a se in uinculis eẽ. Præposito igit̃ regioni Siburtio (nãq; Menon ꝑfectus eius nup interierat morbo) i Carmaniã ipse ꝓcessit. Aspastis erat satrapes gẽtis suspect9 res nouare uoluisse: dum in india rex eẽt. Quem occurẽtẽ dissimulata ira cõmiter allocut9: dum exploraret quæ delata erat in eodẽ honore habuit. Cũ inde ꝑfecti sicut impe ratũ erat: equorum iumentoꝝ iugaliũq; uim ingentem ex omni q̃ sub imperio erat regione misissent: quib9 deerant impedimẽta restituit. Arma quoq; ad pristinũ refecta sunt cultũ: qppe haud ꝓcul a ꝑside aberrant nõ pacata modo: sed ẽt opulẽta. Igit̃ ut supradictũ ẽ æmulatus patris liberi non gloriã solũ: quã ex illis gẽtib9 deportauerat: sed etiã famã: siue illud triũphus fuit ab eo primũ istitut9: siue bacchantiũ lusus statuit imitari aĩo sup humanũ fastigiũ elato. Vicos ꝑ quos iter erat: floribus coronisq; sterni iubet. Liminib9 ædium crateras uino repletos: & alia eximiæ magnitudinis uasa disponi. Vehicula deĩde cõstrata: ut plures cape milites possent in tabernaculoꝝ modũ ornari: alia cãdidis uelis: alia ueste ꝑciosa. Primi ibant amici & cohors regia uariis redimita florib9 coronisq;. Alibi tubicinum cãt9: alibi lyræ son9 audiebat̃. Item uehiculis ꝑ copia cuiusq; adornatis cõmessabũd9 exercit9 armis q̃ maxime decora erãt circũpendentib9: ipsũm cõuiuasq; curr9 uehebat crateris aureis eiusdemq; materiæ igentibus poculis ꝑgrauis. Hoc modo per dies. vii. bacchabundum agmen incessit: parta ꝑda si quid uictis saltem aduersus cõmessantes animi fuisset: mille Herculе uiri modo & sobrii. vii. dieꝝ crapula graues in suo triumpho capere potuerunt. Sed fortuna: quæ rebus famã ꝑciumq; constituit: hic quoq; militiæ probrum uertit in gloriam: & ꝑsens ætas & posteritas deinde mirata est per gentes nondum satis domitas incessisse temulentos: barbaris quod temeritas erat fiduciam esse credentib9: hũc interfici apparatum carnifex sequebat̃: quippe satrapes aspastis: de quo ante dictum est: inter iussus fici iussus est: adeo nec luxuriæ quicq̃ crudelitas: nec crudelitati luxuria obstat.

In Sedro

Triũph9 Alexã. ad imitatione liberi patris.

Aspastis

Q. CVRTII DE REBVS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER NONVS.

Qui Parmenionē occiderāt accusant Alex.

ISDEM Fere diebus Cleander & Sitalces & cum Agathone eracon superueniunt: qui Parmenionem iussu regis occiderāt. v. milia peditū: cū equitibus mille. Sed & accusatores eos e prouincia cui præfuerāt sequebant: nec tot facinora: quot admiserant compensare poterant cædis p quam gratæ regi ministerio: quippe cum omnia profana spoliassent: ne sacris quidem abstinuerant: uirginesq; & principes fœminarum stupra perpessæ corpo℞ ludibria deflebāt. Inuisum macedonū nomē auaritia eo℞ ac libido barbaris fecerat: inter omnes tamen eminebat Cleandri furor: qui nobilem uirginem constupratam seruo suo pellicem dederat. Plæriq; amico℞ Alexādri nō tam criminū quæ palā obiiciebant atrocitatem q̄ memoriā occisi p eos Parmenionis quod tacitū prodesse eis apud regē poterat intuebant. Læti recidisse iram in iræ ministros: nec ullam

Potētiam scelere q̄sitā nulli eē diuturnam.

potētiam scelere quæsitā cuiq̄ esse diuturnam: rex cognita causa pnūtiauit ab accusatoribus unū & id maximū crimē esse præteritū desperationē salutis suæ: nunq̄.n. talia ausu℞ qui ipsum ex india sospitē aut optassent reuerti: aut credidissent reuersu℞: igit hos quidem uinxit. dc. aūt militū qui sæuitiæ eo℞ ministri fuerant iterfici iussit: eodē die sumptū est suppliciū de iis quoq;: quos auctores defectionis persa℞ Craterus adduxerat.

Quæ onesicritus & Nearch9 nūtiarūt uisa i oceano.

Haud multo post Nearchus & Onesicritus: quos longius in oceanū pcedere iusserat supueniūt. Nuntiabant aūt quædā audita alia cōperta: isulam ostio amnis subiectam auro abundare: inopem equo℞ esse: singulos eos ab iis q ex continenti traiicere auderēt: singulis talentis emi. Plenū esse bælluarum mare: æstu secūdo eas ferri magnarum nauiū corpora æquātes: truci cātu deterritas seq classem cū magno æquoris strepitu: uelut demersa nauigia subisse aquas. Cætera incolis crediderāt: inter quæ

Mare rubrum appellatur.

rubrū mare nō a colore unda℞: ut plæriq; crederent: sed ab eritho rege appellari: esse haud pcul a cōtinēti insulam palmis frequentibus consitam: & in medio fere nemore colūnam eminere erithi regis monumētum: litteris gentis eius scriptam.

Alex. aīo īfinita cōplexus.

Adiiciebant nauigia: quæ lyxas mercatoresq; uexissent famā auri secutis gubernatoribus in insulā esse transmissa: nec deinde ab iis postea uisa: rex cognoscendi plura cupidine accēsus rursus eos terram legere iubet: donec ad euphratem appellerēt classem: inde aduerso amne Babyloniam subituros: ipse animo isinita cōplexus statuerat omni ad orietem maritima regiōe pdomita: ex syria petere Aphricā Carthagini isensus: inde numidiæ solitudinib9 pagratis cursum gadis dirigere: ibi nāq; colūnas Herculis eē fama uulgauerat.

Hispania Hyberia a fl. hybero.

Hispaniā deide: quā hyberiā græci a flumie hybero uocabāt adire: & pteruehi alpes italiæq; orā: unde i epy℞ breuis cursus ē: igit mesopotamiæ ptorib9 iperauit: ut materia i libano mōte cæsa deuectaq; ad urbē Syriæ Tapsagas: & igētiū carinas nauiū ponere. vii. remis omnes eē: deduciq; Babiloniā: Cyprio℞ regib9 imperatū: ut æs stuppāq; & uela præberēt. Hæc agēti pori & Taxilis regū litteræ tradūtur.

Abiasaris mors.

Abiasarē morbo: Philippū præfectū ipsius ex uulnere interisse: oppressosq; q uulnerassent eū. Igitur Philippo substituit eudemonē: dux erat thracum Abiasaris regnū filio ei9 attribuit.

Persagata℞ gens Orsines satrapes.

Ventum est deinde persagata. Persica est gens: cuius satrapes orsines erat nobilitate ac diuitiis inter oēs barbaros emines. Genus ducebat a Cyro quondā rege psa℞. Opes & a maioribus traditas habebat & ipse longa imperii possessione cumulauerat: is regi cū oīs generis donis non ipsi mō ea; sed et amicis eius daturus occurrit: equo℞

domiti greges sequebant̃: curusq̃ argẽto & auro adornati: p̃ciosa suppellex: & nobi
les gẽmæ aurea magni põderis uasa: uestesq̃ purpureæ & signati argẽti talẽta iiii. mi
lia. Cæterũ tãta benignitas barbaro cã mortis fuit. Nã cũ oẽs amicos regis donis sup
ipsorũ uota coluisset: Bagoe Spadoni q Alexandrũ obsequio corporis deuinxerat sibi Bagoas
nullum honorẽ habuit. Admonitusq̃ a qbusdam q̃ Alexãdro cordi eẽt: respõdit ami Spado ale
cos regis nõ scorta se colere. Nec moris eẽ psis mares ducere: q stupro effœminarẽt. xan. orsi
His auditis Spado potẽtiam flagitio & dedecore quæsitã in caput nobilissimi & ison nis mor
tis exercuit. Nãq̃ gẽtis eiusdẽ leuissimos falsis criminibus astruxit: monitos tũ demũ tis cã fuit
ea deferre: cũ ipse iussisset. Interim quotiẽs sine arbitris erat: credulas regis aures im
plebat: dissimulans cãm iræ: quo grauior criminãtis auctoritas eẽt. Nondũ suspect9
erat Orsines: iam tñ uilior. Reus. n. in secreto agebat̃ latẽtis piculi ignarus & importu
nissimũ scortũ: ne in stupro qdem & dedecoris patiẽtia fraudis oblitum: quotiẽs amo
rem regi in se accẽderat: Orsinẽ mõ auaritiæ: iterdum ẽt defectiõis arguebat. Iam ma
tura erant in pnitiem innocẽtis mẽdacia: & fatũ cuius ineuitabilis sors ẽ appetebat. Cyri se
Forte. n. sepulchrum Cyri Alexãder iussit aperiri: in quo erat cõditũ eius corpus: cui pulchrũ
dare uolebat inferias: auro argẽto repletũ eẽ crediderat: qppe ita fama psæ uulgaue apertũ.
rant. Sed p̃ter clypeũ eius putrẽ & arcus duos scyticos & acinacẽ nihil reppit. Cæterũ
corona aurea imposita amiculo: cui assuerat ipse solium: in quo corpus iacebat uela
uit: miratus tanti nõis regẽ tantis p̃ditum opibus haud p̃ciosius sepultũ eẽ q̃ si fuis
set a plæbe. Proximus erat lateri Spado: qui regẽ intuẽs qd mirũ inquit ẽ inania sepul
chra eẽ regũ: cum satrapaꝝ domus auꝝ inde egestũ capere nõ possint? Quod ad me
attinet: ipse hoc bustum antea nõ uiderã. Sed ex Dario ita accepi. iii. milia talẽtum cõ
dita eẽ cũ Cyro. Hinc illa benignitas in te: ut quod ĩpune habere nõ poterat: Orsines
donando ẽt gratiã iniret. Cõcitauerat iam aĩum in iram: cum ii qbus negotium idem
dederat supueniunt: Hinc Bagoas hĩc ab eo subornati falsis criminibus occupãt au
res. Ante quã accusari se suspicaret Orsines in uincula est traditus. Nõ contẽtus sup Orsines
plicio insontis spado: ipse morituro manũ iniecit. Quẽ Orsines intuẽs. Audierã inqt rex occi
in Asia olim regnasse fœminas: hoc uero nouũ ẽ regnare castratũ. Hic fuit exitus no ditur.
bilissimi psarum nec insontis modo: sed eximiæ quoq̃ benignitatis in regẽ. Eodẽ tem
pore Phradates regnum affectasse suspectus occidit̃. Cœpat esse p̃ceps ad repræsen
tanda supplicia: idem ad deteriora credẽda. Sic scilicet res secũdæ ualẽt cõmutare na
turam: & raro quisq̃ erga bona sua satis cautus est. Idem enim pauloante Lyncestem Raro qs
Alexãdrum delatũ a duobus indicibus damnare non sustinuerat. Humiliores quoq̃ quã erga
reos contra suam uolũtatem: quia cæteris uidebant̃ insontes: passus absolui hostib9 bona sua
uictis regnare duxerat: ad ultimũ traiectus a semetipso degenerauit: ut in quodã ad satis cau
uersus libidinẽ animi arbitrio scoti aliis regna daret: aliis adimeret uitam. Iisdem fere tus est.
diebus litteras a Cœno accepit de rebus in Europa & Asia gestis: dum ipse Indiam su
begit. Zopyrio thraciæ p̃positus dum expeditionẽ in getas faceret: tẽpestatibus pcel
lisq̃ subito coortis cũ toto exercitu oppressus erat. Qua cognita clade seu thesodystas Sunium
populares suos ad defectionẽ cõpulerat: amissa ppemodũ thracia: ne græcia quidẽ.
Igitur. xxx. nauibus Sunium transmittunt: promontorium est atticæ terræ: unde por
tum urbis petere decreuerant. His cognitis rex Arpalo atheniensibusq̃ iuxta infestus
classem parari iubet: Athenas protinus. Quod consilium cum agitat clã: litteræ ei re Arpalus
duntur. Arpalum intrasse qdem athenas: pecunia conciliasse sibi principum animos occidit̃.
mox concilio plebis habito iussum urbe excedere ad græcos milites peruenisse: qbus

interceptum & trucidatũ a quodam auctore interẽptum p insidias: his lætus in Europam traiiciẽdi consiliũ omisit. Sed exules pter eos q ciuili sanguine aspersi erãt recipi ab oĩbus græcoꝝ ciuitatibus quis pulsi erant iussit. Et græci haud ausi imperiẽ asper/ al. impe rium. nari: q̃q̃ solidarũ legum id principiũ eẽ cẽlebant: bona quoq; quæ extarẽt: restituere damnatis. Soli Athenieẽses non suo modo: sed ẽt publice uindices colluuioue ordinẽ al. colln morem. hoium quia ægre ferebant: nõ regio impio: sed legibus moribusq; patriis regi assueti phibuere igit exules finibus: oĩa potius tolleraturi: q̃ purgamẽta quondã urbis suæ tũc ẽt exilii admitterẽt. Alexander senioribus militũ in patriã remissis. xiii. milia peditum & duo milia eqtũ: quæ in asia retineret: eligi iussit: existimãs modico exercitu cõtinere posse Asiã: qa pluribus locis psidia disposuisset: nuperq; conditas urbes colonis replesset res renouare cupiẽtibus. Cæteꝝ prius quã secerneret: quos erat retẽtur⁹: edixit ut oẽs milites æs alienũ pfiterent. Graue plærisq; esse cõpeterat. Et quãq̃ ipsoꝝ luxu cõtractũ erat: dissoluere tñ ipe decreuerat. Illi tẽptari ipsos rati: quo facilius ab integris sumptuosos discerneret: plantando aliquantũ extraxerant tẽporis. Et rex satis gnarus pfessioni æris pudorẽ nõ cõtumaciã obstare: mẽsas totis castris poni iussit: & decẽ milia talentoꝝ pferri. Tum demũ fide facta pfessio est. Nec amplius ex tãta pecunia q̃. c. &. xxx. talẽta supfuere. Adeo ille exercitus tot ditissimaꝝ gẽtiũ uictor: plus tñ uictoriæ quã pdæ deportauit ex Asia. Cæterũ ut cognitũ ẽ alios mitti domũ: alios retineri: qppe tuã eum regni sedẽ in Asiã habituꝝ rati: uecordes & disciplinæ militaris imemores seditiosis uocibus castra complẽt. Regẽq; ferocius q̃ alias adorti oẽs simul missionẽ postulare cœperũt deformia ora cicatricibus: caniciẽq; capitũ ostẽtantes. Nec aut pfectoꝝ castigatione: aut uerecũdia regis deterriti tumultuoso clamore: & militari uiolẽtia uolẽtem loqui inhibebant: palã pfessi nusq̃ inde nisi in patriã uestigium eẽ moturos. Tandẽ silẽtio facto magis qa motũ eẽ credebant: q̃ quia ipsi moueri poterant: qdnam acturus eẽt expectabant: Ille qd hæc inquit repẽs cõsternatio: & tam pcax atq; effusa licẽtia denũtiat? Eloqui timeo palã certe rupistis impium: & pcario rex sum: cui nõ alloquẽdi: nõ nõscẽdi monẽdiq; aut intuẽdi uos ius reliqstis. Equidem cũ alios dimittere in patriã: alios mecũ paulopost deportare statuerẽ: tam illos acclamãtes uideo q abituri sunt: quã hos cũ qbus pmissos subseq statui. Q uid hoc est rei? Dispari in cã idẽ oium clamor ẽ. Peruelim scire utrũ q discedũt: an q tetinẽtur de me querant. Crederes uno ore oẽs substulisse clamorẽ. Ita pariter ex tota concione responsum ẽ: oẽs quæri. Tum illi nõ hercule inquit potest fieri: ut adducat querẽ/ al. adducar di simul oĩbus hanc cãm esse q̃ ostenditis: in qua maior pars exercitus non est: utpote cũ plures dimiserim: q̃ retẽturus sum. Subest nimiꝝ altius malũ: quos oẽs auertit a al. q̃d. me. Q uãdo. n. regẽ uniuersus exercitus deseruit? Ne serui qdẽ uno grege pfugiunt dños sed est quidẽ in illis pudor a cæteris destitutos reliquẽdi. V eꝝ ego tam furiosæ consternatiõis oblitus remedia insanabilibus conor adhibere. Omnẽ hercule spẽ: q̃ ex uobis conceperã damno: nec ut cum militibus meis (iam. n. esse desistis) sed ut cũ ingratissimis (ut oportet) agere decreui. Secundis rebus que circũfluunt uos insanire cœpistis: obliti status eius quem beneficio exuistis meo. Digni hercule qui i eodẽ consenescatis: quoniã facilius est uobis aduersam: q̃ secũdam regere fortunã. En tandem illorum pauloante & persarum tributariis Asia & tot gentiũ spolia fastidio sunt Modo sub Philippo seminudis amicula ex purpura sordẽt. Aurum & argentũ oculi ferre nõ possunt. Lignea. n. uasa desiderãt: & ex cratibus scuta: rubiginemq; gladiorum. Hoc cultu nitẽtes uos accepi: &. d. talẽta æris alieni cum omnis regia suppellex

Seniores militum in patriã misit.

al. cupientes.

Alex. milites alloquitur.

al. docendi.

al. ille.

al. complures.

ill. al. yliriorum

al. fere.

haud amplius q̃.lx. talentoꝝ sit: mox operũ fundaméta: quibus tamẽ absit inuidia imperium maximæ terraꝝ partis imposui. Asiæ ne pertesum est: quæ uos gloria reꝝ gestarũ diis pares fecit? In Europam ire ꝑperatis rege deserto: cũ pluribus uestrũ defuturũ uiaticum fuerit: ni æs alienũ luissem? Nempe in asiatica ꝑda: nec pudet ꝑfundo uentre deuictaꝝ gẽtium spolia circũferẽtes reuerti uelle ad liberos coniugesq́ꝫ: quib⁹ pauci ꝑmia uictoriæ potestis ostẽdere. Nam cæteroꝝ dum ẽt spei uestræ obuiã istis: arma quoq́ꝫ pignori sunt. Bonis uero militibus cariturus sum pellicũ suaꝝ concubinis: quibus hic solum ex tantis opibus supest: quod impẽdit. Proinde fugiẽtibus me pateant limites: facessite hic otius. Ego cum persis abeũtium terga tutabor. Neminẽ teneo: liberate oculos meos ingratissimi ciues. Læti uos excipiẽt parẽtes liberiq́ꝫ sine uestro rege redeũtes. Obuiam ibũt desertoribus transfugisq́ꝫ. Triũphabo me hercule de fuga uestra: & ubicũq́ꝫ ero expetã pœnas: hos cũ q̃bus ne relinquitis: colẽdo ꝑferẽdoq́ꝫ uobis. Iam autẽ scitis & quantũ sine rege ualeat exercitus: & q̃d opis in me uno sit. Desiluit deinde frendẽs de tribunali: & in mediũ armatoꝝ agmẽ se imisit: notatos quoq́ꝫ q̃ ferocissimi oblocuti erãt: singulos mãu corripuit. Nec ausos repugnarẽ. xiii. asseruãdos custodib⁹ corpis tradidit: q̃s crederet sæuã pauloante cõcionẽ obtorpuisse subito metu: & cũ ad suppliciũ uideret trahi nihil ausos grauiora quã cæteros? Alexan. exercitus desideriũ remigrãdi i patriã cõpescuit

siue nominis quod gẽtes. quæ sub regibus inter deos colunt: siue propria ipsius ueneratio: siue fiducia tanta ui exercẽtis impium conterruit eos. Singuli tamẽ certæ ædidẽrunt patiẽtiæ exẽplum. Adeoq́ꝫ non sunt accẽsi supplicio cõmilitonũ: cum sub nocte interfectos eẽ nossent: ut nihil omiserint: quod singuli magis obediẽter ac pie facerẽt Nam cum postero die prohibiti aditu uenissent asiaticis modo militibus admissis: lugubrem totis castris edidere clamorẽ: denũtiãtes se protinus eẽ morituros: si rex ꝑseueraret irasci. At ille peruicacis ad omnia quæ agitasset animi peregrinoꝝ militũ concionẽ aduocari iubet: Macedonibus intra castra cohibitis: & cum frequẽtes coissent adhibito interꝑte talẽ orationẽ habuit. Cum ex Europa traiicerẽ in Asiam multas nobiles gẽtes: magnam uim hominũ impio meo me additurũ eẽ sperabam. Nec deceptus sum quod de his credidi famæ. Sed ad illa hoc quoq́ꝫ accessit: quod uideo fortes uiros erga reges suos pietatis inuictos. Luxu oĩa fluere crediderã: & nimia fœlicitate mergi in uoluptates. At hercule munia militiæ hoc aioꝝ corporũq́ꝫ robur æque impigre tolleratis: & cũ fortes uiri sitis: nõ fortitudinẽ magis q̃ fidẽ colitis. Hæc ergo nõ nũc primũ ꝑfiteor: sed olim scio. Itaq́ꝫ & delectũ e uobis iunioꝝ habui: & uos meorũ militũ corpori imiscui. Idẽ habitus: eadẽ arma sunt uobis. Obsequiũ uero & patiẽtia imperii lõge ꝑstantior ẽ quã cæteris. Ergo ipse Oxiratis ꝑsæ filiã mecũ i matrimonio iũxi nõ dedignatus ex captiua liberos tollere. Mox deide cũ stirpẽ generis mei latius ꝑpagare cuperẽ: uxorẽ Darii filiã duxi: Proximisq́ꝫ amicoꝝ auctor fui ex captiuis generãdi liberos: ut hoc sacro fœdere oẽ discrimen uicti & uictoris excluderẽ. Proinde genitos uos mihi non ascitos milites credite. Asiæ & Europæ unum atq́ꝫ idẽ regnum est. Macedonũ uobis arma do. Inueteraui pẽgrinã nouitatẽ: & ciues mei estis & milites. Omnia eundẽ ducũt colorẽ. Nec Persis macedonũ morẽ adũbrare: nec macedonibus ꝑsas imitari indecoꝝ. Eiusdem iuris esse debent: qui sub eodẽ rege uicturi sunt.

Alex. orõ ad pegrinos milites.

Darii filiã uxorẽ duxit alexan.

Quousq; iquit aïo tuo ēt p supplicia & qdē externi moris exequeris? Milites tui ciues tui incognita cā a captiuis suis ducētibus trahunt ad pœnam? Si mortē meruisse iudicas: saltē ministros supplicii muta. Amico aïo: si ueri patiēs fuisset admonebat: sed in rabiē ira puenerat. Itaq; rursus (nā parū p qbus imparū erat: dubitauerant) mergi in amnē: sicut iuncti erāt iussit. Nec hoc qdē suppliciū seditionē militū mouit. Nāq; copiarū duces atq; amicos eius manipuli adeunt: petētes ut si quos adhuc pristina noxa iudicaret esse contractos: iuberet interfici. Offerre se corpora: ira retrucidaret.

Annulū Perdicæ tradidit adiectis mandatis Cui regnū alex. reliquere respōdit Alexan. mors. Dolor custodum corporis alex. & totius exercitus.

Intuētibus lachrymæ obortæ pbuere speciē iam nō regē sed funus eius uisentis exercitus. Mœror tñ circūstātiū lectū eminebat: quos ut rex aspexit: Inuenietis inqt quū excessero dignū talibus uiris regē. Incredibile dictu audituq; i eodē habitu corporis i quē se cōposuerat: cū amissur9 milites eēt durasse: donec a toto exercitu illo ad ultimū psalutatus est: dimissoq; uulgo uelut oï uitæ debito liberatus fatigata membra reiecit ppiusq; adire iussis amicis: nā & uox deficere iā cœpat: detractatū annulū digito Perdicæ tradidit/ adiectis mādatis ut corp9 suū ad Hāmonē ferri iuberēt. Quærētibusq; his: cui relinqueret regnū: respōdit ei q eēt optimus. Cæterū puide iā ob id certamen magnos funebres ludos parari sibi. Rursus Perdica iterrogante qñ cœlestes honores habere sibi uellet: dixit tū uelle cū ipsi fœlices eēnt. Supma hæc uox fuit regis: & paulopost extinguit. Ac prio ploratu lamētisq; & plāctibus tota regia psonabat. Mox uelut in uasta solitudine oïa tristi silētio muta torpebāt: ad cogitatiōes qd deide futurū eēt dolore cōuerso. Nobiles pueri custodiæ corporis eius assueti nec doloris magnitudine carere: nec seipsos intra uestibulū regiæ retinere potuerūt. Vagiq; & furētib9 similes totā urbē luctu ac mœrore cōpleuerāt: nullis qstibus omissis: quos in tali casu dolor suggerit. Ergo q extra regiam astiterāt macedones pariter barbariq; cōcurrūt: nec poterāt uicti a uictorib9 i cōmuni dolore discerni. Persæ iustissimū ac mitissimū dñm. Macedones optimū ac fortissimū regē iuocātes/ certamē quoddā mœroris edebant. Nec mœstorū solū sed ēt idignantiū uoces exaudiebant: tā uiridē & i flore ætatis fortūæq; iuidia deū ereptū eē rebus hūanis. Vigor eius/ & uultus educētis in pliū milites/ obsidētis urbes: euadētis in muros/ fortes uiros p cōcione donātis occurrebāt oculis. Tū macedōes diuinos honores negasse ei pœnitebāt: ipiosq; & igratos fuisse se cōfitebant: qd aures eius debita appellatiōe fraudassent: & cū diu nūc i ueneratiōe/ nūc in desiderio regis hæsissent: in ipsos uersa miseratio ē. Macedonia pfecti ultra Euphratē mediis hostib9 nouū impiū aspnātib9 dstitutos se eē cernebāt: sine certo regis hrde/ sine hrde regni publicas uires ad se quēq; tractur. Bella deide ciuilia: q secuta sūt/ mētibus augurabāt. Iterū nō de regno Asiæ: sed de rege ipsis sanguinē eē fudēdū. Nouis uulneribus ueteres rūpendas cicatrices. Senes debiles mō petita missiōe a iusto rege: nūc morituros p potētia forsitā satellitis alicuius ignobilis: has cogitationes uoluentibus nox supuenit: terrorēq; auxit. Milites i armis uigilabāt. Babilonii alius e

muris: ali9 culmie sui q̄sq̄ tecti ꝓspectabãt: q̄ li certiora uiseri. Nec q̄sq̄ lumia audebat accẽdere. Et qa oculoꝝ cessabat usus: fremitus uocesq; auribus captabãt. At plærũq; uano metu territi ꝑ obscuras semitas alius alii occursantes inuicẽ suspecti & solliciti ferebant. Persæ cõmisso more detonsis i lugubri ueste cõiugibus ac liberis non ut uictorẽ & mõ hostẽ: sed ut gẽtis suæ iustissimũ regẽ uero desiderio lugebãt. Assueti sub rege uiuere: nõ aliũ q̄ iperaret ipsis digniorẽ fuisse cõfitebant. Nec muris urbis luctus cõtinebat. Sed ꝓximã regionẽ ab ea: deinde magnã ꝑtem Asiæ cis Euphratẽ tãti mali fama ꝑuaserat. At Darii quoq; matrẽ celeriter ꝑlata ẽ. Abscissa ergo ueste qua induta erat lugubrẽ sumpsit: laceratisq; crinibus humi corpus abiecit. Assidebat ei altera ex neptibus: nuꝑ amissum Ephestionẽ cui nupserat lugẽs. Propriasq; cãs doloris in cõmuni mœstitia retractabãt. Sed oĩum suoꝝ mala Sisigambis una capiebat: Illa suã: illa neptiũ uicem flebat. Recẽs dolor ẽt ꝑterita reuocauerat. Crederes mõ amissũ Dariũ & pariter miseræ duoꝝ filioꝝ exeqas eẽ ducẽdas. Flebat mortuos simul uiuosq;. Q uẽ.n. puellaꝝ acturã esse curã: quẽ aliũ futuꝝ Alexandrũ: Iterũ eẽ se captas: iterum excidisse regno. Q ui mortuo Dario ipsas tueret reꝑisse: q post Alexandrũ respiceret utiq; nõ reꝑturas. Subibat inter hæc aĩum .lxxx. fratres suos eodẽ die ab Ocho sæuissimo regũ trucidatos: adiectũq; stragi tot filioꝝ patrẽ. E septẽ liberis quos genuisset ipsa unũ superesse. Ipsum dariũ floruisse paulisꝑ: ut crudelius posset extigui. Ad ultimũ dolori succũbit: obuolutoq; capite assidẽtes genibus suis neptẽ nepotẽq; auersata: cibo pariter abstinuit & luce. Q uinto posteaq̄ mori statuerat: die extincta ẽ. Magnũ ꝓfecto Alexandro idulgentiæ i eã: iustitiæq; in oẽs captiuos documentũ ẽ mors huius. Q uæ cũ sustinuisset post Dariũ uiuere Alexãdro esse supstes erubuit. Et hercule iuste æstimãtibus regẽ liquet bona naturæ eius fuisse: uitia uel fortunæ uel ætatis. Vis icredibilis animi: laboris patientia ꝓpemodũ nimia. Fortitudo nõ inter reges mõ excellẽs: sed iter illos quoq; quoꝝ hæc sola uirtus fuit. Liberalitas sæpe maiora tribuẽtis: q̄ a diis petunt. Clæmentia ideuictos. Tot regna aut reddita q̄bus ea dẽꝑserat bello: aut dono data. Mortis cuius metus cæteros exanimat ꝑpetua contemptio. Gloriæ laudisq; ut iusto maior cupido: ita ut iuueni & in tãtis nec amittenda rebus. Iam pietas erga parẽtes: quoꝝ olympiada imortalitati consecrare decreuerat. Philippũ ultus erat. Iam in oẽs fere amicos benignitas. Erga milites beniuolentia. Cõsiliũ par magnitudini ai. Et q̄tam uix poterat ætas eius capẽ solertia. Modo imodicaꝝ cupiditatũ ueneris iuxta naturale desideriũ usus. Nec ulla nisi ex ꝑmisso uoluptas. Ingẽtes ꝓfecto dotes erãt. Vitia fortunæ diis æquare se: & cœlestes honores accersere: & talia suadẽtibus oraculis credere: & dedignãtibus uenerari ipm uæhemẽtius q̄ par eẽt irasci: in externũ habitũ mutare corporis cultũ imitari deuictarũ gentiũ mores: quas ante uictoriã spreuerat. Nã iracundiã & cupidinẽ uini sicuti iuuenta irritauerat: ita senectus mitigare potuisset. Fatẽdũ est tñ cũ plurimũ uirtuti debuerit: plus debuisse fortunæ: quã solus oium mortaliũ in potestate habuit: quotiẽs illũ a morte reuocauit: Q uotiens temere in ꝑicula uectũ ꝑpetua fœlicitas ꝓtexit: Vitæ quoq; finẽ eundẽ illi: quẽ gloriæ statuit. Expectauere eũ fata: dũ oriente ꝑdomito: aditoq; oceano: q̄cq̄d mortalitas capiebat impleret: huic regi duciq; successor quærebat. Sed maior moles erat q̄ ut unus subire eam posset. Itaq; nomen quoq; eius & fama rerũ in totum propemodum orbem reges ac regna diffudit. Clarissimiq; sunt habiti: qui ẽt minimæ parti tantæ fortunæ adhæserũt. Cæterũ Babylonæ (inde enim diuertit oratio) corporis eius custodes in regiam principes amicorum ducesq; copiarum aduocauere: secuta ẽ militũ

Persarũ mos i funere.

Matris darii luctus audita alex. morte.

Sisigãbis calamitates.

Sisigãbis mors Alexan. laus.

Alex. pietas erga parentes.

Fortunæ plurimũ debuit alexan.

Duces copiarũ regiã aduocauere.

turba cupientiũ ſcire: in quẽ Alexãdri fortuna eẽt trãſitura. Multi duces frequẽtia mi litũ excluſi regiã ĩtrare non poterãt: cum præco exceptis q nominatim citarent̃ adire ꝓhiberet. Sed pcariũ ſpernebat̃ imperiũ. Ac primũ eiulatus ĩgẽs ploratuſq; renouatus eſt. Deinde futuri expectatio inhibitis lachrymis ſilẽtium fecit. Tunc Perdica regia ſella in cõſpectũ uulgi data: in qua diadema ueſtiſq; Alexãdri cũ armis erãt: anulũ ſibi pridie traditũ a rege in eadẽ ſede poſuit: quoꝝ aſpectu rurſus obortæ oĩbus lachrymæ integrauere luctum. Et perdica ego quidẽ inqt annulũ: quo ille regni atq; imperii uires obſignare erat ſolitus: traditũ ab ipſo mihi reddo uobis. Cæteꝝ q̃q̃ nulla clades huic qua affecti ſumus par ab iratis diis excogitari põt: tñ magnitudinẽ rerũ quas ægit ĩtuẽtibus credere licet: tantũ uirũ deos accomodaſſe rebus humanis: quaꝝ forte cõpleta cito repeterẽt eum ſuæ ſtirpi. Proinde quoniã nihil aliud ex eo ſupeſt: q quod ſemp ab ĩmortalitate ſubducit̃: corpori nominiq; q̃primũ iuſta ſoluam⁹: haud obliti in qua urbe inter quos ſimus: quali rege ac pſide ſpoliati. Tractandũ eſt cõmilitones cogitandũq;: ut uictoriã partã inter hos: de qbus parta eſt: obtinere poſſim⁹. Capite opus eſt: hoc ne uno an pluribus: in ueſtra poteſtate eſt. Illud ſcire debetis: militarẽ ſine duce turbã corpus eẽ ſine ſpiritu. Sextus mẽſis eſt: ex quo Roxane pgnans eſt. Optamus ut marẽ enitat̃ cuius regnum diis approbantibus futurũ quandocũq; adoleuerit. Interim a quibus regi uelitis deſtinate. Hæc perdica. Tum Nearchus Alexandri modo ſanguinem ac ſtirpem regiæ maieſtati cõuenire neminem ait poſſe imitari. Cæterum expectari nondũ ortum regem: & qui iam ſit præteriri: nec animis macedonum conuenire nec tempori rerum. Eſſe Barſinæ filium regis: huic diadema dãdum. Nulli placebat oratio. Itaq; ſuo more haſtis ſcuta quatiẽtes obſtrepere pleuerabant. Iamq; ppe ad ſeditionẽ puenerãt: Nearcho puicacius tuente ſniam. Tum Ptolemæus digna ꝓrſus ẽ ſoboles inqt: quæ macedonũ impet genti Roſanis uel Barſinæ filius cuius nomẽ quoq; in Europa dicere pigebat. Maiore ex pte captiui ẽ. Cur pſas uicerimus: ut ſtirpi eoꝝ ſeruiamus? Quod iuſti illi reges Darius & Xerxes tot miliũ agminibus tantiſq; claſſibus ne quicq̃ petiuerũt. Mea ſentẽtia hæc ẽ: ut ſede Alexãdri in regia poſita: q̃ conſiliis eius adhibebant̃ coeant: quotiẽs in cõmune conſulto opus fuerit. Eoq; quod maior pars eoꝝ decreuerit ſtetur. Duces præfectiq; copiaꝝ iis pareant. Ptolemæo qdam: pauciores Perdicæ aſſentiebant̃. Tum Ariſtonus orſus ẽ dicere: Alexandrũ conſultum: cui relinqueret regnũ: uoluiſſe optimum deligi. Indicatum aũt ab ipſo optimũ perdicã: cui annulũ tradidiſſet. Neq; enim unum eum aſſediſſe morienti: ſed circunferenti oculos ex turba amicoꝝ delegiſſe cui traderet. Placere igitur ſũmã ĩperii ad perdicã deferri. Nec dubitare: qn uera cenſeret. Itaq; uniuerſi procedere in medium perdicam: & regis annulũ tollere iubebant. Hærebat inter cupiditatem pudoreq;: & quo modeſtius quod expetebat appeteret: peruicacius oblaturos eẽ credebat. Itaq; cunctatus diu quid ageret incertus ad ultimũ tamẽ receſſit: & poſt eos qui ſteterant proximi conſtitit. At Meleager unus e ducibus confirmato animo: quẽ perdicæ cunctatio erexerat: nec dii ſriuerint inquit ut Alexãdri fortuna tantiq; regni faſtigium in iſtos humeros ruat: homines certe non ferẽt. Nihil dico de nobilioribus q̃ hic ẽ: ſed de uiris tantũ: qbus ĩuitis nihil ppeti neceſſe ẽ. Nec uero ĩtereſt: Roſanis filium qncũq; genitus erit: an perdicam regem habeatis: cum iſte ſub tutelæ ſpecie regnum occupaturus ſit. Itaq; nemo ei rex placet: niſi qui nondum natus eſt. Et in tanta oĩum feſtinatione nõ iuſta modo: ſed ẽt neceſſaria exactos mẽſes ſolus expectat: & iam diuinat marẽ eſſe conceptum: quẽ uos dubitatis paratũ eẽ uel ſubdere.

Perdicæ ſententia de rege creando.

Militaris turba ſine duce corpus ẽ ſine ſpũ.

Nearchi ſentẽtia.

Ptolemæus.

Ariſtoni ſentẽtia.

Meleagri ſentẽtia.

Si mediusfidius Alexāder huc nobis regē pro se reliq̄sset: id solū ex iis: q̄ ip̄rasset: nō faciendū esse censerē. Quin igit̄ ad diripiēdos thesauros discurritis? harū.n. opum regiarū utiq; populus ē hæres. Hæc elocutus p̄ medios armatos erupit Et q̄ abeunti uiā dederāt: ip̄m ad p̄nuntiatā p̄dam sequebant̄. Iamq; armatorū circa Meleagrū freq̄ues globus erat: in seditionē ac discordiā uersa concione: cū q̄dā plerisq; macedonū ignotus ex infima plæbe. Quid opus est: inq̄t armis ciuiliq; bello habentib⁹ regē quē q̄ritis? Arithdeus Philippo genitus Alexandri pauloante regis frater sacrorū cerimoniarumq; cōsors modo nūc solus hæres p̄terit̄ a uobis. Quo merito suo? Quid ue fecit? Cur etiā gentiū cōmuni iure fraudet̄? Si Alexandro similē q̄ritis: nunq̄ repietis. Si p̄ximū/hic solus est. His auditis concio primo silentiū uelut iussa habuit. Conclamant deinde pariter Arithdeū uocatū esse: morteq; meritos q̄ concionē sine eo habuissent. Tum Phiton plenus lachrymarū ordit̄ dicere. Nunc uel maxime miserabilē esse Alexandrū q̄ tam bonorū ciuiū militūq; fructu: & p̄sentia fraudatus est. Nomē.n. memoriamq; regis sui tantū intuentes ad cætera caligare eos. Haud ambigue iuuenē: cui regnum destinabat̄: ip̄ense probra q̄ obiecerat: magis ipsi odiū: q̄ Arithdeo contemptū attulerunt: q̄ppe dum miserent̄: etiā fauere cœperunt. Igit̄ non alium se q̄ eum: q̄ ad hāc spem genitus eē regnare passuros: p̄tinaci acclamatiōe declarāt. Vocariq; Arithdeum iubent. Quem Meleager i festus iuisusq; p̄dicæ strenue p̄ducit i regiam: & milites Philippum consalutatum regem appellant. Cæterū hæc uulgi erat uox: p̄cipum alia sn̄ia. E q̄bus Phiton consiliū p̄dicæ exequi cœpit: tutoresq; destinat filio ex roxane futuro: Perdicā & Leōnatum stirpe regia genitos. adiecit: ut i Europa Craterus & Antipater res administrarent. Tum iusiurandum a singulis exactum/futuros in potestate regis geniti Alexandro. Meleager haud iniuria metu supplicii territus cū his secesserat. Rursus Philippū trahens secū irrupit in regiā: cū clamitans suffragari reipublicæ de nouo rege pauloante cōcepto: robur ætatis experirent̄: modo stirpem philippi & filiū ac fratrem regum duorū sibimetipsis potissimū crederent. Nullum profundū mare: nullū uastū fretum & p̄cellosum tantos ciet fluctus: quātos multitudo motus habet: Vtiq; & si noua & breui duratura libertate luxuriat. Pauci p̄dicæ modo electo: plures philippo q̄ sperauerant imperium dabant. Nec uelle nec nolle quicquā diu poterant: pœnitebatq; modo consilii: modo pœnitentiæ ipsius. Ad ultimū tñ in stirpem regiā declinauere studiis. Cesserat ex concione Arithdeus principū auctoritate conterritus: & abeunte illo cōticuerat magis q̄ lāguerat militaris fauor. Itaq; reuocat⁹ uestem fratris eāipsam: quæ in sella posita fuerat: induit̄. Et Meleager thorace sumpto capit arma noui regis: satellesq; sequit̄. Phalanx hastis clypeos quatiēs expletura se sanguine illorū: q̄ affectauerāt nihil ad ipsos p̄tinēs regnū: in eadem domo familiaq; imperii uires remansuras esse gaudebāt: hæreditarium imperiū/stirpem regiam uendicaturā: assuetos nomen ip̄m colere/uenerariq;: nec quemq̄ id cape nisi genitū ut regnaret. Igit̄ Perdica territus conclaue: in quo Alexandri corpus iacebat: asseruari iubet. dc. cū ip̄o erant spectatæ uirtutis. Ptolemæus quoq; se adiunxerat ei: puerorumq; regia cohors. Cæterū haud difficulter a tot milibus armatorū claustra p̄fractra sunt. Et rex quoq; irruperat stipatus satellitū turba: quorū princeps erat Meleager. Iratusq; Perdica hos: qui Alexandri corpus tueri uellēt: se uocat: sed q̄ irruperāt eminus tæla in ipsum iaciebāt: multisq; uulneratis tandē seniores dēptis galeis: quo facilius nosci possent præcari qui cum Perdica erant cœpere: ut abstinerent bello: regiq; & pluribus cederent. Primus perdica arma deposuit. Cæteriq; idem fecere, Meleagro deinde suadente ne a corpore

Arithde⁹ Alex. frater.

Phitonis sn̄ia.

Philipp⁹ rex saluta tur a uulgo. principū alia sn̄ia.

Nullum mare tantos ciet fluctus q̄tos multitudo motus hēt.

Alexādri discederēt: īsidiis locū quæri rati: diuersa regiæ parte ad Euphratē fugā itendūt. Eqtat⁹ q ex nobilissimis iuuenū constabat: Perdicā & Leōnatū frequens seqbat͛: placebatq; excedere urbe: & tendere ī cāpos. Sed perdica ne pedites qdem secuturos ipm despabat. Itaq; ne abducendō eqtes abrupisse a cætero exercitu uideret͛: ī urbe sbsistit. At Meleager regem monere nō destitit. Ius impii pdicæ morte sanciendum esse: ne occupet͛ ipotens aīus rex nouar meminisse eū qd de rege meruisset. Neminem āt ei satis fidū esse: quē metuat. Rex patiebat͛ magis: q̄ assentiebat͛. Itaq; Meleager silentium p īperio habuit. Misitq; regis noīe: q pdicā accerserent. Iisdem mandatū ut occiderent: si uenire dubitaret. Perdica nūtiato satellitū aduentu: sexdecim oīno pueris regiæ cohortis comitatus ī limīe domus suæ cōstitit. Castigatosq; & Meleagri mācipia identidē appellās: sic animi uultusq; cōstātia terruit: ut uix mentis cōpotes fugerent. Perdica pueris equos iussit cōscendere: & cū paucis amicor ad Leōnatū puenit. Iā firmiore psidio uim ppulsaturus: si qs īferret. Postera die indigna res macedonib⁹ uidebat͛: pdicā ad mortis piculū adductū: Meleager temeritatē armis ultū ire decreuerāt. Atq; ille seditiōe puisa: cū regē adisset iterrogare eū cœpit: an pdicā cōpræhendi ipse iussisset. Ille Meleagri istinctu se iussisse respōdit. Cæter nō debere tumultuari eos: pdicā.n. uiuere. Igit͛ cōcione dimissa Meleager equitū maxīe defectiōe pterrit⁹ inopsq; cōsilii: qppe ī ipm piculū reciderat: quod inimico paulo ante intēderat: triduū fere cōsumpsit incerta cōsilia uoluēdo. Et pristina quidem regiæ species manebat. Nam & legati gentium regem adibant: & copiar duces aderant: & uestibulū satellites armatiq; cōpleuerāt. Sed ingens sua spōte mœstitia ultimæ despationis index erat. Suspectiq; īuicem non adire propius: non colloq audebant: secretæ cogitationis ītra se quoq; uoluētes: & ex comparatione regis noui desiderium excitabat͛ amissi: ubi ille esset: cuius imperium: cuius auspiciū secuti erant: reqrebant. Destitutos se inter infestas indomitasq; gentes: Expectaturos tot cladium suar pœnas: quādocunq; oblata esset occasio: His cogitationibus aīos exedebant: cum annuntiat͛ equites: qui sub pdica essent occupatis circa Babyloniam campis frumentum quod in urbē inuehebat͛ retinuisse. Itaq; inopia primū deinde fames eē cœpit. Et q in urbe erāt: aut recōciliandā gratiam cū pdica: aut armis certandū eē cēsebant. Forte ita acciderat: ut q in agris erant: populationem uillar uicorūq; ueriti confugerent in urbem. Oppidani cū ipsos alimenta deficerent: urbe excederent: & utriq; generi tutior aliena sedes q̄ sua uideret͛. Quorū cōsternationem Macedones ueriti in regiam coeunt: quæq; ipsorū snīa esset: exponunt. Placebat autem legatos ad equites mitti de finienda discordia: armisq; ponendis. Igit͛ a rege legat͛ Pasas thessalus: & Amissus megalipolitanus: & Perilaus: qui cum mandata regis edidissent: non aliter posituros arma equites: quam si rex discordiæ auctores dedisset tulere responsum. His renuntiatis sua spōte milites arma capiūt: quor tumultu e regia Philippus excitus. Nihil inqt seditione est opus. Nā inter se certantiū pmia qui quieuerint occupabūt. Simul memētote rem esse cū ciuibus: quibus spem gratiæ cito abrumpere ad bellum ciuile præparatū est. Altera legatione an mitigari possint: experiamur: & credo nondum regis corpore sepulto ad pstanda ei iusta oēs esse coituros. Quod ad me attinet: reddere hic imperiū mallo: q̄ exercere ciuium sanguiē. Et si nulla alia cōcordiæ spes est: oro quæsoq; eligite potiorem. Obortis deinde lachrymis diadema detrahit capiti: dextram qua id tenebat ptendens: ut si quis se digniorem profiteret͛ acciperet. Ingētem spem indolis ante eum diem fratris claritate suppressam ea moderata excitauit oratio. Itaq; cuncti instare cœperunt: ut quæ agitasset: exeq uellet

Meleager pdicā occidēdū eē censebat.

Pristia regiæ spes.

Legati ad eqtes mittuntur.

Eosdē rursus legat petituros: ut Meleagrū tertiū ducē acciperēt. Haud ægre id īpetratum est. Nā & abducere Meleagrū Perdica a rege cupiebat: & unū duob⁹ imparem futurū eē censebāt. Igit̃ Meleagro cū phalange obuiā egresso: pdicā eqtū turmas antecedēs occurrit. Vtrūq; agmē mutua salutatione facta coit: ī ppetuū ut arbitrabant̃ cōcordia & pace firmata. Sed iā fatis admouebant̃ macedonū gēti bella ciuilia. Nā & insociabile ē regnū: & a plurib⁹ expetebat̃. Primū ergo collegere uires: deīde dispserūt: & cū plurib⁹ corp⁹: q̄ capiebat onerassent: cætera mēbra deficere cœperūt. Quodq; imperiū sub uno stare potuisset: dū a plurib⁹ sustineret̃ ruit. Proinde iure meritoq; populus Roman⁹ salutē se pricipi suo debere ꝓfitet̃: cui noctis quā pœne supremā habuimus nouū sydus illuxit. Huius Hercule nō solis orti⁹ lucē caligāti reddidit mūdo: cū sine suo capite discordia mēbra trepidaret. Quot ille tū extīcti faces? Quot cōdidit gladios? Quātā tēpestatē subita serenitate discussit? Nō ergo reuirescit solū: sed etiā floret īperiū. Absit modo īuidia: excipiet huius sæculi tēpora eiusdē domus utinā ꝑpetua certe diuturna posteritas. Cæterū ut ad ordinē: a quo me cōtēplatio publicæ fœlicitatis auerterat redeā. Perdica unicā spem salutis suæ ī meleagri morte deponebat: uanū eundē & infidū celeriterq; res nouaturū & sibi maxime infestū occupandum eē. Sed alia dissimulatione consiliū ꝑmebat: ut opprimeret incautū. Ergo clā quosdā ex copiis q̄bus ꝑerat: subornauit: ut quasi ignoraret ipse: cōquererent̃ palā Meleagrum æquatū esse Perdicæ: quorū sermone Meleager ad se relato furens ira Perdicæ q̄ cōperisset expōit. Ille uelut noua re exterritus: admirari queri dolētisq; spēm ostētare ei cœpit. Ad ultimū conuenit: ut comprehenderent̃ tam seditiosæ uocis auctores. Agit Meleager gratias amplexusq; Perdicā fidē eius in se ac beniuolentiā collaudat. Tum communi consilio rationē opprimendi noxios ineunt: Placet exercitū patrio more lustrari & probabilis causa uidebat̃ ꝓterita discordia. Macedonū reges ita lustrare soliti erāt milites ut discissæ canis uiscera ultimo ī cāpo: in quem deduceret̃ exercitus: ab utraq; abiicerent̃ parte. Intra id spatiū armati oēs starent: hinc milites eqtes: illinc phalanx. Itaq; eo die: quem huic sacro destinauerunt: Rex cum eqtib⁹ elephantisq; constiterat contra pedites: q̄s Meleager ꝑerat. Iā equestre agmen mouebat̃: & pedites subita formidine ob recentem discordiā haud sane pacati q̄cq̄ expectantes parumper addubitauere: an in urbem subducerent copias: q̄ppe pro eqtib⁹ planicies erat. Cæterū ueriti ne temere cōmilitonum fidem dānarent: substitēre ꝑparatis ad dimicandum aīs: si quis uim īferret. Iā agmina coibāt: paruumq; īteruallum erat: quod aciē utrāq; diuideret. Itaq; rex cū una ala obeq̄tare peditibus cœpit: discordiæ auctores: quos tueri ipse debebat īstinctu Perdicæ ad supplicia deposcens: minabaturq; oēs turmas cū elephātis inductū se in recusantes. Stupebātq; improuiso malo pedites. Nec plus in ipso Meleagro erat aut consilii aut animi. Tutissimū ex ꝑsentibus uidebat̃: expectare potius q̄ mouere fortunā. Tum Perdica ut torpentes & obnoxios uidit. ccc. fere qui Meleagrū erumpentē ex concione: quæ prima habita est: post mortē Alexādri secuti erant: a cæteris discretos elephantis in conspectu totius exercitus obiicit: omnesq; bælluarū pedib⁹ obtriti sunt nec ꝓhibēte Philippo nec auctore. Apparebatq; id modo pro suo obiecti uindicaturū: quo approbasset euentus. Hoc bellorū ciuiliū macedonib⁹ & oē & principium fuit. Meleager sero intellecta fraude Perdicæ tum quidē q̄a ipsius corpori uis non afferebat̃ in agmine quietus stetit. Et mox damnata spe salutis: cum eius nomine quem ipse fecerat regem in pniciem suam abutentes uideret inimicos cōfugit in tēplū meleager Ac ne loci quidem religione defensus occiditur. Perdica perducto in urbem exercitu occiditur

Regnū ē insociabile.

Quomacedōes lustrabant exercitū.

Macedones. ccc. elephātis obiecti sunt.

Imperiũ diuiditur

consiliũ principũ uiuoꝶ habuit: in quo imperiũ ita diuidi placuit: ut rex qdẽ sũmã ei9 obtineret. Satrapes Ptolemæus ægypti & aphricæ gentiũ quæ ĩ ditione erant. Laomedonti syria cũ phœnice data ẽ. Philotæ Cilicia destinata. Lyciã cũ pãphilia & maiore phrygia obtinere iussus Antigonus. In cariã Cassander: Menander in Lydiam missi. Phrygiã minorẽ hellesponto adiunctã Leonati prouinciã esse iusserũt. Cappadocia Eumeni cũ Paphlagonia cessit. Præceptũ ẽ ut regionẽ eam usq; ad Trapezũcta defenderet: bellũ cũ Arbate gereret. Solus hic detrectabat ĩperiũ. Phiton mediam. Leonachus thraciã appositasq; thraciæ ponticas gẽtes obtinere iussi. Qui ĩdiæ quiq; bactris & sogdianis cæterisq; aut oceani aut rubri maris accolis pꝛerant: qb9 q̃sq; finib9 habuisset ĩperii ẽt ius obtineret. Decretũ ẽ ut Perdica cũ rege eẽt: copiisq; pꝛesset: q̃ regem sequebant̃. Credidere qdã testamẽto Alexãdri distributas eẽ ꝓuincias. Sed famã eius rei (quãq̃ ab auctorib9 tradita ẽ) uanã fuisse cõperimus. Et qdẽ suas q̃sq; opes diuisis impii partib9 tuebant̃: quas ipsi fundauerant. Si unq̃ aduersus ĩmodicas cupiditates terminus staret: qppe pauloante regis ministri spem ĩperii alieni ꝓcurãdi: singuli ingentia ĩuaserãt regna sublatis certaminũ causis: cũ & oẽs eiusdẽ gentis eent: & a cæteris sui q̃sq; impii regione discreti. Sed difficile erat eo cõtentos esse: quod obtulerat occasio: qppe sordẽt prima: cũ maiora quæq; sperant̃. Itaq; oib9 expeditius uidebat̃ augere regna: q̃ fuisset accipẽt. Septimus dies erat: ex quo corp9 regis iacebat in solio curis oium ad formãdũ publicũ statũ a tã solẽni munere auersis. Et nõ aliis q̃ mesopotamiæ regioni feruidior æstus existit: adeo ut plæraq; aĩalia q̃ in nudo solo dꝑhendit extinguat. Tãtus est uapor solis & cœli: quo cũcta uelut igne torrent̃. Fontes aquaꝶ & rari sunt: & ĩcolẽtiũ fraude celant̃. Ipsis usus patet: Ignotus ẽ aduenis. Vt tãdem curare corp9 ex aĩum amicis uacauit: nulla tabe ne minimo qdẽ liuore corruptũ uidere: q̃ intrauerãt. Vigor quoq;: q̃ cõstat ex spiritu non destituerat uultũ. Itaq; ægyptii Chaldæiq; iussi corp9 suo more curare primo nõ sunt ausi admouere uelut spiranti manus. Deĩde ꝑcati ut ius fasq; esset mortalib9 attrectare eũ: purgauere corp9 repletũq; ẽ odorib9. Aureũ soliũ & capiti adiecta fortunæ eius ĩsignia. Veneno necatũ esse credider̃. Plæriq; filiũ Antipatri ĩter ministros Iollã nomine patris iussu dedisse. Sæpe certe audita erat uox Alexandri Antipatrũ regiũ affectare fastigiũ: maioreq; esse ꝑfecti opib9 ac titulo spartanæ uictoriæ inflatũ: omnia a se data afferentẽ sibi. Credebãt ẽt Crateꝶ cũ ueteꝶ militũ manus ad interficiendũ eũ missum. Vim aũt ueneni: quod ĩ macedonia gignit̃: tale eẽ cõstat: ut ferrũ quoq; exurat. Vngula iumẽti dũtaxat patiẽs eẽ constat. Sucistygẽ appellãt fontẽ: ex quo pestifeꝶ uirus emanat. Hoc ꝑ cassandrũ allatũ traditũq; fratri Iollæ: & ab eo supꝑemæ regis potioni ĩditũ. Hæc utcũq; sunt credita eoꝶ quos rumor asꝑserat mox potẽtia extinxit. Regnum.n. Macedoniæ Antipater & græciã quoq; ĩuasit: Soboles deĩde excepit ĩterfectis oib9 qcũq; Alexãdrũ ẽt lõgiqua cognatiõe cõtigerãt. Cæteꝶ corp9 eius a Ptolemæo: cui ægyptus cesserat. Mẽphim: & ĩde paucis post ãnis Alexãdriã trãslatũ ẽ: oisq; memoriæ ac nomis honos habetur.

Sordent pria: quãdo maiora quæq; sperantur

Aest9 mesopotaiæ

Cadauer Ale. post vii. diem illæsum a chaldæis curatur.

Alex. ueneno piisse credit̃.

Vis ueneni qđ in macedonia gignitur.

Sucistyx ubi alex. sepult9 ẽ.

Hos nouem. Q. Curtii libros de rebus gestis Alexãdri magni regis Macedonum q̃ accuratissime castigatos ab eruditissimo uiro Bartholomæo merula. Impressit Venetiis Ioãnes de Tridino alias Tacuinus. Anno. M.cccc.xcvi. iiii. nonas. Decembris.

REGISTRVM HVIVS OPERIS.

a
prima alba
Q.CVRTII
ſatiat tempora
inclyti amnes
b
Q.CVRTII
litum ex
partim
c
ille e muris
perſarum
dixi ex iis
d
tu manus
rus altiores
tuta abuliti

e
antea conſu
ille remotis
mentius
f
ballino erat
ne ante
nihil dixit
g
quidem
erat prælium
radicibus
h
cipes mittunt
eum(ſi
catoqꝫ ſtrenue

Finis.

i
cipitur findens
ſtis: haud
Inde proceſſit
k
uulneribus
mul mundi
expiraſſe
l
domiti greges
haud amplius
muris: alius

Laus deo.

quod n. in duobus prioribus voluminibus desiderat: est qualiter philippo alexandri patre interempto a pausania ceterisque in ipsum conju-
ratis (ut tangitur in capite v. j. li.) dum filie nuptijs interesset: ne res quas agere conabatur philipus in limine interrupte inglorieque iacerent
(paraverat quidem expeditionem magno ac regio apparatu contra persas) alexander filius (licet alias jovis hamonis reputatus. li. v.)
h

Ratio n Scit

quod n. in duobus prioribus voluminibus desiderat: est qualiter philipo alexandri patre interempto a pausania ceterisque
in ipsum conjuratis (ut tangitur in capite li. vj.) dum filie nuptijs interesset: ne res quas agere conabatur philippus
in limine interrupte inglorieque iacerent (paraverat quidem expeditionem magno ac regio apparatu contra persas)
alexander filius (licet alias jovis hamonis reputatus li. v.) hereditatem adijt qua tamen tota hereditaria ac paterna
possesione regnoque militibus ceterisque dono tradita dimissa sibi sola longe maius regnum ac dominium
adeundi spe res quas pater agere conabatur aggreditur. et indicto ipsis persis bello atrocissimo ad granicum amnem
(ut in principio tertij tangitur et sepe alibi) duo ipsius darij principes non sine ingenti copiarum manu ei obviam
venimt certaturique satis dubio marte ad amnis transitum: quo quidem cognito alexander: et si contra omnium et mili-
tum et principum vota: maximum n. in illo transitu periculum imminebat: tamen ipse primo tranavit quem juxta
sequntur et milites et principes omnes (vitiatur quidem militaris animus et principis periculis obvius sit) nisaque
sui ducis animi magnitudine alacriores bellum iam iam preceps capessere intendebant et quanto aquarum
mole et hostium iaculis detinebantur tanto ira ac virili motu incitabantur. alexander vero dum ripam
hostilem ascendit obvium sibi alterum ducum leto dat non inultum tamen ni alexandri fortuna adesset nam
cum reliquus princeps collegi parentalia alexandri morte iam eminente agere tentat: clitus alexandri
miles iratabundo tanti ducis tropheo unico ensis ictu brachium capiti regis preceps radicitus a trunco
separat.

Para despachos de oficio dos mrs

SELLO QVARTO, AÑO DE MIL Y SEISCIENTOS Y SETENTA Y CINCO.

Para despachos de oficio [illegible].

SELLO QVARTO, AÑO DE MIL Y SEISCIENTOS Y SETENTA Y CINCO.